

Έκθεση «εκ των υστέρων» αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων στην ανταγωνιστικότητα.

(ex post impact assessment)

Ο Νόμος 4014/2011 (Κεφάλαιο Α)

«Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων»

Περίοδος αξιολόγησης 11.2011 έως 12.2013

Αθήνα, Απρίλιος 2014

Η παρούσα εργασία έχει εκτελεστεί μέσα στο πλαίσιο της υποστήριξης που παρέχει η Ανώνυμη Εταιρεία Αναπτυξιακών Δράσεων Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας για την αναβάθμιση της θεσμικής ικανότητας του κοινωνικού εταίρου ΣΕΒ και με τους όρους και περιορισμούς που προκύπτουν από το σύστημα χρηματοδότησης μέσω ΕΣΠΑ. Για τις επισημάνσεις, θέσεις και προτάσεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα εργασία ο αναγνώστης πρέπει να λάβει υπόψη του τα παρακάτω σημεία:

(α) Οι εργασίες που εκπονούνται από την Ανώνυμη Εταιρεία Αναπτυξιακών Δράσεων Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας μέσα στο παραπάνω πλαίσιο, λόγω της φύσης τους, θεωρούνται εμπιστευτικά εσωτερικά έγγραφα. Η διοίκηση του ΣΕΒ και της Ανώνυμης Εταιρείας Αναπτυξιακών Δράσεων Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας διατηρούν το αποκλειστικό δικαίωμα της δημοσιοποίησης μέρους ή του συνόλου των εργασιών αυτών. Το δικαίωμα αυτό δεν το έχουν ατομικά οι υπάλληλοι και συνεργάτες της Ανώνυμης Εταιρείας Αναπτυξιακών Δράσεων Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας ή του ΣΕΒ ούτε οι συγγραφείς των κειμένων ούτε οι ανάδοχοι των εργασιών ούτε όσοι τρίτοι αποκτούν πρόσβαση στις εργασίες αυτές με άδεια της Ανώνυμης Εταιρείας Αναπτυξιακών Δράσεων Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας για άλλους σκοπούς.

(β) Οι επισημάνσεις, θέσεις και προτάσεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα εργασία δεν δεσμεύουν την διοίκηση της Ανώνυμης Εταιρείας Αναπτυξιακών Δράσεων Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας ή του ΣΕΒ. Η διοίκηση της Ανώνυμης Εταιρείας Αναπτυξιακών Δράσεων Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας και η διοίκηση του ΣΕΒ διατηρούν την ελευθερία να υιοθετούν ή να απορρίπτουν μέρος ή το σύνολο της παρούσας εργασίας αναφορικά με την χρήση της για τους σκοπούς του ΣΕΒ.

(γ) Μέρος ή όλο της παρούσης εργασίας ενδέχεται να έχει αποτελέσει αντικείμενο εσωτερικής συζήτησης στον ΣΕΒ (πριν και μετά την ολοκλήρωσή της) στην οποία συνήθως συμμετέχουν η διοίκηση και μέλη του ΣΕΒ καθώς και φορείς με τους οποίους ο ΣΕΒ έχει σχέσεις συνεργασίας. Ο τρόπος διεξαγωγής αυτών των συζητήσεων και ο σκοπός τους αίρουν την δυνατότητα εντοπισμού της πατρότητας των θέσεων και ιδεών που κάθε φορά εκφράζονται, όταν αυτές διαμορφώνονται σε κείμενο που χρησιμοποιείται από τον ΣΕΒ εσωτερικά ή και προς τρίτους.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ	7
Εισαγωγή.....	8
Μεθοδολογία:.....	9
A. Ο Νόμος 4014/2011 «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων»	10
B. Εκτίμηση & Αξιολόγηση Επιπτώσεων.....	11
Γ. Προτάσεις για την ενίσχυση των θετικών επιπτώσεων του νόμου	20
Δ. Συνάντηση Διαβούλευσης	22
2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	24
2.1. Αναγκαιότητα σύνταξης έκθεσης αξιολόγησης επιπτώσεων.	25
2.2. Μεθοδολογία εκτίμησης επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.....	29
2.3. Ο Νόμος 4014/2011 (Κεφάλαιο Α), Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων Περιγραφή του θεσμικού πεδίου υπό αξιολόγηση	34
2.4. Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας ως προς το σκοπό του νομοθέτη	38
2.4.1. Αξιολόγηση του υφιστάμενου πεδίου θεσμικής ολοκλήρωσης του νόμου.	38
2.4.2. Αξιολόγηση του βαθμού εφαρμογής του νόμου από τη δημόσια διοίκηση.	47
2.4.2.1. Αξιολόγηση του ετήσιου αριθμού των υποβαλλόμενων φακέλων για περιβαλλοντική αδειοδότηση (φόρτος)	47
2.4.2.2. Ανάλυση χρονικής διάρκειας φάσεων έκδοσης Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων	53
2.4.3. Αξιολόγηση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας του νόμου ως προς το σκοπό του νομοθέτη.....	73
2.4.4. Αξιολόγηση του βαθμού εκπλήρωσης των προκαθορισμένων ποσοτικών στόχων του νομοθέτη.....	79
2.4.5. Αξιολόγηση του νόμου ως προς τα μέσα και τις ικανότητες της διοίκησης να εκπληρώσει τις προβλέψεις του.....	86
2.5. Αξιολόγηση και τεκμηρίωση Επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα.....	87
2.5.1. Ελληνική Οικονομία της δεκαετίας 2004-2015	87
2.5.2. Επίπτωση στις επιχειρήσεις (ενδεικτικά ανά μέγεθος, κλάδο ή βαθμό συνεισφοράς στο ΑΕΠ).....	94
2.5.3. Επίπτωση στην παραγωγικότητα της οικονομίας	109
2.5.4. Επίπτωση στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων	109
2.5.5. Επίπτωση στο διοικητικό βάρος των επιχειρήσεων.....	123
2.5.6. Επιπτώσεις στην απασχόληση.....	132

2.5.7.	Επίπτωση εφαρμογής του Νόμου 4014/2011 κατά κλάδο όσον αφορά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης	145
2.6.	Προτάσεις βελτίωσης για την ενίσχυση των θετικών επιπτώσεων του Νόμου στην ανταγωνιστικότητα, βάσει των αποτελεσμάτων αξιολόγησης.....	149
2.6.1.	Προτάσεις για την επιτάχυνση της θεσμικής ολοκλήρωσης του νόμου	149
2.6.2.	Προτάσεις για επιτάχυνση της εφαρμογής του νόμου από τη δημόσια διοίκηση.....	151
2.6.3.	Προτάσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του νόμου ως προς το σκοπό του νομοθέτη, και της καταλληλότητας του νόμου ως προς το πρόβλημα που δημιούργησε την ανάγκη για νομοθέτηση.....	151
2.6.4.	Προτάσεις για τη μείωση του ρυθμιστικού βάρους των επιχειρήσεων	153
2.6.5.	Προτάσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης.....	154
2.7.	Σημείωση της συντακτικής ομάδας.....	154
3.	ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	156
3.1.	Συμμετέχοντες	158
3.2.	Δομή.....	159
3.3.	Βασικές διαπιστώσεις και ευρήματα	159
3.4.	Προτάσεις και κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας	161

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.2-1:	Εξεταζόμενες Ομάδες έργων και δραστηριοτήτων.....	33
Πίνακας 2.4-1:	Έλεγχος πορείας έκδοσης σχετικών αποφάσεων που απορρέουν από το Ν. 4014/2011 (21.9.2011).....	39
Πίνακας 2.4-2:	Πρωτογενή Στοιχεία (Πηγή ΥΠΕΚΑ).....	48
Πίνακας 2.4-3:	Αιτήματα για περιβαλλοντική αδειοδότηση που υπεβλήθησαν στις Κεντρικές Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ το έτος 2012, Έργα/Δραστηριότητες Α1	49
Πίνακας 2.4-4:	Αιτήματα για περιβαλλοντική αδειοδότηση που υπεβλήθησαν στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Έργα/Δραστηριότητες Α2	51
Πίνακας 2.4-5:	Συγκεντρωτικά αποτελέσματα υποβληθέντων αιτημάτων για το σύνολο της χώρας για περιβαλλοντική αδειοδότηση σύμφωνα με το Ν.3010/2002	52
Πίνακας 2.4-6:	Συγκεντρωτικά αποτελέσματα υποβληθέντων αιτημάτων για το σύνολο της χώρας για περιβαλλοντική αδειοδότηση σύμφωνα με το Ν.4014/2011	52
Πίνακας 2.4-7:	Συγκριτικός πίνακας μείωσης απαιτούμενων μελετών περιβαλλοντικής αδειοδότησης σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του Ν. 4014/2011.....	53
Πίνακας 2.4-8:	Εξεταζόμενες αποφάσεις ανά Ομάδα δραστηριότητας και Κατηγορία έργου (πηγή aero.ypeka.gr).....	55
Πίνακας 2.4-9:	Εκτίμηση χρόνων έκδοσης νέας ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α1	59

Πίνακας 2.4-10: Εκτίμηση χρόνων έκδοσης ανανέωσης / τροποποίησης ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α1	65
Πίνακας 2.4-11: Εκτίμηση χρόνων έκδοσης νέας ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α2	68
Πίνακας 2.4-12: Μέσος αριθμός φακέλων ΜΠΕ, αριθμός φακέλων ΜΠΕ ανά εκατ. κατοίκων και αριθμός φακέλων ΜΠΕ ανά δις € του ΑΕΠ (ανά έτος)	73
Πίνακας 2.4-13: Μέσος ετήσιος αριθμός screenings ανά Κράτος Μέλος ΕΕ (GHK, 2010)	74
Πίνακας 2.4-14: % Οφέλη για εθνική οικονομία	76
Πίνακας 2.4-15: Σύγκριση φόρτου περιβαλλοντικής αδειοδότησης	79
Πίνακας 2.4-16: Οφέλη για εθνική Οικονομία σε €	85
Πίνακας 2.5-1: Εξέλιξη ΑΕΠ (%) (Πηγή: EUROSTAT)	88
Πίνακας 2.5-2: Άμεσες επενδύσεις μη κατοίκων στην Ελλάδα εκ ευρώ (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος)	89
Πίνακας 2.5-3: Πρόσφατες κατατάξεις ελληνικών περιφερειών (Πηγή: ΚΕΠΕ)	91
Πίνακας 2.5-4: Κατάταξη ελληνικής οικονομίας στην ανταγωνιστικότητα (Πηγή: World Economic Forum 2014)	94
Πίνακας 2.5-5: Συμμετοχή οικονομικών κλάδων στην ΑΠΑ εκ. €, 2004-2013 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ)	96
Πίνακας 2.5-6: Συμμετοχή (%) οικονομικών κλάδων Α, Β-Ε και Ζ-Θ στην ΑΠΑ, 2004-2013. Στους κλάδους αυτούς περιλαμβάνονται έργα και δραστηριότητες των Ομάδων 4,5,6, 8 και 9 Υ.Α. 1958/2012, (Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ)	97
Πίνακας 2.5-7: Συμμετοχή οικονομικών κλάδων στην Παραγωγή Αγαθών και Υπηρεσιών εκ. €, 2003-2011 (Πηγή: Eurostat)	99
Πίνακας 2.5-8: Πίνακας εισροών 2010 εκ. € (Πηγή: Eurostat)	100
Πίνακας 2.5-9: Συμμετοχή οικονομικών κλάδων στο ΑΕΠ (Α), προστιθέμενη αξία, αμοιβή εργαζομένων. Ελλάδα και ΕΑ-18 εκ. €, % συνόλου (Πηγή: Eurostat)	101
Πίνακας 2.5-10: Συμμετοχή οικονομικών κλάδων στο ΑΕΠ (Β-Ε), προστιθέμενη αξία, αμοιβή εργαζομένων Ελλάδα και ΕΑ-18 εκ. €, % συνόλου (Πηγή: Eurostat)	102
Πίνακας 2.5-11: Συμμετοχή οικονομικών κλάδων στο ΑΕΠ (Ζ-Θ), προστιθέμενη αξία, αμοιβή εργαζομένων. Ελλάδα και ΕΑ-18 εκ. €, % συνόλου (Πηγή: Eurostat)	102
Πίνακας 2.5-12: Συμμετοχή (%) οικονομικών κλάδων που αφορούν τις Ομάδες 4,5,6, 8 και 9 Υ.Α. 1958/2012 στο ΑΕΠ (Πηγή: Eurostat)	103

Πίνακας 2.5-13: Βάρος (τόνους) και όγκος (χιλ. ευρώ) πωλήσεων από το τομέα των υδατοκαλλιεργειών στην Ελλάδα κατά τα έτη 2008 – 2011 και ποσοστιαία μεταβολή (European Commission: The Economic Performance of the EU Aquaculture Sector (STECF 13-29)	105
Πίνακας 2.5-14: Συμμετοχή αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας στην Παραγωγή Αγαθών & Υπηρεσιών , προστιθέμενη αξία, αμοιβή εργαζομένων. Ελλάδα και ΕΑ-18 εκ. € (Πηγή: Eurostat)	105
Πίνακας 2.5-15: Συμμετοχή μεταποίησης, ενέργειας και ύδρευσης στην Παραγωγή Αγαθών & Υπηρεσιών, προστιθέμενη αξία, αμοιβή εργαζομένων. Ελλάδα και ΕΑ-18 εκ. € (Πηγή: Eurostat)	106
Πίνακας 2.5-16: Συμμετοχή κλάδων, ανά μέγεθος επιχειρήσεων στην μισθοδοσία στην Ελλάδα (Πηγή: ΙΚΑ)	108
Πίνακας 2.5-17: Βασικά στοιχεία ΜΜΕ στην Ελλάδα (Πηγή: European Commission, Εκτιμήσεις 2011, με βάση στοιχεία 2005-2009)	110
Πίνακας 2.5-18: Υπολογισμός Κόστους Ευκαιρίας Ομάδας 9: Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις με βάση στοιχεία ΣΗΑ παρούσης Μελέτης	126
Πίνακας 2.5-19: Εύρος ποσοστού ΚΕ για κλάδους της Ομάδας 9: Βιομηχανικές Δραστηριότητες	128
Πίνακας 2.5-20: Υπολογισμός Κόστους Ευκαιρίας ανά οικονομικό κλάδο Επένδυσης, σύμφωνα με στοιχεία παρούσας Μελέτης	129
Πίνακας 2.5-21: Υπολογισμός Κόστους Ευκαιρίας ανά οικονομικό κλάδο Επένδυσης, σύμφωνα με Ν. 3010/2002.....	130
Πίνακας 2.5-22: Σύγκριση ποσοστού Κόστους Ευκαιρίας για οικονομικούς κλάδους	131
Πίνακας 2.5-23: Ποσοστό ανεργίας (%) κατά Περιφέρεια (Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ)	133
Πίνακας 2.5-24: Απασχολούμενοι ηλικίας 15 ετών και άνω κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, σε χιλιάδες)	135
Πίνακας 2.5-25: Συμμετοχή στην απασχόληση των Ομάδων 4,5,6, 8 και 9, με βάση την Υ.Α. 1958/2012	137
Πίνακας 2.5-26: Αναλογία (%) απασχολούμενων ηλικίας 15 ετών και άνω σε επίπεδο Περιφέρειας κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.....	138
Πίνακας 2.5-27: Εξέλιξη της απασχόλησης στον τουρισμό στην Ελλάδα, 2000-2012 (Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων του World Travel & Tourism Council, Φεβρουάριος 2013).....	140
Πίνακας 2.5-28: Απασχόληση σε καταλύματα και υπηρεσίες εστίασης. Πηγή Eurostat.....	141
Πίνακας 2.5-29: Απασχόληση σε αλιεία και ιχθυοκαλλιέργειες. Πηγή Eurostat.	141
Πίνακας 2.5-30: Απασχόληση στον κλάδο της βιομηχανίας (Eurostat)	142

Πίνακας 2.6-1: Οφέλη για την Εθνική Οικονομία λόγω μείωσης φόρτου κατά 30%.....	152
---	-----

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 2.2-1: Μεθοδολογία εκτίμησης επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα	32
Σχήμα 2.3-1: Περιβαλλοντική Αδειοδότηση σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4014/2011	37
Σχήμα 2.4-1: Ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την έκδοση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 μετά την εφαρμογή του Ν.4014/2011.....	56
Σχήμα 2.4-2: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο	57
Σχήμα 2.4-3: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο, (δείγμα έχοντας αφαιρέσει ακραίες τιμές)	58
Σχήμα 2.4-4: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 χωρίς υποβολή ΜΠΕ και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο	61
Σχήμα 2.4-5: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 χωρίς υποβολή ΜΠΕ και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο (από το δείγμα έχουν αφαιρεθεί ακραίες τιμές)	62
Σχήμα 2.4-6: Ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την ανανέωση/τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 μετά την εφαρμογή του Ν.4014/2011	63
Σχήμα 2.4-7: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο.....	64
Σχήμα 2.4-8: Ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την έκδοση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 μετά την εφαρμογή του Ν.4014/2011.....	66
Σχήμα 2.4-9: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο	67
Σχήμα 2.4-10: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 χωρίς υποβολή ΜΠΕ και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο.	69
Σχήμα 2.4-11: Ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την ανανέωση/τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2, μετά από υποβολή ΜΠΕ.....	70
Σχήμα 2.4-12: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 με υποβολή ΜΠΕ και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο	71
Σχήμα 2.5-1: Ανάλυση παγίων επενδύσεων εκ. ευρώ (Πηγή: EUROSTAT)	88
Σχήμα 2.5-2: Εξαγωγές καυσίμων και αγαθών εκτός πλοίων, εκ ευρώ (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος).....	89

Σχήμα 2.5-3: Δείκτης βιομηχανικής εμπιστοσύνης Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Υπο-δείκτης βιβλίου παραγγελιών εξαγωγών. (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή)	90
Σχήμα 2.5-4: Επίπτωση μεταβολών κόστους ενέργειας στο κόστος παραγωγού στον κλάδο βασικών μετάλλων (Πηγή: Eurostat)	91
Σχήμα 2.5-5: Κατάταξη ελληνικής οικονομίας στην ευκολία του επιχειρείν (Πηγή: Doing Business 2014)	93
Σχήμα 2.5-6: Αριθμός ΜΜΕ στην Ελλάδα και στην ΕΕ, έτος αναφοράς 2005	111
Σχήμα 2.5-7: Θέσεις απασχόλησης στις ΜΜΕ στην Ελλάδα και στην ΕΕ, έτος αναφοράς 2005 ..	112
Σχήμα 2.5-8: Προστιθέμενη αξία στις ΜΜΕ στην Ελλάδα και στην ΕΕ, έτος αναφοράς 2005	112
Σχήμα 2.5-9: Κύκλος εργασιών ανά μέγεθος επιχείρησης. (Πηγή Eurostat, 2010 – δεν συμπεριλαμβάνονται στοιχεία για Ελλάδα).	113
Σχήμα 2.5-10: Σύνθεση εξαγωγών και κύκλου εργασιών ανά μέγεθος εταιρείας,	114
Σχήμα 2.5-11: Εξωστρέφεια ΜΜΕ, Πηγή Έρευνα IOBE – EBEO ΕΜΠ για λογαριασμό του ΣΕΒ... ..	115
Σχήμα 2.5-12: Απασχόληση κατά μέγεθος επιχείρησης. Ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ, εταιρείες. (Πηγή ΙΚΑ).	116
Σχήμα 2.5-13: Μέσες αποδοχές πλήρους και μερικής απασχόλησης κατά μέγεθος εταιρείας, ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ. (Πηγή ΙΚΑ).	117
Σχήμα 2.5-14: Δείκτης «πολυπλοκότητας» εξαγόμενων προϊόντων. Μεγαλύτερη τιμή=καλύτερη. (Πηγή Atlas of Economic Complexity)	121
Σχήμα 2.5-15: Πολυπλοκότητα παραγόμενων αγαθών (ECI) και μέρες κατά Doing Business για την έκδοση άδειας οικοδομής αποθήκης αναφοράς. (Πηγή Observatory of Economic Complexity & Doing Business).	122
Σχήμα 2.5-16: Διαγραμματική Παρουσίαση Ρυθμιστικού Κόστους.....	124
Σχήμα 2.5-17: Ποσοστό απασχόλησης πληθυσμού (σύνολο εργαζομένων προς σύνολο πληθυσμού). (Πηγή Eurostat).	132
Σχήμα 2.5-18: Εξέλιξη ανεργίας (Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ)	133
Σχήμα 2.5-19: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων κατά τομέα οικονομίας (Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, 3 ^ο Τρίμηνο 2013).....	134
Σχήμα 2.5-20: Δείκτης απασχόλησης κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας (Πηγή: ΚΕΠΕ)... ..	135
Σχήμα 2.5-21: Απασχόληση στη μεταποίηση στην Ευρώπη. (Πηγή IW Consult, 2013).	143

1. ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Έκθεση «εκ των υστέρων» αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων
στην ανταγωνιστικότητα.

(ex post impact assessment).

Ο ΝΟΜΟΣ 4014/2011 (ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α)
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ»

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ 11.2011 ΕΩΣ 12.2013

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2014

Εισαγωγή

Η διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης στη χώρα μας, έχει αποτελέσει μέχρι πρόσφατα σοβαρή τροχοπέδη για τον ασφαλή προγραμματισμό και την υλοποίηση επενδύσεων για όλους σχεδόν τους κλάδους της ελληνικής οικονομίας (τουρισμός, κατασκευές, βιομηχανία, φυσικοί πόροι κ.ά.) και έχει αποστερήσει από τη χώρα μας αναπτυξιακή δυναμική και ανταγωνιστικότητα.

Ο ΣΕΒ είχε επί μακρόν τονίσει ότι το ζήτημα του εξορθολογισμού και της επιτάχυνσης των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης έπρεπε να αντιμετωπισθεί με αποτελεσματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να εισέλθει η χώρα σε τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης και για το λόγο αυτό είχε αναγνωρίσει ότι ο **Νόμος 4014/2011 «Περιβαλλοντική αδειοδότηση»** κινείτο προς τη σωστή κατεύθυνση, αξιολογώντας ότι οι ρυθμίσεις τις οποίες εισήγαγε στόχευαν στην απλοποίηση και εξορθολογισμό των γραφειοκρατικών διαδικασιών μεριμνώντας παράλληλα για την πρόληψη και αποφυγή εκπτώσεων στο σκέλος της περιβαλλοντικής προστασίας. Εντούτοις το τελικό αποτέλεσμα του νόμου και η συμβολή του στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας κρίνεται από τον τρόπο εφαρμογής του νόμου, και την επίπτωσή του στην πραγματική οικονομία.

Για το λόγο αυτό, σήμερα **δύο (2) χρόνια μετά την ψήφισή του**, και την ανάληψη των ποιοτικών αλλά και ποσοτικών στόχων και δεσμεύσεων που περιελάμβανε, **ο ΣΕΒ κρίνει αναγκαίο να αξιολογήσει τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις του**, τις υστερήσεις αλλά και τις επιτυχίες που απορρέουν από την εφαρμογή του, ώστε να αποτιμηθεί η επίπτωσή του **στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας**.

Στόχος είναι να αξιολογηθεί έγκαιρα η αποτελεσματικότητα και καταλληλότητα του νόμου στην πράξη ώστε να διαπιστωθεί εάν πρέπει να τροποποιηθεί, να βελτιωθεί, να επιταχυνθεί, να διευρυνθεί ή και να καταργηθεί ώστε να εκπληρωθεί ο σκοπός του νομοθέτη.

Στο πλαίσιο αυτό **αντικείμενο** της παρούσας μελέτης αποτελεί η **αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και επιπτώσεων του Νόμου 4014/2011 (κεφ Α) στις επιχειρήσεις και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας** για το χρονικό διάστημα **από το Νοέμβριο του 2011 έως και τον Δεκέμβριο 2013** και ολοκληρώνεται με **Προτάσεις βελτίωσης** για την ενίσχυση των θετικών επιπτώσεων του Νόμου, στη βάση της αξιολόγησης που έχει προηγηθεί και με αναφορά στο εκτιμώμενο όφελος που θα προκύψει από αυτές.

Υπογραμμίζεται ότι η παρούσα Έκθεση αφορά στον εντοπισμό, την τεκμηρίωση και αξιολόγηση των οικονομικών επιπτώσεων που ο Νόμος 4014/2011 επιφέρει στις επιχειρήσεις και την ανταγωνιστικότητα και δεν αφορά στις επιπτώσεις στο περιβάλλον ή σε άλλες κοινωνικές επιπτώσεις.

Ειδικότερα τα **πεδία αξιολόγησης του νόμου**, τα αποτελέσματα των οποίων παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω αφορούν :

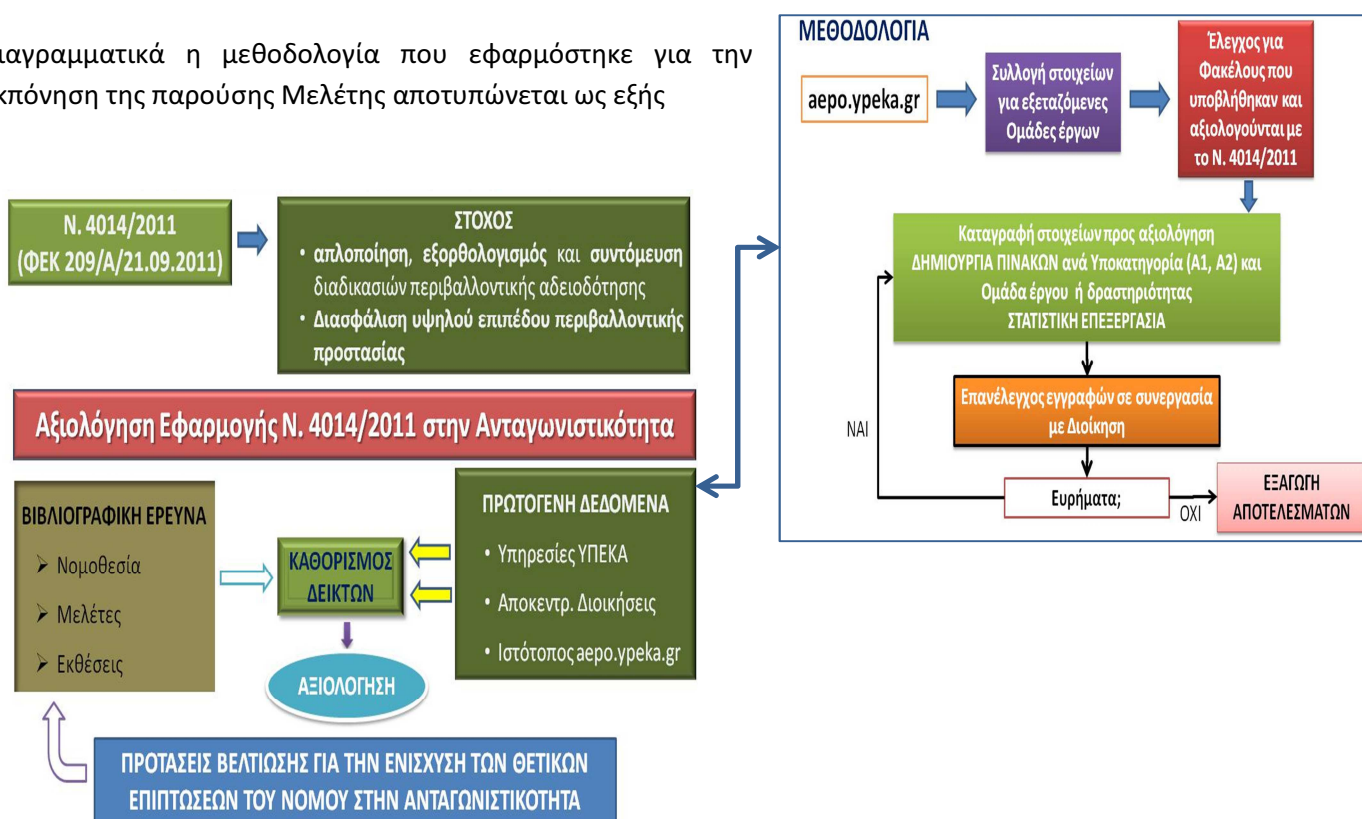
- ☐ **Βαθμό θεσμικής ολοκλήρωσης του νόμου.** Αφορά στον έλεγχο της πορείας έκδοσης των σχετικών αποφάσεων (ΥΑ, ΚΥΑ, κ.ά.) που προβλέπονται για την ολοκληρωμένη εφαρμογή του Νόμου 4014/2011.
- ☐ **Βαθμό εφαρμογής του νόμου από τη Δημόσια Διοίκηση** (κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο).
- ☐ **Καταλληλότητα και αποτελεσματικότητα του νόμου ως προς το σκοπό του νομοθέτη.**
- ☐ **Ένταση, έκταση, είδος και μέγεθος των επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα.**

Μεθοδολογία:

Για την αξιολόγηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Ν. 4014/2011 στην ανταγωνιστικότητα εφαρμόστηκε το «Πρότυπο Τεύχος Ανάλυσης Συνεπειών Ρυθμίσεων στην Επιχειρηματικότητα» που εκπόνησε ο ΣΕΒ και το Παρατηρητήριο καθώς και μία σειρά από κείμενα και μεθοδολογίες της ΕΕ και άλλων χωρών με σημαντική εμπειρία στην αξιολόγηση και συνεχή αναβάθμιση του θεσμικού τους πλαισίου. **Κείμενα βάσης** αποτέλεσαν ο **Νόμος 4014/2011, κεφ Α «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων (ΦΕΚ 209/Α/21.09.2011), η Έκθεση Κανονιστικών Επιπτώσεων, η Αιτιολογική Έκθεση** και τα λοιπά συνοδευτικά κείμενα του νόμου, καθώς και οι επί μέρους κανονιστικές διατάξεις, που εκδόθηκαν συνακόλουθα για την υλοποίηση του Νόμου. Για την αξιολόγηση των επιπτώσεων αξιοποιήθηκαν: α) η πρόσφατη **έκθεση του ΥΠΕΚΑ** (Ιανουάριος 2014) για τα αποτελέσματα από τη μέχρι σήμερα εφαρμογή του, β) **πρωτογενή δεδομένα** περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων έργων Κατηγορίας Α1 και Α2, από το ΥΠΕΚΑ και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (περισσότερες από 850 Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΚΑ), γ) η **Έκθεση του Παρατηρητηρίου** με τίτλο «Αδειοδότηση Επιχειρήσεων» (Ιούλιος 2013), δ) **πρόσφατες ευρωπαϊκές και ελληνικές μελέτες** (GSK 2010, ENVECO 2011) ε) **στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και της EUROSTAT**, ενώ πραγματοποιήθηκαν εκτενείς **συνεντεύξεις με στελέχη του ΥΠΕΚΑ και των επιχειρήσεων** καθώς και εμπειρογνώμονες του κλάδου. Τέλος, η μελέτη οριστικοποιήθηκε μετά από διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΚΑ, στελεχών της δημόσιας διοίκησης και επιχειρήσεων καθώς και εμπειρογνομώνων κατά την οποία επικυρώθηκαν τα ευρήματα που περιλαμβάνει και οριστικοποιήθηκαν οι σχετικές προτάσεις.

Διαγραμματικά η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για την εκπόνηση της παρούσης Μελέτης αποτυπώνεται ως εξής

Α. Ο Νόμος 4014/2011 «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων»

Στο Κεφάλαιο Α του νόμου 4014/2011 «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων...και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος» (ΦΕΚ 209/Α/21.09.2011), που τέθηκε σε εφαρμογή το Σεπτέμβριο του 2011, εξειδικεύεται η συνδυασμένη αλλαγή αφενός του τρόπου περιβαλλοντικής αδειοδότησης και αφετέρου του συστήματος περιβαλλοντικών ελέγχων. Συνοπτικά, προβλέπεται η απλοποίηση γραφειοκρατικών διαδικασιών και ο εξορθολογισμός τους χωρίς εκπτώσεις στο ουσιαστικό κομμάτι της περιβαλλοντικής προστασίας, με την εισαγωγή διαδικασιών που έχουν ως στόχο να εξασφαλίσουν καλύτερη ποιότητα περιβαλλοντικών όρων και μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου, τη μείωση του διοικητικού φόρτου, την εξάλειψη διπλών αδειοδοτήσεων, τη βελτίωση της ποιότητας των μελετών μέσω θέσπισης προδιαγραφών ανά είδος έργου και κατηγορία μελέτης. Ταυτόχρονα επιχειρείται η δραστηκή αλλαγή και ενδυνάμωση των περιβαλλοντικών ελέγχων με ρητή υποχρέωση τακτικών περιοδικών ελέγχων για όλα τα έργα και τις δραστηριότητες που υπόκεινται σε μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Με τον νέο νόμο, εισάγονται εκτός των άλλων και οι εξής καινοτομίες:

- απλοποιούνται / εξορθολογίζονται οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης, **μειώνεται ο χρόνος έκδοσης αποφάσεων.**
- **μειώνεται ο αριθμός των έργων & δραστηριοτήτων για τα οποία απαιτείται ΜΠΕ.**
- **θεσπίζονται υποχρεωτικοί έλεγχοι** από αρμόδιες υπηρεσίες και ιδιώτες επιθεωρητές για την διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος.
- **καταργούνται αλληλεπικαλυπτόμενες άδειες** (διάθεσης λυμάτων, διαχείρισης επικινδύνων και μη αποβλήτων, επέμβασης σε δασική έκταση) **και ενσωματώνονται στην ΑΕΠΟ.**
- **καταργούνται οι συνυπογραφές άλλων Υπουργών για την έκδοση των ΑΕΠΟ**
- **επιμηκύνεται η διάρκεια ισχύος των ΑΕΠΟ** σε 10 έτη, ή σε 12 για έργα που διαθέτουν ISO 14001, ή σε 14 με EMAS και **παρατείνεται η διάρκεια ισχύος των υφιστάμενων ΑΕΠΟ** μέχρι τη συμπλήρωση δεκαετίας από την έκδοσή τους
- **καταργείται η υποχρέωση υποβολής ΠΠΕ προαιρετική**
- για την Π.Α έργων και δραστηριοτήτων εντός του δικτύου Natura 2000, **προβλέπεται η υποβολή και αξιολόγηση «Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης»**
- **προβλέπεται η δημιουργία ΗΠΜ και Ηλεκτρονική υποβολή της ΜΠΕ, δημιουργείται η Περιβαλλοντική Ταυτότητα Έργου**

Β. Εκτίμηση & Αξιολόγηση Επιπτώσεων

1. Αξιολόγηση του υφιστάμενου πεδίου θεσμικής ολοκλήρωσης του Νόμου

Κατά τα δύο πρώτα χρόνια εφαρμογής του νόμου έχει ολοκληρωθεί η έκδοση των διατάξεων που αφορούν στην κατάταξη/κατηγοριοποίηση των έργων, στις προδιαγραφές και στον έλεγχο πληρότητας των υποβαλλόμενων φακέλων, στη διαδικασία διαβούλευσης, την εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων, αποφάσεις δηλ. που έχουν ως αποτέλεσμα την εκπλήρωση των στόχων του νομοθέτη ως προς την απλοποίηση, προτυποποίηση και εξορθολογισμό της περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Εντούτοις οι σχετικές ΥΑ, ΚΥΑ και ΠΔ εκδόθηκαν με **χρονική απόκλιση** έναντι των προβλεπόμενων από το Νόμο, καθώς το μεγαλύτερο μέρος τους εκδόθηκε εντός του 2013, και ειδικότερα το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Στην παρούσα χρονική στιγμή (Μάρτιος 2014) **εκκρεμεί ακόμη η έκδοση σημαντικών διατάξεων** που αφορούν μεταξύ άλλων:

➤ <u>Μελέτες/Φάκελοι</u>
Άρθρο 2, παρ. 14: ΚΥΑ καθορισμού προεκτιμώμενων αμοιβών μελετών
➤ <u>Πιστοποιημένοι Ελεγκτές-Ανταποδοτικά Τέλη</u>
Άρθρο 16, παρ. 6: ΠΔ συγκρότησης, σύνθεσης και λειτουργίας του Μητρώου Πιστοποιημένων Αξιολογητών (ΜΠΕ)
Άρθρο 17, παρ. 8: ΚΥΑ καθορισμού του ύψους ανταποδοτικών τελών, της διαδικασίας είσπραξης και απόδοσης
➤ <u>ΗΠΜ</u>
Άρθρο 18, παρ. 5: ΚΥΑ καθορισμού προδιαγραφών και διαδικασιών λειτουργίας Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου (ΗΠΜ)
Άρθρο 18, παρ. 5: Ενεργοποίηση ΗΠΜ
➤ <u>Περιβαλλοντικοί Ελεγκτές</u>
Άρθρο 20, παρ. 5: ΥΑ σύστασης Εποπτικού Συμβουλίου Περιβαλλοντικών Ελεγκτών
Άρθρο 20, παρ. 7: ΥΑ ρύθμισης θεμάτων περιβαλλοντικής επιθεώρησης σε περιοχές NATURA 2000
Άρθρο 20, παρ. 17: ΥΑ εξειδίκευσης διαδικασίας περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων
Άρθρο 20, παρ. 18: ΠΔ καθορισμού των όρων & προϋποθέσεων για τη σύσταση και τήρηση του Μητρώου Περιβαλλοντικών Ελεγκτών
➤ <u>Διοικητικά Θέματα</u>
Άρθρο 14, παρ. 5: ΠΔ εξειδίκευσης οργανογράμματος, στελέχωσης και υλικοτεχνικής υποδομής της ΔΙΠΑ
Άρθρο 22, παρ. 1: ΥΑ τοποθέτησης Βοηθών Γενικού Επιθεωρητή ΕΥΕΠ
Άρθρο 22, παρ. 6: ΚΥΑ στελέχωσης Τομέων ΕΥΕΠ και αυτόνομου Γραφείου Αποκατάστασης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΣΥΓΑΠΕΖ)
➤ <u>Άλλα</u>
Άρθρο 22, παρ. 7: ΚΥΑ καθορισμού χρηματοοικονομικής ασφάλειας

Σύμφωνα με την Έκθεση του ΥΠΕΚΑ (Ιανουάριος 2014) στο επόμενο χρονικό διάστημα προγραμματίζεται η υλοποίηση μιας σειράς από στρατηγικές δράσεις που αναμένεται να συμβάλουν καθοριστικά στην θεσμική ολοκλήρωση του νόμου.

Η έγκαιρη ολοκλήρωση των ως άνω δράσεων συνιστά προϋπόθεση για την επίτευξη του **συνόλου των στόχων** του Νόμου, και κυρίως αυτών που αφορούν τη **διαφάνεια** κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση, την **συνεργασία της Διοίκησης με εξωτερικούς πιστοποιημένους φορείς** για την ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών και των μηχανισμών αξιολόγησης ΜΠΕ, όπως επίσης και την **εντατικοποίηση των ελέγχων** για την απαρέγκλιτη τήρηση των όρων και μέτρων με στόχο την πρόληψη δυνητικών επιπτώσεων και περιβαλλοντική προστασία.

2. Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας και καταλληλότητας του νόμου ως προς το σκοπό του νομοθέτη

Για την αξιολόγηση του βαθμού αποτελεσματικότητας του νόμου ως προς το σκοπό του νομοθέτη, καταρτίστηκαν οι παρακάτω δείκτες αξιολόγησης (**δείκτες αποτελέσματος**) και πραγματοποιήθηκε η σύγκριση των διαθέσιμων στοιχείων του Ν 4014/2011 έναντι του θεσμικού πλαισίου που αντικατέστησε. Ειδικότερα αξιολογήθηκε συγκριτικά :

- ☐ Ο αριθμός των ετήσια υποβαλλόμενων φακέλων για περιβαλλοντική αδειοδότηση (φόρτος)
- ☐ Ο χρόνος που απαιτείται για την περιβαλλοντική αδειοδότηση ενός έργου ή δραστηριότητας σε σχέση με το θεσμικό χρόνο που προβλέπεται για αυτή.

Τα ευρήματα προέκυψαν από τη συλλογή, καταγραφή και επεξεργασία περίπου **850 Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων** ανηρτημένων στον ειδικό δικτυακό τόπο (aero.ypeka.gr) με βάση τη μεθοδολογία ελέγχου και εξακρίβωσης, καθώς και από **πρωτογενή στοιχεία** που συγκεντρώθηκαν από το ΥΠΕΚΑ για τον αριθμό των αιτημάτων που υποβλήθηκαν και των εγκρίσεων που εκδόθηκαν για τις ίδιες χρονικές περιόδους, τόσο από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ όσο και από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

Ο αριθμός των ετήσια υποβαλλόμενων φακέλων για περιβαλλοντική αδειοδότηση (φόρτος)

Από την αξιολόγηση των στοιχείων που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης προκύπτει ότι **κατά το 2012**, πρώτο χρόνο εφαρμογής του **Ν. 4014/2011**, ο αριθμός των απαιτούμενων εκθέσεων/φακέλων/μελετών, που υποβλήθηκαν ετησίως στις αρμόδιες Υπηρεσίες (κεντρικές και αποκεντρωμένες) για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων ή δραστηριοτήτων **μειώθηκε κατά περίπου 88,4%** (σχεδόν υποδεκαπλασιάστηκε). Η σημαντική αυτή μείωση αποδίδεται κυρίως στη νέα κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων, στην εξαίρεση από την υποχρέωση υποβολής Περιβαλλοντικών Εκθέσεων των έργων κατηγορίας Β, όπως και στην προαιρετική πλέον υποβολή ΠΠΠΑ για τα έργα Α1, Α2.

Συγκριτικός πίνακας μείωσης απαιτούμενων μελετών περιβαλλοντικής αδειοδότησης σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του Ν. 4014/2011

ΕΙΔΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	Σύνολο Φακέλων		
	Σύμφωνα με Ν. 3010/2002	Σύμφωνα με Ν. 4014/2011	Μείωση %
ΦΑΚΕΛΟΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ & ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	1.589	794	50,0%
ΜΠΕ	3.807	1.616	57,6%
ΠΠΕ	2.816	78	97,2%
Περιβαλλοντικές Εκθέσεις	13.322	0	100,0%
ΣΥΝΟΛΟ	21.534	2.488	88,4%

Αναλυτικότερα, για τις **Κεντρικές Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ**, (Έργα/ Δραστηριότητες Α1) οι **Προμελέτες ΠΠΕ/ΠΠΠΑ μειώθηκαν κατά 82%**, (καθώς με το νέο θεσμικό πλαίσιο καταργείται η υποχρέωση υποβολής Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, και η υποβολή της καθίσταται πλέον προαιρετική), οι **Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ)** μειώθηκαν κατά **30,4%**, οι **Φάκελοι Ανανέωσης – Τροποποίησης ΑΕΠΟ** αυξήθηκαν κατά **71,1%**, ενώ ο **συνολικός φόρτος** των προς αδειοδότηση αιτήσεων ανά υπηρεσία για τα έργα και τις δραστηριότητες που ενδέχεται να προκαλέσουν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και αποτελούν την υποκατηγορία Α1 **μειώθηκε περίπου κατά 26,35%**.

Για τις **Αποκεντρωμένες Διοικήσεις** για το έτος 2012 η **μείωση του φόρτου** των προς αδειοδότηση αιτήσεων ανά υπηρεσία **κυμαίνεται από 38,5%** (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κεντρικής Μακεδονίας) **έως 88,6%** (Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου), οι **Προμελέτες ΠΠΕ/ΠΠΠΑ μειώθηκαν κατά 98,3%, από 2.627 φακέλους σε μόλις 44**, οι **Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) μειώθηκαν κατά 60,0%**, οι **Φάκελοι Ανανέωσης – Τροποποίησης ΑΕΠΟ μειώθηκαν κατά 60,0%**, ενώ η **συνολική μείωση του φόρτου εκτιμάται περίπου στο 73,3%**

Χρονική διάρκεια έκδοσης Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων σε σχέση με το θεσμικό χρόνο που προβλέπεται από το Ν 4014/2011

Για την έκδοση νέων ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1, ο μέσος χρόνος αδειοδότησης κυμαίνεται από 171–397 ημερολογιακές ημέρες, και **ο μέσος χρόνος καθυστέρησης έναντι του θεσμικά προβλεπόμενου χρόνου κυμαίνεται από 21 έως 247 ημέρες.**

Εκτίμηση χρόνων έκδοσης νέας ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α1

Ομάδες δραστηριότητας	Μέσος χρόνος αδειοδότησης (Ημέρες)	Μέσος χρόνος αδειοδότησης με προηγούμενο καθεστώς (Ημέρες, Μήνες)	Μείωση χρόνου (%)
Ομάδα 3: "Λιμενικά έργα"	171	361 ημέρες	52,6%
Ομάδα 4: "Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών"	199	12,03 μήνες	44,9%
	171 αφαίρεση ακραίων τιμών		52,6% αφαίρεση ακραίων τιμών
Ομάδα 5: "Εξορυκτικές δραστηριότητες"	386	908 ημέρες	57,5%
	350 αφαίρεση ακραίων τιμών	30,2 μήνες	61,5% αφαίρεση ακραίων τιμών
Ομάδα 6η «Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης...»	397	866 ημέρες	54,2%
	352 αφαίρεση ακραίων τιμών	28,9 μήνες	59,4% αφαίρεση ακραίων τιμών
Ομάδα 8: "Υδατοκαλλέργειες"	300 αφαίρεση ακραίων τιμών	637 ημέρες	52,9%
	21,2 μήνες		

**μέσοι όροι μετά την αφαίρεση των ακραίων τιμών από το δείγμα*

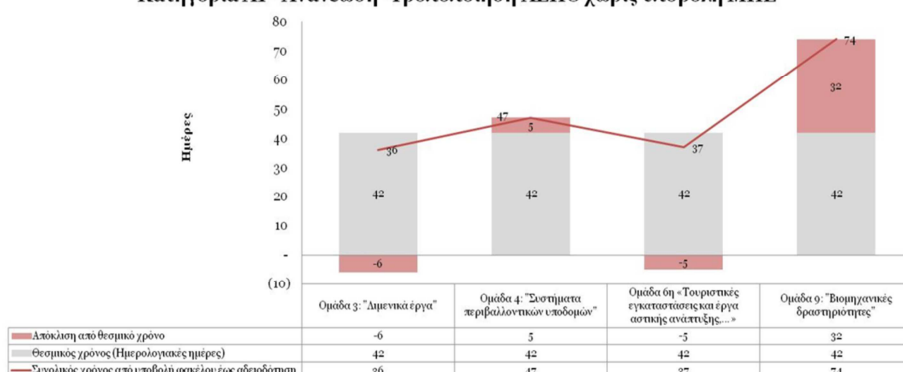
Παρόλο που οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης εξακολουθούν να υπερβαίνουν τους θεσμικά οριζόμενους, εν τούτοις **ο χρόνος έκδοσης νέας ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α1 έχει μειωθεί** για σημαντικό αριθμό έργων στο σύνολο των Ομάδων που εξετάστηκαν **κατά 50% περίπου του χρόνου αδειοδότησης σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο.**

Για την έκδοση ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 χωρίς υποβολή ΜΠΕ, ο μέσος χρόνος καθυστέρησης υπολογίζεται σε 71 ημέρες για την Ομάδα 9 "Βιομηχανικές δραστηριότητες", ενώ για τις υπόλοιπες Ομάδες που εξετάστηκαν οι αποφάσεις εκδίδονται σε χρόνους που προσεγγίζουν ή είναι μικρότεροι από τους θεσμοθετημένους. Μετά την αφαίρεση των ακραίων τιμών ο **μέσος χρόνος αδειοδότησης κυμαίνεται από 36 έως 74 ημερολογιακές ημέρες**, και ο **μέσος χρόνος καθυστέρησης υπολογίζεται από 5 έως 32 ημέρες.** Υπενθυμίζεται ότι ο προβλεπόμενος θεσμικός χρόνος είναι 30 εργάσιμες ημέρες.

Μέσοι χρόνοι έκδοσης
ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ
Κατηγορίας Α1 χωρίς υποβολή ΜΠΕ και
σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο

(από το δείγμα έχουν αφαιρεθεί
ακραίες τιμές)

Κατηγορία Α1 - Ανανέωση -Τροποποίηση ΑΕΠΟ χωρίς υποβολή ΜΠΕ

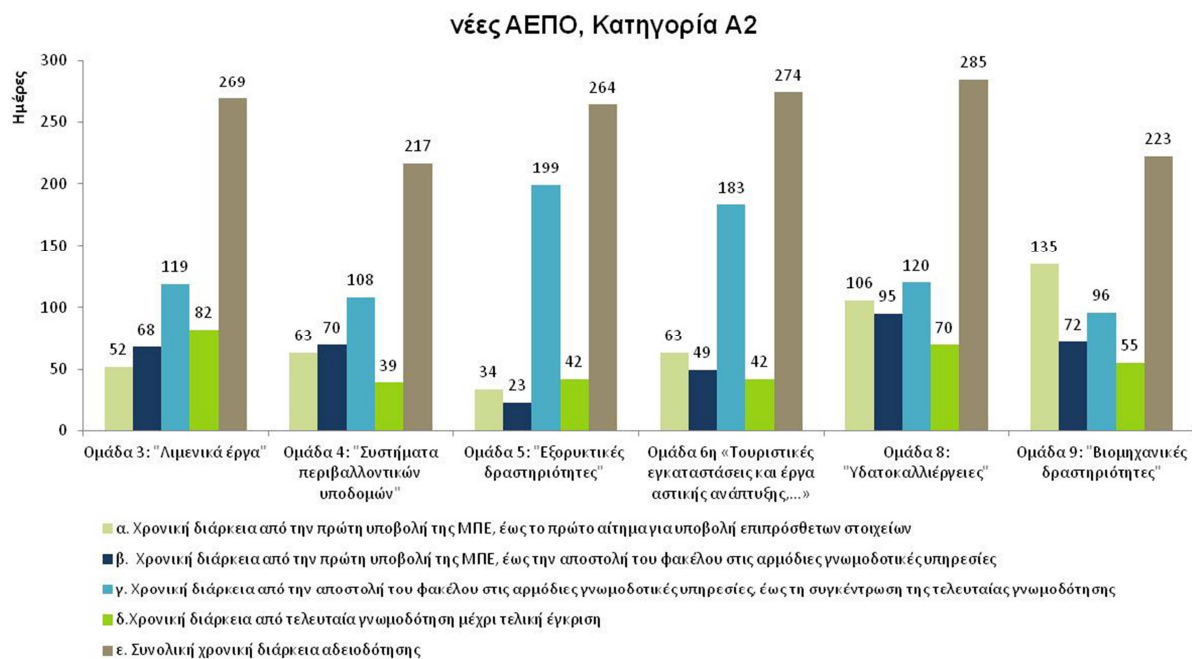
Για την έκδοση ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 με υποβολή ΜΠΕ, ο μέσος χρόνος καθυστέρησης (μετά από αφαίρεση ακραίων τιμών) κυμαίνεται από 13 έως 73 ημέρες, ενώ στην Ομάδα 4 οι αποφάσεις εκδίδονται σε χρόνους μικρότερους των θεσμοθετημένων (7 ημέρες). Η μεγαλύτερη χρονική καθυστέρηση σημειώνεται στην Ομάδα 3 «Λιμενικά Έργα».

Εκτίμηση χρόνων έκδοσης ανανέωσης / τροποποίησης ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α1

Ομάδες δραστηριότητας	Μέσος Χρόνος αδειοδότησης, χωρίς ΜΠΕ, (Ημέρες)	Μέσος χρόνος αδειοδότησης με ΜΠΕ, (Ημέρες)	Μέσος χρόνος αδειοδότησης με προηγούμενο καθεστώς, (Ημέρες –Μήνες)	Μείωση χρόνου (%) (με ΜΠΕ)
Ομάδα 3: "Λιμενικά έργα"	36	287 265 αφαίρεση ακραίων τιμών	-	-
Ομάδα 4: "Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών"	47	185		-
Ομάδα 5: "Εξορυκτικές δραστηριότητες"	-	255 230 αφαίρεση ακραίων τιμών	651 ημέρες 21,7 μήνες	60,8% 64,7% αφαίρεση ακραίων τιμών
Ομάδα 6η «Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης...»	37	224 124 αφαίρεση ακραίων τιμών	396 ημέρες 13,2 μήνες	43,4% 68,7% αφαίρεση ακραίων τιμών
Ομάδα 8: "Υδατοκαλλέργειες"	183	-	663 ημέρες 22,1 μήνες	-
Ομάδα 9: "Βιομηχανικές δραστηριότητες"	58	205	345 ημέρες 11,5 μήνες	40,6%

Παρά το γεγονός ότι οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης εξακολουθούν να αποκλίνουν από τους θεσμικά οριζόμενους (13-95 ημέρες), εν τούτοις ο χρόνος έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α1 σε περίπτωση που απαιτηθεί ΜΠΕ **έχει μειωθεί κατά περίπου 41 – 61%** (ή 41– 69% μετά από αφαίρεση των ακραίων τιμών) του απαιτούμενου χρόνου με το προηγούμενο καθεστώς αδειοδότησης.

Για την έκδοση νέων ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 ο μέσος χρόνος αδειοδότησης κυμαίνεται για όλες τις Ομάδες από 217 έως 285 ημερολογιακές ημέρες ενώ ο μέσος χρόνος χρονικής υπέρβασης κυμαίνεται από 102 έως 154 ημέρες (μετά από αφαίρεση των ακραίων τιμών).

Συγκρίνοντας τους παραπάνω χρόνους με τους αντίστοιχους μέσους χρόνους που ίσχυαν με το παλαιό θεσμικό πλαίσιο προκύπτει ότι **οι χρόνοι για την έκδοση ΑΕΠΟ έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α2 με το νέο θεσμικό καθεστώς υπερβαίνουν τους αντίστοιχους χρόνους που είχαν καταγραφεί με βάση το παλαιότερο καθεστώς.**

Πίνακας Εκτίμηση χρόνων έκδοσης νέας ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α2

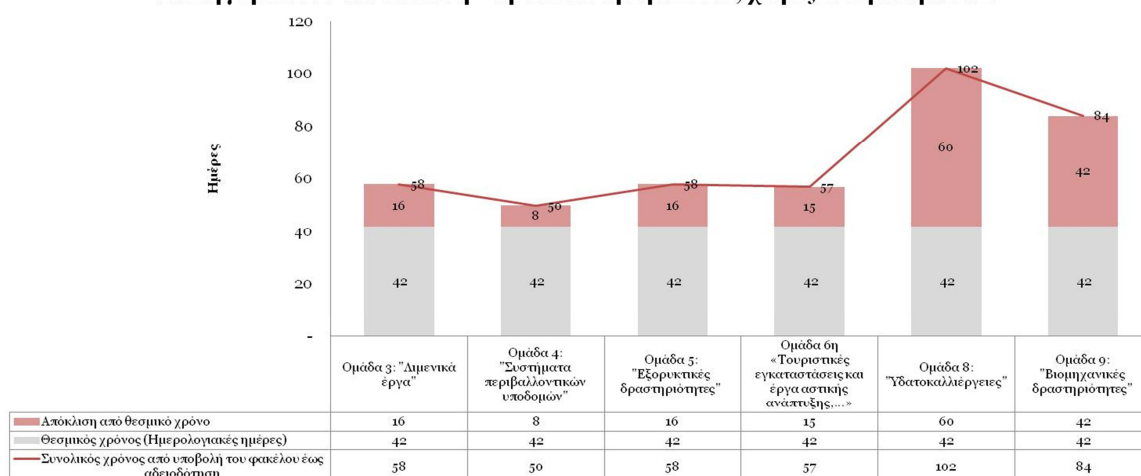
Ομάδες δραστηριότητας	Μέσος χρόνος αδειοδότησης (Ημέρες)	Μέσος χρόνος αδειοδότησης με προηγούμενο καθεστώς , (Ημέρες /Μήνες)	Αύξηση χρόνου (%)
Ομάδα 3: "Λιμενικά έργα"	269	129 ημέρες 4,3 μήνες	108,53%
Ομάδα 4: "Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών"	217		68,22%
Ομάδα 5: "Εξορυκτικές δραστηριότητες"	264		104,65%
Ομάδα 6η «Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης...»	274 263 αφαίρεση ακραίων τιμών		112,40% 103,88% αφαίρεση ακραίων τιμών
Ομάδα 8: "Υδατοκαλλέργειες"	285 219 αφαίρεση ακραίων τιμών		120,93% 69,77% αφαίρεση ακραίων τιμών
Ομάδα 9: "Βιομηχανικές δραστηριότητες"	223		72,87%

Το συγκεκριμένο εύρημα καταδεικνύει το σοβαρό ενδεχόμενο αδυναμίας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων να ανταποκριθούν στις νέες αρμοδιότητες με τις οποίες επιφορτίστηκαν και την αύξηση του φόρτου που αυτό συνεπάγεται, στο πλαίσιο του νόμου με αποτέλεσμα ο χρόνος διεκπεραίωσης της αδειοδοτικής διαδικασίας να αυξάνεται. Εκτιμάται ότι σε αυτό συνηγόρησαν και οι εσωτερικές διοικητικές αναδιαρθρώσεις , σε επίπεδο νομαρχιών και περιφερειών, οι οποίες είχαν επίπτωση στη στελέχωση των αρμόδιων τμημάτων καθώς και η έλλειψη προτύπων που θα διευκόλυναν την εφαρμογή του νέου νόμου.

Εκτιμάται ότι καθώς θα αποκτάται η σχετική εμπειρία των αρμόδιων στελεχών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων στο Ν 4014/2011 αλλά και μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης η ταχύτητα θα βελτιώνεται.

Αντίστοιχα για την **έκδοση ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 χωρίς υποβολή ΜΠΕ**, ο μέσος χρόνος καθυστέρησης είναι περιορισμένος και κυμαίνεται από **8 – 60 ημέρες**.

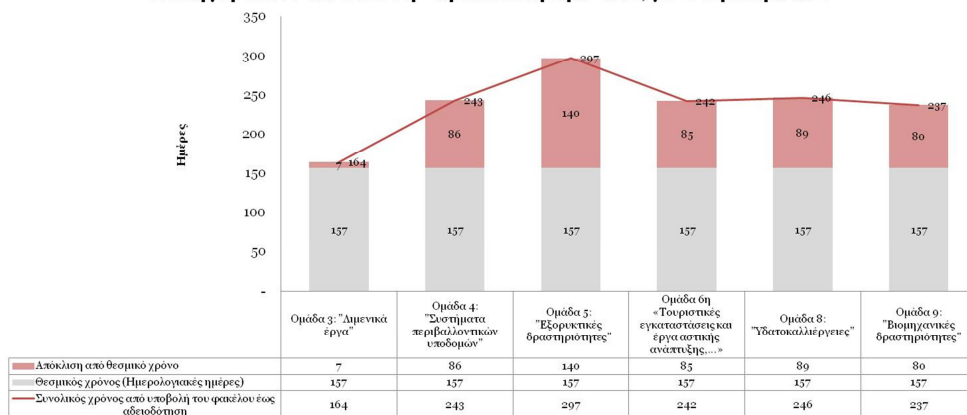
Κατηγορία Α2 - Ανανέωση - Τροποποίηση ΑΕΠΟ, χωρίς υποβολή ΜΠΕ

Για τις περιπτώσεις **ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 με υποβολή ΜΠΕ, ο μέσος χρόνος καθυστέρησης έναντι του θεσμοθετημένου χρόνου κυμαίνεται από 7 έως 127 ημέρες** (έχοντας αφαιρέσει ακραίες τιμές). Η μεγαλύτερη χρονική απόκλιση σημειώνεται στην Ομάδα 5 «Εξορυκτικές δραστηριότητες» ενώ η χαμηλότερη απόκλιση σημειώνεται στην Ομάδα 3 «Λιμενικά έργα».

Κατηγορία Α2 - Ανανέωση - Τροποποίηση ΑΕΠΟ, με υποβολή ΜΠΕ

Υπενθυμίζεται ότι στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης, εξετάσθηκαν **848** Αποφάσεις, από τις οποίες οι **295** αφορούσαν σε νέα έργα (**A1:30, A2:265**) και οι **553** σε ανανεώσεις – τροποποιήσεις παλαιών αδειών (**A1:61, A2:492**), ενώ αυτές αφορούσαν τις Ομάδες 3, 4, 5, 6, 8 και 9.

Μέχρι το 2010 στην Ελλάδα το σύνολο των μελετών/φακέλων/εκθέσεων περιβαλλοντικής αδειοδότησης ξεπερνούσε τις **21.500 φακέλους ανά έτος**, εκ των οποίων περίπου **13.300** υποκατηγορίας Β4 αξιολογούνταν από τις Περιφέρειες (πρώην Νομαρχίες), περίπου **7.500** υποκατηγορίας Α2 από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (πρώην Περιφέρειες) και περίπου **650** υποκατηγορίας Α1 από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ. Με το νέο θεσμικό πλαίσιο **ο αριθμός των υποβαλλόμενων αιτημάτων για περιβαλλοντική αδειοδότηση μειώθηκε κατά 88,4%**, υποδεκαπλασιάστηκε δηλ. περίπου και συγκεκριμένα μειώθηκε κατά περίπου **19.046 μελέτες/φακέλους** και εκθέσεις ετησίως από τις **21.534** που υποβάλλονταν με το προγενέστερο θεσμικό καθεστώς.

Σημειώνεται ότι **ο αριθμός των ΜΠΕ** που υπεβλήθησαν το έτος 2012 **για τα έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Α1, ήταν μειωμένος κατά 30%** και το αντίστοιχο ποσοστό **για τις ΠΠΕ κατά 82%**. Ομοίως **για τα έργα και δραστηριότητες Α2 οι μειώσεις ήταν 60% και 89,3 %**, μειώσεις που εν μέρει μπορεί να συνδέονται με την παρατεταμένη οικονομική ύφεση, και τον περιορισμό των νέων επενδύσεων.

Σύγκριση φόρτου περιβαλλοντικής αδειοδότησης

ΕΙΔΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	Μελέτες Α1			Μελέτες Α2			Σύνολο Φακέλων		
	ΥΠΕΚΑ (σύνολο)			Περιφέρειες			Σύμφωνα με Ν. 3010/2002	Σύμφωνα με Ν. 4014/2011	Μεταβολή %
	Μ.Ο 2005-2009*	2012	Μεταβολή %	Μ.Ο 2005-2009	2012	Μεταβολή %			
ΦΑΚΕΛΟΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ & ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	121	207	-71,1%	1.468	587	60,0%	1.589	794	50,0%
ΜΠΕ	316	220	30,4%	3.491	1.396	60,0%	3.807	1.616	57,6%
ΠΠΕ	189	34	82,0%	2.627	44	98,3%	2.816	78	97,2%
Περιβαλλοντικές Εκθέσεις	-	-	-	-	-	-	13.322	0	100,0%
ΣΥΝΟΛΟ	626	461	26,4%	7.586	2.027	73,3%	21.534	2.488	88,4%

* Για την ΕΥΠΕ ελήφθη Μ.Ο για τα έτη 2004-2010

3. Αξιολόγηση επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα

Ο εντοπισμός των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων της εξεταζόμενης νομοθεσίας στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, καθώς και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, σε μια περίοδο κρίσης και ραγδαίων “μη κανονικών” μεταβολών στα βασικά μεγέθη αυξάνει σημαντικά τις δυσκολίες αποτίμησης των οικονομικών επιπτώσεων και επιβάλλει τη διατύπωση παραδοχών που θα καταστήσουν εφικτή μια ασφαλή εκτίμηση. Εντούτοις για την αξιολόγηση των επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων έμφαση δόθηκε στους άμεσα επηρεαζόμενους οικονομικούς κλάδους καθώς και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ενώ για την αξιολόγηση της επίπτωσης στην παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων έμφαση δόθηκε στα αποτελέσματα της εκτίμησης του διοικητικού και ρυθμιστικού βάρους. Ειδικότερα:

Από τη μείωση των απαιτούμενων μελετών/φακέλων/εκθέσεων για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων που καταγράφηκε το έτος 2012 και την τυποποίηση και απλοποίηση των σχετικών διαδικασιών, έχουν προκύψει σημαντικά οφέλη για την εθνική οικονομία τα οποία ανέρχονται σε περίπου **85,0 εκ. €**, και παρουσιάζονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα.

Οφέλη για εθνική Οικονομία σε €

	Συνολικό Κόστος, €		Όφελος για Ιδ. Τομέα €	Όφελος για Δημόσιο €	Συνολικό Όφελος €
	N.3010/2002	N.4014/2011			
Α. Έργα & Δραστηριότητες Κατηγορίας Α1					
Φάκελοι ΠΠΕ- Κατηγορίας Α1	1.795.500	93.500	727.000	975.000	1.702.000
Φάκελοι ΜΠΕ- Κατηγορίας Α1	8.295.000	3.510.000	1.720.000	3.065.000	4.785.000
Ανανέωση-Τροποποίηση ΑΕΠΟ	1.391.500	2.024.750	-300.000	-333.250	-633.250
ΣΥΝΟΛΟ Α	11.482.000	5.628.250	2.147.000	3.706.750	5.853.750
Β. Έργα & Δραστηριότητες Κατηγορίας Α2					
Φάκελοι ΠΠΕ- Κατηγορίας Α2	16.418.750	115.500	3.928.500	12.374.750	16.303.250
Φάκελοι ΜΠΕ- Κατηγορίας Α2	35.171.625	13.192.200	15.084.800	6.894.625	21.979.425
Ανανέωση-Τροποποίηση ΑΕΠΟ	10.093.500	3.815.500	3.963.500	2.314.500	6.278.000
ΣΥΝΟΛΟ Β	61.683.875	17.123.200	22.976.800	21.583.875	44.560.675
Κατάργηση Υποκατηγορίας Β3	7.118.050	0	5.652.000	1.466.050	7.118.050
Κατάργηση Υποκατηγορίας Β4	26.976.750	0	17.985.000	8.991.750	26.976.750
Γενικό Σύνολο	107.260.675	22.751.450	48.760.800	35.748.425	84.509.225

Από αυτά τα ήδη επιτευχθέντα οφέλη, σημαντικό ποσό **35,75 εκ. €** αφορούν στο Δημόσιο Τομέα, εξασφαλίζοντας έτσι τη διαθεσιμότητα ανθρώπινου δυναμικού και οικονομικών πόρων για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου σχετικά με τη συστηματική εφαρμογή περιβαλλοντικών ελέγχων, και παρακολούθησης ποιότητας περιβαλλοντικών μέσων. Παράλληλα εξασφαλίζονται οφέλη **48,76 εκ. €** για τον Ιδιωτικό Τομέα από την σημαντική μείωση των απαιτούμενων Περιβαλλοντικών Μελετών και Εκθέσεων, με προφανή οφέλη στην ανταγωνιστικότητα των επί μέρους κλάδων.

Τα οικονομικά οφέλη από την εφαρμογή του Νόμου στον Δημόσιο Τομέα αναμένονται να αυξηθούν σημαντικά με την ολοκλήρωση εφαρμογής του Νόμου και την έκδοση των σχετικών αποφάσεων του Άρθρου 17 για τα ανταποδοτικά τέλη.

Παράλληλα σημαντικά είναι τα οφέλη που προκύπτουν αμέσως ή εμμέσως στον ιδιωτικό τομέα και στην Εθνική οικονομία γενικότερα από την εφαρμογή του Νόμου και την μείωση του αδειοδοτικού κόστους και απαιτούμενου χρόνου, όπως αναπτύσσεται στην ενότητα 2.5 της παρούσης.

Όπως γίνεται κατανοητό η εφαρμογή του Ν. 4014/2011 λειτουργεί ευεργετικά ως προς την παραγωγικότητα της οικονομίας εξασφαλίζοντας ένα καθορισμένο θεσμικό πλαίσιο, ενισχύοντας την παραγωγικότητα των ήδη υφιστάμενων εγκαταστάσεων, την επέκτασή τους και την ίδρυση νέων που ανήκουν στη κατηγορία Α, εγκαταστάσεων δηλ. με σημαντικές ή πολύ σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Η κατάργηση της υποχρέωσης υποβολής Περιβαλλοντικής έκθεσης για τα έργα κατηγορίας Β, έργων δηλαδή που χαρακτηρίζονται από τοπικές και μη σημαντικές μόνο επιπτώσεις, έχει ιδιαίτερα οφέλη στις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), που δραστηριοποιούνται σε κλάδους που εντάσσονται στην ΥΑ 1958/2012, και αφορά έναν σημαντικό αριθμό, χιλιάδων, δραστηριοτήτων.

Για τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις το διοικητικό κόστος μπορεί να αποτελεί μικρότερο εμπόδιο σε σχέση με μικρότερες, ταυτόχρονα όμως η αδειοδότηση μίας μεγαλύτερης εγκατάστασης ή δραστηριότητας με δυνητικά σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον αντιμετωπίζει μεγαλύτερες δυσχέρειες και καθυστερήσεις. Κατά συνέπεια και για τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις η απλοποίηση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης στις περισσότερες των περιπτώσεων αποδεικνύεται πολύ σημαντική για την βιώσιμη ανάπτυξη της επιχείρησης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Ενδεικτικά είναι τα ευρήματα που παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί. Σημειώνεται ότι για να είναι εφικτή η συγκρισιμότητα των σχετικών μεγεθών έχουν πραγματοποιηθεί χρηματοοικονομικές παραδοχές όσον αφορά το ύψος της επένδυσης.

**Συγκριτικός πίνακας εκτίμησης κόστους ευκαιρίας για επιλεγμένους οικονομικούς κλάδους
(ως % επί συνολικού κόστους της επένδυσης)**

	Κλάδος	Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, λόγω καθυστερήσεων, επί του κόστους επένδυσης (%)	
		N. 4014/2011	N. 3010/2002
Ομάδα 4 «Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών»			
1	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1,10%	6,22%
Ομάδα 5 «Εξορυκτικές δραστηριότητες»			
2	ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	8,47%	29,57%
3	ΕΞΟΡΥΞΗ	8,28%	28,90%
Ομάδα 8 «Υδατοκαλλιέργειες»			
4	ΥΔΑΤ/ΡΥΓΙΕΣ	2,10%	7,73%
Ομάδα 9 «Βιομηχανικές Δραστηριότητες»			
5	ΚΑΠΝΟΥ	-	6,13%
6	ΜΕΤΑΛΛΩΝ	-	7,08%
7	ΤΡΟΦΙΜΑ	2,22%	0,92%

** Έχουν πραγματοποιηθεί χρηματοοικονομικές παραδοχές ώστε να είναι εφικτή η συγκρισιμότητα*

Από τα στοιχεία του Πίνακα προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- ☑ Για τους κλάδους της Ομάδας 4: «Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών» με τα διαπιστώνεται **μείωση του κόστους ευκαιρίας από 6,22% σε 1,10%.**
- ☑ Για τους κλάδους της Ομάδας 5: «Εξορυκτικές δραστηριότητες» διαπιστώνεται σημαντική **μείωση του κόστους ευκαιρίας από 28,9%-29,57% σε 8,28% - 8,47%, παραμένει όμως ο κλάδος με τον υψηλότερο δείκτη κόστους ευκαιρίας.**
- ☑ Οι κλάδοι της Ομάδας 8: «Υδατοκαλλιέργειες» παρουσιάζουν **μείωση του κόστους ευκαιρίας από 7,73% σε 2,10%.**
- ☑ Τέλος οι κλάδοι της Ομάδας 9: «Βιομηχανικές δραστηριότητες» παρουσιάζουν μικρές αυξήσεις από 0,92% σε 2,22% για την κατηγορία Α2.

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ότι παρά το γεγονός ότι ο Ν. 4014/2011 εφαρμόζεται μόλις δύο έτη, εντούτοις τα πρώτα αποτελέσματα όσον αφορά τον απαιτούμενο Συνολικό Χρόνο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης παρουσιάζονται αρκετά ενθαρρυντικά, ιδιαίτερα για επενδύσεις στον κλάδο της «Εξόρυξης», ο οποίος και καθίσταται περισσότερο ανταγωνιστικός. Στους υπόλοιπους κλάδους οι διαφορές που παρουσιάζονται είναι σχετικά μικρές για την εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων. Σε κάθε περίπτωση πάντως, απαιτείται παρακολούθηση της εφαρμογής του νόμου για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, η οποία θα οδηγήσει σε ασφαλέστερα συμπεράσματα.

Συμπληρωματικά στα παραπάνω, ειδικά για μεγαλύτερες επενδύσεις, που αντίστοιχα συνεπάγονται και πλέον σημαντικές δυνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, αλλά και σημαντικά κοινωνικά και οικονομικά οφέλη (απασχόληση, εξαγωγές, κ.λπ.), η θέσπιση προδιαγραφών για τις ίδιες τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, τη διαδικασία διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους, και για τις Αποφάσεις Έγκρισης των Περιβαλλοντικών Όρων αφαιρεί ένα σημαντικό παράγοντα αβεβαιότητας που απετέλεσε σε αρκετές περιπτώσεις ακόμα και απαγορευτικό εμπόδιο υλοποίησης ορισμένων σύνθετων επενδύσεων. Αντίστοιχα, η ενσωμάτωση μίας σειράς αδειών που στο παρελθόν εκδίδονταν κατά περίπτωση από άλλες υπηρεσίες, όπως η άδεια διάθεσης υγρών και στερεών αποβλήτων, επέμβασης σε δασική περιοχή κα, στις Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων οδηγεί συχνά στην σημαντική μείωση των διαδικασιών και αβεβαιοτήτων που ίσχυαν μέχρι το πρόσφατο παρελθόν.

Προκύπτει συνεπώς ότι η απλοποίηση και η επιτάχυνση της διαδικασίας αδειοδότησης, σε συνδυασμό με την εξασφάλιση της ασφάλειας δικαίου, τον έλεγχο της απαρέγκλιτης εφαρμογής όρων για την πρόληψη και περιβαλλοντική προστασία κατά την κατασκευή και λειτουργία έργων και δραστηριοτήτων, που συνιστούν και τους κύριους στόχους του εξεταζόμενου Ν. 4014/ 2011, έχει καθοριστική σημασία για τη μείωση του ρυθμιστικού κόστους ειδικά για την μεταποιητική δραστηριότητα.

Γ. Προτάσεις για την ενίσχυση των θετικών επιπτώσεων του νόμου

1. Προτάσεις για την επιτάχυνση της θεσμικής ολοκλήρωσης του νόμου

- Άμεση τροποποίηση και στη συνέχεια ενεργοποίηση των προβλεπόμενων στο Άρθρο 16 περί Περιβαλλοντικών Επιθεωρήσεων (το Μητρώο να αποτελείται από πιστοποιημένους αξιολογητές, οι οποίοι με τη σειρά τους θα μπορούν να είναι φυσικά αλλά κυρίως νομικά πρόσωπα) και αντίστοιχα τροποποίηση και ενεργοποίηση των προβλεπόμενων για το άρθρο 20 περί της σύστασης Μητρώου Περιβαλλοντικών Ελεγκτών.
- Έκδοση της προβλεπόμενης από το άρθρο 17 ΚΥΑ για τον καθορισμό των τελών διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης και ελέγχων, για την διασφάλιση των απαιτούμενων οικονομικών πόρων για την επιτυχή εφαρμογή του Νόμου από τη Δημόσια Διοίκηση, και την απαρύγκλιτη τήρηση διαδικασιών και όρων για την Προστασία του Φυσικού και Ανθρωπογενούς Περιβάλλοντος
- Έκδοση του Π.Δ για την Σύσταση Δ/σης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, στο ΥΠΕΚΑ, που επίσης συνιστά παρέμβαση υψηλής προτεραιότητας.
- Έναρξη ολοκληρωμένης στρατηγικής δράση για τη θεσμική ολοκλήρωση του νόμου που περιλαμβάνει: (α) Η έναρξη πλήρους λειτουργίας του ΗΠΜ, «πιλοτικά και να υπάρξει πλήρης λειτουργία του εντός του 2014», παρέμβαση πρώτης προτεραιότητας. (β) Η σύνταξη εθνικού σχεδίου τακτικών επιθεωρήσεων περιβαλλοντικών αδειών των έργων και δραστηριοτήτων και η έναρξη ελέγχων και επιθεωρήσεων βάσει αυτού, που αναμένεται από το ΥΠΕΚΑ «εντός του 2014».*

* Οι προτάσεις αυτές περιλαμβάνονται και στη σχετική έκθεση του ΥΠΕΚΑ, Ιανουάριος 2014.

2. Προτάσεις για επιτάχυνση της εφαρμογής του νόμου από τη δημόσια διοίκηση (σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο)

- Σύσταση από τη διοίκηση μόνιμου κεντρικού φορέα παρακολούθησης και υποστήριξης της διαχείρισης της περιβαλλοντικής αδειοδότησης (κέντρο διαχείρισης γνώσης και παρακολούθησης υλοποίησης) με τη συμμετοχή φορέων της επιχειρηματικότητας, επιστημονικών ιδρυμάτων και εμπειρογνομόνων.
- Ανάπτυξη προτύπων διαδικασιών αξιολόγησης ΜΠΕ, και σύνταξης ΑΕΠΟ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές, και τα διεθνή περιβαλλοντικά πρότυπα, σε συνεργασία των στελεχών της Κεντρικής και Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των Πιστοποιημένων Αξιολογητών ΜΠΕ.
- Ενσωμάτωση λοιπών αδειών στην ΑΕΠΟ (κατά το πρότυπο των αδειών διάθεσης λυμάτων, διαχείρισης επικινδύνων και μη αποβλήτων, επέμβασης σε δασική έκταση)
- Συνεχής κατάρτιση και εκπαίδευση των στελεχών των αρμόδιων υπηρεσιών της Διοίκησης (σε περιφερειακό αλλά και κεντρικό επίπεδο) σε θέματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, Παρακολούθησης Περιβαλλοντικών Μέσων, και Επιθεώρησης εφαρμογής Περιβαλλοντικών όρων.
- Συνεργασία της Διοίκησης με ΑΕΙ και ερευνητικά Ιδρύματα με εξειδίκευση σε τεχνολογίες πρόληψης και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, περιβαλλοντικής διαχείρισης και παρακολούθησης.
- Δημιουργία συστημάτων προτυποποίησης και ελέγχου στατιστικών στοιχείων, δεικτών αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και επίπτωσης για την παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας, σε συνεργασία των αρμοδίων υπηρεσιών και κλαδικών παραγωγικών φορέων.

➔ **3. Προτάσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του νόμου ως προς το σκοπό του νομοθέτη, και της καταλληλότητας του νόμου ως προς το πρόβλημα που δημιουργήσε την ανάγκη για νομοθέτηση**

- Ανάπτυξη συστήματος για την ιχνηλάτηση των αιτημάτων περιβαλλοντικής αδειοδότησης, στο πλαίσιο του Η.Π.Μ
- Δεσμευτικός προγραμματισμός και επίσπευση στην έκδοση του συνόλου των θεσμικών διατάξεων που προβλέπονται στον νόμο 4014/2011
- Υιοθέτηση κατάλληλων περιβαλλοντικών προτύπων και δεικτών μέτρησης που θα διευκολύνουν την τήρηση των προτύπων και τους μεταγενέστερους ελέγχους
- Σύσταση κεντρικού help desk για την περιβαλλοντική αδειοδότηση
- Ποσοτική και ποιοτική ενίσχυση στελεχιακού δυναμικού της Κεντρικής και Αποκεντρωμένης Διοίκησης
- Αντιστοίχιση των δραστηριοτήτων της ΥΑ.4187/266/2012 με τις δραστηριότητες της ομάδας 9 της ΥΑ.1958/2012
- Διερεύνηση δυνατότητας διαμόρφωσης ενός φορέα για τη διεκπεραίωση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, ανταποδοτικά
- Ανάπτυξη δράσεων για τη διαμόρφωση συναντίληψης για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, μεταξύ της δημόσιας διοίκησης, των κοινωνικών εταίρων και της πολιτικής ηγεσίας.

Σημειώνεται ότι περαιτέρω μείωση του ετήσιου φόρτου (φακέλων) των υπηρεσιών εκτιμάται να οδηγήσει σε επιπλέον οικονομικά οφέλη για το Δημόσιο και τον Ιδιωτικό Τομέα. Πιο συγκεκριμένα: **ετήσια μείωση φόρτου κατά 30%** (δηλαδή εφόσον οι υποβαλλόμενοι φάκελοι ανέρχονται σε περίπου 1.616 συνολικά κατ'έτος), αναμένεται να οδηγήσει σε **επιπλέον Οικονομικό Όφελος 6,79 εκ. €** για την Εθνική Οικονομία, ενώ **ετήσια μείωση φόρτου κατά 60%** (δηλαδή εφόσον ο αριθμός των υποβαλλόμενων φακέλων περιοριστεί ετησίως στους συνολικά 921), εκτιμάται ότι θα μπορούσε να οδηγήσει σε **επιπλέον Οικονομικό Όφελος 13,56 εκ. €** για την Εθνική Οικονομία.

Επισημαίνεται ότι με έτος αναφοράς το 2012, και μείωση κατά 30% και 60% του αριθμού των Μελετών/φακέλων, ο αριθμός των αιτημάτων για περιβαλλοντική αδειοδότηση ετησίως αντιστοιχεί σε 151/εκ.κατοίκους και 86,1/αντίστοιχα, δείκτες που παραμένουν υψηλότεροι από αυτούς που καταγράφονται στις άλλες χώρες της ΕΕ.¹

➔ **4. Προτάσεις για τη μείωση του ρυθμιστικού βάρους των επιχειρήσεων**

- Εφαρμογή των επί μέρους διατάξεων του εξεταζόμενου Νόμου, με έμφαση στην **σύνταξη Μητρώου Διαπιστευμένων Αξιολογητών ΜΠΕ και κατάρτιση του στελεχιακού δυναμικού της Διοίκησης**, για την περαιτέρω μείωση του χρόνου περιβαλλοντικής αδειοδότησης, σύμφωνα με τα θεσμοθετημένα χρονικά πλαίσια.
- Συστηματική **εφαρμογή των κριτηρίων** που προβλέπονται στα Παραρτήματα Ι και ΙΙ της Οδηγίας 2011/92/ΕΕ και έχουν εξειδικευθεί στην ΥΑ 1958/2012, **ώστε να υπόκεινται σε περιβαλλοντική αδειοδότηση**

¹GHK, 2010

αποκλειστικά εκείνα τα έργα η κατασκευή και υλοποίηση των οποίων ενδέχεται να προκαλέσει πολύ σημαντικές ή σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Αντίστοιχα περαιτέρω μείωση του χρόνου περιβαλλοντικής αδειοδότησης ώστε να προσεγγίσει περαιτέρω ή να φθάσει στο θεσμοθετημένο χρονικό πλαίσιο μπορεί να επιφέρει επιπλέον μείωση του κόστους ευκαιρίας, ανάλογα με τον οικονομικό κλάδο, από 1,1% (Ενέργεια) έως και 8,47% (Υλικών Κατασκευών) του ύψους της επένδυσης.

5. Προτάσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης

- Αναγνώριση ως κριτηρίου αξιολόγησης των ΜΠΕ (νέα, ανανέωση, τροποποίηση) της **οικονομικότητας** (οικονομική απόδοση για τις επιχειρήσεις, συμβολή στην Εθνική οικονομία) και της **συμβολής του έργου στην ανάπτυξη της τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας** (απασχόληση, ανάπτυξη υποδομών και δεξιοτήτων), σε συνδυασμό με την εφαρμογή μέτρων για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- Όλες οι προηγούμενες προτάσεις συμβάλλουν άμεσα και έμμεσα στην ενίσχυση της παραγωγικότητας, τη μείωση του λειτουργικού και διοικητικού κόστους, και τελικά στη βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, παραμέτρους που συμβάλλουν καθοριστικά στη διασφάλιση των υφιστάμενων θέσεων απασχόλησης και στη δημιουργία νέων.

Δ. Συνάντηση Διαβούλευσης

Οι παραπάνω προτάσεις συζητήθηκαν εκτεταμένα, επεξεργάστηκαν και επικυρώθηκαν κατά τη διενέργεια στοχευμένης διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία του ΣΕΒ και του Παρατηρητηρίου Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, την Παρασκευή 28 Μαρτίου 2014 με τη συμμετοχή της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΚΑ, στελεχών της δημόσιας διοίκησης και επιχειρήσεων καθώς και εμπειρογνομόνων. Στο πλαίσιο αυτό δόθηκε η δυνατότητα να πραγματοποιηθεί ένας γόνιμος διάλογος για τα ζητήματα που έχουν προκύψει από την εφαρμογή του νόμου και να προδιαγραφούν, από κοινού, οι αναγκαίες παρεμβάσεις για την περαιτέρω βελτίωση της αποτελεσματικότητας του.

Σημειώνεται ότι κατά τη διαβούλευση επισημάνθηκε η **ιδιαίτερη σημασία** που κατέχει η επόμενη χρονική περίοδος (**περίοδος ενηλικίωσης του νόμου**), ώστε αφενός να ολοκληρωθούν οι θεσμικές προβλέψεις και αφετέρου να παγιωθεί το νέο σύστημα περιβαλλοντικής αδειοδότησης στο σύνολο της κεντρικής και αποκεντρωμένης διοίκησης, θωρακίζοντας έτσι το νέο καθεστώς αδειοδότησης από φαινόμενα υπαναχώρησης σε προηγούμενες πρακτικές. Παρόλο που τα οφέλη που έχουν ήδη επιτευχθεί είναι ιδιαίτερως ενθαρρυντικά και ανεξάρτητα από την ανησυχία που πιθανά να καλλιεργείται για τη δυναμική του νόμου στο προσεχές μέλλον και την περαιτέρω βελτίωση που μπορεί αυτός να επιτευχθεί, η προώθηση των παρεμβάσεων που αναδείχτηκαν από την παρούσα έκθεση θα ενισχύσουν την αποτελεσματικότητά του νόμου και την ωφέλειά του στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, αναδείχτηκε η ανάγκη άμεσης σύστασης μόνιμου κεντρικού φορέα παρακολούθησης και υποστήριξης της διαχείρισης της περιβαλλοντικής αδειοδότησης στη διοίκηση (κέντρο διαχείρισης γνώσης και παρακολούθησης υλοποίησης) και η θεσμοθέτηση συντονιστικής επιτροπής (steering committee) με τη συμμετοχή φορέων της επιχειρηματικότητας, ενώ αναγνωρίστηκε και η σκοπιμότητα παγίωσης **μιας διαδικασίας ετήσιου απολογισμού και παρακολούθησης υλοποίησης με πρωτοβουλία της διοίκησης**, για την οποία οι επιχειρήσεις έχουν κάθε όφελος να λαμβάνουν ή και να συμβάλουν σε αυτή.

Η επόμενη έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων του Ν 4014/2011 προτείνεται να πραγματοποιηθεί με την ολοκλήρωση τουλάχιστον 3 ετών από την παρούσα. Εντούτοις η δημοσιοποίηση ετήσιων εκθέσεων προόδου από τις κεντρικές αρχές κρίνεται επιβεβλημένη.

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μέρος της πρωτοβουλίας του ΣΕΒ και του Παρατηρητηρίου για την βελτίωση της νομοθεσίας, μέσω της ενίσχυσης της ικανότητάς της διοίκησης να αξιολογεί τις επιπτώσεις που οι κρατικές ρυθμίσεις επιφέρουν στην οικονομία, τόσο πριν τη ψήφισή τους (*ex ante*) όσο και κατά την εφαρμογή τους (*ex post*). Επίκεντρο της προσπάθειας αυτής είναι η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος αφενός μέσα από την άρση υφιστάμενων ρυθμίσεων με αρνητική επίπτωση στην επιχειρηματικότητα και αφετέρου με τη βελτίωση της νέας νομοθεσίας που διέπει το επιχειρείν.

Στο πλαίσιο αυτό έχει ήδη εκδοθεί ο Ολοκληρωμένος Οδηγός Ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων στην επιχειρηματικότητα ενώ έχει ήδη εκκινήσει η πιλοτική εφαρμογή του σε 6 διαφορετικές, υφιστάμενες (*ex post* ανάλυση επιπτώσεων) ή υπό διαμόρφωση (*ex ante*) ρυθμίσεις.

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την 1^η ολοκληρωμένη εκ των υστέρων (*ex post*) έκθεση συνεπειών ρυθμίσεων στην επιχειρηματικότητα ενώ η επόμενη αναμένεται να ολοκληρωθεί την περίοδο που ακολουθεί.

Σημειώνεται ότι η παρούσα μελέτη δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με επάρκεια δίχως τη συνεργασία, την ικανότητα και ετοιμότητα του ΥΠΕΚΑ να συμβάλει στη συγκέντρωση, ανάλυση και επεξεργασία των στοιχείων αξιολόγησης και ευχαριστούμε θερμά τόσο την ηγεσία όσο και το στελεχιακό δυναμικό του Υπουργείου.

Η παρούσα Έκθεση πραγματοποιήθηκε από την επιστημονική ομάδα της Στέγης της Ελληνικής Βιομηχανίας σε συνεργασία με την Εταιρεία **ECHMES LTD** και το συντονισμό της κ. Μαρίνας Σπυριδάκη, Εμπειρογνώμονα ΣΕΒ.

2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Έκθεση «εκ των υστέρων» αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων
στην ανταγωνιστικότητα.

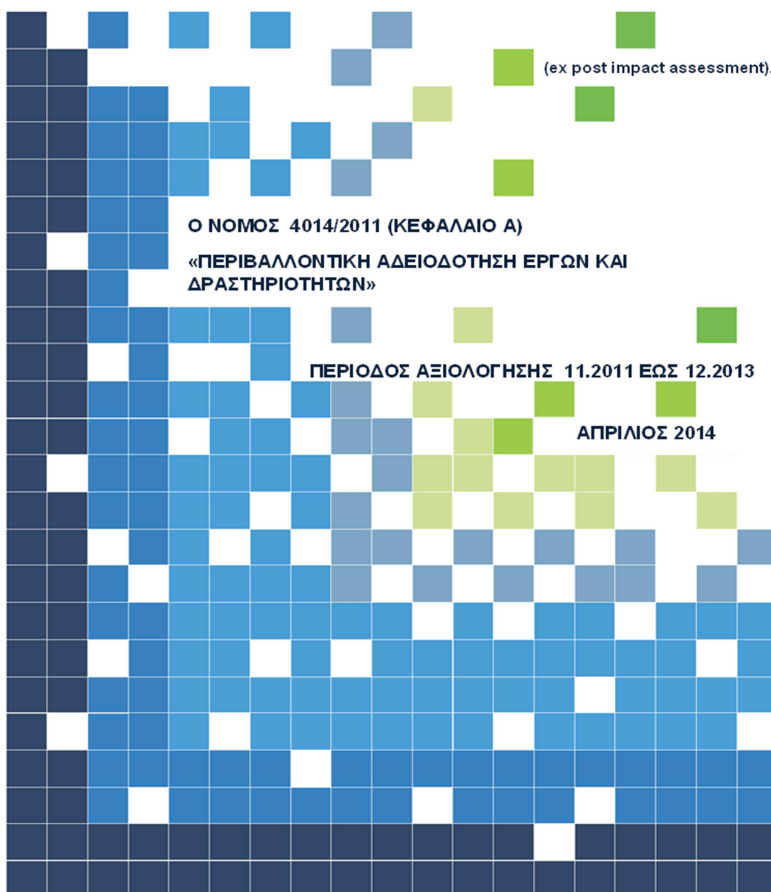
(ex post impact assessment).

Ο ΝΟΜΟΣ 4014/2011 (ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α)

«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ»

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ 11.2011 ΕΩΣ 12.2013

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2014

Για τον ΣΕΒ η βελτίωση της τεκμηρίωσης των εκθέσεων συνεπειών που συνεπάγεται η εφαρμογή ρυθμίσεων και κυρίως η αξιοποίησή τους στη χάραξη πολιτικής και στη νομοθέτηση, αποτελούν μέρος μόνο μιας ευρύτερης, ουσιαστικής και συνολικής προσπάθειας βελτίωσης του συστήματος διακυβέρνησης της χώρας και αναβάθμισης της λειτουργίας του κράτους.

Στον πυρήνα της προβληματικής του συστήματος για την ορθολογική λήψη αποφάσεων και κατ' επέκταση την ορθολογική λειτουργία του κράτους, η λήψη αποφάσεων βάσει ποσοτικής τεκμηρίωσης κόστους-οφέλους, δηλαδή η σύνταξη εκθέσεων συνεπειών από τη εφαρμογή ρυθμίσεων, και η ενίσχυση του θεσμού της διαβούλευσης τοποθετούνται στο επίκεντρο μιας ρεαλιστικής και βιώσιμης λύσης. Για τον ΣΕΒ είναι και σκόπιμο και εφικτό, το υφιστάμενο σύστημα παραγωγής ρυθμίσεων να αλλάξει ριζικά και να υιοθετήσει μεθόδους ανάλυσης κόστους-οφέλους (στη βάση ποσοτικών και τεκμηριωμένων επιχειρημάτων) κατά τη διαδικασία της νομοθέτησης (evidence based policy making) προκειμένου να βελτιωθεί τόσο η δυνατότητα εφαρμογής της νομοθεσίας όσο και να υποστηριχθεί η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Στο πλαίσιο αυτής της αξιολόγησης, η ρυθμιστική παρέμβαση του Κράτους μπορεί να δικαιολογηθεί και άρα να αξιολογηθεί (μετά την εφαρμογή της), μόνον εφόσον τα αναμενόμενα οφέλη υπερβαίνουν το εκτιμώμενο κόστος που μπορεί να συνεπάγεται η παρέμβαση του².

Οι εκθέσεις επιπτώσεων εκπληρώνουν αυτό το σκοπό, καθώς συγκεντρώνουν σωρευτικά τα οφέλη μίας δημόσιας πολιτικής επιλογής και τα συγκρίνουν με το κόστος.

Στο πλαίσιο αυτό σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και επιπτώσεων του Νόμου 4014/2011 στις επιχειρήσεις και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

2.1. Αναγκαιότητα σύνταξης έκθεσης αξιολόγησης επιπτώσεων.

Η διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης στη χώρα μας, έχει αποτελέσει μέχρι πρόσφατα σοβαρή τροχοπέδη για τον ασφαλή προγραμματισμό και την υλοποίηση επενδύσεων για όλους σχεδόν τους κλάδους της ελληνικής οικονομίας (τουρισμός, κατασκευές, βιομηχανία, φυσικοί πόροι κ.ά.) και έχει αποστερήσει από τη χώρα μας αναπτυξιακή δυναμική και ανταγωνιστικότητα. Ο ΣΕΒ είχε επί μακρόν τονίσει ότι το ζήτημα του εξορθολογισμού και της επιτάχυνσης των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης έπρεπε να αντιμετωπισθεί με αποτελεσματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να εισέλθει η χώρα σε τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης και για το λόγο αυτό είχε αναγνωρίσει ότι ο Νόμος 4014/2011 κινείτο προς τη σωστή κατεύθυνση αξιολογώντας ότι οι ρυθμίσεις τις οποίες εισήγαγε στόχευαν στην απλοποίηση και εξορθολογισμό των γραφειοκρατικών διαδικασιών μεριμνώντας παράλληλα για την πρόληψη και αποφυγή εκπτώσεων στο σκέλος της περιβαλλοντικής προστασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, ο ΣΕΒ ήδη από το 2011 είχε επισημάνει ότι το τελικό αποτέλεσμα του νόμου και η συμβολή του στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας θα κριθεί από τον τρόπο εφαρμογής

² Πρότυπο τεύχος ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων στην επιχειρηματικότητα, Φεβρουάριος 2014

των προς θεσμοθέτηση, καθώς και από την τελική μορφή που θα λάβουν οι κανονιστικές διατάξεις μετά την εξειδίκευσή τους.

Συνεπώς, σήμερα δύο (2) χρόνια μετά την ψήφισή του, και την ανάληψη των ποιοτικών αλλά και ποσοτικών στόχων και δεσμεύσεων που περιελάμβανε, ο ΣΕΒ κρίνει αναγκαίο να αξιολογήσει τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις, τις υστερήσεις αλλά και τις επιτυχίες που απορρέουν από την εφαρμογή του, ώστε να αποτιμηθεί η επίπτωσή του στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Στόχος είναι να αξιολογηθεί έγκαιρα η αποτελεσματικότητα και καταλληλότητα του νόμου στην πράξη ώστε να διαπιστωθεί εάν πρέπει να τροποποιηθεί, να βελτιωθεί, να επιταχυνθεί, να διευρυνθεί ή και να καταργηθεί ώστε να εκπληρωθεί ο σκοπός του νομοθέτη.

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται η φιλοσοφία και ειδικότερα οι λόγοι που καθιστούν αναγκαία την σύνταξη Έκθεσης Αξιολόγησης Επιπτώσεων (Ε.Α.Ε.) για νόμους, μετά την παρέλευση ενός ευλόγου χρονικού διαστήματος από την ψήφιση και εφαρμογή τους, ώστε να είναι δυνατή η εξαγωγή αντικειμενικών, τεκμηριωμένων συμπερασμάτων, προτάσεων για την βελτίωση, αναθεώρηση ή και κατάργησή τους, με βάση τα αποτελέσματα και την εμπειρία που αποκτήθηκε. Για την σύνταξη της παρούσας ενότητας αξιοποιήθηκαν το «Πρότυπο Τεύχος Ανάλυσης Συνεπειών Ρυθμίσεων στην Επιχειρηματικότητα» που εκπόνησε ο ΣΕΒ και το Παρατηρητήριο καθώς και μία σειρά από κείμενα και μεθοδολογίες της ΕΕ και άλλων χωρών με σημαντική εμπειρία στην αξιολόγηση και συνεχή αναβάθμιση του θεσμικού τους πλαισίου.^{3 4 5 6}

Ευνόητο είναι ότι η διαδικασία της αξιολόγησης και της σύνταξης της σχετικής Ε.Α.Ε. είναι περισσότερο ενδεδειγμένη αν όχι επιβεβλημένη, στις περιπτώσεις εκείνες που ψηφίζονται πολιτικές με την μορφή νόμων που έχουν μεγάλο αντίκτυπο τόσο στην Διοίκηση και Οικονομία όσο και την Κοινωνία γενικότερα, όπως είναι η περίπτωση του Ν.4014/2011, (ΦΕΚ 209/Α'/21.09.2011).

Η Αξιολόγηση Επιπτώσεων (Ε.Α.Ε.) για νόμους που έχουν ψηφισθεί και ήδη εφαρμόζονται αποσκοπεί μεταξύ των άλλων:

- στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου
- στην κατάργηση της πολυνομίας
- στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας λειτουργίας της διοίκησης,
- στην κατάργηση της γραφειοκρατίας και την μείωση του διοικητικού φόρτου
- στη μείωση των κρατικών δαπανών από την λειτουργία του Δημόσιου τομέα
- στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και

³ GOV.UK _Producing impact assessments - guidance for government departments – Impact Assessment Guidance – When to do an Impact Assessment, August 2011 (<https://www.gov.uk/producing-impact-assessments-guidance-for-government-departments>)

⁴ Australian Government – Best Practice Regulation Handbook (<http://www.dpmc.gov.au/deregulation/obpr/handbook/index.html>)

⁵ Australian Government - OBPR Guidance Note – Post-implementation Reviews (http://ris.finance.gov.au/files/2012/03/pir_guidance_note.pdf)

⁶ http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/commission_guidelines/docs/iag_2009_en.pdf

- στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας τόσο σε επιχειρηματικό όσο και Εθνικό επίπεδο.

Από τους παραπάνω στόχους προκύπτει ότι η δημόσια διοίκηση και η πολιτική ηγεσία κατέχουν βαρύνοντα ρόλο και ευθύνη στην διαδικασία της σύνταξης της Έκθεσης Αξιολόγησης Επιπτώσεων (Ε.Α.Ε.) για νόμους που έχουν ψηφισθεί, έτσι ώστε με τις κατάλληλες αιτιολογημένες εισηγήσεις της στην εκάστοτε πολιτική ηγεσία να επιδιώκει την συνεχή βελτίωση του θεσμικού πλαισίου μιας χώρας. Για το λόγο αυτό σε πολλές αγγλοσαξονικές χώρες ο αναθεωρητικός ρόλος της Διοίκησης είναι θεσμικά κατοχυρωμένος είτε μέσα από τον ισχύοντα κανονισμό για την εύρυθμη λειτουργία της είτε μέσα από τους ίδιους τους νόμους που ψηφίζονται, στους οποίους προβλέπονται απαραίτητες, εκτός εξαιρέσεων, διατάξεις και διαδικασίες για την αναθεώρησή τους. Οι προβλεπόμενοι σχετικοί χρόνοι για την σύνταξη της σχετικής Έκθεσης Αξιολόγησης Επιπτώσεων κυμαίνονται μεταξύ 3 και 5 χρόνια, όταν η σχετική διαδικασία για την συλλογή των αναγκαίων στοιχείων θα πρέπει να ξεκινά από πλευράς της Δημόσιας Διοίκησης αμέσως από τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του νόμου.

Αρωγοί στον ρόλο αυτό και την διαρκή προσπάθεια της Διοίκησης για την βελτίωση του θεσμικού πλαισίου της χώρας φυσικά έχουν:

- οι κοινωνικοί εταίροι
- επιμελητήρια και φορείς εκπροσώπησης επιχειρηματικότητας
- μεγάλες επιχειρήσεις
- ανεξάρτητοι μελετητές,
- μη κυβερνητικές οργανώσεις καθώς και ανεξάρτητοι πολίτες

Ιδίως για τις περιπτώσεις της ex-post αξιολόγησης επιπτώσεων, η διεθνής εμπειρία έχει αναδείξει τη σκοπιμότητα επιτέλεσης αυτού του έργου της αξιολόγησης, σε ανεξάρτητο φορέα σε συνεργασία με το φορέα νομοθέτησης, ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα και αμεροληψία που προσφέρει η εξωτερική αξιολόγηση στο πόρισμα που θα προκύψει.

Στην περίπτωση της αξιολόγησης του Ν 4014/2011, όπως προαναφέρθηκε η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε βασίστηκε στο «**Πρότυπο Τεύχος Ανάλυσης Συνεπειών Ρυθμίσεων στην Επιχειρηματικότητα**» καθώς και σε διεθνείς πρακτικές. Στο πλαίσιο αυτής της μεθοδολογίας η ως άνω αξιολόγηση θα πρέπει να στηρίζεται σε:

- Κείμενα βάσης και αναφοράς για τον ισχύοντα νόμο πριν από την ψήφισή του, όπως: ο ίδιος ο Νόμος, η Αιτιολογική Έκθεσή του, η Έκθεση των καταργούμενων με αυτόν διατάξεων, η Έκθεση Αποτίμησης των Επιπτώσεων του, η Έκθεση των Οικονομικών Επιπτώσεων του, η Έκθεση διαβούλευσης, καθώς και όλες οι μελέτες σχετικές που έχουν εκπονηθεί γι' αυτόν και πριν απ' αυτόν.
- Σχετικά βοηθήματα από την Ευρωπαϊκή και Διεθνή Εμπειρία.
- Συλλογή στοιχείων τεκμηρίωσης όπως: απολογιστικά στοιχεία της Διοίκησης μετά την εφαρμογή του νόμου, μεταγενέστερες σχετικές μελέτες, δημόσιες βάσεις δεδομένων,

οικονομετρικές αναλύσεις, εργαστήρια διαβούλευσης, έρευνες γνώμης και απόψεις και γνώμες ομάδων εμπειρογνομώνων (experts groups) κλπ.

Ο προσανατολισμός και η έμφαση στην προσπάθεια για την αξιολόγηση των επιπτώσεων από την θέσπιση ενός νόμου και την εξαγωγή σχετικών συμπερασμάτων θα πρέπει να δίνεται στην αποτίμηση και τεκμηρίωση των επιπτώσεων του, όσον το δυνατόν με μετρήσιμο τρόπο και την βοήθεια σχετικών οικονομικών δεικτών, (όπως **ανάλυσης – κόστους οφέλους, (CBA)**, και **ανάλυσης κόστους – αποτελεσματικότητας (CEA)**), εφ' όσον κάτι τέτοιο είναι εφικτό από τα διαθέσιμα σχετικά στοιχεία. Με βάση τα παραπάνω, ευνόητο είναι, ότι η εξαγωγή ποιοτικών συμπερασμάτων θα πρέπει να περιορίζεται μόνον στις περιπτώσεις εκείνες που δεν είναι διαθέσιμα τα απαραίτητα για τον σκοπό αυτό ποσοτικά στοιχεία.

Οι αξιολογήσεις με απολογιστικά πλέον στοιχεία και όχι απλές εκτιμήσεις, όπως αυτές που διατυπώνονται στην Αιτιολογική Έκθεσή του εκάστοτε υπό αξιολόγηση νόμου μπορούν:

- να δώσουν πολύτιμες πληροφορίες για την αποτελεσματικότητα του,
- να προσδιορίσουν τον βαθμό επίτευξης των στόχων και επιδιώξεων του,
- να εντοπίσουν τυχόν παραλήψεις, αδυναμίες ή αστοχίες
- να προτείνουν τυχόν διορθωτικά ή συμπληρωματικά μέτρα, ώστε αυτός να καταστεί αν γίνεται περισσότερο λειτουργικός και αποτελεσματικός και
- συμπερασματικά να καταλήξουν είτε στην ανάγκη διατήρησής του ως έχει ή μετά από τις διορθώσεις/βελτιώσεις που συμπληρωματικά θα προταθούν στο πλαίσιο της αναθεώρησης του, είτε ακόμη στην ανάγκη πλήρους κατάργησης του.

Συνεπώς στις περιπτώσεις νόμων με υψηλό πολιτικό και οικονομικό αντίκτυπο, όπως ο εξεταζόμενος Ν. 4014/2011 τα σχετικά ερωτήματα στα οποία θα πρέπει να απαντήσει η αξιολόγηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή τους, είναι:

- Σε ποιο βαθμό έχουν επιτευχθεί οι στόχοι και επιδιώξεις της εν λόγω πολιτικής;
- Σε ποιο βαθμό τα κριτήρια επιτυχίας της έχουν εκπληρωθεί;
- Σε ποιά έκταση έχουν προκύψει ή επέλθει αθέλητες ή ακούσιες αρνητικές παρενέργειες από την εφαρμογή της εν λόγω πολιτικής;
- Πώς αξιολογείται με βάση τα επιτευχθέντα επίπεδα συμμόρφωσης η καταλληλότητα των εφαρμοστικών Υπουργικών ή Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων και Διατάξεων που έχουν εκδοθεί ή προβλέπεται να εκδοθούν, (στο πλαίσιο εφαρμογής του νόμου);
- Ποιά είναι τα κόστη και τα οφέλη, (για την Διοίκηση, Οικονομία, και Κοινωνία γενικότερα) που προκύπτουν με βάση τα στοιχεία και την εμπειρία που αποκτήθηκε από την όλη διαδικασία της αξιολόγησης και τις αντίστοιχες προβλέψεις (κόστη – οφέλη) που γίνονται από τη συνέχιση της εν λόγω πολιτικής στο μέλλον;
- Συνεχίζει να είναι απαραίτητη η εφαρμοζόμενη πολιτική ως συνέπεια/αποτέλεσμα από την εφαρμογή της;

2.2. Μεθοδολογία εκτίμησης επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας

Η διαδικασία αξιολόγησης επιπτώσεων, όπως έχει θεσπιστεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υιοθετήθηκε και στον Πρότυπο Οδηγό που καταρτίστηκε από τον ΣΕΒ⁷ βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, η οποία εξετάζει και αναλύει τα κόστη και τα οφέλη, αναδεικνύοντας όλες τις σημαντικές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις των υπό εξέταση πρωτοβουλιών ή νόμων. Η ανάλυση των δυνητικών επιπτώσεων θα πρέπει να είναι σε αντιστοιχία με την ποσοτική, ποιοτική και πολιτική σπουδαιότητά τους.

Στο πλαίσιο αυτό, για τον προσδιορισμό και την ποσοτικοποίηση των οικονομικών επιπτώσεων του Ν 4014/2011 δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στους παράγοντες που αξιολογούνται ως σημαντικοί για την παραγωγικότητα και ως εκ τούτου για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στην προσπάθεια εφαρμογής ειδικής μεθοδολογίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο "Competitiveness Proofing" Toolkit for use in Impact Assessments» (SEC 2012 91, 27.01.2012)⁸ όπου αποτιμώνται οι επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα κατά κλάδο

Οι βασικοί άξονες στη διαδικασία αξιολόγησης, όπως τίθενται στα κοινοτικά έγγραφα και υιοθετήθηκαν, στο βαθμό που ήταν εφικτό, στο πλαίσιο της παρούσης μελέτης αφορούν:

- Αναγνώριση των οικονομικών κλάδων που ενδέχεται να επηρεαστούν άμεσα ή έμμεσα
- Διερεύνηση στοιχείων σχετικά με τη δομή και τις επιδόσεις των άμεσα επηρεαζόμενων οικονομικών κλάδων
- Αξιολόγηση των επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- Αξιολόγηση επιπτώσεων στο κόστος και την ανταγωνιστικότητα των τιμών
- Αξιολόγηση επιπτώσεων στη δυνατότητα των επιχειρήσεων να καινοτομούν
- Αξιολόγηση επιπτώσεων στη διεθνή ανταγωνιστικότητα
- Ποσοτικοποίηση επιπλέον κόστους συμμόρφωσης ή / και λειτουργικών δαπανών που σχετίζονται με την εξεταζόμενη νομοθεσία
- Αξιολόγηση επιπτώσεων στην απασχόληση
- Ποσοτικοποίηση αναμενόμενων επιπτώσεων

Σημειώνεται ότι λόγω του γενικότερου ελλείμματος κατάλληλων στοιχείων, και ειδικότερα εκείνων που επιτρέπουν την αξιολόγηση της δομής των επηρεαζόμενων οικονομικών κλάδων, την συμμετοχής τους στο ΑΕΠ με βάση το μέγεθος των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων, την αντιστοίχιση των επηρεαζόμενων οικονομικών κλάδων με τις κατηγορίες των Ομάδων ή δραστηριοτήτων όπως αυτές ορίζεται στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, η εκτίμηση των επιπτώσεων σε αρκετές περιπτώσεις είναι **ποιοτική** για τις προτάσεις που ενδέχεται να έχουν περιορισμένο αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα ή για τις οποίες μπορεί να

⁷ Μελέτη ΣΕΒ «ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ», ΥΠΟΕΡΓΟ 3 της Πράξης: ΔΙΚΤΥΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π 4. Πρότυπο τεύχος ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων στην επιχειρηματικότητα», 2013

⁸ http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/key_docs/docs/sec_2012_0091_en.pdf

τεκμηριωθεί ότι δεν απαιτείται περεταίρω ανάλυση. **Ποσοτικά** στοιχεία, και ποσοτική εκτίμηση των επιπτώσεων αν είναι δυνατόν, καταγράφονται στις περιπτώσεις όπου οι επιπτώσεις αναμένεται να είναι ιδιαίτερα σημαντικές και φυσικά τα διαθέσιμα στοιχεία το κατέστησαν δυνατό. Η ανάλυση επιχείρησε να εντοπίσει τόσο τις άμεσες επιπτώσεις (δηλαδή τις επιπτώσεις στους άμεσα επηρεαζόμενους τομείς) όσο και να επεκταθεί σε έμμεσες επιπτώσεις, στο βαθμό που αυτές αξιολογήθηκαν ως σημαντικές και κατέστη δυνατό να αναλυθούν.

Για την ποσοτική εκτίμηση των επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα των επί μέρους κλάδων της οικονομίας επιχειρήθηκε η εξέταση των παρακάτω παραμέτρων:

- Μερίδιο κλάδου στην οικονομία και στην απασχόληση
- Αριθμός και κατανομή επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- Μερίδιο κλάδου στη διεθνή αγορά

Ιδιαίτερη σημασία έχει ο βαθμός επίδρασης του εξεταζόμενου Νομικού πλαισίου στις ΜικροΜεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Στην περίπτωση που υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα ο βαθμός συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον εξεταζόμενο κλάδο συνιστά μια χρήσιμη ανάλυση η οποία παρέχει διαφορετικού τύπου ευρήματα από τα αντίστοιχα που αφορούν τις μεγάλες επιχειρήσεις. Το μερίδιο των ΜΜΕ είναι ένας σημαντικός δείκτης για τον πιθανό αντίκτυπο της πολιτικής πρότασης/πρωτοβουλίας στην ανταγωνιστικότητα. Οι επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα του κόστους λειτουργίας είναι πολύ πιο εμφανείς στις ΜΜΕ. Επιπλέον η δυνατότητα αυτών των επιχειρήσεων να προσαρμοστούν σε υψηλότερες οικονομικές επιβαρύνσεις λόγω τροποποιήσεων της νομοθεσίας (διοικητικό βάρος) είναι περιορισμένη. Για τη θωράκιση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ θα πρέπει να προσδιοριστεί η σχετική βαρύτητα και η συμμετοχή των ΜΜΕ στον αντίστοιχο τομέα οικονομίας.

Για τη συλλογή δεδομένων όπως προτείνεται και από την ευρωπαϊκή πρακτική αλλά και από τον Πρότυπο Οδηγό του Παρατηρητηρίου, αξιοποιήθηκαν υφιστάμενες μελέτες αντλήθηκαν στοιχεία από επικαιροποιημένες βάσεις δεδομένων, όπως ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat και όπου αυτό δεν καθίσταται εφικτό ή χρήσιμο η πραγματοποίηση διαβουλεύσεων, συζητήσεων με εμπειρογνώμονες κ.λπ.

Επισημαίνεται ότι η διαβούλευση, ιδίως στο στάδιο προσδιορισμού και ποσοτικοποίησης των επιπτώσεων, δεν υποκαθιστά την ποσοτικοποίηση και τεκμηρίωση των επιπτώσεων μέσω των εργαλείων και μεθοδολογιών που περιγράφηκαν παραπάνω. Η πρακτική της διαβούλευσης και των συνεντεύξεων χρησιμοποιείται προκειμένου να καλύψει εκείνα τα πεδία της εκτίμησης και ανάλυσης συνεπειών των οποίων η ποσοτικοποίηση αντιμετωπίζει δυσκολίες και αβεβαιότητες, στην συγκεκριμενοποίησή τους, λόγω του ειδικού χαρακτήρα των επιπτώσεων ή της ανάγκης εξειδικευμένης και πρακτικής γνώσης από την αγορά.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η παρούσα Έκθεση έχει ως αντικείμενο την αξιολόγηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του νόμου Ν.4014/2011⁹ και ειδικότερα του πρώτου μέρους του

⁹ Ν.4014/2011 (ΦΕΚ 209/Α' /21.09.2011)

(βλ. Κεφαλαίο Α'), που αναφέρεται στην «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων» την περίοδο 1.1.2012- 31.12.2013.

Ειδικότερα, για την αξιολόγηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Ν. 4014/2011 στην ανταγωνιστικότητα, η Ομάδα Μελέτης εκπόνησε αρχικά βιβλιογραφική έρευνα. Ως **σημείο αναφοράς** προβλεπόμενων διαδικασιών, περιβαλλοντικής αδειοδότησης, θεσμικού και απαιτούμενου εν τη πράξει χρόνου για την ολοκλήρωση της διαδικασίας, αξιοποιήθηκαν οι σχετικές μελέτες που πρόσφατα εκπονήθηκαν στην Ευρωπαϊκή ένωση GHK, 2010¹⁰ και στην Ελλάδα, ENVECO, 2011¹¹, σχετικά με την υφιστάμενη, τότε, κατάσταση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, όπως επίσης και πρόσφατη μελέτη του ΣΕΒ για την Αδειοδότηση Επιχειρήσεων¹².

Στην συνέχεια και σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία για την εκ των υστέρων αξιολόγηση Νόμων, εξετάσθηκαν η Έκθεση Κανονιστικών Επιπτώσεων και η Αιτιολογική Έκθεση του Νόμου, Ν. 4014/2011¹³, που συνοψίζονται στην **Περιγραφή του θεσμικού πλαισίου υπό αξιολόγηση**, ενότητα 2.3.

Σημειώνεται ότι η ποιότητα τόσο της Έκθεσης Κανονιστικών Επιπτώσεων όσο και της Αιτιολογικής έκθεσης ήταν τέτοια ώστε να καθίσταται ικανή ή και να διευκολύνεται η εκ των υστέρων αξιολόγηση των επιπτώσεων (συγκριτική αξιολόγηση), καθώς περιελάμβαναν ένα ικανοποιητικό αριθμό ποσοτικοποιημένων και μετρήσιμων στόχων.

Τα ως άνω στοιχεία σε συνδυασμό με τις επί μέρους διατάξεις, ΥΑ, ΚΥΑ, Π.Δ που συνακόλουθα εκδόθηκαν για την υλοποίηση του Νόμου, την πρόσφατη έκθεση του ΥΠΕΚΑ για τα αποτελέσματα από τη μέχρι σήμερα εφαρμογή του¹⁴, Ιανουάριος 2014, και πρωτογενή δεδομένα περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων έργων Κατηγορίας Α1 και Α2, αξιοποιήθηκαν ώστε να αποτιμηθεί η **αποτελεσματικότητα του Νόμου** και του ευρύτερου θεσμικού πλαισίου που τον συνοδεύει **ως προς τον σκοπό του Νομοθέτη, ενότητα 2.4**. Σημειώνεται ότι ο εξεταζόμενος νόμος **αποσκοπεί** αφ' ενός στην **απλοποίηση, τον εξορθολογισμό και την συντόμευση** των σχετικών διαδικασιών **περιβαλλοντικής αδειοδότησης** και αφ' ετέρου στη **διασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας** από την μελέτη, υλοποίηση και ολοκλήρωση των αδειοδοτούμενων έργων και δραστηριοτήτων. Στην **ενότητα 2.4** αξιολογούνται κατά σειρά το υφιστάμενο πεδίο θεσμικής ολοκλήρωσης του νόμου, ο βαθμός εφαρμογής του από τη Δημόσια Διοίκηση, η καταλληλότητα και αποτελεσματικότητα του νόμου ως προς τα

¹⁰ European Commission DG Environment, GHK (2010), Collection of information and data to support the Impact Assessment study of the review of the EIA Directive, final report

¹¹ Εκπόνηση Μελέτης για την αναμόρφωση τροποποίηση της κατηγοριοποίησης των έργων και δραστηριοτήτων (ΚΥΑ 15393/2002) και των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης Ν.3010/2002 και ΚΥΑ 11014/2003», ENVECO 2011

¹² Μελέτη ΣΕΒ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ», ΥΠΟΕΡΓΟ 1 της Πράξης: ΔΙΚΤΥΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π 16. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ Ρυθμιστικό πεδίο «Αδειοδότηση Επιχειρήσεων» (pwc, REMACO ΑΕ, Ιούλιος 2013)

¹³ Αιτιολογική έκθεση Στο σχέδιο νόμου ΥΠΕΚΑ Στο σχέδιο νόμου ΥΠΕΚΑ «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαίρετων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής»

¹⁴ ΥΠΕΚΑ: «Έκθεση για την εφαρμογή του νόμου 4014/2011», 13./1/2014

προβλήματα που δημιούργησαν την ανάγκη για την νομοθέτησή του, ο βαθμός εκπλήρωσης των προκαθορισμένων ποσοτικών στόχων του νομοθέτη και τέλος η αξιολόγηση του νόμου ως προς τις ικανότητες της Διοίκησης να εκπληρώσει τις προβλέψεις του.

Για την ποσοτική αξιολόγηση της εφαρμογής του Ν. 4014/2011 στην Ανταγωνιστικότητα, και για τον καθορισμό των κατάλληλων δεικτών, ενότητα 2.5 η Ομάδα Μελέτης αξιοποίησε τον σημαντικό αριθμό πρωτογενών δεδομένων από τις Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, όπως επίσης και από τον ιστότοπο του ΥΠΕΚΑ σχετικά με τον αριθμό των υποβληθέντων αιτημάτων, και τις αποφάσεις περιβαλλοντικής αδειοδότησης που εκδόθηκαν μετά την εφαρμογή του Ν. 4014/2011. Τα ως άνω δεδομένα που είχαν ήδη αναλυθεί στην ενότητα 2.4 για την ποσοτική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του Νόμου ως προς τον σκοπό του Νομοθέτη, απετέλεσαν τη βάση για την αξιολόγηση των επιπτώσεων του Νόμου στο ρυθμιστικό κόστος των εξεταζόμενων δραστηριοτήτων. Επίσης τα στοιχεία αυτά αξιοποιήθηκαν για την ποιοτική αξιολόγηση των επιπτώσεων του Νόμου στην παραγωγικότητα, την απασχόληση και ανταγωνιστικότητα των εξεταζόμενων κλάδων. Τα δεδομένα αυτά και η σχετική Μεθοδολογία, που εφαρμόζεται, αναπτύσσεται στην ενότητα 2.5.

Τέλος, τα αποτελέσματα της ως άνω αξιολόγησης σε συνδυασμό με τις παρατηρήσεις της Διοίκησης αξιοποιήθηκαν για τον καθορισμό προτάσεων βελτίωσης για την ενίσχυση των θετικών επιπτώσεων του Νόμου στην ανταγωνιστικότητα, ενότητα 2.6.

Η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για την εκπόνηση της παρούσης Μελέτης δίνεται διαγραμματικά στο Σχήμα 2.2-1

Σχήμα 2.2-1: Μεθοδολογία εκτίμησης επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα

Για τον σκοπό της παρούσης Μελέτης προσδιορίστηκαν, οι επιμέρους **κλάδοι/ομάδες ενδιαφέροντος**, όπως αυτές ορίζονται από την ταξινόμηση των δραστηριοτήτων που προβλέπει η ΥΑ 1958/2012. Για έργα/δραστηριότητες των ομάδων αυτών εξετάστηκαν οι διαδικασίες και ο απαιτούμενος χρόνος περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Ειδικότερα κατά την εκπόνηση της παρούσης Μελέτης τα στοιχεία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης που συγκεντρώθηκαν αφορούν στους κλάδους, που συνοψίζονται στον **Πίνακα 2.2-1**.

Πίνακας 2.2-1: Εξεταζόμενες Ομάδες έργων και δραστηριοτήτων

Ομάδες έργων και δραστηριοτήτων	Πεδίο ανάλυσης
Ομάδα 3 "Λιμενικά έργα"	Όλα τα είδη έργων για όλες τις κατηγορίες περιβαλλοντικής επίπτωσης Α1,
Ομάδα 4 "Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών" (υποδομές διαχείρισης)	Αφορά σε ολοκληρωμένες εγκαταστάσεις διαχείρισης απορριμμάτων και όχι σε συνοδά έργα βιομηχανίας, (για όλες τις κατηγορίες περιβαλλοντικής επίπτωσης Α1, Α2)
Ομάδα 5 "Εξορυκτικές δραστηριότητες"	Αφορά σε μεταλλεία και λατομεία (για όλες τις κατηγορίες περιβαλλοντικής επίπτωσης Α1, Α2)
Ομάδα 6. "Τουριστικές εγκαταστάσεις"	Όλα τα είδη έργων για όλες τις κατηγορίες περιβαλλοντικής επίπτωσης Α1, Α2.
Ομάδα 8 "Υδατοκαλλιέργειες"	Όλα τα είδη έργων για όλες τις κατηγορίες περιβαλλοντικής επίπτωσης Α1, Α2.
Ομάδα 9 "Βιομηχανικές δραστηριότητες"	Περιβαλλοντική Αδειοδότηση (κατηγορίες Α1, Α2) για όλους τους κλάδους βιομηχανίας εντός ή εκτός θεσμοθετημένης ζώνης.

Σημειώνεται ότι οι ως άνω κλάδοι απέτελεσαν αντικείμενο και της προγενέστερης, πρόσφατης Μελέτης του ΣΕΒ για την αδειοδότηση των επιχειρήσεων¹⁵ η οποία, στο μέρος της που εξειδικεύεται στην περιβαλλοντική αδειοδότηση χρησιμοποιήθηκε ως βάση ποσοτικοποίησης και αξιολόγησης ρυθμιστικού βάρους.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται αποκλειστικά στον εντοπισμό, την τεκμηρίωση και αξιολόγηση των οικονομικών επιπτώσεων που ο Νόμος 4014/2011 επιφέρει στις επιχειρήσεις και την ανταγωνιστικότητα και όχι στις επιπτώσεις στο περιβάλλον ή σε άλλες κοινωνικές επιπτώσεις. Για τις περιπτώσεις αυτές απαιτείται άλλη μεθοδολογία και εργαλεία τα οποία εκφεύγουν του σκοπού της παρούσας διερεύνησης, παρότι τα ευρήματα που εντοπίζονται μπορούν να αποτελέσουν έναυσμα για μια επόμενη αντίστοιχη μελέτη επιπτώσεων. Εντούτοις σχετικές αναφορές πραγματοποιούνται καθώς ιδίως για το συγκεκριμένο νόμο οι επιπτώσεις στο περιβάλλον αποτελούν πυρήνα της στοχοθεσίας του.

¹⁵ Μελέτη ΣΕΒ, ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π 16. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ Ρυθμιστικό πεδίο «Αδειοδότηση Επιχειρήσεων» (ΡΩΣ, REMACO ΑΕ, Ιούλιος 2013)

2.3. Ο Νόμος 4014/2011 (Κεφάλαιο Α), Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων Περιγραφή του θεσμικού πεδίου υπό αξιολόγηση

Ο Νόμος 4014/2011 «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος» (ΦΕΚ 209/Α/21.09.2011) τέθηκε σε εφαρμογή το Σεπτέμβριο του 2011. Το Κεφάλαιο Α (Άρθρα 1 έως 22) αφορά στην Περιβαλλοντική Αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, και υποστηρίζεται από Μεταβατικές Διατάξεις (Άρθρο 30), Τροποποιητικές διατάξεις (Άρθρο 31), Καταργούμενες διατάξεις (Άρθρο 32) και Παραρτήματα.

Στο Κεφάλαιο Α του νόμου, εξειδικεύεται η συνδυασμένη αλλαγή του τρόπου αδειοδότησης και του συστήματος περιβαλλοντικών ελέγχων. Προβλέπεται η απλοποίηση γραφειοκρατικών διαδικασιών και ο εξορθολογισμός τους χωρίς εκπτώσεις στο ουσιαστικό κομμάτι της περιβαλλοντικής προστασίας, με την εισαγωγή διαδικασιών που έχουν ως στόχο να εξασφαλίσουν καλύτερη ποιότητα περιβαλλοντικών όρων και μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου, τη μείωση του διοικητικού φόρτου, την εξάλειψη διπλών αδειοδοτήσεων, τη βελτίωση της ποιότητας των μελετών μέσω θέσπισης προδιαγραφών ανά είδος έργου και κατηγορία μελέτης. Ταυτόχρονα επιχειρείται η δραστική αλλαγή και ενδυνάμωση των περιβαλλοντικών ελέγχων με ρητή υποχρέωση τακτικών περιοδικών ελέγχων για όλα τα έργα και τις δραστηριότητες που υπόκεινται σε μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Ο νόμος συνοπτικά περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Άρθρο 1 Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων
- Άρθρο 2 Κοινή διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α
- Άρθρο 3 Έργα και δραστηριότητες υποκατηγορίας Α1
- Άρθρο 4 Έργα και δραστηριότητες υποκατηγορίας Α2
- Άρθρο 5 Διαδικασία Ανανέωσης ΑΕΠΟ
- Άρθρο 6 Διαδικασία τροποποίησης ΑΕΠΟ
- Άρθρο 7 Διαδικασία αξιολόγησης οριστικής μελέτης και μελέτης εφαρμογής έργου ή δραστηριότητας
- Άρθρο 8 Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Β
- Άρθρο 9 Υφιστάμενα έργα και δραστηριότητες στερούμενα περιβαλλοντικών όρων
- Άρθρο 10 Διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές που έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000
- Άρθρο 11 Περιεχόμενο Φακέλων Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης
- Άρθρο 12 Κατάργηση αδειών
- Άρθρο 13 Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης
- Άρθρο 14 Σύσταση Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης στο ΥΠΕΚΑ
- Άρθρο 15 Προσαρμογή ν. 3852/2010 για την Περιβαλλοντική Αδειοδότηση
- Άρθρο 16 Μητρώο πιστοποιημένων αξιολογητών ΜΠΕ
- Άρθρο 17 Τέλη Διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης και ελέγχων
- Άρθρο 18 Ηλεκτρονική Διαχείριση Διαδικασίας Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης

- Άρθρο 19 Γνωμοδοτήσεις Αρχών και Δημόσια Διαβούλευση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης
- Άρθρο 19α Ανάρτηση ΑΕΠΟ στο Διαδίκτυο
- Άρθρο 20 Περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις
- Άρθρο 21 Διοικητικές Κυρώσεις
- Άρθρο 22 Οργανωτικά, λειτουργικά και άλλα ζητήματα της ΕΥΕΠ και του ΣΥΓΑΠΕΖ

Με τον νέο νόμο, εισάγονται εκτός των άλλων και οι εξής καινοτομίες¹⁶:

- απλοποιούνται και εξορθολογίζονται οι διαδικασίες για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων και δραστηριοτήτων και μειώνεται ο απαιτούμενος χρόνος για την έκδοση των σχετικών αποφάσεων.
- μειώνεται ο αριθμός των έργων και δραστηριοτήτων για τα οποία απαιτείται υποβολή και αξιολόγηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) προκειμένου να αδειοδοτηθούν περιβαλλοντικά.
- θεσπίζονται υποχρεωτικοί περιοδικοί τακτικοί και έκτακτοι έλεγχοι από αρμόδιες υπηρεσίες και ιδιώτες επιθεωρητές με στόχο την πραγματική διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος
- καταργούνται αλληλοεπικαλυπτόμενες αδειοδοτήσεις (άδεια διάθεσης λυμάτων, άδειες διαχείρισης μη επικινδύνων και επικινδύνων αποβλήτων, έγκριση επέμβασης σε δάσος ή δασική έκταση) και ενσωματώνονται στην απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.
- για την έκδοση των Αποφάσεων Έγκρισης περιβαλλοντικών Όρων καταργούνται οι συνυπογραφές άλλων Υπουργών.
- επιμηκύνεται η διάρκεια ισχύος των Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) σε 10 έτη, ή σε 12 για έργα που διαθέτουν ISO, ή σε 14 για όσα διαθέτουν EMAS και παρατείνεται η διάρκεια ισχύος των υφιστάμενων ΑΕΠΟ μέχρι τη συμπλήρωση δεκαετίας από την έκδοσή τους
- καταργείται η υποχρέωση υποβολής προμελέτης Περιβαλλοντικών επιπτώσεων, και καθίσταται πλέον η υποβολή της προαιρετική.
- για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων εντός του δικτύου Natura 2000, προβλέπεται η υποβολή και αξιολόγηση «Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης»
- προβλέπεται η δημιουργία Ηλεκτρονικού περιβαλλοντικού μητρώου και Ηλεκτρονική υποβολή της ΜΠΕ και παρακολούθηση της διαδικασίας έκδοσης ΑΕΠΟ ή τροποποίησης/ανανέωσης κλπ.
- δημιουργείται η Περιβαλλοντική Ταυτότητα Έργου, που θα περιλαμβάνει κάθε περιβαλλοντική πληροφορία για το έργο.

Για την υλοποίηση αυτών εισάγονται διαδικασίες που εξασφαλίζουν καλύτερη ποιότητα περιβαλλοντικών όρων, μείωση διοικητικού φόρτου, εξάλειψη διπλών αδειοδοτήσεων, βελτίωση ποιότητας μελετών και μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου ενώ ταυτόχρονα συστηματοποιούνται και

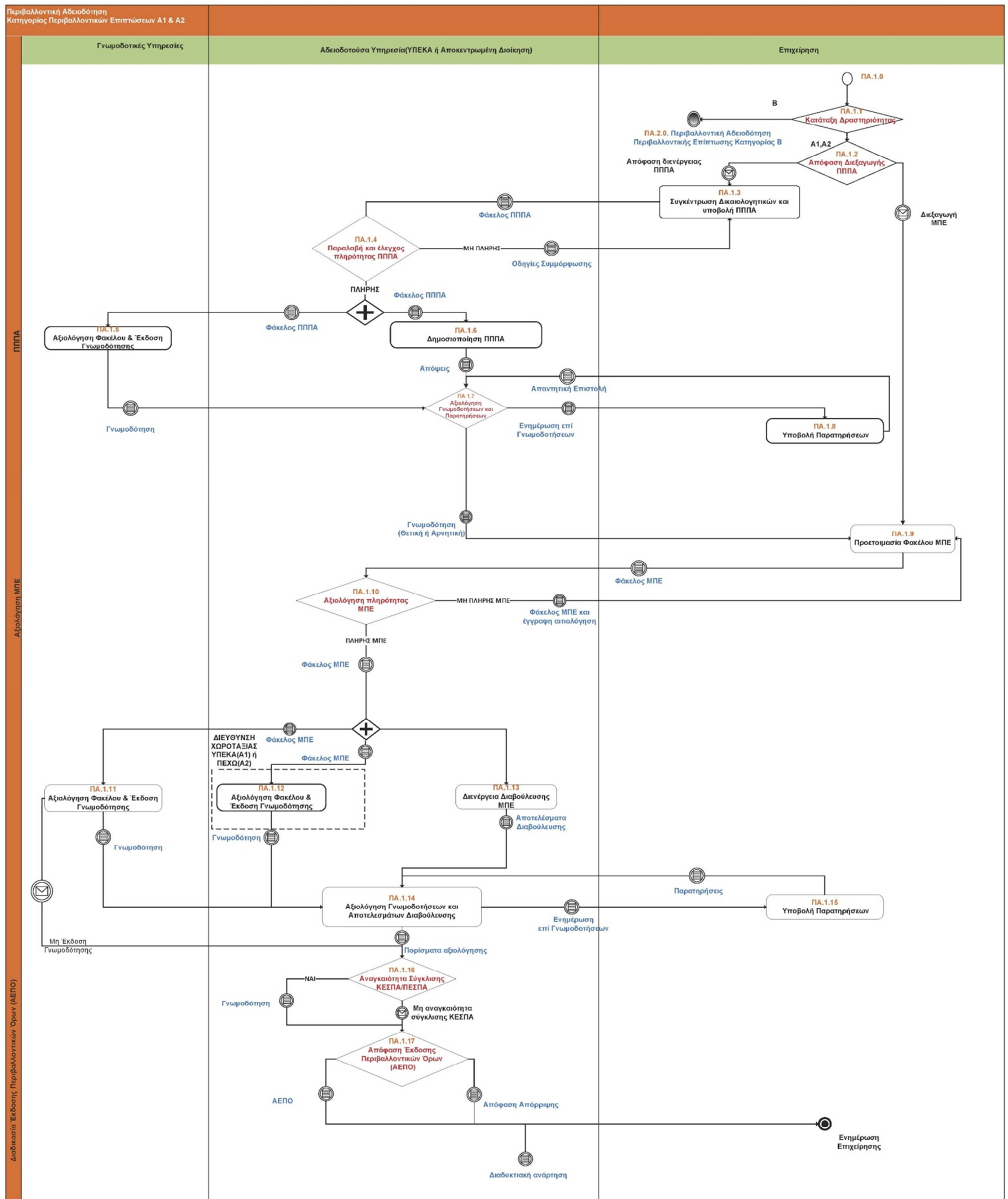
¹⁶ www.ypeka.gr

ενδυναμώνονται οι περιβαλλοντικοί έλεγχοι. Στο **Παράρτημα, ενότητα 3** της παρούσης Μελέτης επισυνάπτεται ανάλυση των άρθρων του ως άνω Νόμου.

Συνοψίζοντας τα σχετικά άρθρα περί διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης, στο **Σχήμα 2.3-1** παρουσιάζεται το διάγραμμα ροής της περιβαλλοντικής Αδειοδότησης για έργα και δραστηριότητες σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4014/2011¹⁷. Η ως άνω διαδικασία αφορά τα έργα και τις δραστηριότητες της Κατηγορίας Α, Υποκατηγορίες Α1 και Α2, και περιλαμβάνει τα έργα και τις δραστηριότητες τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και για τα οποία απαιτείται η διεξαγωγή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) προκειμένου να επιβάλλονται ειδικοί όροι και περιορισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος σχετικά με το συγκεκριμένο έργο ή δραστηριότητα.

¹⁷ Πηγή: ΣΕΒ 2013

Σχήμα 2.3-1: Περιβαλλοντική Αδειοδότηση σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4014/2011¹⁸

¹⁸ Μελέτη ΣΕΒ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ», ΥΠΟΕΡΓΟ 1 της Πράξης: ΔΙΚΤΥΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π16. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ Ρυθμιστικό πεδίο «Αδειοδότηση Επιχειρήσεων» (pwc, REMACO ΑΕ, Ιούλιος 2013)

2.4. Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας ως προς το σκοπό του νομοθέτη

Στην παρούσα Ενότητα αξιολογείται η αποτελεσματικότητα του Νόμου 4014/2011 ως προς τον σκοπό του νομοθέτη, όπως αυτή καταγράφεται έως τον Δεκέμβριο του 2013. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιείται:

- Αξιολόγηση του υφιστάμενου πεδίου θεσμικής ολοκλήρωσης του νόμου, που αφορά στον έλεγχο της πορείας έκδοσης των σχετικών αποφάσεων (ΥΑ, ΚΥΑ, κ.ά.) που προβλέπονται για την ολοκληρωμένη εφαρμογή του Νόμου 4014/2011.
- Αξιολόγηση του βαθμού εφαρμογής του νόμου από τη Δημόσια Διοίκηση, (ετήσιου αριθμού των υποβαλλόμενων φακέλων για περιβαλλοντική αδειοδότηση (φόρτος), χρονική διάρκεια έκδοσης Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων)
- Αξιολόγηση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας του νόμου ως προς το σκοπό του νομοθέτη.
- Αξιολόγηση του βαθμού εκπλήρωσης των προκαθορισμένων ποσοτικών στόχων του νομοθέτη
- Αξιολόγηση του νόμου ως προς τα μέσα και τις ικανότητες της διοίκησης να εκπληρώσει τα προβλεπόμενα.

2.4.1. Αξιολόγηση του υφιστάμενου πεδίου θεσμικής ολοκλήρωσης του νόμου.

Η αξιολόγηση του υφιστάμενου πεδίου θεσμικής ολοκλήρωσης του νόμου αφορά στον έλεγχο της πορείας έκδοσης των σχετικών αποφάσεων (ΥΑ, ΚΥΑ, κ.ά.) που προβλέπονται από τις επί μέρους διατάξεις του για την ολοκληρωμένη εφαρμογή του Νόμου 4014/2011.

Η πορεία έκδοσης των ως άνω σχετικών αποφάσεων παρουσιάζεται αναλυτικά στον **Πίνακα 2.4-1**.

Πίνακας 2.4-1: Έλεγχος πορείας έκδοσης σχετικών αποφάσεων που απορρέουν από το Ν. 4014/2011 (21.9.2011)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

A/A	Άρθρο Ν.4014/2011	Απόφαση	Περιεχόμενο	Υπεύθυνος Έκδοσης	Συμβατική Ημερομηνία Έκδοσης	Πορεία Έκδοσης
1	Άρθρο 1 (Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων), παρ. 4	ΥΑ κατάταξης έργων και δραστηριοτήτων	Τα δημόσια ή ιδιωτικά έργα και δραστηριότητες που υπόκεινται στις ρυθμίσεις του νόμου, κατατάσσονται στις κατηγορίες και υποκατηγορίες του άρθρου 1, καθώς και σε ομάδες κοινές για όλες τις κατηγορίες.	Υπ. ΠΕΚΑ	Εντός ενός μηνός από τη δημοσίευση του νόμου (δηλ. στις 21.10.2011)	- ΥΑ 1958/2012 (ΦΕΚ 21/Β/2012, 13.01.2012) - ΥΑ 20741/12 (ΦΕΚ 1565/Β/12) τροποποίησης και συμπλήρωσης της ΥΑ 1958/12, 8.05.2012
2	Άρθρο 2 (Κοινή διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α), παρ. 7	ΥΑ καθορισμού προδιαγραφών και περιεχομένου ΑΕΠΟ	Καθορίζονται προδιαγραφές για το περιεχόμενο της ΑΕΠΟ ανάλογα με το είδος του έργου ή της δραστηριότητας.	Υπ. ΠΕΚΑ	Εντός τριών μηνών από δημοσίευση του νόμου (21.12.2011)	- ΥΑ οικ. 48963/2012 (ΦΕΚ 2703/Β/ 05.10.2012)
3	Άρθρο 2 (Κοινή διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α), παρ. 13	ΥΑ εξειδίκευσης διαδικασιών και κριτηρίων περιβαλλοντικής αδειοδότησης κατηγορίας Α	Εξειδικεύονται περαιτέρω οι διαδικασίες και τα ειδικότερα κριτήρια περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων και δραστηριοτήτων των άρθρων 3, 4, 5, 6 και 7 του νόμου, τα ειδικά έντυπα των ανωτέρω αναφερομένων διαδικασιών, καθώς και κάθε άλλο σχετικό με τις διαδικασίες αυτές θέμα.	Υπ. ΠΕΚΑ	Εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση του νόμου (21.3.2012)	- ΥΑ 167563/13 (ΦΕΚ 964/Β/ 19.4.2013).
4	Άρθρο 2 (Κοινή διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α), παρ. 14	ΚΥΑ καθορισμού προεκτιμώμενων αμοιβών μελετών	Καθορίζονται οι προεκτιμώμενες αμοιβές μελετών του Δημοσίου για τους φακέλους ΠΠΠΑ, ΜΠΕ, ανανέωσης ΑΕΠΟ, τροποποίησης ΑΕΠΟ και αξιολόγησης οριστικής μελέτης.	Υπ. ΠΕΚΑ & Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων		—
5	Άρθρο 8 (Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Β), παρ. 3	ΚΥΑ καθορισμού προβλεπόμενων ΠΠΔ	Καθορίζονται οι προβλεπόμενες Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις, για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Β.	Υπ. ΠΕΚΑ & συναρμόδιοι Υπουργοί	Εντός εννέα μηνών από τη δημοσίευση του νόμου (21.6.2012)	Έχουν εκδοθεί όλες οι ΠΠΔ την περίοδο 11.04.2012 (Βιομηχανικές δραστηριότητες) έως 20.12.2013 (Υγειονομικές μονάδες)
		Ομάδα (υ.α. 1958/2012)				
		1	Έργα χερσαίων και εναέριων μεταφορών			ΦΕΚ 2505/Β/7-10-2013
		2	Υδραυλικά έργα			ΦΕΚ Β 3071-03.12.2013
		3	Λιμενικά έργα			ΦΕΚ Β' 2425/27.9.2013

A/A	Άρθρο Ν.4014/2011	Απόφαση	Περιεχόμενο	Υπεύθυνος Έκδοσης	Συμβατική Ημερομηνία Έκδοσης	Πορεία Έκδοσης
		4	Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών			ΦΕΚ Β 3072-03.12.2013
		5	Εξορυκτικές δραστηριότητες			ΦΕΚ Β' 2001/14.8.2013
		6	Τουριστικές εγκαταστάσεις			ΦΕΚ Β' 3438/24.12.2013
		6	Υγειονομικές μονάδες			ΦΕΚ Β' 3236/20.12.2013
		6	Εμπορικά κέντρα, χώροι στάθμευσης, αθλητικές εγκαταστάσεις, εκπαίδευση			ΦΕΚ 2507/Β/7-10-2013
		7	Κτηνο-πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις			ΦΕΚ Β' 2002/14.8.2013
		8	Υδατοκαλλιέργειες			ΦΕΚ Β' 2405/26.9.2013
		9	Βιομηχανικές δραστηριότητες			ΦΕΚ Β' 1275/11.4.2012
		9	Μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας			ΦΕΚ Β' 1987/14.8.2013
		9	Συνεργεία αυτοκινήτων			ΦΕΚ Β' 2446/30.9.2013
		10	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας			ΦΕΚ Β' 104/24.1.2013
		11	Κέντρα υψηλής τάσης και υποσταθμοί			ΦΕΚ Β' 1999/14.8.2013
		11	Σταθμοί ανεφοδιασμού οχημάτων με καύσιμα			ΦΕΚ Β' 2036/22.8.2013
		12	Σταθμοί βάσης κινητής τηλεφωνίας			ΦΕΚ Β' 1510/4.5.2013
		12	Χερσαίες εγκαταστάσεις διαχείρισης και μικροεπισκευής σκαφών			ΦΕΚ Β' 2407/27.9.2013
		12	Χώροι συγκέντρωσης και διακίνησης παλαιών μετάλλων ή προσωρινής συγκέντρωσης ΟΤΚΖ			ΦΕΚ Β 2932-20.11.2013
		12	Χώροι αποθήκευσης και διακίνησης οικοδομικών υλικών που περιλαμβάνουν διακίνηση χύδην υλικών (άμμος, χαλίκι κ.ά.)			ΦΕΚ Β 2932-20.11.2013
		12	Σωφρονιστικά καταστήματα και κέντρα κράτησης			ΦΕΚ Β' 2035/22.8.2013
		12	Αλυκές			ΦΕΚ Β' 2405/26.9.2013
6	Άρθρο 10 (Διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές που έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000), παρ. 2	ΥΑ καθορισμού προδιαγραφών και διαδικασίας δημοσιοποίησης της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης	Καθορίζονται οι προδιαγραφές της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης και η διαδικασία δημοσιοποίησης ανάλογα με την κατηγορία ή υποκατηγορία του έργου ή της δραστηριότητας.	Υπ. ΠΕΚΑ	Εντός τριών μηνών από τη δημοσίευση του νόμου (21.12.2011)	- Προδιαγραφές της ΕΟΑ (ΦΕΚ 2436/Β/2013, 27.9.2013) για έργα και δραστηριότητες της κατηγορίας Β. - ΥΑ 170225/2014 (ΦΕΚ Β 135/27.1.2014)
7	Άρθρο 11 (Περιεχόμενο φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης), παρ. 3	ΥΑ εξειδίκευσης προδιαγραφών περιεχομένου και δικαιολογητικών του φακέλου ΠΠΠΑ	Καθορίζεται η εξειδίκευση των προδιαγραφών του περιεχομένου, καθώς και των τυχόν απαιτούμενων δικαιολογητικών του φακέλου ΠΠΠΑ	Υπ. ΠΕΚΑ		ΥΑ 170225/2014, (ΦΕΚ Β 135/27.1.2014)

A/A	Άρθρο Ν.4014/2011	Απόφαση	Περιεχόμενο	Υπεύθυνος Έκδοσης	Συμβατική Ημερομηνία Έκδοσης	Πορεία Έκδοσης
8	Άρθρο 11 (Περιεχόμενο φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης), παρ. 4	ΥΑ καθορισμού περιεχομένων και συνοδευτικών στοιχείων ΜΠΕ	Καθορίζονται τα περιεχόμενα του φακέλου της ΜΠΕ ανά υποκατηγορία έργου ή δραστηριότητας, τυχόν απαιτούμενες γνωμοδοτήσεις φορέων, το περιεχόμενο της ΜΠΕ και τα λοιπά συνοδευτικά στοιχεία.	Υπ. ΠΕΚΑ		ΥΑ 170225-20.1.2014, (ΦΕΚ Β 135/27.1.2014)
9	Άρθρο 12 (Κατάργηση αδειών), παρ. 2	ΚΥΑ εξειδίκευσης των διαδικασιών αντικατάστασης περιβαλλοντικών αδειών από ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ	Εξειδικεύονται περαιτέρω οι διαδικασίες για την εφαρμογή της παραγράφου 1 και καθορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες προκειμένου να ενσωματωθούν στην ΑΕΠΟ οι διοικητικές πράξεις, για την έκδοση των οποίων απαιτείται εξέταση των ίδιων δικαιολογητικών με αυτά της διαδικασίας έκδοσης της ΑΕΠΟ. - άδεια διάθεσης στερεών αποβλήτων - αντικατάσταση της έγκρισης επέμβασης σε δάση-δασικές εκτάσεις από ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ - επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων - άδεια διάθεσης λυμάτων ή βιομηχανικών αποβλήτων - ενσωμάτωση στις ΑΕΠΟ άλλων διοικητικών πράξεων (προτάσεις/ εισηγήσεις)	Υπ. ΠΕΚΑ & συναρμοδίων Υπουργών		εκδόθηκε εγκύκλιος. Σχετική ρύθμιση και από ν. 4042/12 - ΥΑ 15277/12 (ΦΕΚ 1077/Β/12) ΚΥΑ 191002/2011 (ΦΕΚ 2220/Β/09.09.2013) Εγκύκλιος ΕΥΠΕ, α.π 205988/14.12.2011 κατά περίπτωση και μετά από σχετικές προτάσεις υπηρεσιών
10	Άρθρο 13 (Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης), παρ. 1δ	ΥΑ ορισμού εκπροσώπων Υπουργείων στο ΚΕΣΠΑ	Ορίζονται οι εκπρόσωποι των Υπουργείων στο Κεντρικό Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, με τους αναπληρωτές τους.	Αρμόδιοι Υπουργοί	Εντός 30 ημερών από την πρόσκληση του Υπ. ΠΕΚΑ	ΥΑ 21697/12 (ΦΕΚ 224/ΥΟΔΔ/12, 3.5.2012)
11	Άρθρο 13 (Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης), παρ. 1ε	ΥΑ συγκρότησης ΚΕΣΠΑ	Συγκροτείται το ΚΕΣΠΑ και ρυθμίζονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες που αφορούν στη σύνθεση και λειτουργία του.	Υπ. ΠΕΚΑ		- ΥΑ 21697/12 (ΦΕΚ 224/ΥΟΔΔ/12) όπως έχει τροποποιηθεί - Κανονισμός Λειτουργίας του ΚΕΣΠΑ: ΥΑ 62732/2013 (ΦΕΚ 3263/Β/20.12.2013)
12	Άρθρο 13 (Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης), παρ. 2β	Αποφάσεις ορισμού εκπροσώπων Υπουργείων στα ΠΕΣΠΑ	Ορίζονται οι εκπρόσωποι των Υπουργείων στα Περιφερειακά Συμβούλια Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης	Αρμόδιοι Γ.Γ.		έχουν συγκροτηθεί.

A/A	Άρθρο Ν.4014/2011	Απόφαση	Περιεχόμενο	Υπεύθυνος Έκδοσης	Συμβατική Ημερομηνία Έκδοσης	Πορεία Έκδοσης
13	Άρθρο 13 (Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης), παρ. 2γ	ΥΑ ορισμού προϊσταμένων Διευθύνσεων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων	Ορίζονται οι προϊστάμενοι των καθ' ύλη αρμόδιων Διευθύνσεων κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης.	Αρμόδιοι Υπουργοί		έχουν συγκροτηθεί.
14	Άρθρο 13 (Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης), παρ. 2ε	Αποφ. ορισμού εκπροσώπων Διευθύνσεων Αποκεντρωμένης Διοίκησης στα ΠΕΣΠΑ	Ορίζονται οι εκπρόσωποι των Διευθύνσεων Αποκεντρωμένης Διοίκησης στα ΠΕΣΠΑ.	Αρμόδιοι Γ.Δ.		έχουν συγκροτηθεί.
15	Άρθρο 13 (Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης), παρ. 2ε	Αποφάσεις συγκρότησης ΠΕΣΠΑ	Συγκροτούνται τα ΠΕΣΠΑ σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση και ρυθμίζονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες που αφορούν στη σύνθεση και λειτουργία τους.	Γ.Γ. Αποκεντρωμένων Διοικήσεων		έχουν συγκροτηθεί.
16	Άρθρο 14 (Σύσταση Δ/σης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης στο ΥΠΕΚΑ), παρ. 5	ΠΔ εξειδίκευσης οργανογράμματος, στελέχωσης και υλικοτεχνικής υποδομής της ΔΙΠΑ	Εξειδικεύεται το οργανόγραμμα και καθορίζεται η στελέχωση, το αναγκαίο προσωπικό και η κατάρτισή του, η υλικοτεχνική υποδομή, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την έναρξη λειτουργίας της ΔΙΠΑ στον Υπ. ΠΕΚΑ.	Με πρόταση Υπ. ΠΕΚΑ	Εντός ενός έτους από τη δημοσίευση του νόμου (21.9.2012)	έχει συνταχθεί αυτοτελές σχέδιο ΠΔ -Σχέση με συνολικό οργανισμό Υπουργείου
17	Άρθρο 16 (Μητρώο πιστοποιημένων αξιολογητών ΜΠΕ), παρ. 6	ΠΔ συγκρότησης, σύνθεσης και λειτουργίας του Μητρώου Πιστοποιημένων Αξιολογητών (ΜΠΕ)	Καθορίζονται: α) τα προσόντα των Πιστοποιημένων Αξιολογητών, οι κανόνες που διέπουν την εκτέλεση του έργου τους και τα ζητήματα που αφορούν τη διαδικασία πιστοποίησής τους για την εγγραφή τους στο μητρώο, β) η συγκρότηση επιτροπής για τη χορήγηση ή την αφαίρεση άδειας Αξιολογήτη και εισηγείται στον Υπ. ΠΕΚΑ κάθε άλλη σχετική ρύθμιση. γ) η διαδικασία ανάθεσης εντολής προς αξιολόγηση, οι ιδιότητες που ορίζονται ως ασυμβίβαστες με το έργο τους, καθώς και ο τρόπος προσδιορισμού και το ύψος της αμοιβής των Πιστοποιημένων Αξιολογητών, δ) το όργανο και η διαδικασία ελέγχου και παρακολούθησης του έργου των Αξιολογητών, οι διοικητικές κυρώσεις και τα χρηματικά πρόστιμα και κάθε άλλο σχετικό θέμα.	Με πρόταση Υπ. ΠΕΚΑ		—
18	Άρθρο 17 (Τέλη διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης και ελέγχων), παρ. 8	ΚΥΑ καθορισμού του ύψους ανταποδοτικών τελών, της διαδικασίας είσπραξης και απόδοσης	Καθορίζονται το ύψος των ανταποδοτικών τελών της παραγράφου 3, η διαδικασία είσπραξης και απόδοσής τους, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.	Υπ. ΠΕΚΑ	Εντός ενός έτους από τη δημοσίευση του νόμου (21.9.2012)	—

A/A	Άρθρο Ν.4014/2011	Απόφαση	Περιεχόμενο	Υπεύθυνος Έκδοσης	Συμβατική Ημερομηνία Έκδοσης	Πορεία Έκδοσης
19	Άρθρο 18 (Ηλεκτρονική διαχείριση διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης), παρ. 5	ΚΥΑ καθορισμού προδιαγραφών και διαδικασιών λειτουργίας Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου (ΗΠΜ)	Καθορίζονται οι προδιαγραφές, η παροχή και συντήρηση, οι διαδικασίες και άδειες ηλεκτρονικής πρόσβασης και εισαγωγής πληροφοριών στο ΗΠΜ και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την οργάνωση, υλοποίηση και λειτουργία του.	Υπ. Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης & ΠΕΚΑ	Εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση του νόμου (21.3.2012)	—
20	Άρθρο 18 (Ηλεκτρονική διαχείριση διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης), παρ. 5	Ενεργοποίηση ΗΠΜ	Το ΗΠΜ τίθεται σε λειτουργία	Υπ. ΠΕΚΑ	Εντός ενός έτους από τη δημοσίευση της ΚΥΑ για ΗΠΜ (α/α 19)	—
21	Άρθρο 19 (Γνωμοδοτήσεις φορέων και δημόσια διαβούλευση περιβαλλοντικής αδειοδότησης), παρ. 9	ΚΥΑ εξειδίκευσης των διαδικασιών γνωμοδοτήσεων και δημόσιας διαβούλευσης	Εξειδικεύονται περαιτέρω η διαδικασία γνωμοδοτήσεων και ο τρόπος ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού στη δημόσια διαβούλευση, κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.	Υπ. ΠΕΚΑ & Εσωτερικών	Εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση του νόμου (21.3.2012)	Υ.Α 1649/45/2014 (ΦΕΚ 45/Β/15.01.2014)
22	Άρθρο 19α (Ανάρτηση ΑΕΠΟ στο διαδίκτυο), παρ. 2	ΚΥΑ ρύθμισης θεμάτων σχετικά με την ίδρυση και λειτουργία διαδικτυακού τόπου ανάρτησης ΑΕΠΟ	Ρυθμίζονται τα θέματα σχετικά με την ίδρυση και λειτουργία του δικτυακού τόπου ανάρτησης των πράξεων αυτών, με τη δημιουργία και τήρηση κεντρικού αρχείου, και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.	Υπ. Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης & ΠΕΚΑ		- ΚΥΑ 21398/12 (ΦΕΚ 1470/Β/12, 3.5.2012) - Εγκ. ΥΠΕΚΑ 27953/05.06.2012
23	Άρθρο 20 (Περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις), παρ. 5	ΥΑ σύστασης Εποπτικού Συμβουλίου Περιβαλλοντικών Ελεγκτών	Καθορίζονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για τη σύσταση και λειτουργία Εποπτικού Συμβουλίου Περιβαλλοντικών Ελεγκτών.	Υπ. ΠΕΚΑ	Εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση του νόμου (21.3.2012)	—
24	Άρθρο 20 (Περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις), παρ. 7	ΥΑ ρύθμισης θεμάτων περιβαλλοντικής επιθεώρησης σε περιοχές NATURA 2000	Ρύθμιση λεπτομερειών περιβαλλοντικής επιθεώρησης έργων και δραστηριοτήτων που πρόκειται να πραγματοποιηθούν εν μέρει ή στο σύνολό τους σε περιοχές του εθνικού καταλόγου του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου NATURA 2000.	Υπ. Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής		—

A/A	Άρθρο Ν.4014/2011	Απόφαση	Περιεχόμενο	Υπεύθυνος Έκδοσης	Συμβατική Ημερομηνία Έκδοσης	Πορεία Έκδοσης
25	Άρθρο 20 (Περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις), παρ. 17	ΥΑ εξειδίκευσης διαδικασίας περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων	Εξειδικεύεται περαιτέρω ή τροποποιείται η διαδικασία και η συχνότητα περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων ανά υποκατηγορία και ανά ομάδα έργων και δραστηριοτήτων	Υπ. ΠΕΚΑ	Εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση του νόμου (21.3.2012)	—
26	Άρθρο 20 (Περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις), παρ. 18	ΠΔ καθορισμού των όρων & προϋποθέσεων για τη σύσταση και τήρηση του Μητρώου Περιβαλλοντικών Ελεγκτών	Καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη σύσταση και τήρηση του Μητρώου Περιβαλλοντικών Ελεγκτών, και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 5.	Με πρόταση Υπ. ΠΕΚΑ		—
27	Άρθρο 22 (Οργανωτικά, λειτουργικά και άλλα ζητήματα της ΕΥΕΠ και του ΣΥΓΑΠΕΖ), παρ. 1	ΥΑ τοποθέτησης Βοηθών Γενικού Επιθεωρητή ΕΥΕΠ	Στην ΕΥΕΠ συνιστώνται 2 θέσεις Βοηθών Γενικού Επιθεωρητή, εκ των οποίων μία για το συντονισμό των περιβαλλοντικών ελέγχων σε επίπεδο χώρας.	Υπ. ΠΕΚΑ, μετά από εισήγηση Ε.Γ. ΕΥΕΠ		—
28	Άρθρο 22 (Οργανωτικά, λειτουργικά και άλλα ζητήματα της ΕΥΕΠ και του ΣΥΓΑΠΕΖ), παρ. 6	ΚΥΑ στελέχωσης Τομέων ΕΥΕΠ και αυτόνομου Γραφείου Αποκατάστασης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΣΥΓΑΠΕΖ)	Οι προβλεπόμενες στις παρ. 3 και 5 θέσεις πληρούνται από μόνιμους υπαλλήλους, χωρίς γνώμη Υπηρεσιακού Συμβουλίου ή άλλου οργάνου κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων.	Υπ. ΠΕΚΑ & οικείου Υπουργού		—
29	Άρθρο 22 (Οργανωτικά, λειτουργικά και άλλα ζητήματα της ΕΥΕΠ και του ΣΥΓΑΠΕΖ), παρ. 7	ΚΥΑ καθορισμού χρηματοοικονομικής ασφάλειας	Θα καθοριστούν το είδος και το ύψος της χρηματοοικονομικής ασφάλειας για τη σταδιακή υπαγωγή των δραστηριοτήτων του Παρ. ΙΙΙ του ΠΔ 148/2009.	Υπ. Οικονομικών & Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας & ΠΕΚΑ	Έως το τέλος του 2012	—

Με βάση τα στοιχεία του Πίνακα 2.4-1 παρατηρείται ότι κατά τα δύο πρώτα χρόνια εφαρμογής του νόμου, έχει ολοκληρωθεί, κατά κύριο λόγο, η έκδοση των διατάξεων που αφορούν στην κατάταξη/κατηγοριοποίηση των έργων, στις προδιαγραφές και στον έλεγχο πληρότητας των υποβαλλόμενων φακέλων, στη διαδικασία διαβούλευσης, την εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α, οι Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Β, διατάξεων δηλ. που έχουν ως αποτέλεσμα την εκπλήρωση των στόχων του νομοθέτη ως προς την απλοποίηση, προτυποποίηση και εξορθολογισμό των διαδικασιών της περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Οι ως άνω ΥΑ, ΚΥΑ και ΠΔ εκδόθηκαν με χρονική απόκλιση έναντι των προβλεπόμενων από το Νόμο, και το μεγαλύτερο μέρος τους εκδόθηκε εντός του 2013, και ειδικότερα το δεύτερο εξάμηνο του έτους, έναντι του 2012 που προβλέπονταν στον Νόμο.

Στην παρούσα φάση, Φεβρουάριος 2014, εκκρεμεί ακόμη η έκδοση σημαντικών διατάξεων που αφορούν μεταξύ άλλων:

- Μελέτες/Φάκελοι
 - Άρθρο 2, παρ. 14: ΚΥΑ καθορισμού προεκτιμώμενων αμοιβών μελετών
- Πιστοποιημένοι Ελεγκτές-Ανταποδοτικά Τέλη
 - Άρθρο 16, παρ. 6: ΠΔ συγκρότησης, σύνθεσης και λειτουργίας του Μητρώου Πιστοποιημένων Αξιολογητών (ΜΠΕ)
 - Άρθρο 17, παρ. 8: ΚΥΑ καθορισμού του ύψους ανταποδοτικών τελών, της διαδικασίας είσπραξης και απόδοσης
- ΗΠΜ
 - Άρθρο 18, παρ. 5: ΚΥΑ καθορισμού προδιαγραφών και διαδικασιών λειτουργίας Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου (ΗΠΜ)
 - Άρθρο 18, παρ. 5: Ενεργοποίηση ΗΠΜ
- Περιβαλλοντικοί Ελεγκτές
 - Άρθρο 20, παρ. 5: ΥΑ σύστασης Εποπτικού Συμβουλίου Περιβαλλοντικών Ελεγκτών
 - Άρθρο 20, παρ. 7: ΥΑ ρύθμισης θεμάτων περιβαλλοντικής επιθεώρησης σε περιοχές NATURA 2000
 - Άρθρο 20, παρ. 17: ΥΑ εξειδίκευσης διαδικασίας περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων
 - Άρθρο 20, παρ. 18: ΠΔ καθορισμού των όρων & προϋποθέσεων για τη σύσταση και τήρηση του Μητρώου Περιβαλλοντικών Ελεγκτών
- Διοικητικά Θέματα
 - Άρθρο 14, παρ. 5: ΠΔ εξειδίκευσης οργανογράμματος, στελέχωσης και υλικοτεχνικής υποδομής της ΔΙΠΑ
 - Άρθρο 22, παρ. 1: ΥΑ τοποθέτησης Βοηθών Γενικού Επιθεωρητή ΕΥΕΠ
 - Άρθρο 22, παρ. 6: ΚΥΑ στελέχωσης Τομέων ΕΥΕΠ και αυτόνομου Γραφείου Αποκατάστασης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΣΥΓΑΠΕΖ)
- Άλλα
 - Άρθρο 22, παρ. 7: ΚΥΑ καθορισμού χρηματοοικονομικής ασφάλειας

Σύμφωνα με την Έκθεση του ΥΠΕΚΑ (Ιανουάριος 2014)¹⁹ στο επόμενο χρονικό διάστημα προγραμματίζεται η υλοποίηση των εξής **στρατηγικών δράσεων**:

- α) **η έναρξη πλήρους λειτουργίας του ΗΠΜ** με το οποίο θα ολοκληρώνονται ηλεκτρονικά όλες οι διαδικασίες έκδοσης, ανανέωσης και τροποποίησης των Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) και θα παρακολουθείται η εφαρμογή των ΑΕΠΟ και των ΠΠΔ. Η λειτουργία του ΗΠΜ θα συνεισφέρει καθοριστικά στην περαιτέρω επίτευξη των στόχων του νομοθέτη όσον αφορά τη μείωση του απαιτούμενου χρόνου για την ολοκλήρωση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης, στην ενίσχυση της διαδικασίας δημοσιοποίησης και διαβούλευσης επί των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και κυρίως στην ενίσχυση της διαφάνειας κατά την διάρκεια όλων των σχετικών διαδικασιών.
- β) **η σύνταξη του εθνικού σχεδίου τακτικών επιθεωρήσεων των περιβαλλοντικών αδειών** των έργων και δραστηριοτήτων και την **έναρξη υλοποίησης ελέγχων και επιθεωρήσεων** βάσει αυτού.
- γ) **η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού.**
- δ) **η σύσταση του μητρώου ιδιωτών περιβαλλοντικών ελεγκτών**, δράση καθοριστική, σε συνδυασμό με την **σύνταξη εθνικού σχεδίου επιθεωρήσεων και την έναρξη υλοποίησης ελέγχων**, για την επίτευξη των στόχων του νομοθέτη σχετικά με την εντατικοποίηση και συστηματοποίηση των ελέγχων τήρησης και εφαρμογής των Περιβαλλοντικών όρων και ΠΠΔ και ανάδειξη της σπουδαιότητας των ex post ελέγχων αντί των ex ante χρονοβόρων διαδικασιών αξιολόγησης ΜΠΕ.
- ε) **η σύσταση του μητρώου πιστοποιημένων ιδιωτών αξιολογητών Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων**, δράση σημαντική για την περαιτέρω μείωση του χρόνου περιβαλλοντικής αδειοδότησης
- στ) ο καθορισμός των **τελών** για τις διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης και για τους ελέγχους τήρησης των περιβαλλοντικών αδειών
- ζ) η περαιτέρω **ενσωμάτωση κι άλλων αδειών στην περιβαλλοντική αδειοδότηση**, δράση επίσης σημαντική για την μείωση του γραφειοκρατικού φόρτου, τον εξορθολογισμό της διαδικασίας αδειοδότησης, και την μείωση του σχετικού διοικητικού κόστους για τις επιχειρήσεις.

Η έγκαιρη ολοκλήρωση των ως άνω δράσεων συνιστά προϋπόθεση για την επίτευξη του **συνόλου των στόχων** του Νόμου, και κυρίως αυτών που αφορούν τη **διαφάνεια** κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση, την **συνεργασία της Διοίκησης με εξωτερικούς πιστοποιημένους φορείς** για την ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών και των μηχανισμών αξιολόγησης ΜΠΕ, όπως επίσης και την **εντατικοποίηση των ελέγχων** για την απαρέγκλιτη τήρηση των όρων και μέτρων με στόχο την πρόληψη δυνητικών επιπτώσεων και περιβαλλοντική προστασία.

¹⁹ ΥΠΕΚΑ: «Έκθεση για την εφαρμογή του νόμου 4014/2011», 13/1/2014

2.4.2. Αξιολόγηση του βαθμού εφαρμογής του νόμου από τη δημόσια διοίκηση.

Στην παρούσα Μελέτη, για την αξιολόγηση του βαθμού εφαρμογής του νόμου από τη δημόσια διοίκηση, αξιολογούνται κυρίως μέσα από τη σύγκριση οι παρακάτω παράμετροι:

- **Ο αριθμός των ετήσια υποβαλλόμενων φακέλων για περιβαλλοντική αδειοδότηση (φόρτος)**
- **Ο χρόνος που απαιτείται για την περιβαλλοντική αδειοδότηση ενός έργου ή δραστηριότητας σε σχέση με το θεσμικό χρόνο που προβλέπεται για αυτή.**

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το Ν. 4014/2011 περιβαλλοντική αδειοδότηση απαιτείται μόνο για τα έργα και τις δραστηριότητες της Κατηγορίας Α, δηλαδή για τα έργα και τις δραστηριότητες τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και για τα οποία απαιτείται η διεξαγωγή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) προκειμένου να επιβάλλονται ειδικοί όροι και περιορισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος σχετικά με αυτά.

Τα έργα και οι δραστηριότητες της κατηγορίας Α κατατάσσονται: α) σε αυτά που ενδέχεται να προκαλέσουν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και αποτελούν την υποκατηγορία Α1 και β) σε αυτά που ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και αποτελούν την υποκατηγορία Α2.

Τα έργα και δραστηριότητες Α1 λαμβάνουν Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ), μετά από ΜΠΕ, από το ΥΠΕΚΑ, ενώ τα έργα και δραστηριότητες υποκατηγορίας Α2 λαμβάνουν Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ), μετά από ΜΠΕ, από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

2.4.2.1. Αξιολόγηση του ετήσιου αριθμού των υποβαλλόμενων φακέλων για περιβαλλοντική αδειοδότηση (φόρτος)

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας της έκθεσης του ΥΠΕΚΑ για τον τρόπο/βαθμό εφαρμογής και υλοποίησης των διατάξεων του κεφαλαίου Α του Ν. 4014/2011 που αφορούν στην περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων (Ιανουάριος 2014), εστάλησαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες (Δ/νση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, ΕΥΠΕ, Αποκεντρωμένες Διοικήσεις) στοιχεία σχετικά με:

- Τον αριθμό **αιτημάτων** που υποβλήθηκαν για περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων ανά ομάδα έργων για:
 - ο Προκαταρκτικό Προσδιορισμό Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων (ΠΠΠΑ) ή Προκαταρκτική Περιβαλλοντική Εκτίμηση και Αξιολόγηση (ΠΠΕΑ)
 - ο Έκδοση Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ)
 - ο Τροποποίηση ή ανανέωση ΑΕΠΟ
- Τον αριθμό των **εκδοθεισών** ΠΠΠΑ (ή ΠΠΕΑ), ΑΕΠΟ, τροποποιήσεων/ ανανεώσεων ΑΕΠΟ, ανά ομάδα έργων και για τις ίδιες χρονικές περιόδους.

Πιο συγκεκριμένα συλλέχθηκαν στοιχεία από τις ακόλουθες υπηρεσίες:

Πίνακας 2.4-2: Πρωτογενή Στοιχεία (Πηγή ΥΠΕΚΑ)

α/α		Περίοδος	
		Αιτήματα	Αποφάσεις
Κεντρικές Υπηρεσίες ΥΠΕΚΑ			
	Δ/ση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού	έτη 2011 και 2012	
	Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος (ΕΥΠΕ)	έτη 2012 και 2013	
	Διεύθυνση Ελέγχου Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης & Θορύβου (ΕΑΡΘ)	-	-
Αποκεντρωμένες Διοικήσεις			
	Αττικής	-	-
	Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας	έτη 2010, 2011, 2012 και α' εξάμηνο 2013	
	Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας	έτη 2010, 2011, 2012 και α' εξάμηνο 2013	
	Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου	έτη 2010, 2011, 2012 και α' εξάμηνο 2013	
	Μακεδονίας-Θράκης	έτη 2010, 2011, 2012 και α' εξάμηνο 2013	
	Αιγαίου	έτη 2010, 2011, 2012 και α' εξάμηνο 2013	
	Κρήτης	έτη 2012 και α' εξάμηνο 2013	έτη 2010, 2011, 2012 και α' εξάμηνο 2013

Τα ως άνω στοιχεία παραχωρήθηκαν από το γραφείο της Γενικής Γραμματέως ΥΠΕΚΑ στην Ομάδα εκπόνησης της παρούσης Μελέτης, στο πλαίσιο της συνεργασίας της Δημόσιας Διοίκησης με τους κοινωνικούς εταίρους για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του νομοθετικού πλαισίου.

Λόγω της μη διαθεσιμότητας στοιχείων από το σύνολο των αρμοδίων υπηρεσιών, και της ανομοιομορφίας της χρονικής περιόδου που καλύπτουν τα δεδομένα που εστάλησαν, στο πλαίσιο της παρούσης έλαβε χώρα κανονικοποίηση αυτών, ώστε να καταστεί εφικτή η ποσοτική και ποιοτική ανάλυσή τους²⁰.

Για την εκτίμηση του ετήσιου φόρτου περιβαλλοντικής αδειοδότησης για το έτος 2013, θεωρήθηκε ότι ο συνολικός αριθμός είναι διπλάσιος των αιτήσεων που καταγράφηκαν το α' εξάμηνο.

Με βάση τα παραπάνω εκτιμήθηκε ότι τα **στοιχεία του έτους 2012** θα πρέπει να θεωρηθούν ως **αντιπροσωπευτικά** της εφαρμογής του νέου νομοθετικού πλαισίου, όσον αφορά τον αριθμό των υποβληθέντων αιτημάτων, (**φόρτος**) καθώς:

- Ο χρόνος εφαρμογής του Ν. 4014/2011 είναι περιορισμένος, αφού ισχύει από το Σεπτέμβριο 2011 και εφαρμόστηκε πλήρως μετά την έκδοση της ΥΑ 1958/2012 τον Ιανουάριο 2012.
- Σχεδόν το σύνολο των στοιχείων του 2011 αφορούν στο προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο.

²⁰ **Σημείωση:** Για τις υπηρεσίες που δεν διατέθηκαν δεδομένα όσον αφορά τον φόρτο των υποβληθέντων φακέλων (ΕΑΡΘ, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής), πραγματοποιήθηκε στατιστική επεξεργασία των συλλεχθέντων στοιχείων θεωρώντας ότι ο φόρτος (ως ποσοστό) της συγκεκριμένης υπηρεσίας σε σχέση με τον φόρτο των κεντρικών υπηρεσιών του ΥΠΕΚΑ (για την ΕΑΡΘ) ή των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων (για την Περιφέρεια Αττικής), παραμένει σταθερός σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

- Για το έτος 2013 υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία μόνο για το α' εξάμηνο.
- Από τα στοιχεία του 2012 αξιολογήθηκαν όσα αφορούν το νέο νομοθετικό πλαίσιο, δεδομένου ότι πολλά από αυτά αφορούν στο προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο με βάση τις ρυθμίσεις του άρθρου 30 του Ν.4014/2011.

Τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων, όσον αφορά τον αριθμό των φακέλων, συγκρίνονται με τα αντίστοιχα στοιχεία του προηγούμενου πλαισίου περιβαλλοντικής αδειοδότησης²¹, και εξάγονται συμπεράσματα για την αποτελεσματικότητα του νόμου όσον αφορά τον στόχο για τη μείωση του αριθμού των έργων και δραστηριοτήτων για τα οποία απαιτείται υποβολή και αξιολόγηση Μ.Π.Ε.

Στον **Πίνακα 2.4-3** παρουσιάζονται οι αιτήσεις που υπεβλήθησαν στις Κεντρικές Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ για το έτος 2012 (Οι εκτιμώμενες τιμές σημειώνονται με κόκκινο χρώμα):

Πίνακας 2.4-3: Αιτήματα για περιβαλλοντική αδειοδότηση που υπεβλήθησαν στις Κεντρικές Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ το έτος 2012, Έργα/Δραστηριότητες Α1

Κεντρική Υπηρεσία	Μ.Ο 2004-2009*				2012			
	ΠΠΕ/ΠΠΠΑ	Μ.Π.Ε	Φάκελος τροποποίησης-ανανέωσης ΑΕΠΟ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΠΕ/ΠΠΠΑ	Μ.Π.Ε	Φάκελος τροποποίησης-ανανέωσης ΑΕΠΟ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΥΠΕ	124	162	58	344	26	140	105	271
Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού	52	114	26	192	6	52	39	97
ΕΑΡΘ	13	40	37	90	2	28	63	93
ΣΥΝΟΛΟ	189	316	121	626	34	220	207	461

* Για την ΕΥΠΕ ελήφθη Μ.Ο για τα έτη 2004-2010

Για την Δ/νση Περι. Σχεδιασμού και ΕΑΡΘ ελήφθη Μ.Ο για τα έτη 2005-2009

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία για τις **Κεντρικές Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ**, Έργα/Δραστηριότητες **Α1** συνάγεται ότι:

- **Οι Προμελέτες ΠΠΕ/ΠΠΠΑ μειώθηκαν κατά 82%**, από 189 φακέλους σε μόλις 34, καθώς με το νέο θεσμικό πλαίσιο καταργείται η υποχρέωση υποβολής Προμελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, και η υποβολή της καθίσταται πλέον προαιρετική και αντικαθίσταται από την υποβολή Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων (ΠΠΠΑ).
- **Οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) μειώθηκαν κατά 30,4%**, από 316 φακέλους σε 220.
- **Οι Φάκελοι Ανανέωσης – Τροποποίησης ΑΕΠΟ αυξήθηκαν κατά 71,1%**, από 121 φακέλους σε 207. Η αύξηση αυτή κρίνεται ως αναμενόμενη για τα έργα Α1, καθώς αρκετοί από τους φακέλους τροποποίησης αφορούν σε υποχρεώσεις που προέκυψαν από την εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας με την Ευρωπαϊκή, όπως π.χ στα

²¹ Εκπόνηση Μελέτης για την αναμόρφωση τροποποίηση της κατηγοριοποίησης των έργων και δραστηριοτήτων (ΚΥΑ 15393/2002) και των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης Ν.3010/2002 και ΚΥΑ 11014/2003», ENVECO 2011

εξορυκτικά έργα, η υποβολή προς έγκριση Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και δεν συνδέεται κατ' ανάγκη με την εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου

- **Η μείωση του συνολικού φόρτου των προς αδειοδότηση αιτήσεων ανά υπηρεσία για τα έργα και τις δραστηριότητες που ενδέχεται να προκαλέσουν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και αποτελούν την υποκατηγορία Α1 είναι περίπου 26,35%**

Στον **Πίνακα 2.4-4** παρουσιάζονται οι αιτήσεις που υπεβλήθησαν στις **Αποκεντρωμένες Διοικήσεις** για τα έτη 2011, 2012 και 2013, και αφορούν σε Μελέτες έργων και δραστηριοτήτων που κατατάσσονται στην υποκατηγορία **Α2, τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον**. Στον ίδιο πίνακα εμφανίζονται για σύγκριση οι αντίστοιχοι μέσοι όροι (Μ.Ο) για τα έτη 2005-2009, που αφορούν στο προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο (Ν. 3010/2002). Οι παραδοχές σημειώνονται με κόκκινο χρώμα.

Πίνακας 2.4-4: Αιτήματα για περιβαλλοντική αδειοδότηση που υπεβλήθησαν στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Έργα/Δραστηριότητες Α2

Αποκεντρ. Διοικήσεις	Αριθμός Αιτήσεων για Περιβαλλοντική Αδειοδότηση															
	Μ.Ο 2005-2009 ²²				2011				2012				2013*			
	Αρ. Φακέλων ΠΠΕ έργων Υπ. Α2	Αρ. Φακέλων ΜΠΕ έργων Υπ. Α2	Αρ. Φακέλων τροπ./ανα ν. Π.Ο. Υπ. Α2	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΠΕΑ / ΠΠΠΑ	ΜΠΕ	Τροπ.- Αναν. ΑΕΠΟ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΠΕΑ / ΠΠΠΑ	ΜΠΕ	Τροπ.- Αναν. ΑΕΠΟ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΠΕΑ / ΠΠΠΑ	ΜΠΕ	Τροπ.- Αναν. ΑΕΠΟ	ΣΥΝΟΛΟ *
Αιγαίου	339	235	146	720	174	4	9	187	2	63	17	82	0	56	18	74
Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας	254	666	271	1191	25	314	59	398	6	201	95	302	4	268	70	342
Κρήτης	602	450	120	1172	142	164	50	356	6	161	67	234	6	98	56	160
Κεντρ. Μακεδονίας	174	457	152	783	81	171	210	462	13	294	175	482	28	670	272	970
Αν. Μακεδονίας - Θράκης	254	286	220	760	17	127	49	193	6	166	48	220	0	138	270	408
Ηπείρου- Δυτ.Μακεδονίας	563	300	200	1063	111	142	79	332	8	183	74	265	0	194	92	286
Πελοποννήσου - Δυτ. Ελλάδας - Ιονίων Νήσων	236	317	159	712	20	65	76	161	0	78	75	153	2	130	88	220
Αττικής	205	780	200	1185	48	284	84	416	3	250	36	289	2	447	137	586
ΣΥΝΟΛΟ	2627	3491	1468	7586	618	1271	616	2505	44	1396	587	2027	42	2001	1003	3046

*Έγινε η παραδοχή ότι ο συνολικός ετήσιος αριθμός αιτήσεων για περιβαλλοντική αδειοδότηση το 2013 είναι διπλάσιος αυτών που καταγράφηκαν το πρώτο εξάμηνο του ίδιου έτους.

²² Εκπόνηση Μελέτης για την αναμόρφωση τροποποίηση της κατηγοριοποίησης των έργων και δραστηριοτήτων (ΚΥΑ 15393/2002) και των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης Ν.3010/2002 και ΚΥΑ 11014/2003», ENVECO 2011

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, για το έτος 2012:

- Η μείωση του φόρτου των προς αδειοδότηση αιτήσεων ανά υπηρεσία είναι σημαντική και κυμαίνεται από 38,5% για την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κεντρικής Μακεδονίας μέχρι 88,6% για την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου.
- Οι Προμελέτες ΠΠΕ/ΠΠΠΑ μειώθηκαν κατά 98,3%, από 2.627 φακέλους σε μόλις 44.
- Οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) μειώθηκαν κατά 60,0%, από 3.491 φακέλους σε 1.396.
- Οι Φάκελοι Ανανέωσης – Τροποποίησης ΑΕΠΟ μειώθηκαν κατά 60,0%, από 1.468 φακέλους σε 587.
- Η μείωση του συνολικού φόρτου των προς αδειοδότηση αιτήσεων είναι περίπου 73,3%

Στους Πίνακες 2.4-5 και 2.4-6 παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα για το σύνολο της χώρας ανά είδος Περιβαλλοντικής Μελέτης/Φακέλου/Εκθέσης, σύμφωνα με το προγενέστερο και το νέο καθεστώς περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Πίνακας 2.4-5: Συγκεντρωτικά αποτελέσματα υποβληθέντων αιτημάτων για το σύνολο της χώρας για περιβαλλοντική αδειοδότηση σύμφωνα με το Ν.3010/2002

ΕΙΔΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	ΥΠΕΚΑ (σύνολο)* 2005-2009	Περιφέρειες Μ.Ο 2004-2009	Νομαρχίες Μ.Ο 2004-2009	Σύνολο Φακέλων
ΦΑΚΕΛΟΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ & ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	121	1468		1589
ΜΠΕ	316	3491		3807
ΕΤΜΕ	14	0		14
ΠΠΕ	189	2627		2816
Περιβαλλοντικές εκθέσεις	-	-	13.322	13.322
ΣΥΝΟΛΟ	640	7.586	13.322	21.548

* Για την ΕΥΠΕ Ελήφθη Μ.Ο για τα έτη 2004-2010

Για την Δ/ση Περ. Σχεδιασμού και ΕΑΡΘ ελήφθη Μ.Ο για τα έτη 2005-2009

Πίνακας 2.4-6: Συγκεντρωτικά αποτελέσματα υποβληθέντων αιτημάτων για το σύνολο της χώρας για περιβαλλοντική αδειοδότηση σύμφωνα με το Ν.4014/2011

ΕΙΔΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	ΥΠΕΚΑ (σύνολο) 2012	Αποκεντρωμένες Διοικήσεις 2012	Περιφέρειες	Σύνολο Φακέλων
ΦΑΚΕΛΟΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ & ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	207	587		794
ΜΠΕ	220	1.396		1.616
ΠΠΕ	34	44		78
Περιβαλλοντικές εκθέσεις	-	-	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	461	2.027	0	2.488

Στον Πίνακα 2.4-7 γίνεται σύγκριση ανά είδος Μελέτης, μεταξύ του προηγούμενου και του νέου καθεστώτος περιβαλλοντικής αδειοδότησης για το σύνολο της χώρας.

Πίνακας 2.4-7: Συγκριτικός πίνακας μείωσης απαιτούμενων μελετών περιβαλλοντικής αδειοδότησης σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του Ν. 4014/2011

ΕΙΔΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	Σύνολο Φακέλων		
	Σύμφωνα με Ν. 3010/2002	Σύμφωνα με Ν. 4014/2011	Μείωση %
ΦΑΚΕΛΟΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ & ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	1.589	794	50,0%
ΜΠΕ	3.807	1.616	57,6%
ΠΠΕ	2.816	78	97,2%
Περιβαλλοντικές Εκθέσεις	13.322	0	100,0%
ΣΥΝΟΛΟ	21.534	2.488	88,4%

Από το σύνολο των παραπάνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι ο αριθμός των απαιτούμενων μελετών/φακέλων/εκθέσεων περιβαλλοντικής αδειοδότησης μειώθηκε κατά περίπου 88,4%, εν τη πράξει δηλ. υποδεκαπλασιάστηκε. Η σημαντική αυτή μείωση αποδίδεται πρωτίστως στη νέα κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων, και εξαίρεση των έργων κατηγορίας Β από την υποχρέωση υποβολής Περιβαλλοντικής Έκθεσης, όπως και η προαιρετική πλέον υποβολή ΠΠΠΑ για τα έργα Α1, Α2.

2.4.2.2. Ανάλυση χρονικής διάρκειας φάσεων έκδοσης Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων

Στην παρούσα Ενότητα, για την αξιολόγηση του βαθμού εφαρμογής του Νόμου από τη Δημόσια διοίκηση, ως δείκτης εφαρμόζεται ο απαιτούμενος χρόνος για την ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης ενός έργου ή δραστηριότητας σε σχέση με το θεσμικό χρόνο που προβλέπεται για αυτή από το Ν. 4014/2011.

Παρουσιάζεται ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την έκδοση ΑΕΠΟ, με βάση δείγμα από τις δημοσιευμένες, στον ιστότοπο του ΥΠΕΚΑ, αποφάσεις²³. Οι φάσεις έκδοσης ΑΕΠΟ που αναλύονται στη συνέχεια, είναι οι εξής:

²³ aepo.ypeka.gr

Ειδικότερα ανάλογα με την Κατηγορία στην οποία κατατάσσεται το έργο (Α1, Α2) ή η δραστηριότητα, και τον τύπο της απόφασης (νέα ΑΕΠΟ, Ανανέωση – Τροποποίηση ΑΕΠΟ) διακρίνουμε τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- ο Νέα ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1, με θεσμικό χρόνο έκδοσης 107 εργάσιμες ημέρες (βλ. Άρθρο 3, Ν. 4014/2011 και Παράρτημα 3.1 της παρούσας), που αντιστοιχεί σε 150 ημερολογιακές ημέρες.
- ο Ανανέωση – Τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1, με θεσμικό χρόνο έκδοσης από 30 έως 137 εργάσιμες ημέρες, εάν η Υπηρεσία γνωμοδοτήσει ότι απαιτείται νέα ΜΠΕ, που αντιστοιχεί σε 42 έως 192 ημερολογιακές ημέρες (βλ. Άρθρα 5 και 6 Ν. 4014/2011).
- ο Νέα ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2, με θεσμικό χρόνο έκδοσης 82 εργάσιμες ημέρες, που αντιστοιχεί σε 115 ημερολογιακές ημέρες (βλ. Άρθρο 4 Ν. 4014/2011).
- ο Ανανέωση – Τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2, με θεσμικό χρόνο έκδοσης από 30 έως 112 εργάσιμες ημέρες, που αντιστοιχεί σε 42 έως 157 ημερολογιακές ημέρες.

Σημειώνεται ότι στη νομοθεσία ο θεσμικός χρόνος καθορίζεται σε εργάσιμες ημέρες, οι οποίες για λόγους σύγκρισης των επί μέρους πρωτογενών στοιχείων μετατρέπονται σε ημερολογιακές σύμφωνα με την παραδοχή: 5 εργάσιμες ημέρες = 7 ημερολογιακές ημέρες. Συνεπώς στους Πίνακες και τα Σχήματα που ακολουθούν οι αναφερόμενοι χρόνοι αφορούν ημερολογιακές ημέρες, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά.

Στο πλαίσιο των παραπάνω έγινε συλλογή, καταγραφή και επεξεργασία των ανηρτημένων στον ειδικό δικτυακό τόπο (aepo.ypeka.gr) Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων. Πιο συγκεκριμένα:

- Συγκεντρώθηκαν όλες οι ανηρτημένες αποφάσεις για τις Ομάδες 3,4,5,6,8,και 9 για τη χρονική περίοδο μέχρι και τις 04.12.2013 (περίπου 4.000 αποφάσεις).
- Οι παραπάνω ΑΕΠΟ ελέγχθηκαν και επιλέχθηκαν εκείνες που αφορούν στο νέο θεσμικό καθεστώς αδειοδότησης, δηλ. αυτές που υποβλήθηκαν μετά την εφαρμογή των διατάξεων του Ν.4014/2011 και την έκδοση της ΥΑ1958/2012.
- Σε αυτές, υποσύνολο, που τελικά αξιολογήθηκαν καταγράφηκαν όλα τα στοιχεία που αφορούν στα ακόλουθα:
 - ο Περιγραφή Έργου
 - ο Φορέας του Έργου
 - ο Ομάδα Έργου (σύμφωνα με ΥΑ 1958/2012)
 - ο Μέγεθος Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Κατηγορία δραστηριότητας)
 - ο Αδειοδοτούσα Αρχή
 - ο Χρόνοι (Ημερομηνίες):
 - Υποβολής Φακέλου
 - Διαβίβασης Φακέλου
 - Τελευταίας Γνωμοδότησης
 - Έκδοσης Απόφασης
 - ο Τύπος Απόφασης (Νέα άδεια / Ανανέωση – Τροποποίηση)

Η δομή της βάσης δεδομένων καταγραφής των στοιχείων που αποτέλεσε τη βάση για τον καθορισμό του χρόνου περιβαλλοντικής αδειοδότησης περιλαμβάνεται στο ειδικό Παράρτημα, **ενότητα 3**, της παρούσης. Τα παραπάνω παρουσιάζονται συνοπτικά στο ακόλουθο Σχήμα:

Στον **Πίνακα 2.4-8** παρουσιάζεται ο αριθμός των εγγραφών ανά Ομάδα δραστηριότητας και Κατηγορία έργου, που αποτέλεσαν τη βάση δεδομένων για την παρούσα αξιολόγηση:

Πίνακας 2.4-8: Εξεταζόμενες αποφάσεις ανά Ομάδα δραστηριότητας και Κατηγορία έργου (πηγή aero.ypeka.gr)

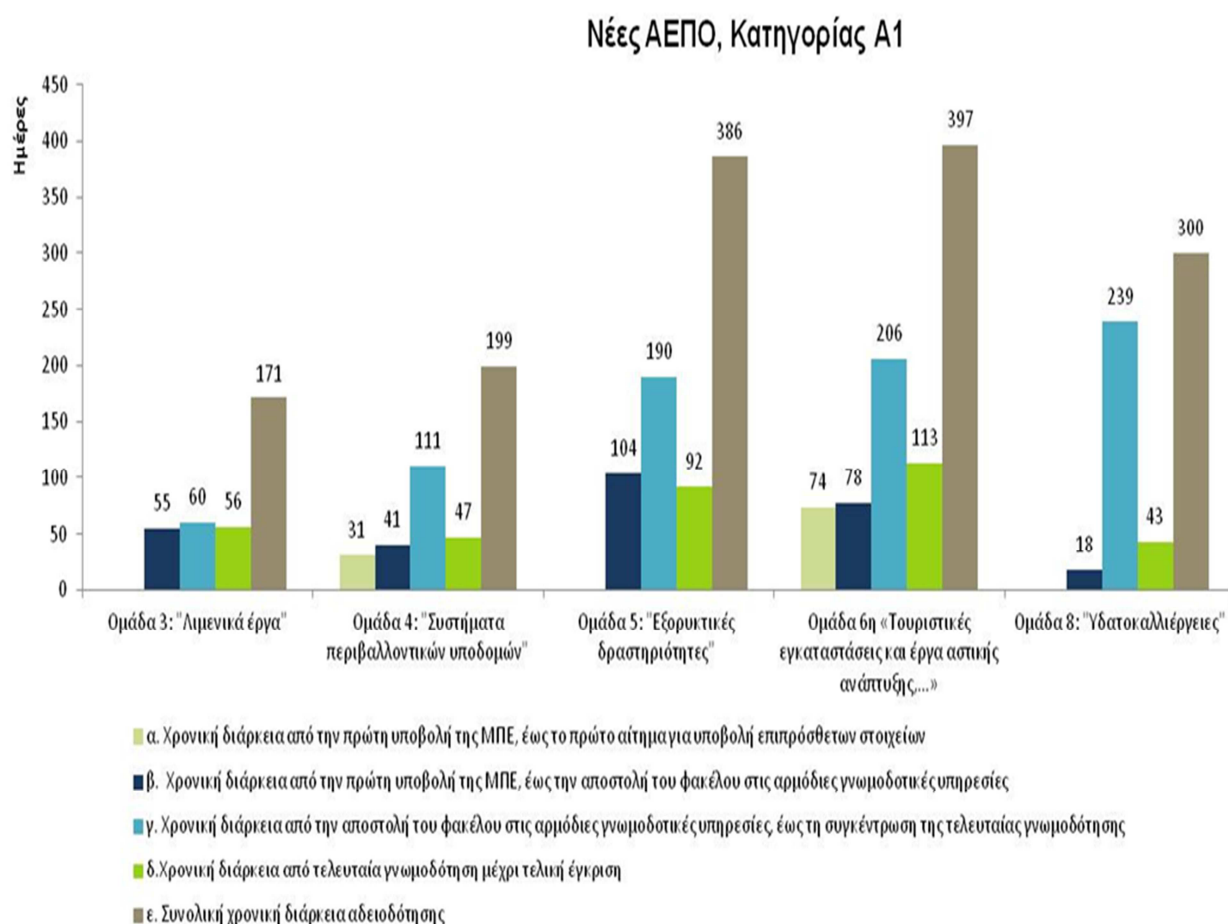
Ομάδες δραστηριότητας	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α1			ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α2			ΣΥΝΟΛΟ		
	Νέες άδειες	Ανανέωση-Τροποποίηση ΑΕΠΟ		Νέες άδειες	Ανανέωση-Τροποποίηση ΑΕΠΟ		Νέες άδειες Α1 + Α2	Ανανέωση-Τροποποίηση ΑΕΠΟ Α1 + Α2	
		χωρίς υποβολή ΜΠΕ	με υποβολή ΜΠΕ		χωρίς υποβολή ΜΠΕ	με υποβολή ΜΠΕ		χωρίς υποβολή ΜΠΕ	με υποβολή ΜΠΕ
Ομάδα 3: "Λιμενικά έργα"	3	3	7	15	9	5	18	12	12
Ομάδα 4: "Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών"	7	7	4	65	39	51	72	46	55
Ομάδα 5: "Εξορυκτικές δραστηριότητες"	7	-	5	60	31	32	67	31	37
Ομάδα 6: "Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης,..."	6	1	6	34	20	19	40	21	25
Ομάδα 8: "Υδροκαλλιεργείες"	7	1	-	23	27	29	30	28	29
Ομάδα 9: "Βιομηχανικές δραστηριότητες"	-	22	5	68	154	76	68	176	81
Σύνολο	30	34	27	265	280	212	295	314	239
	30		61	265		492	295		553
			91			757			848

Με βάση τα παραπάνω, στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης, εξετάσθηκαν **848** Αποφάσεις, για τις επιλεγείσες έξι (6) ομάδες έργων και δραστηριοτήτων, από τις οποίες οι **295** αφορούσαν σε νέα έργα (**A1:30, A2:265**) και οι **553** σε ανανεώσεις – τροποποιήσεις παλαιών αδειών (**A1:61, A2:492**).

Στη συνέχεια έγινε στατιστική επεξεργασία των στοιχείων για κάθε ομάδα έργου και τύπο άδειας, και εκτιμήθηκε η **μέση τιμή του χρόνου** που απαιτήθηκε για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, η οποία στη συνέχεια συγκρίνεται με το θεσμικό χρόνο, καταγράφεται η απόκλιση και εξάγονται συμπεράσματα όσον αφορά τυχόν αποκλίσεις που κατεγράφησαν.

➤ Νέες ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1

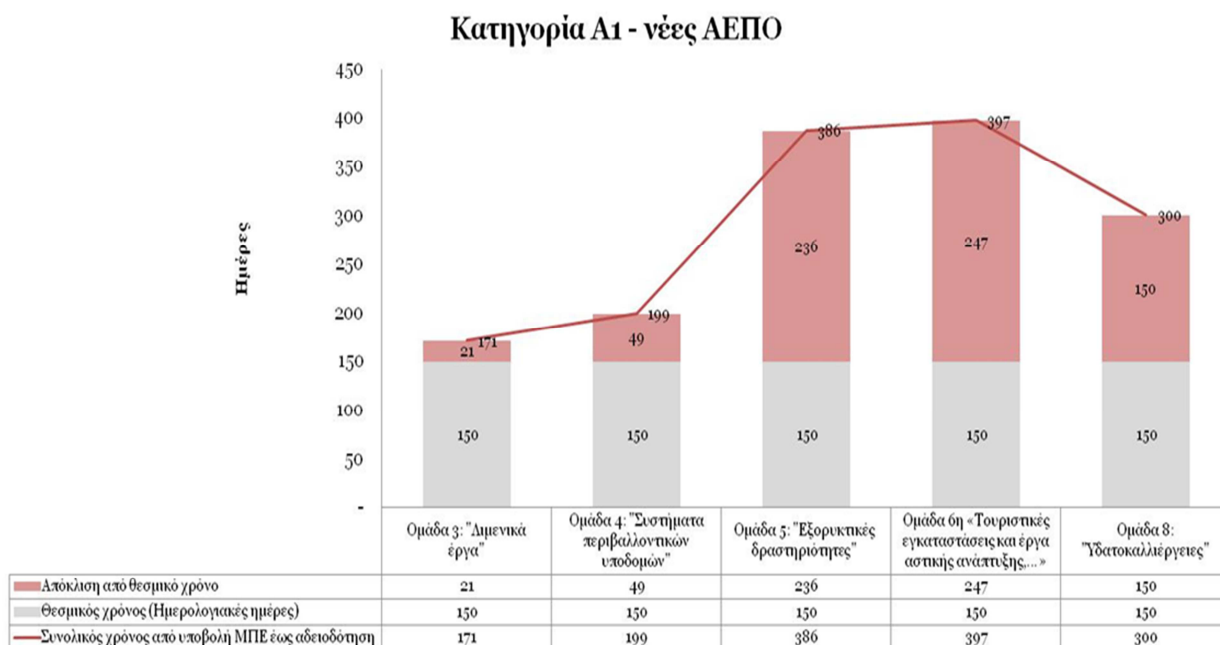
Στο **Σχήμα 2.4-1** παρουσιάζονται **οι μέσοι όροι** που προέκυψαν από την ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την έκδοση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1.

Σχήμα 2.4-1: Ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την έκδοση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 μετά την εφαρμογή του Ν.4014/2011

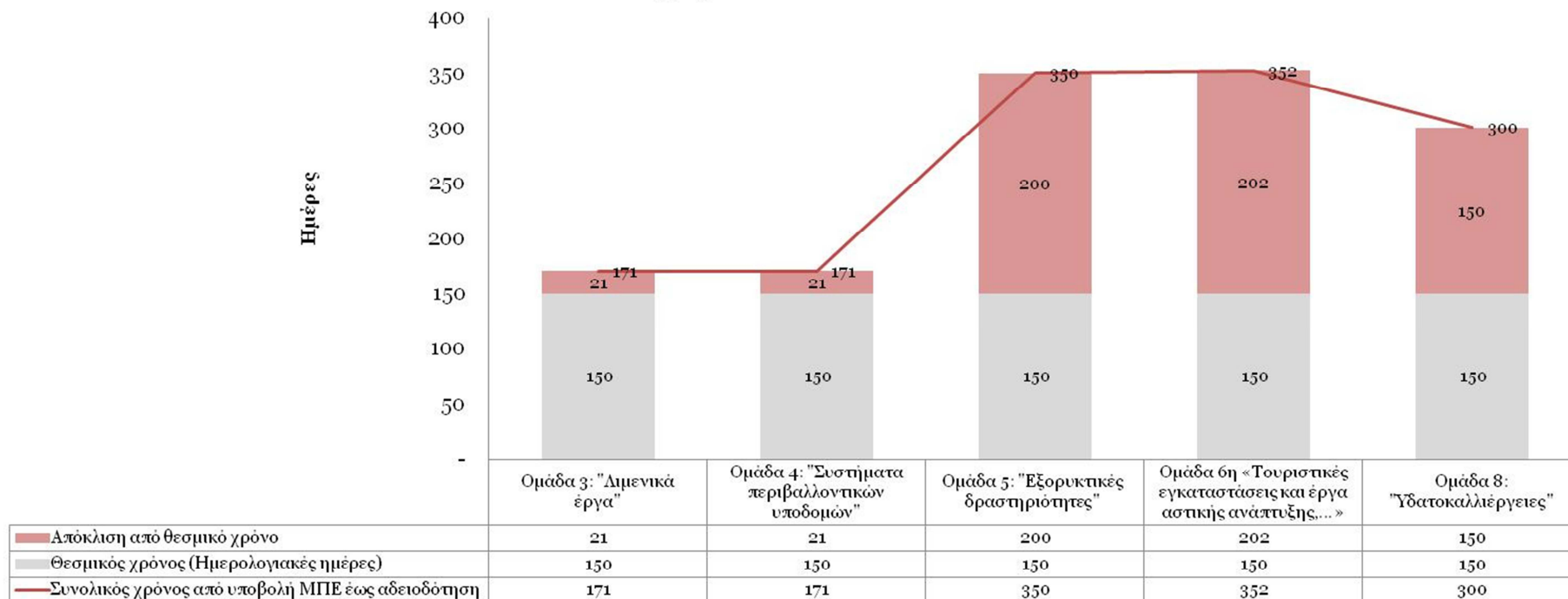
- Εξετάσθηκαν συνολικά 30 νέες ΑΕΠΟ, από τις οποίες 3 αφορούσαν την ομάδα 3 «Λιμενικά Έργα», 7 την ομάδα 4 «Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών», 7 την Ομάδα 5 «Εξορυκτικές δραστηριότητες», 6 στην Ομάδα 6 «Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης...», 7 την ομάδα 8 «Υδατοκαλλιέργειες».
- Οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης κυμαίνονται από 171 - 397 ημερολογιακές ημέρες
- Ο ελάχιστος χρόνος αδειοδότησης ήταν 76 ημέρες και αφορούσε στην Ομάδα 4 «Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών».
- Ο μέγιστος χρόνος αδειοδότησης ήταν 605 ημέρες και αφορούσε στην Ομάδα 5 «Εξορυκτικές δραστηριότητες», που συνιστά ακραία τιμή, επί του συνόλου των επτά (7) τιμών που εξετάσθηκαν για την ως άνω Ομάδα.

Στο **Σχήμα 2.4-2** εκτιμάται ο μέσος χρόνος καθυστέρησης για την έκδοση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 έναντι των προβλεπόμενων στο άρθρο 3 του νόμου.

Σχήμα 2.4-2: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο

Κατηγορία Α1 - νέες ΑΕΠΟ

Σχήμα 2.4-3: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο, (δείγμα έχοντας αφαιρέσει ακραίες τιμές)

Με βάση τα παραπάνω για την έκδοση νέων ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1, ο μέσος χρόνος αδειοδότησης για τις 30 ΑΕΠΟ που εξετάστηκαν κυμαίνεται από **171-397** ημερολογιακές ημέρες, και ο μέσος χρόνος καθυστέρησης από **21 έως 247** ημέρες.

Δεδομένου ότι στο σύνολο των 30 ΑΕΠΟ έργων Α1, στις 3 από αυτές κατεγράφησαν ακραίες τιμές, η στατιστική ανάλυση επαναλήφθηκε αφαιρώντας από το δείγμα αυτές τις ΑΕΠΟ, που αντιστοιχούσαν σε 1 από την Ομάδα 4, 1 από την Ομάδα 5, και 1 από την Ομάδα 6.

Με αυτήν την τροποποίηση στο αρχικό δείγμα, αφαιρώντας δηλ. τις ακραίες τιμές, βλ. **Σχήμα 2.4-3**, ο μέσος χρόνος αδειοδότησης για τις 27 ΑΕΠΟ κυμαίνεται από **171-353** ημερολογιακές ημέρες, και ο μέσος χρόνος καθυστέρησης κυμαίνεται από **21 έως 202** ημέρες.

Από την στατιστική επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων για την έκδοση νέων ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1, διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

Λιμενικά έργα: Υπέρβαση περίπου 14% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών: Υπέρβαση περίπου 37% (17% αφαιρώντας τις ακραίες τιμές), της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Εξόρυξη: Υπέρβαση περίπου 157% (133%) της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Τουρισμός: Υπέρβαση περίπου 165% (136%) της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Υδατοκαλλιέργειες: Υπέρβαση περίπου 100% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Τέλος για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του νέου νομοθετικού πλαισίου, οι παραπάνω χρόνοι συγκρίνονται με τους αντίστοιχους μέσους χρόνους αξιολόγησης που αφορούν στο προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς²⁴. Τα αποτελέσματα της σύγκρισης παρουσιάζονται στον **Πίνακα 2.4-9**. Σε παρένθεση δίνονται οι τιμές μετά την αφαίρεση των ακραίων τιμών από το εξετασθέν δείγμα.

Πίνακας 2.4-9: Εκτίμηση χρόνων έκδοσης νέας ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α1

Ομάδες δραστηριότητας	Μέσος χρόνος αδειοδότησης, Ημέρες	Μέσος χρόνος αδειοδότησης με προηγούμενο καθεστώς, Ημέρες -Μήνες	Μείωση χρόνου (%)
Ομάδα 3: «Λιμενικά έργα»	171	361-12,03	52,6%
Ομάδα 4: «Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών»	199/(171)*		44,9%/(52,6%)
Ομάδα 5: «Εξορυκτικές δραστηριότητες»	386/(350)*	908 -30,2	57,5%/(61,5%)
Ομάδα 6η «Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης,...»	397/(352)*	866 -28,9	54,2%/(59,4%)
Ομάδα 8: «Υδατοκαλλιέργειες»	300	637 (21,2)	52,9%

*μέσοι όροι μετά την αφαίρεση των ακραίων τιμών από το δείγμα

²⁴ Στοιχεία από τη Μελέτη «Εκπόνηση Μελέτης για την αναμόρφωση τροποποίηση της κατηγοριοποίησης των έργων και δραστηριοτήτων (ΚΥΑ 15393/2002) και των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης Ν.3010/2002 και ΚΥΑ 11014/2003»), ENVECO 2011

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι παρά το γεγονός ότι οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης εξακολουθούν να υπερβαίνουν τους θεσμικά οριζόμενους (150 ημερολογιακές ημέρες), εν τούτοις ο χρόνος έκδοσης νέας ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α1 έχει μειωθεί για σημαντικό αριθμό έργων, στο σύνολο των Ομάδων που εξετάστηκαν, κατά 50% περίπου του χρόνου αδειοδότησης σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο.

Ανανέωση – Τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1

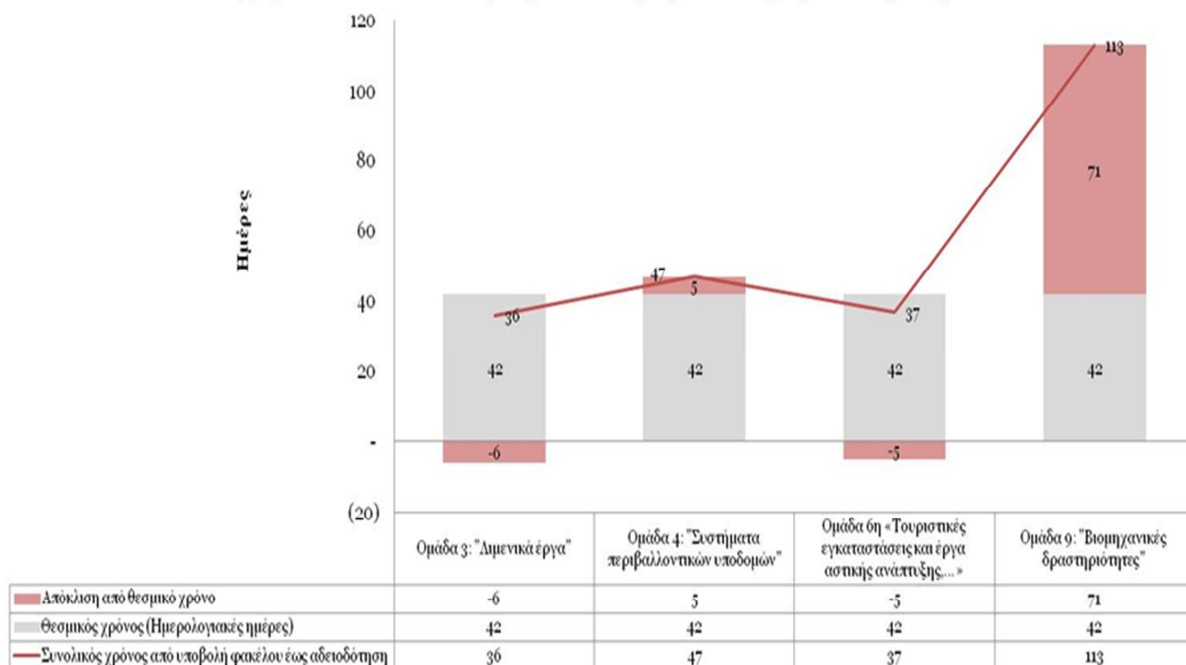
- Όπως φαίνεται στο **Πίνακα 2.4-8** στο πλαίσιο της παρούσης, εξετάστηκαν συνολικά **61** ανανεώσεις/τροποποιήσεις ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1, από τις οποίες **27** αφορούσαν στην Ομάδα 9.
 - Από τις **61 ΑΕΠΟ Ανανέωσης / Τροποποίησης** που εξετάστηκαν, **34** αφορούσαν **απλή Ανανέωση / Τροποποίηση**, εκ των οποίων 3 αφορούσαν την Ομάδα 3, 7 την Ομάδα 4, 1 την Ομάδα 6, 1 την Ομάδα 8 και 22 την Ομάδα 9, βλ. **Παράρτημα 3**.
 - Από τις **27 ΑΕΠΟ Ανανέωσης / Τροποποίησης** με **υποβολή ΜΠΕ**, 7 αφορούσαν την Ομάδα 3, 4 την Ομάδα 4, 5 την Ομάδα 5, 6 την Ομάδα 6 και 5 την Ομάδα 9, βλ. **Παράρτημα 3**.

Οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης για την απλή Ανανέωση / Τροποποίηση κυμαίνονται από 36 έως 183 ημέρες.

- Ο **ελάχιστος χρόνος αδειοδότησης** για την απλή Ανανέωση / Τροποποίηση ήταν 15 ημέρες και αφορούσε στην Ομάδα 3.
- Ο **μέγιστος χρόνος αδειοδότησης Ανανέωσης/Τροποποίησης** ήταν 440 ημέρες αφορούσε στην Ομάδα 6 με την εκπόνηση νέας ΜΠΕ.
- Ιδιαίτερα για την **Ομάδα 8, Υδατοκαλλιέργειες**, ο αριθμός δειγμάτων είναι πολύ μικρός, καθώς εξετάστηκε μόλις 1 δείγμα, με συνολικό χρόνο αδειοδότησης 183 ημέρες. Κατά συνέπεια για τη συγκεκριμένη κατηγορία δεν μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα και ο χρόνος αυτός κρίθηκε ως ενδεικτικός και όχι αντιπροσωπευτικός, με αποτέλεσμα η Κατηγορία 8 να μην παρουσιάζεται στο διάγραμμα του **Σχήματος 2.4-4**.

Για τους φακέλους Ανανέωσης – τροποποίησης Α1 για τους οποίους δεν απαιτήθηκε η υποβολή ΜΠΕ ο προβλεπόμενος θεσμικός χρόνος είναι 30 εργάσιμες ημέρες και οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης, συγκρινόμενοι με τον θεσμικό χρόνο παρουσιάζονται στο Σχήμα 2.4-4.

Κατηγορία Α1 - Ανανέωση -Τροποποίηση ΑΕΠΟ χωρίς υποβολή ΜΠΕ

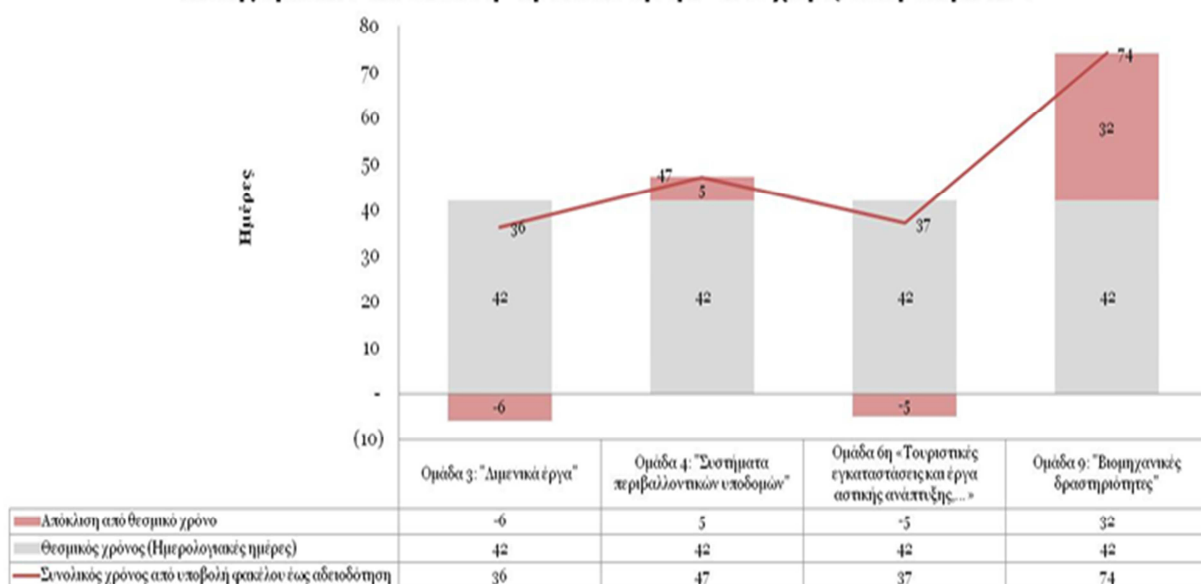

Σχήμα 2.4-4: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 χωρίς υποβολή ΜΠΕ και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο

Με βάση τα παραπάνω για την έκδοση ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 χωρίς υποβολή ΜΠΕ, με εξαίρεση την Ομάδα 9 "Βιομηχανικές δραστηριότητες", στις υπόλοιπες Ομάδες οι αποφάσεις εκδίδονται σε χρόνους που προσεγγίζουν ή είναι μικρότεροι από τους θεσμοθετημένους.

Δεδομένου ότι από τις 34 ΑΕΠΟ τροποποίησης έργων και δραστηριοτήτων Α1 χωρίς την υποβολή ΜΠΕ, στις πέντε (5) από αυτές κατεγράφησαν ακραίες τιμές, η στατιστική ανάλυση επαναλήφθηκε αφαιρώντας από το δείγμα αυτές τις ΑΕΠΟ, που αντιστοιχούσαν σε 1 από την Ομάδα 8, και 4 από την Ομάδα 9.

Κατηγορία Α1 - Ανανέωση -Τροποποίηση ΑΕΠΟ χωρίς υποβολή ΜΠΕ

Σχήμα 2.4-5: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 χωρίς υποβολή ΜΠΕ και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο (από το δείγμα έχουν αφαιρεθεί ακραίες τιμές)

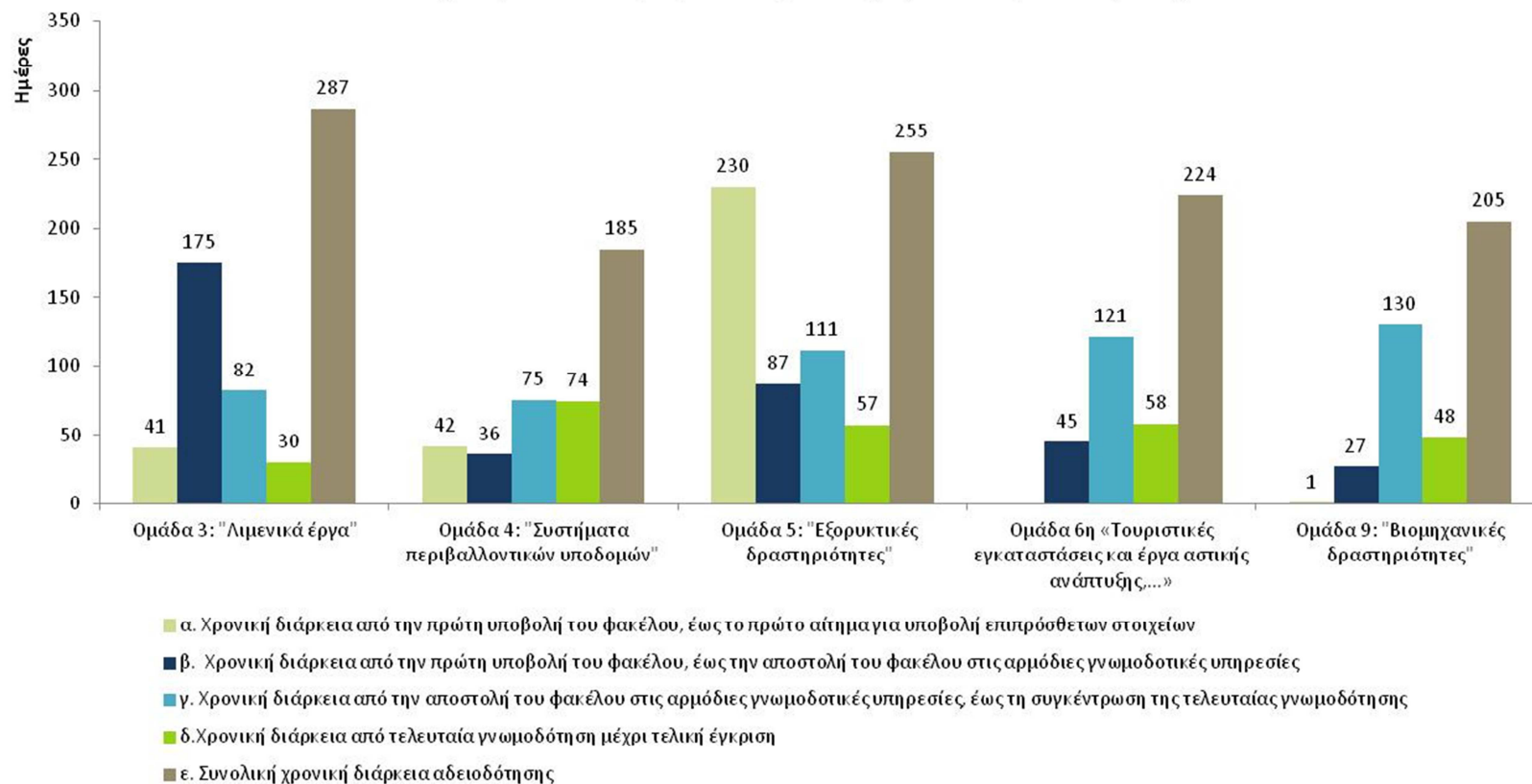
Με αυτήν την τροποποίηση στο αρχικό δείγμα, βλ. **Σχήμα 2.4-5**, ο μέσος χρόνος αδειοδότησης για τις 34 ΑΕΠΟ κυμαίνεται από **36** έως **74** ημερολογιακές ημέρες, και ο μέσος χρόνος καθυστέρησης ήταν **32** ημέρες για την Ομάδα 9 "Βιομηχανικές δραστηριότητες"

Τα στοιχεία τεκμηριώνουν την **ιδιαίτερα σημαντική επίσπευση χρόνων περιβαλλοντικής αδειοδότησης** που εξασφαλίζονται με την **εφαρμογή του Ν. 4014/2011**. Υπογραμμίζεται ότι σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Άρθρο 5 τις αποφάσεις Ανανέωσης/Τροποποίησης ΑΕΠΟ, υπογράφει ο Γενικός Διευθυντής της Αρμόδιας Περιβαλλοντικής Αρχής, έναντι της απαίτησης συνυπογραφής ΚΥΑ για τα έργα Α1.

Στην συνέχεια υπολογίστηκαν οι μέσοι όροι που προέκυψαν από την ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την ανανέωση/τροποποίηση ΑΕΠΟ **Κατηγορίας Α1, μετά από απαίτηση για υποβολή ΜΠΕ, Σχήμα 2.4-6**, και οι αντίστοιχες αποκλίσεις από το θεσμικό πλαίσιο.

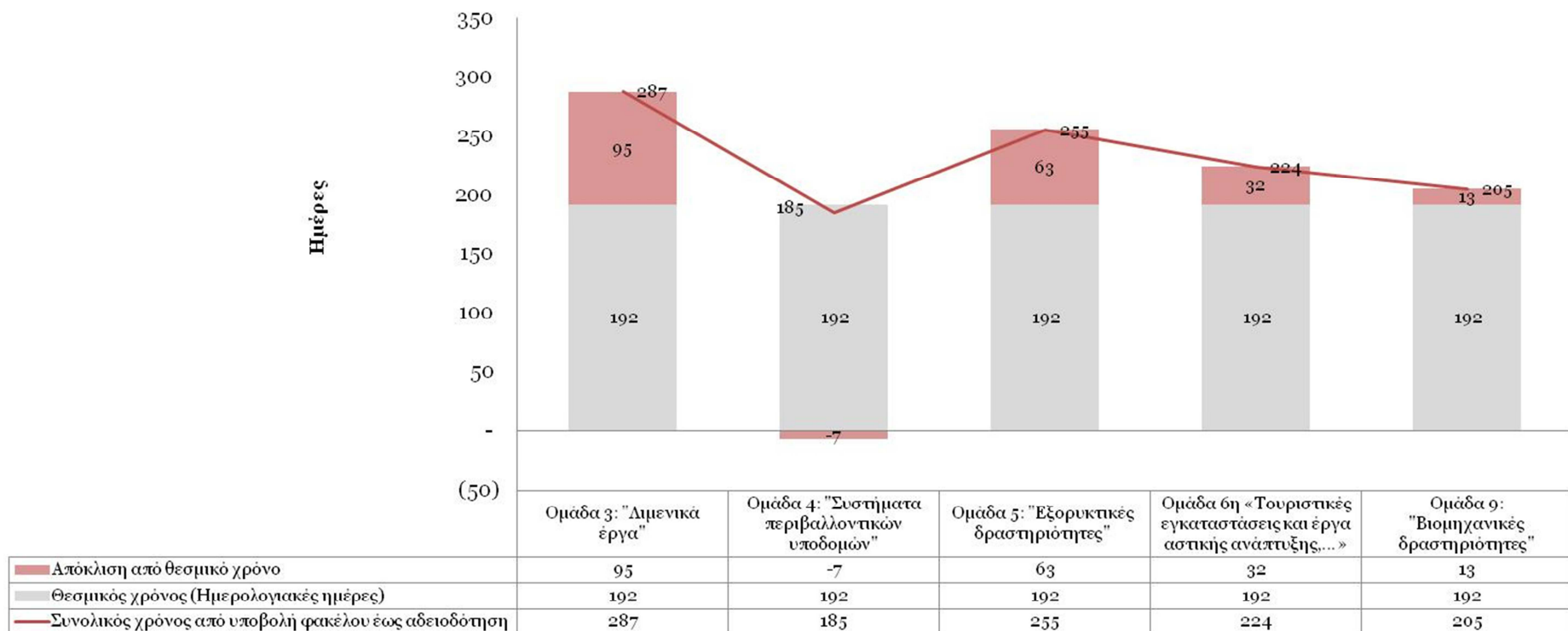
Ανανέωση - Τροποποίηση ΑΕΠΟ, Κατηγορία Α1 με υποβολή ΜΠΕ

Σχήμα 2.4-6: Ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την ανανέωση/τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 μετά την εφαρμογή του Ν.4014/2011

Στο **Σχήμα 2.4-7** εκτιμάται ο μέσος χρόνος καθυστέρησης για την ανανέωση/τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1

Κατηγορία Α1 - Ανανέωση -Τροποποίηση ΑΕΠΟ με υποβολή ΜΠΕ

Σχήμα 2.4-7: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία **για την έκδοση ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 με υποβολή ΜΠΕ**, ο μέσος χρόνος καθυστέρησης κυμαίνεται από 13 έως 95 ημέρες, ενώ στην Ομάδα 4 οι αποφάσεις εκδίδονται σε χρόνους μικρότερους (7 ημέρες) των θεσμοθετημένων. Η μεγαλύτερη χρονική καθυστέρηση σημειώνεται στην Ομάδα 3 «Λιμενικά Έργα».

Από την στατιστική ανάλυση των πρωτογενών δεδομένων όσον αφορά **ανανέωση/τροποποίηση ΑΕΠΟ Α1 με υποβολή ΜΠΕ**, με το αρχικό δείγμα των 27 ΑΕΠΟ, και αφαιρώντας 4 ακραίες τιμές, (1 Ομάδα 3, 1 Ομάδα 5, 2 Ομάδα 6) διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

Λιμενικά έργα: Υπέρβαση περίπου 49% της θεσμοθετημένης προθεσμίας, έναντι 38% με την αφαίρεση της ακραίας τιμής.

Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών: Ο μέσος χρόνος για την ανανέωση/τροποποίηση ΑΕΠΟ με την υποβολή ΜΠΕ ανέρχεται σε 185 ημέρες, 7 ημέρες λιγότερο του θεσμοθετημένου.

Εξόρυξη: Υπέρβαση κατά περίπου 33% της θεσμοθετημένης προθεσμίας, που μειώνεται στο 20% με αφαίρεση της ακραίας τιμής.

Τουρισμός: Υπέρβαση κατά 17% περίπου του θεσμοθετημένου ορίου, η οποία με την αφαίρεση των ακραίων τιμών, μειώνεται σε 124 ημέρες, 64 ημέρες μικρότερο του θεσμοθετημένου.

Βιομηχανία: Υπέρβαση κατά περίπου 7% του θεσμοθετημένου.

Τέλος για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του νέου νομοθετικού πλαισίου, οι παραπάνω χρόνοι συγκρίνονται με τους αντίστοιχους μέσους χρόνους που αφορούν στο προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς, και τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον **Πίνακα 2.4-10**. Σε παρένθεση δίνονται οι τιμές, με την αφαίρεση των ακραίων τιμών από το αρχικό δείγμα.

Πίνακας 2.4-10: Εκτίμηση χρόνων έκδοσης ανανέωσης / τροποποίησης ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α1

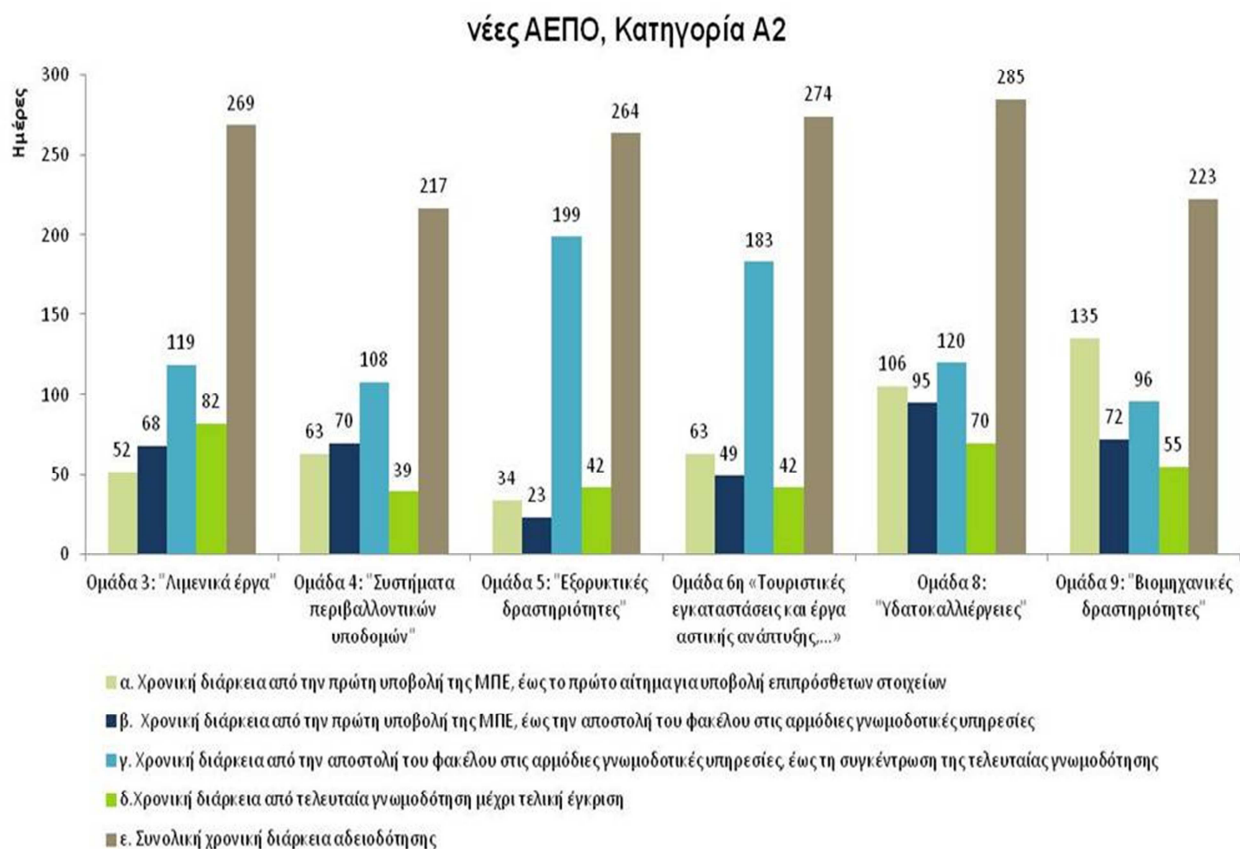
Ομάδες δραστηριότητας	Μέσος Χρόνος αδειοδότησης, χωρίς ΜΠΕ, Ημέρες	Μέσος χρόνος αδειοδότησης με ΜΠΕ, Ημέρες ²⁵	Μέσος χρόνος αδειοδότησης με προηγούμενο καθεστώς, Ημέρες -Μήνες	Μείωση χρόνου (%) (με ΜΠΕ)
Ομάδα 3: "Λιμενικά έργα"	36	287 / (265)*	-	-
Ομάδα 4: "Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών"	47	185		-
Ομάδα 5: "Εξορυκτικές δραστηριότητες"	-	255 (230)*	651 -21,7	60,8% (64,7%)
Ομάδα 6η «Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης,...»	37	224 (124)*	396 -13,2	43,4% (68,7%)
Ομάδα 8: "Υδατοκαλλιέργειες"	183	-	663 -22,1	-
Ομάδα 9: "Βιομηχανικές δραστηριότητες"	58	205	345 -11,5	40,6%

Από τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης συνάγεται ότι οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης εξακολουθούν να αποκλίνουν από τους θεσμικά οριζόμενους (13-95 ημέρες), εν τούτοις όμως ο χρόνος έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α1 σε περίπτωση που απαιτηθεί ΜΠΕ έχει μειωθεί κατά 41-61% (69%) περίπου του απαιτούμενου χρόνου με το προηγούμενο καθεστώς αδειοδότησης.

²⁵ ENVECO, 2011

➤ **Νέες ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2**

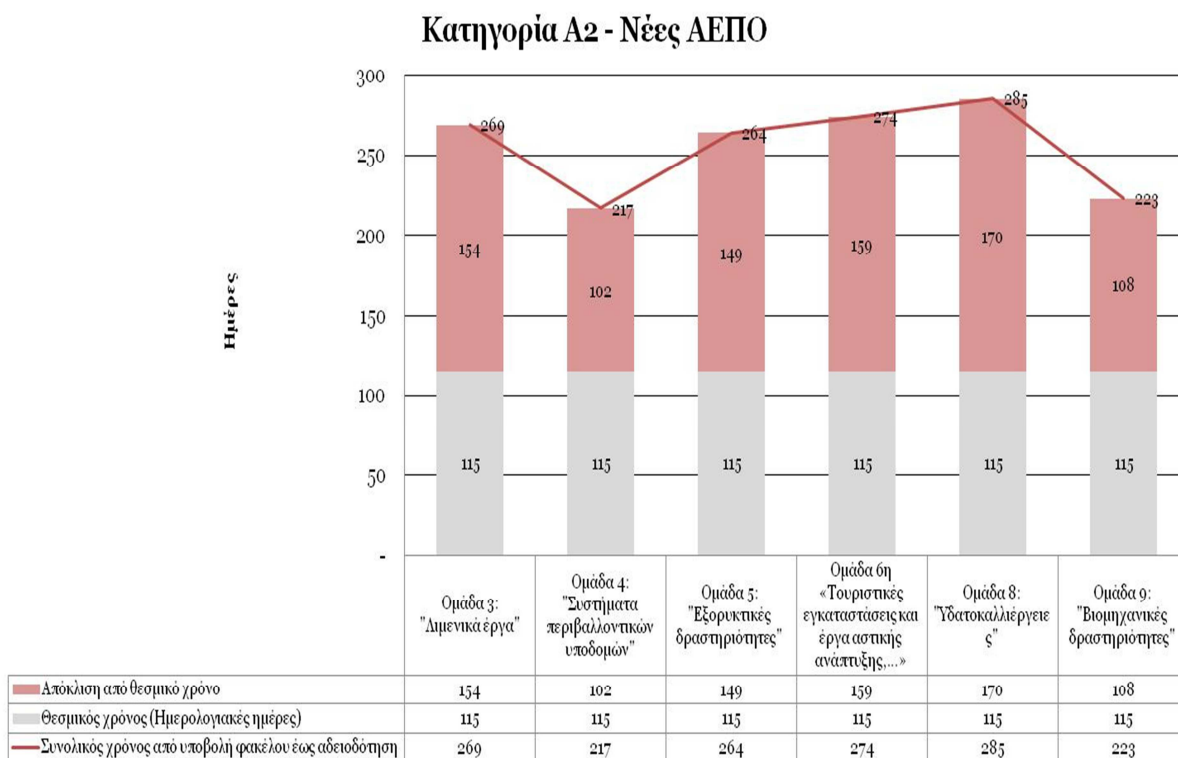
Στο **Σχήμα 2.4-8** παρουσιάζονται οι μέσοι όροι που προέκυψαν από την στατιστική ανάλυση των επιμέρους φάσεων για την έκδοση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

Σχήμα 2.4-8: Ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την έκδοση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 μετά την εφαρμογή του Ν.4014/2011

- Εξετάσθηκαν συνολικά 265 νέες ΑΕΠΟ, από τις οποίες 65 αφορούσαν στην Ομάδα 4 "Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών", 60 την Ομάδα 5 "Εξορυκτικές δραστηριότητες" και 68 στην Ομάδα 9 "Βιομηχανικές δραστηριότητες".
- **Οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης για νέες ΑΕΠΟ είναι περίπου ίδιοι για όλες τις Ομάδες και κυμαίνονται από 217 έως 285 ημερολογιακές ημέρες.**
- Ο ελάχιστος χρόνος αδειοδότησης ήταν 54 ημέρες και αφορούσε στην Ομάδα 4 "Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών", Απ. Διοίκηση Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας.
- Ο μέγιστος χρόνος αδειοδότησης ήταν 623 ημέρες και αφορούσε στην Ομάδα 6 "Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης,...", Απ. Διοίκηση Αιγαίου, καταγραφή που προτείνεται να εξετασθεί περαιτέρω δεδομένης της απόκλισης, και εξαιρέθηκε από το δείγμα ως ακραία τιμή.

Στο **Σχήμα 2.4-9** παρίσταται γραφικά ο μέσος χρόνος υπέρβασης του θεσμικού χρόνου για την έκδοση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 στις Ομάδες που εξετάστηκαν.

Σχήμα 2.4-9: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο

Με βάση τα παραπάνω για την έκδοση νέων ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2, (δείγμα 265 Αποφάσεις), ο μέσος χρόνος χρονικής υπέρβασης κυμαίνεται από **102 έως 170 ημέρες**, με την μεγαλύτερη απόκλιση του μέσου χρόνου να σημειώνεται στην Ομάδα 8 «Υδατοκαλλιέργειες».

Τα πρωτογενή δεδομένα εξετάστηκαν περαιτέρω αφαιρώντας από το εξετασθέν δείγμα τις 7 ακραίες τιμές, 1 από την Ομάδα 3, 1 από την Ομάδα 6, 5 από την Ομάδα 8. Με το νέο δείγμα, 258 αποφάσεων οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης κυμαίνονται από **217 έως 269 ημερολογιακές ημέρες**.

Μετά την στατιστική επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων που αφορούν την **έκδοση νέας ΑΕΠΟ Α2 από τις επί μέρους Αποκεντρωμένες Διοικήσεις**, διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

Λιμενικά έργα: Υπέρβαση κατά περίπου 134% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών: Υπέρβαση 89% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Εξόρυξη: Υπέρβαση 130% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Τουρισμός: Υπέρβαση κατά 138% (129%) της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Υδατοκαλλιέργειες: Υπέρβαση 148% (90%) της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Βιομηχανία: Υπέρβαση 94% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Τέλος για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του νέου νομοθετικού πλαισίου, οι παραπάνω χρόνοι συγκρίνονται με τους αντίστοιχους μέσους χρόνους αξιολόγησης που αφορούν στο προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς. Τα αποτελέσματα της σύγκρισης παρουσιάζονται στον **Πίνακα 2.4-11**. Σε παρένθεση δίνονται οι τιμές με το νέο δείγμα ΑΕΠΟ, (258) έχοντας αφαιρέσει τις ακραίες τιμές. Παρατηρούμε ότι οι καταγραφέντες χρόνοι για την έκδοση ΑΕΠΟ έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α2 με το νέο θεσμικό καθεστώς υπερβαίνει τους αντίστοιχους χρόνους που καταγράφηκαν στην Μελέτη της ENVECO, 2011 για τις διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης του Ν. 3010/2002, και ΚΥΑ 11014/2003, παρατήρηση που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης, σε επόμενο στάδιο της Μελέτης.

Πίνακας 2.4-11: Εκτίμηση χρόνων έκδοσης νέας ΑΕΠΟ – Κατηγορίας Α2

Ομάδες δραστηριότητας	Μέσος χρόνος αδειοδότησης, Ημέρες	Μέσος χρόνος αδειοδότησης με προηγούμενο καθεστώς, Ημέρες /Μήνες ²⁶	Αύξηση χρόνου (%)
Ομάδα 3: "Λιμενικά έργα"	269	129 /4,3	108,53%
Ομάδα 4: "Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών"	217		68,22%
Ομάδα 5: "Εξορυκτικές δραστηριότητες"	264		104,65%
Ομάδα 6η «Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης,...»	274 (263)		112,40%(103,88%)
Ομάδα 8: "Υδατοκαλλιέργειες"	285 (219)		120,93% (69,77%)
Ομάδα 9: "Βιομηχανικές δραστηριότητες"	223		72,87%

²⁶ ENVECO, 2011

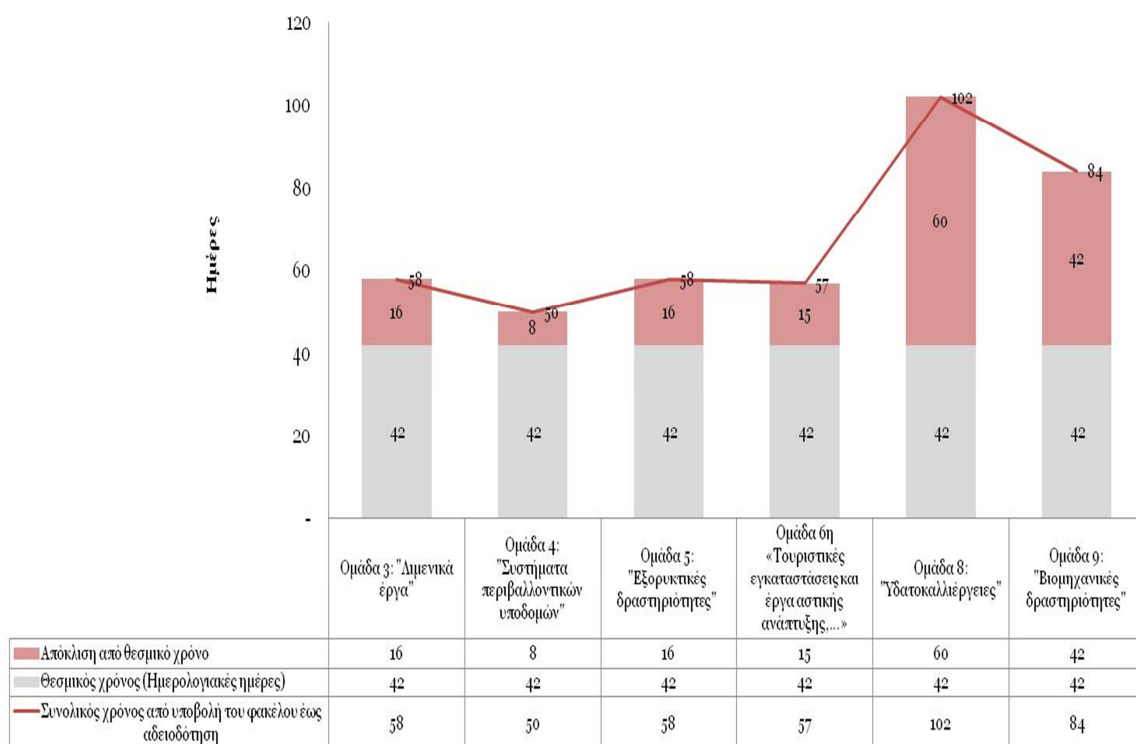
Ανανέωση – Τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2

Για την εξέταση των διαδικασιών ανανέωσης /τροποποίησης ΑΕΠΟ έργων/δραστηριοτήτων κατηγορίας Α2 εξετάστηκαν συνολικά **492 ανανεώσεις/τροποποιήσεις ΑΕΠΟ**, Πίνακας 2.4-8 από τις οποίες 259 αφορούσαν στην Ομάδα 9 "Βιομηχανικές δραστηριότητες".

Από τις **492 ΑΕΠΟ** που εξετάστηκαν, οι **280 αφορούσαν απλή Ανανέωση / Τροποποίηση** και **212 μετά από υποβολή ΜΠΕ**.

Για τους φακέλους Ανανέωσης – τροποποίησης Α2 για τους οποίους δεν υποβάλλεται ΜΠΕ ο θεσμικός χρόνος αδειοδότησης ανέρχεται σε 30 εργάσιμες ημέρες. Οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης που καταγράφηκαν εξετάζοντας τις ΑΕΠΟ που αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα aero.yrpeka.gr μέχρι τις 4/12/2013, παρουσιάζονται στο Σχήμα 2.4-10.

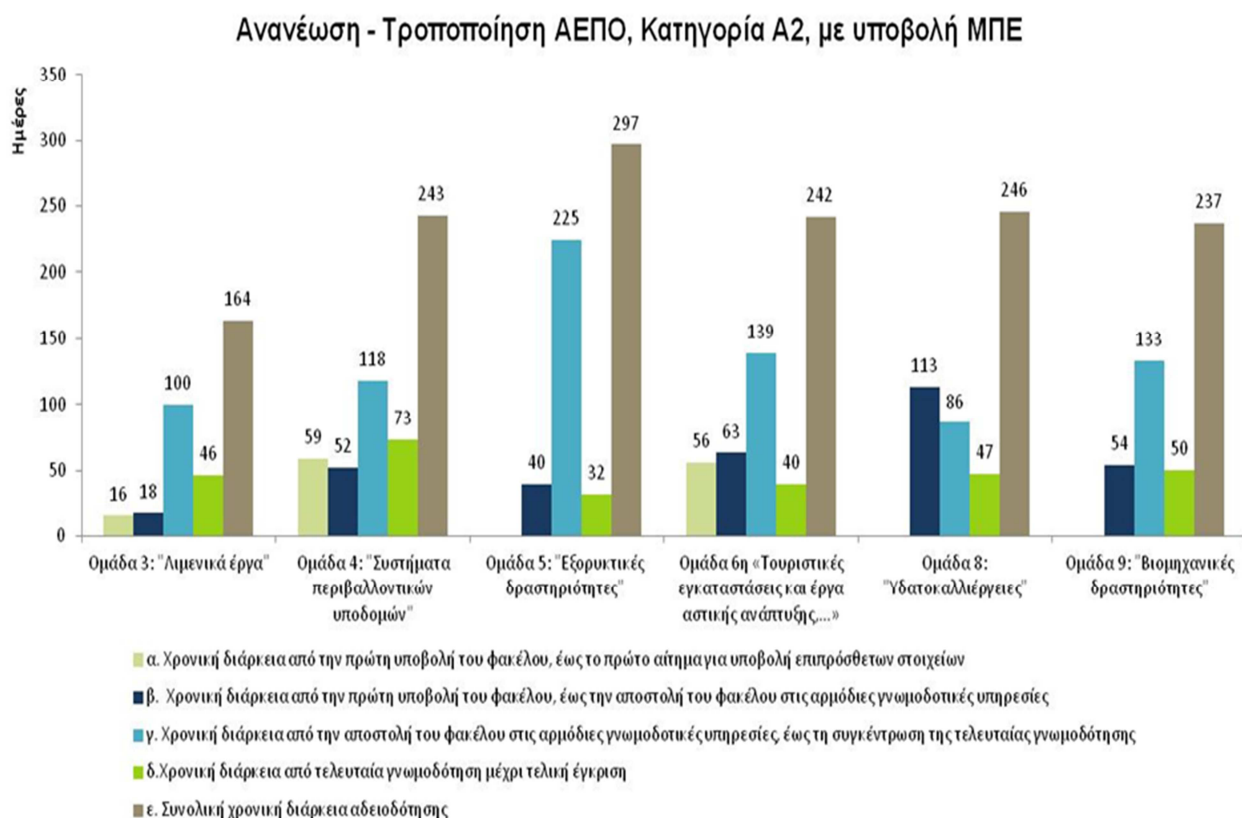
Κατηγορία Α2 - Ανανέωση - Τροποποίηση ΑΕΠΟ, χωρίς υποβολή ΜΠΕ

Σχήμα 2.4-10: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 χωρίς υποβολή ΜΠΕ και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο.

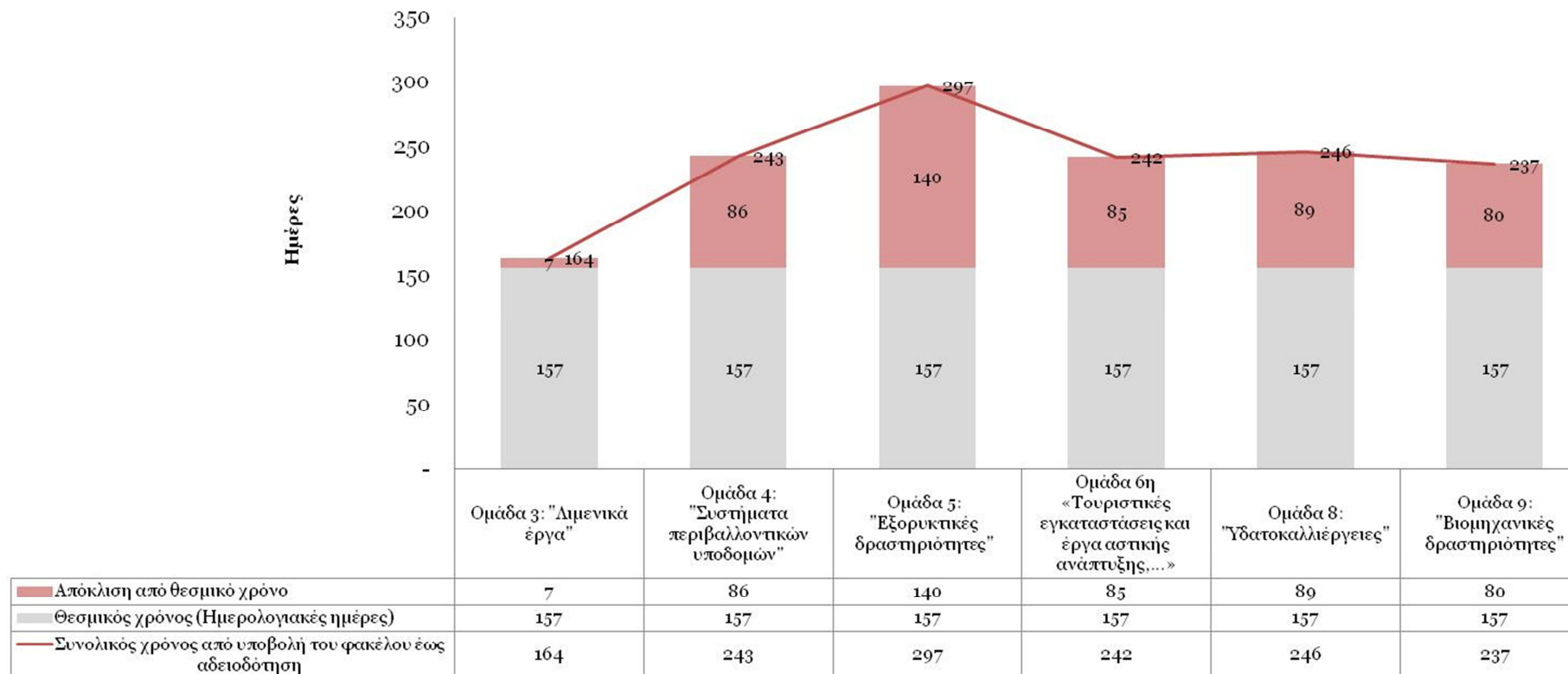
Με βάση τα παραπάνω για την έκδοση ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 χωρίς υποβολή ΜΠΕ, ο **μέσος χρόνος καθυστέρησης** είναι περιορισμένος σε σχέση με αυτούς νέας ΑΕΠΟ και κυμαίνεται από **8 – 60 ημέρες**. Οι ως άνω μέσοι χρόνοι καθυστέρησης δεν μεταβλήθηκαν, ως αναμένονταν, με την περαιτέρω στατιστική επεξεργασία των δεδομένων αφαιρώντας από το αρχικό δείγμα των 260 ΑΕΠΟ, 2 αποφάσεις που παρουσίαζαν αποκλίσεις έναντι των μέσων τιμών.

Στο **Σχήμα 2.4-11** παρουσιάζονται οι μέσοι όροι που προέκυψαν από την ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την ανανέωση/τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2, **μετά από υποβολή ΜΠΕ**.

Σχήμα 2.4-11: Ανάλυση χρονικής διάρκειας των επιμέρους φάσεων για την ανανέωση/τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2, μετά από υποβολή ΜΠΕ.

Κατηγορία Α2 - Ανανέωση - Τροποποίηση ΑΕΠΟ, με υποβολή ΜΠΕ

Σχήμα 2.4-12: Μέσοι χρόνοι έκδοσης ανανέωσης/τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 με υποβολή ΜΠΕ και σύγκριση με θεσμικό πλαίσιο

Με βάση τα παραπάνω για την **ανανέωση/τροποποίηση ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 με υποβολή ΜΠΕ, ο μέσος καθυστέρησης έναντι του θεσμοθετημένου χρόνου κυμαίνεται από 7 έως 140 ημέρες**. Η μεγαλύτερη χρονική απόκλιση σημειώνεται στην Ομάδα 5 «Εξορυκτικές δραστηριότητες».

Διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

Λιμενικά έργα: Υπέρβαση κατά περίπου 4,5% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών: Υπέρβαση κατά 54,8% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Εξόρυξη: Υπέρβαση κατά 89,2% (80,9% με την αφαίρεση ακραίων τιμών) της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Τουρισμός: Υπέρβαση κατά 54,1% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Υδατοκαλλιέργειες : Υπέρβαση κατά 56,7% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Βιομηχανία: Υπέρβαση κατά 51,0% της θεσμοθετημένης προθεσμίας.

Σημειώνεται ότι στην παρούσα έκθεση η συγκριτική αξιολόγηση όσον αφορά την **περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων Α2** έγινε με τα διαθέσιμα δεδομένα του συνόλου των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων που εξετάστηκαν για το διάστημα 2012-2013. Τα πρωτογενή δεδομένα που βρίσκονται στη διάθεση της Ομάδας Μελέτης επιτρέπουν τη συγκριτική αξιολόγηση της χρονικής διάρκειας των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης για τις επιμέρους Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, εάν αυτό απαιτηθεί σε επόμενο στάδιο της Μελέτης.

Τέλος επισημαίνεται ότι τα συμπεράσματα που εξάγονται στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης για την αξιολόγηση της εφαρμογής του Νόμου από την Δημόσια Διοίκηση αφορά στο περιορισμένο χρονικό διάστημα Ιανουαρίου 2012 - Δεκεμβρίου 2013 που έχει παρέλθει από την εφαρμογή του. Παράλληλα λαμβάνοντας υπ' όψιν την ύφεση στην οποία εισήλθε η Ελληνική Οικονομία μετά το 2009 η οποία επηρέασε και επηρεάζει δυσμενώς την οικονομική δραστηριότητα και αντικατοπτρίζεται από σημαντική πτώση του ΑΕΠ, βλ **ενότητα 2.5.1** της παρούσης, συνάγεται ότι επιπλέον ασφαλέστερα συμπεράσματα για τις συνέπειες του Ν. 4014/2011 στον αριθμό των έργων και δραστηριοτήτων Α1 και Α2 που αιτούνται νέα ΑΕΠΟ, ή τροποποίηση της υφιστάμενης, η χρονική διάρκεια που μεσολαβεί για την έκδοση της, και οι συνακόλουθες επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα μπορούν να προκύψουν μετά την παρέλευση τριών έως πέντε ετών από την εφαρμογή του. Ένας ακόμη λόγος που συνηγορεί στην ως άνω πρόταση είναι ότι εκκρεμεί ακόμη η έκδοση σημαντικών αποφάσεων (ΥΑ, ΚΥΑ, κ.ο.) για τη θεσμική ολοκλήρωση του Ν. 4014/2011, που σχετίζονται τόσο με την οργάνωση Ειδικής Δ/σης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης στο ΥΠΕΚΑ, όσο και την εφαρμογή του Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου.

2.4.3. Αξιολόγηση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας του νόμου ως προς το σκοπό του νομοθέτη

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση²⁷ του Ν. 4014/11, μέχρι το 2010 στην Ελλάδα το σύνολο των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης ξεπερνούσε τις **21.500 φακέλους ανά έτος**, εκ των οποίων περίπου **13.300** φάκελοι για έργα υποκατηγορίας Β4 αξιολογούνταν από τις Περιφέρειες (πρώην Νομαρχίες), περίπου **7.500** υποκατηγορίας Α2 από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (πρώην Περιφέρειες) και περίπου **650** υποκατηγορίας Α1 από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ. Στον **Πίνακα 2.4-12** δίνεται ο μέσος αριθμός φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης (περίοδος 2005-2009) ανά έτος. Στον ίδιο Πίνακα παρουσιάζονται επίσης στοιχεία όσον αφορά τον πληθυσμό και το ΑΕΠ της χώρας, ενώ για λόγους σύγκρισης δίνονται και οι αντίστοιχες τιμές για άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πίνακας 2.4-12: Μέσος αριθμός φακέλων ΜΠΕ, αριθμός φακέλων ΜΠΕ ανά εκατ. κατοίκων και αριθμός φακέλων ΜΠΕ ανά δις € του ΑΕΠ (ανά έτος)²⁷

Κράτος-Μέλος	Μέσος Αριθμός Φακέλων Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης / Έτος	Πληθυσμός	Ετήσιος Αριθμός Φακέλων Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης/εκ. κατοίκων	ΑΕΠ σε δις. €	Ετήσιος Αριθμός Φακέλων Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης /δις €
Αυστρία	23	8.375.290	3	257,1	0,09
Ην. Βασίλειο	334	62.008.048	5	1.723	0,19
Φινλανδία	38	5.351.427	7	151,7	0,25
Γερμανία	1.000	81.802.257	12	2.368,90	0,42
Ουγγαρία	152	10.014.324	15	35	0,34
Βέλγιο	183	10.839.905	17	314,2	0,58
Δανία	125	5.529.449	23	168,9	0,74
Ισπανία	1.054	45.989.016	23	1.139,90	0,92
Πολωνία	2.200	38.167.329	58	582,7	3,78
Γαλλία	3.867	64.716.310	60	1.692,30	2,29
Ελλάδα	21.500	11.305.118	1.902	245,8	87,47

Από τον παραπάνω Πίνακα τεκμηριώνεται ότι με βάση το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς ο αριθμός φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης για όλες τις κατηγορίες έργων στη χώρα μας υπερέβαινε κατά τάξεις μεγέθους τον αντίστοιχο μέσο όρο των υπόλοιπων χωρών της Ε.Ε. Ο ετήσιος αριθμός φακέλων ανά εκ. κατοίκων, **συμπεριλαμβανομένων και των περιβαλλοντικών εκθέσεων** για έργα υποκατηγορίας Β4, φτάνει τους **1.902**, δεύτερη κατατάσσεται η Γαλλία, με μόλις 60 φακέλους ανά εκ. κατοίκων, ενώ σε χώρες όπως η Αυστρία και το Ην. Βασίλειο κατατίθενται τρεις, (3) και πέντε (5) αντίστοιχα φάκελοι ανά εκ. κατοίκων.

Η σημαντική αυτή διαφορά είναι προφανές ότι οφείλεται στην μέχρι πρόσφατα πολύ ευρεία εφαρμογή της περιβαλλοντικής Νομοθεσίας στην Ελλάδα, όσον αφορά τα έργα για τα οποία

²⁷ Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου του ΥΠΕΚΑ: «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής»

απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση, (A1, A2, B3, B4). Παράλληλα και όπως προκύπτει από τον **Πίνακα 2.4-13** στις άλλες χώρες Κράτη Μέλη δίνεται μεγάλη έμφαση στις διαδικασίες του screening, στην εξέταση δηλαδή του κατά πόσο ένα έργο ή δραστηριότητα εμπίπτει στους περιορισμούς της Annex I ή II της Οδηγίας 85/337/EEC, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει²⁸.

Πίνακας 2.4-13: Μέσος ετήσιος αριθμός screenings ανά Κράτος Μέλος ΕΕ (GHK, 2010)

Κράτος Μέλος ΕΕ	Μέσος αριθμός screenings / έτος (2005-2008)	Μέσο ποσοστό (%) screenings για τα οποία απαιτείται ΜΠΕ / έτος
AT	96	17
BE	2337	1
BG	1031	n/a
CY	58	90
CZ	1610	4
DE	2200	10
DK	2500	5
EE	830	n/a
ES	2236	n/a*
FI	36	43
FR	0	n/a
GR	1146	n/a
HU	613	15
IE	928	n/a
IT	2695	n/a
LT	895	n/a
LU	802	n/a
LV	710	2
MT	62	25
NL	1312	n/a
PL**	4400	50
PT	1127	n/a
RO	1476	n/a
SE	1081	n/a
SI	851	n/a
SK	476	3
UK	2745	n/a
EU-27	34,253	n/a

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Αιτιολογικής Έκθεσης του N.4014/2011, ο μέσος χρόνος για την ολοκλήρωση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης (προμελέτη και μελέτη) για τα έργα αρμοδιότητας ΥΠΕΚΑ ξεπερνούσε τους **20 μήνες**, ενώ σε κάποιες συγκεκριμένες κατηγορίες

²⁸ European Commission DG Environment, GHK (2010), Collection of information and data to support the Impact Assessment study of the review of the EIA Directive, final report

έργων όπως τα έργα εξόρυξης ξεπερνούσε τα **3 χρόνια**, και σε πολλές περιπτώσεις διαρκούσε ακόμα περισσότερο. Ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος ανέρχεται σε περίπου **10 μήνες**.

Έτσι με το προγενέστερο Νομικό καθεστώς η περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων αποτελούσε μία πολύπλοκη και ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία, με κυριότερα αίτια καθυστέρησης τον σημαντικό αριθμό έργων και δραστηριοτήτων για τα οποία απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση, το στάδιο των γνωμοδοτήσεων, της διαβούλευσης και της υπογραφής της ΑΕΠΟ από τους συναρμόδιους υπουργούς για τα έργα κατηγορίας Α1.

Στην κατεύθυνση της απλοποίησης και εξορθολογισμού της παραπάνω διαδικασίας κινούνται οι ρυθμίσεις που περιέχονται στο Ν. 4014/2011, όπως περιγράφονται από την πρόσφατα ανακοινωθείσα Έκθεση του ΥΠΕΚΑ²⁹ για την Εφαρμογή του Νόμου και αφορούν στα ακόλουθα:

Μείωση αριθμού μελετών

Με την Υπουργική Απόφαση (Υ.Α. 1958/2012), που εκδόθηκε σε εφαρμογή του Ν. 4014/2011, τα έργα και δραστηριότητες για τα οποία απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες την Α (η οποία υποδιαιρείται περαιτέρω στις υποκατηγορίες Α1 και Α2) και Β, ανάλογα με τις δυνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και σε 12 ομάδες κοινές για όλες τις κατηγορίες.

Για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων ή δραστηριοτήτων κατηγορίας Α προβλέπεται υποβολή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ). Η υποβολή φακέλου Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων (ΠΠΠΑ), πριν την υποβολή ΜΠΕ είναι πλέον προαιρετική. Για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων ή δραστηριοτήτων κατηγορίας Β δεν απαιτείται πλέον η υποβολή, αξιολόγηση και έγκριση Μελετών, αλλά ακολουθείται η διαδικασία υπαγωγής σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (Π.Π.Δ). Σημειώνεται ότι έχουν καθορισθεί και εκδοθεί οι Π.Π.Δ. για το σύνολο των Ομάδων έργων/δραστηριοτήτων. Η απαλλαγή των έργων ή δραστηριοτήτων της κατηγορίας Β από την υποβολή περιβαλλοντικών εκθέσεων αφορά ετησίως 13.300 περίπου φακέλους, που δεν απαιτούνται πλέον. Η κατάργηση της υποκατηγορίας Β3 έχει ως αποτέλεσμα την περαιτέρω μείωση του ετήσιου αριθμού υποβαλλόμενων φακέλων, αφού με το προηγούμενο καθεστώς υποβάλλονταν κάθε χρόνο 4.200 περίπου φάκελοι για περαιτέρω κατηγοριοποίηση. Η παράταση χρονικής διάρκειας ισχύος της ΑΕΠΟ έχει επίσης ως αποτέλεσμα τη μείωση των φακέλων που υποβάλλονται για αίτηση ανανέωσης.

Απλοποίηση των διαδικασιών και μείωση των απαιτούμενων χρόνων

Η ενσωμάτωση στην απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων άλλων σχετικών αδειών έχει ως αποτέλεσμα την απλοποίηση και επίσπευση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Με κατάλληλες νομοθετικές διατάξεις σε εφαρμογή του Ν. 4014 έχουν εξειδικευτεί οι διαδικασίες για την ενσωμάτωση των κάτωθι αδειών:

- έγκριση επέμβασης σε δάσος ή δασική έκταση

²⁹ ΥΠΕΚΑ: «Έκθεση για την εφαρμογή του νόμου 4014/2011», 13./1/2014

- άδεια διάθεσης λυμάτων ή βιομηχανικών αποβλήτων
- άδεια διαχείρισης επικινδύνων και μη επικινδύνων αποβλήτων
- άδεια επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων λυμάτων
- έγκριση καταλληλότητας οικοπέδου ή γηπέδου για τα τουριστικά καταλύματα και η έγκριση σκοπιμότητας ή σκοπιμότητας χωροθέτησης για τις ειδικές τουριστικές υποδομές

Οι θεσμοθετημένοι χρόνοι για την ολοκλήρωση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης για έργα και δραστηριότητες που υπάγονται στην Υποκατηγορία Α1 κυμαίνονται από 107, εάν ο φορέας του έργου ή δραστηριότητας δεν επιλέξει τη διαδικασία Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων, μέχρι 190 εργάσιμες ημέρες. Στη μείωση των απαιτούμενων χρόνων συμβάλλει επίσης το γεγονός ότι η έγκριση περιβαλλοντικών όρων γίνεται με απόφαση Υπουργού, ενώ για την ανανέωση ή τροποποίηση απαιτείται η υπογραφή του Γενικού Διευθυντή Περιβάλλοντος.

Οι αντίστοιχοι απαιτούμενοι θεσμοθετημένοι χρόνοι για έργα και δραστηριότητες υποκατηγορίας Α2 κυμαίνονται από 82 έως 150 εργάσιμες ημέρες, ανάλογα πάλι με το εάν ο φορέας του έργου ή δραστηριότητας επιλέξει τη διαδικασία Προκαταρκτικού Προσδιορισμού Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων.

Μείωση των διοικητικών βαρών – Οφέλη για οικονομία

Στον **Πίνακα 2.4-14** παρουσιάζονται συνοπτικά τα οφέλη για την εθνική οικονομία από την εφαρμογή του Ν. 4014/2011 στο εξεταζόμενο διάστημα, έτος 2012, ως συνέπεια της μείωσης στον αριθμό υποβαλλόμενων φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης και την απλοποίηση των σχετικών διαδικασιών, όπως αυτά συνοψίζονται στην Έκθεση του ΥΠΕΚΑ. Σύμφωνα με την πρόσφατη ανακοίνωση τύπου του Υπουργού ΠΕΚΑ, τα οφέλη για την εθνική οικονομία από την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4014/2011 είναι ιδιαίτερως σημαντικά και ανέρχονται σε περίπου **85,0 εκ. €**.

Πίνακας 2.4-14: % Οφέλη για εθνική οικονομία³⁰

	Όφελος για Ιδ. Τομέα	Όφελος για Δημόσιο (Άμεσο + Έμμεσο όφελος)	Συνολικό Όφελος
Έργα & Δραστηριότητες Κατηγορίας Α1	2 390 000	4 176 000	6 566 000
Έργα & Δραστηριότητες Κατηγορίας Α2	22 976 800	21 583 875	44 560 675
Κατάργηση Υποκατηγορίας Β3	5 652 000	1 466 050	7 118 050
Απαλλαγή μελέτης για έργα Β κατηγορίας	17 985 000	8 991 750	26 976 750
Γενικό Σύνολο	49 003 800	36 217 675	85 221 475

³⁰ ΥΠΕΚΑ: «Έκθεση για την εφαρμογή του νόμου 4014/2011», 13./1/2014

Σημειώνεται ότι όπως αναφέρεται από τον ΥΠΕΚΑ στον παραπάνω πίνακα δεν έχουν συνεκτιμηθεί το Κόστος Ευκαιρίας, και το όφελος από την ενσωμάτωση άλλων αδειών στην Περιβαλλοντική αδειοδότηση, μια εκτίμηση των οποίων δίνεται στην **Ενότητα 2.5.5** της παρούσης.

Τυποποίηση διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης

Όσον αφορά την απλοποίηση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης σημειώνεται ότι έχουν τυποποιηθεί οι διαδικασίες για τα στάδια αξιολόγησης που αφορούν:

- Προκαταρκτικό Προσδιορισμό Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων (ΠΠΠΑ)
- Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
- Φάκελο Ανανέωσης ή Τροποποίησης Περιβαλλοντικών όρων
- Τεχνική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΤΕΠΕΜ)

Με την Υπουργική Απόφαση 167563/13 (ΦΕΚ 964/Β/13) εξειδικεύονται οι διαδικασίες και τα ειδικότερα κριτήρια περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων και θεσμοθετούνται τυποποιημένα έντυπα για όλες τις σχετικές ενέργειες που περιλαμβάνει η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης (υποβολή, έλεγχος πληρότητας κτλ.).

Βελτίωση ποιότητας των περιβαλλοντικών όρων

Με την Υπουργική Απόφαση 48963/2012 (ΦΕΚ 2703/Β/05.10.2012) έχουν καθοριστεί οι προδιαγραφές περιεχομένου Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.), ώστε να ακολουθείται η ίδια πρακτική από τις αρμόδιες αρχές και να διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος.

Βελτίωση – Τυποποίηση διαβούλευσης επί των ΜΠΕ

Με την Υπουργική Απόφαση Υ.Α 1649/45/2014 (ΦΕΚ 45/Β/15.01.2014) καθορίζεται και ενισχύεται η διαδικασία δημοσιοποίησης μελετών και διαβούλευσης στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων. **Στην κατεύθυνση αυτή θα συμβάλλει επίσης σημαντικά και η λειτουργία του Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου.**

Καθορισμός προδιαγραφών ΕΟΑ για Έργα Β' Κατηγορίας

Με την Υπουργική Απόφαση 52983/1952/2013 (ΦΕΚ 2436/Β/27.09.2013) καθορίζονται οι προδιαγραφές της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης για έργα και δραστηριότητες της κατηγορίας Β που υλοποιούνται σε περιοχές του δικτύου NATURA 2000 προκειμένου να εκδοθούν, αν απαιτείται, πρόσθετοι όροι στις Π.Π.Δ.

Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Με την πρόσφατη έκδοση της Υπουργικής Απόφασης 170225/2014 (ΦΕΚ Β 135/27.1.2014), καθορίζονται οι προδιαγραφές για την Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α' της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β' 21) όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4014/2011 (Α' 209), καθώς και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας». Στην ως άνω Υ.Α επίσης καθορίζονται οι προδιαγραφές της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης για έργα και δραστηριότητες της κατηγορίας Α.

Ενίσχυση Ασφάλειας Δικαίου

Σχετικά με την εισαγωγή διαδικασιών που εξασφαλίζουν περαιτέρω την ασφάλεια δικαίου υπογραμμίζεται η συγκρότηση και λειτουργία Συμβουλίων Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης τόσο στο ΥΠΕΚΑ (ΚΕΣΠΑ), όσο στην έδρα κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης (ΠΕΣΠΑ). Τα συμβούλια αυτά έχουν ήδη συγκροτηθεί και λειτουργούν.

Τέλος υπογραμμίζεται ότι από το Μάιο του 2012 βρίσκεται σε λειτουργία μετά από σχετική ΚΥΑ (ΦΕΚ 1470/Β/03.04.12) δικτυακός τόπος <http://aepo.ypeka.gr/> στον οποίο αναρτώνται οι Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) καθώς και οι αποφάσεις ανανέωσης, παράτασης ισχύος ή τροποποίησής τους, για τα έργα και τις δραστηριότητες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα κατηγορίας Α. Όπως έχει ήδη αναφερθεί ο ως άνω ιστότοπος απετέλεσε σημαντική πηγή δεδομένων για την εκπόνηση της παρούσης μελέτης.

Από τα δεδομένα που ήδη αναπτύχθηκαν στην **ενότητα 2.4.3** της παρούσης, **συνάγεται ότι η εφαρμογή του Νόμου είχε ως αποτέλεσμα την σημαντική μείωση του απαιτούμενου χρόνου για την ολοκλήρωση της Περιβαλλοντικής αδειοδότησης είτε αυτή αφορά σε νέες ΑΕΠΟ Έργων και Δραστηριοτήτων Α1 ή σε Ανανέωση/Τροποποίηση ΑΕΠΟ Έργων και Δραστηριοτήτων Α1 και Α2.**

Οι πλέον σημαντικές μειώσεις καταγράφηκαν στις εκδόσεις ΑΕΠΟ Ανανέωσης /Τροποποίησης για έργα/δραστηριότητες Α1 χωρίς υποβολή ΜΠΕ όπου οι απαιτούμενοι χρόνοι ήταν κατά περίπτωση χαμηλότεροι των θεσμικά ορισμένων προθεσμιών, Άρθρα 5 και 6, Ν. 4014/2011.

Για νέες ΑΕΠΟ όπως και για Ανανεώσεις / Τροποποιήσεις με υποβολή ΜΠΕ, οι απαιτούμενοι χρόνοι, εάν και σημαντικά μειωμένοι έως και πλέον του 50% σε σχέση με το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς, (διαθέσιμα στοιχεία για προγενέστερο καθεστώς μόνο για έργα/δραστηριότητες Α1), υπερβαίνουν κατά περίπτωση σημαντικά τα θεσμικά όρια που τίθενται στο Ν. 4014/2011.

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι ο Ν.4014/2011 είναι κατάλληλος και αποτελεσματικός για τους σκοπούς του νομοθέτη, αφού οι ρυθμίσεις του συμβάλλουν καθοριστικά στην απλοποίηση, οργάνωση και τυποποίηση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Στην παρούσα φάση αναμένεται η θεσμική ολοκλήρωση του νόμου όσον αφορά τις διατάξεις για τη διεξαγωγή τακτικών και έκτακτων περιοδικών περιβαλλοντικών ελέγχων και επιθεωρήσεων, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη λειτουργία ενός έργου, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πρόληψη αρνητικών επιπτώσεων και η προστασία του περιβάλλοντος.

2.4.4. Αξιολόγηση του βαθμού εκπλήρωσης των προκαθορισμένων ποσοτικών στόχων του νομοθέτη

Οι ποσοτικοί στόχοι που έχουν προκαθορισθεί τόσο στις διατάξεις του Ν.4014/2011 όσο και από το υποστηρικτικό σε αυτόν υλικό (Έκθεση Επιπτώσεων και Εισηγητική Έκθεση) αφορούν στα ακόλουθα:

- Υποδεκαπλασιασμός των απαιτούμενων φακέλων, εκθέσεων και μελετών που υποβάλλονται κάθε χρόνο για περιβαλλοντική αδειοδότηση.
- Ακριβής καθορισμός των χρόνων αξιολόγησης και έκδοσης των αδειών ανά κατηγορία περιβαλλοντικής αδειοδότησης.
- Ετήσιο Οικονομικό όφελος πάνω από 70 εκ. € και μεγάλη εξοικονόμηση πόρων.

Μείωση απαιτούμενων Φακέλων

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που αναπτύχθηκαν στην **Ενότητα 2.4.2.1**, με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4014/2011 διαπιστώθηκε πολύ μεγάλη μείωση κατά **88,4%** του αριθμού των Περιβαλλοντικών Μελετών, φακέλων και Εκθέσεων που υποβάλλονται κάθε χρόνο στις Υπηρεσίες για περιβαλλοντική αδειοδότηση (βλ. **Πίνακα 2.4-15**).

Πίνακας 2.4-15: Σύγκριση φόρτου περιβαλλοντικής αδειοδότησης

ΕΙΔΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	Μελέτες Α1			Μελέτες Α2			Σύνολο Φακέλων		
	ΥΠΕΚΑ (σύνολο)			Περιφέρειες	Αποκεντρ. Διοικήσεις	Μεταβολή %	Σύμφωνα με Ν. 3010/2002	Σύμφωνα με Ν. 4014/2011	Μεταβολή %
	Μ.Ο 2005 - 2009*	2012	Μεταβολή %						
ΦΑΚΕΛΟΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ & ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	121	207	-71,1%	1.468	587	60,0%	1.589	794	50,0%
ΜΠΕ	316	220	30,4%	3.491	1.396	60,0%	3.807	1.616	57,6%
ΠΠΕ	189	34	82,0%	2.627	44	98,3%	2.816	78	97,2%
Περιβαλλοντικές Εκθέσεις	-	-	-	-	-	-	13.322	0	100,0%
ΣΥΝΟΛΟ	626	461	26,4%	7.586	2.027	73,3%	21.534	2.488	88,4%

* Για την ΕΥΠΕ ελήφθη Μ.Ο για τα έτη 2004-2010

Από τα παραπάνω στοιχεία τεκμηριώνεται ότι ο αριθμός των υποβαλλόμενων αιτημάτων για περιβαλλοντική αδειοδότηση μειώθηκε κατά 88,4%, υποδεκαπλασιάστηκε δηλ. περίπου και συγκεκριμένα μειώθηκε κατά περίπου 19.046 μελέτες/φακέλους και εκθέσεις ετησίως από τις 21.534 που υποβάλλονταν με το προγενέστερο θεσμικό καθεστώς.

Κατά συνέπεια ο στόχος αυτός εκπληρώθηκε κατά 100%.

Σημειώνεται ότι ο αριθμός των ΜΠΕ που υπεβλήθησαν το έτος 2012 για τα έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Α1, ήταν μειωμένες κατά 30%, και οι ΠΠΕ κατά 82%. Αντίστοιχα για τα έργα και δραστηριότητες Α2 οι μειώσεις ήταν 60% και 89,3 %, μειώσεις που εν μέρει μπορεί να συνδέονται με την παρατεταμένη οικονομική ύφεση, και τον περιορισμό των νέων επενδύσεων.

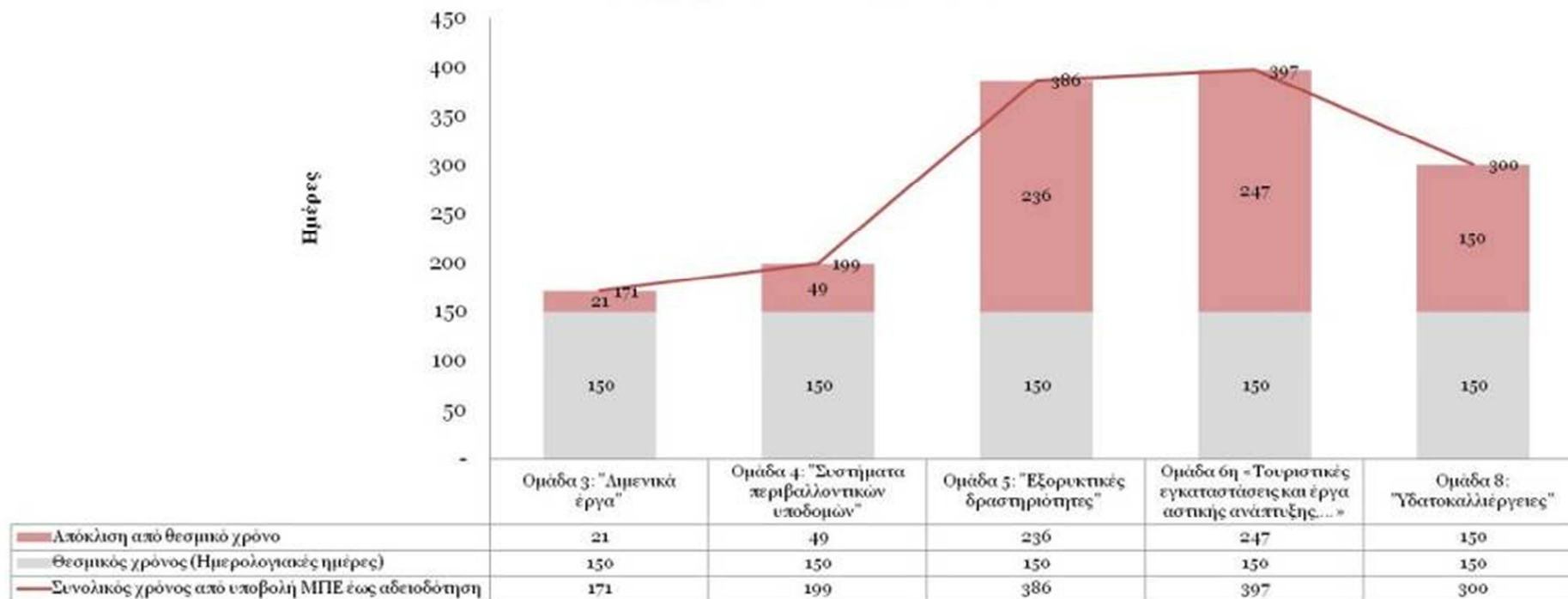

Χρόνοι αδειοδότησης

Αναλυτική παρουσίαση των απαιτούμενων χρόνων περιβαλλοντικής αδειοδότησης παρουσιάστηκε στην **Ενότητα 2.4.2.2**

Στην συνέχεια συνοψίζονται τα κυριότερα συμπεράσματα:

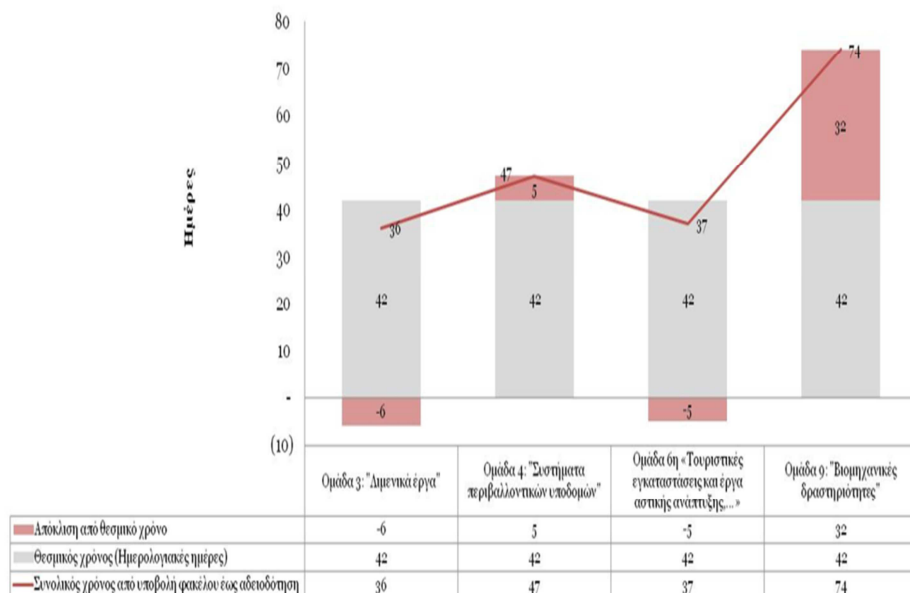
Κατηγορία Α1 - νέες ΑΕΠΟ

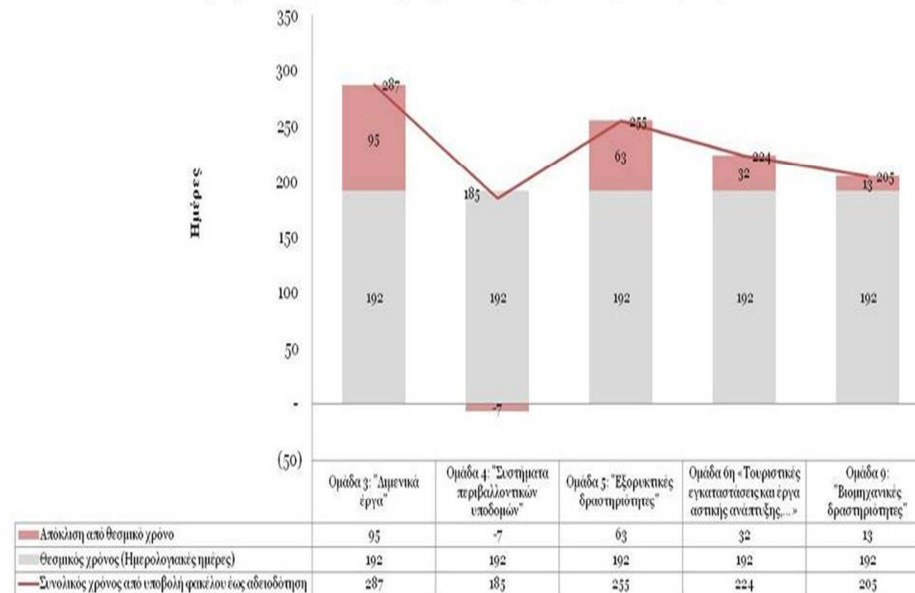
- **Νέες ΑΕΠΟ Α1**

Η έκδοση νέων ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 παρουσιάζει χρονικές υπερβάσεις σε σχέση με τους θεσμικά οριζόμενους χρόνους, με μεγαλύτερες αποκλίσεις να καταγράφονται στις Ομάδες 5, 6 και 8. Σημαντικό παράγοντα της υπέρβασης αυτής αποτελεί ο χρόνος γνωμοδοτήσεων και διαβούλευσης. Υπογραμμίζεται όμως ότι οι χρόνοι αδειοδότησης έχουν μειωθεί περίπου κατά 50%, σε σχέση με τους αντίστοιχους χρόνους που καταγράφονταν με το προγενέστερο θεσμικό καθεστώς του Ν.3010/2002.

Κατηγορία Α1 - Ανανέωση -Τροποποίηση ΑΕΠΟ χωρίς υποβολή ΜΠΕ

Κατηγορία Α1 - Ανανέωση -Τροποποίηση ΑΕΠΟ με υποβολή ΜΠΕ

(από το δείγμα έχουν αφαιρεθεί ακραίες τιμές)

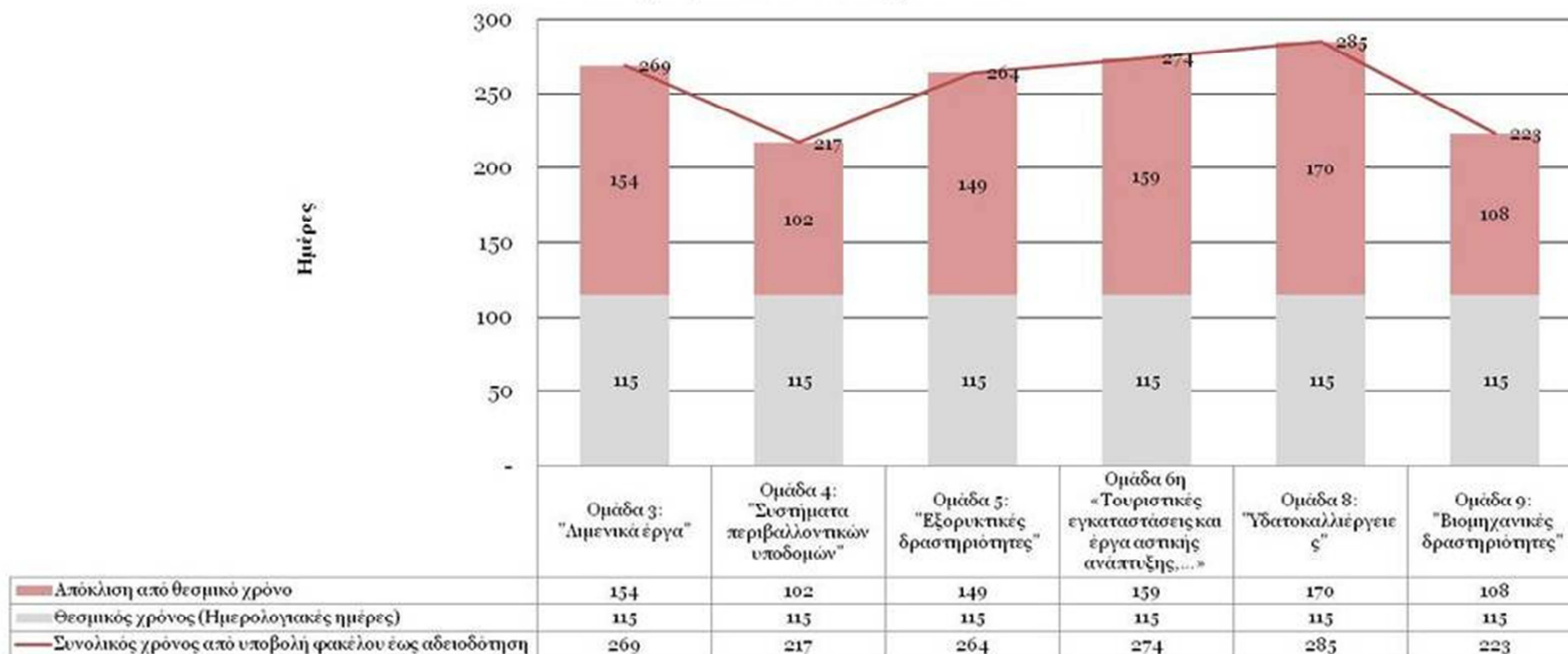
• Ανανέωση – Τροποποίηση ΑΕΠΟ Α1

Οι απαιτούμενοι χρόνοι για την έκδοση ανανέωσης - τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1 παρουσιάζουν σημαντική μείωση σε σχέση με το προγενέστερο καθεστώς, ειδικά σε περίπτωση μη υποβολής ΜΠΕ, όπου καταγράφηκαν χρόνοι μικρότεροι των θεσμοθετημένων, βλ. **ενότητα 2.4.2.2**.

Β. Κατηγορία Α2

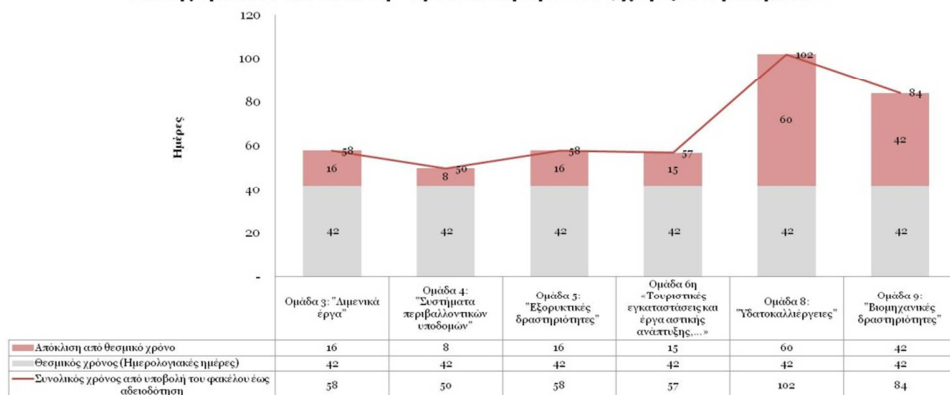
Κατηγορία Α2 - Νέες ΑΕΠΟ

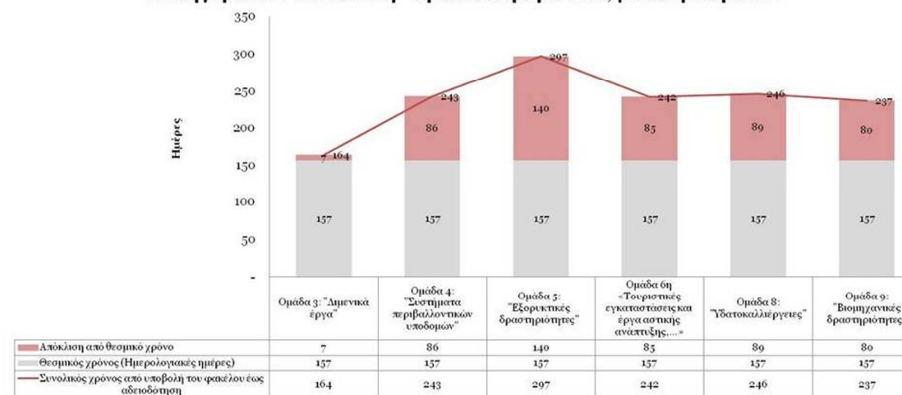
- **Νέες ΑΕΠΟ Α2**

Η έκδοση νέων ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 παρουσιάζει σημαντική χρονική υπέρβαση σε όλες τις εξεταζόμενες Ομάδες σε σχέση με τους θεσμικά οριζόμενους χρόνους. Σημαντικό παράγοντα της καθυστέρησης αυτής αποτελεί ο χρόνος γνωμοδοτήσεων και διαβούλευσης.

Κατηγορία Α2 - Ανανέωση - Τροποποίηση ΑΕΠΟ, χωρίς υποβολή ΜΠΕ

Κατηγορία Α2 - Ανανέωση - Τροποποίηση ΑΕΠΟ, με υποβολή ΜΠΕ

• Ανανέωση – Τροποποίηση ΑΕΠΟ Α2

Η έκδοση ανανέωσης - τροποποίησης ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α2 παρουσιάζει μικρές καθυστερήσεις σε κάποιες Ομάδες σε σχέση με τους θεσμικά οριζόμενους χρόνους στον Ν. 4014/2011, βλ. **ενότητα 2.4.2.2.**

➤ Μείωση διοικητικών βαρών και κόστους /οικονομικά οφέλη

Από τη μείωση των απαιτούμενων μελετών/φακέλων/εκθέσεων για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων και την τυποποίηση και απλοποίηση των σχετικών διαδικασιών, προέκυψαν για το εξεταζόμενο διάστημα σημαντικά οφέλη για την εθνική οικονομία τα οποία ανέρχονται σε περίπου **85,0 εκ. €**, και παρουσιάζονται συνοπτικά στον **Πίνακα 2.4-16**.

Πίνακας 2.4-16: Οφέλη για εθνική Οικονομία σε €

	Συνολικό Κόστος, €		Όφελος για Ιδ. Τομέα €	Όφελος για Δημόσιο €	Συνολικό Όφελος €
	N.3010/2002	N.4014/2011			
Α. Έργα & Δραστηριότητες Κατηγορίας Α1					
Φάκελοι ΠΠΕ- Κατηγορίας Α1	1.795.500	93.500	727.000	975.000	1.702.000
Φάκελοι ΜΠΕ- Κατηγορίας Α1	8.295.000	3.510.000	1.720.000	3.065.000	4.785.000
Ανανέωση-Τροποποίηση ΑΕΠΟ	1.391.500	2.024.750	-300.000	-333.250	-633.250
ΣΥΝΟΛΟ Α	11.482.000	5.628.250	2.147.000	3.706.750	5.853.750
Β. Έργα & Δραστηριότητες Κατηγορίας Α2					
Φάκελοι ΠΠΕ- Κατηγορίας Α2	16.418.750	115.500	3.928.500	12.374.750	16.303.250
Φάκελοι ΜΠΕ- Κατηγορίας Α2	35.171.625	13.192.200	15.084.800	6.894.625	21.979.425
Ανανέωση-Τροποποίηση ΑΕΠΟ	10.093.500	3.815.500	3.963.500	2.314.500	6.278.000
ΣΥΝΟΛΟ Β	61.683.875	17.123.200	22.976.800	21.583.875	44.560.675
Κατάργηση Υποκατηγορίας Β3	7.118.050	0	5.652.000	1.466.050	7.118.050
Κατάργηση Υποκατηγορίας Β4	26.976.750	0	17.985.000	8.991.750	26.976.750
Γενικό Σύνολο	107.260.675	22.751.450	48.760.800	35.748.425	84.509.225

Από αυτά τα ήδη επιτευχθέντα οφέλη, όπως αυτά κατεγράφησαν με στοιχεία του έτους 2012, σημαντικό ποσό **35,75 εκ. €** αφορούν στο Δημόσιο Τομέα, εξασφαλίζοντας έτσι τη διαθεσιμότητα ανθρώπινου δυναμικού και οικονομικών πόρων για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου σχετικά με τη συστηματική εφαρμογή περιβαλλοντικών ελέγχων, και παρακολούθησης ποιότητας περιβαλλοντικών μέσων. Παράλληλα εξασφαλίζονται οφέλη **48,76 εκ. €** για τον Ιδιωτικό Τομέα από την σημαντική μείωση των απαιτούμενων Περιβαλλοντικών Μελετών και Εκθέσεων, με προφανή οφέλη στην ανταγωνιστικότητα των επί μέρους κλάδων.

Τα οικονομικά οφέλη από την εφαρμογή του Νόμου στον Δημόσιο Τομέα αναμένονται να αυξηθούν σημαντικά με την ολοκλήρωση εφαρμογής του Νόμου και την έκδοση των σχετικών αποφάσεων του Άρθρου 17 για τα ανταποδοτικά τέλη.

Παράλληλα σημαντικά είναι τα οφέλη που προκύπτουν αμέσως ή εμμέσως στον ιδιωτικό τομέα και στην Εθνική οικονομία γενικότερα από την εφαρμογή του Νόμου και την μείωση του αδειοδοτικού κόστους και απαιτούμενου χρόνου, όπως αναπτύσσεται στην ενότητα 2.5 της παρούσης.

2.4.5. Αξιολόγηση του νόμου ως προς τα μέσα και τις ικανότητες της διοίκησης να εκπληρώσει τις προβλέψεις του.

Από τα στοιχεία που ήδη αναπτύχθηκαν όσον αφορά την Αξιολόγηση του υφιστάμενου πεδίου ολοκλήρωσης του νόμου (ενότητα 2.4.1) του βαθμού εφαρμογής του νόμου από την δημόσια διοίκηση (2.4.2) και την αξιολόγηση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας του νόμου ως προς το σκοπό του νομοθέτη (2.4.3), συνάγεται ότι η Διοίκηση κατέχει τα μέσα και τις ικανότητες να εκπληρώσει τις προβλέψεις του.

Παράλληλα όμως, οι **καθυστερήσεις που σημειώθηκαν στην έκδοση τω απαιτούμενων αποφάσεων για την ολοκλήρωσή του συνόλου των προβλεπόμενων διατάξεων** του, και ειδικά αυτών που αφορούν στο Μητρώο πιστοποιημένων Αξιολογητών ΜΠΕ, Άρθρο 16, Τέλη Διαδικασιών Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης και Ελέγχου, Άρθρο 17, Ηλεκτρονική Διαχείριση Διαδικασίας Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, Άρθρο 18 όπως επίσης και οι σημαντικές διατάξεις οι προβλεπόμενες στο Άρθρο 20, για τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις, υποδηλώνουν τον **σημαντικό φόρτο εργασίας των στελεχών της Διοίκησης για την υλοποίηση των παραπάνω.**

Επίσης οι **δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν για την συλλογή των στοιχείων** σχετικά με την μέχρι τώρα εφαρμογή του Νόμου, και ειδικότερα το φόρτο των φακέλων / αιτημάτων στις σχετικές Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ και στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, και των αποφάσεων που ήδη εκδόθηκαν από τις επί μέρους υπηρεσίες υποδηλώνουν τις οργανωτικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει η διοίκηση για την συστηματική καταγραφή και αξιολόγηση των δραστηριοτήτων περιβαλλοντικής αδειοδότησης, και την σημαντική αναγκαιότητα για την άμεση εφαρμογή του **Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου.**

Τέλος για την **επιτάχυνση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης** που παρά τη σημαντική μείωση του αριθμού των σχετικών αιτημάτων, και την επίσπευση των διαδικασιών υπερβαίνει τις προβλέψεις του Ν. 4014/2011 σκόπιμη είναι η **συνεργασία των κεντρικών υπηρεσιών του ΥΠΕΚΑ με τα στελέχη της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και η συστηματική εκπαίδευση των αρμόδιων στελεχών των κεντρικών και αποκεντρωμένων υπηρεσιών, όπως άλλωστε προτείνεται και στη σχετική Απολογιστική Έκθεση του Ιανουαρίου 2014.** Για την επιτυχή εφαρμογή του Νόμου και την επίτευξη των σκοπών του σημαντική επίσης παραμένει η **ενεργή συνεργασία του ΥΠΕΚΑ και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης με Πιστοποιημένους Αξιολογητές ΜΠΕ όπως επίσης και Πιστοποιημένους Περιβαλλοντικούς Ελεγκτές.**

Συνεργασία στελεχών του ΥΠΕΚΑ με εκπροσώπους άλλων Κρατών Μελών σε θέματα περαιτέρω απλοποίησης και προτυποποίησης της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και συστηματοποίησης των περιβαλλοντικών ελέγχων, εκτιμάται ότι θα συνέβαλε στην ενίσχυση των αρμόδιων υπηρεσιών της διοίκησης να εκπληρώσει τις προβλέψεις του νόμου

2.5. Αξιολόγηση και τεκμηρίωση Επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, της βιωσιμότητας της υφιστάμενης επιχειρηματικής δραστηριότητας, αλλά και η προσέλκυση νέων επενδύσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική, λόγω της ύφεσης που βιώνει η χώρα τα τελευταία χρόνια. Στην παρούσα ενότητα γίνεται μία κατ' αρχήν αξιολόγηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Ν. 4014/2011 στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας και των επιχειρήσεων. Η αξιολόγηση των επιπτώσεων λαμβάνει υπόψη τις υφιστάμενες συνθήκες στην ελληνική οικονομία και στηρίζεται ειδικότερα στους παρακάτω άξονες:

- Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης της εθνικής οικονομίας με καταγραφή βασικών μεγεθών όπως μεταβολή ΑΕΠ, επίπεδα απασχόλησης και ανεργίας, ευκολία του επιχειρείν στη χώρα
- Αξιολόγηση των επιπτώσεων στους άμεσα επηρεαζόμενους οικονομικούς κλάδους με έμφαση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τη σχέση τους με μεγαλύτερες επιχειρήσεις
- Αξιολόγηση επιπτώσεων στη παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων
- Αξιολόγηση επιπτώσεων στο διοικητικό βάρος των επιχειρήσεων
- Αξιολόγηση επιπτώσεων στην απασχόληση

Για την ως άνω αξιολόγηση, στοιχεία αναφοράς για τη μεταβολή ΑΕΠ, συμβολή κλάδων στην απασχόληση, συμμετοχή Επιχειρήσεων κατά μέγεθος στην Εθνική οικονομία κ.α αντλήθηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ και EUROSTAT, καθώς και από μελέτες των κλάδων που εξετάστηκαν με έμφαση στον Τουρισμό και τη Βιομηχανία – Μεταποίηση. Στο πλαίσιο της παρούσης, έμφαση δόθηκε στην ποσοτική αξιολόγηση των επιπτώσεων του εξεταζόμενου Νόμου στο διοικητικό βάρος των επιχειρήσεων.

2.5.1. Ελληνική Οικονομία της δεκαετίας 2004-2015

Η ελληνική οικονομία σημείωσε σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης έως το 2008, ενώ από το 2009, παρουσιάζει επιταχυνόμενη ύφεση, η οποία εντάθηκε ειδικά από το 2010 και μετά, παράλληλα με την ένταξη της χώρας στο μηχανισμό οικονομικής στήριξης, αποτελούμενο από την ΕΕ, το ΔΝΤ και την ΕΚΤ. Η αυστηρή εισοδηματική πολιτική και ο δραστικός περιορισμός των δημοσίων δαπανών που ασκήθηκαν κατά τα τελευταία έτη επηρέασαν, όπως ήταν αναμενόμενο, αρνητικά την εξέλιξη του ΑΕΠ. Όμως και άλλοι παράγοντες, όπως η αβεβαιότητα σχετικά με την παραμονή της χώρας στη ζώνη του ευρώ αρχικά, ανησυχίες για τις εξελίξεις στην οικονομία σε συνέχεια του PSI αρχικά και την επιβολή «κουρέματος καταθέσεων» στην Κύπρο στη συνέχεια οδήγησαν στην ένταση, και στη μετεξέλιξη της δημοσιονομικής κρίσης σε μια οξεία κρίση ρευστότητας. Η τελευταία σε συνδυασμό με την αναπόφευκτη επίπτωση της δημοσιονομικής προσαρμογής οδήγησαν συνδυαστικά σε μια μείωση του μεγέθους του ΑΕΠ κατά **4,9%** το **2010**, κατά **7,1%** το **2011** και κατά **6,4%** το **2012** (σταθερές τιμές έτους 2005). Το ΑΕΠ σημείωσε μείωση και το **2013**

κατά 3,7 %, ενώ για το 2014 προβλέπεται η οικονομία να επιστρέψει σε ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης του **0,6%**. (Πηγή: Invest in Greece)³¹.

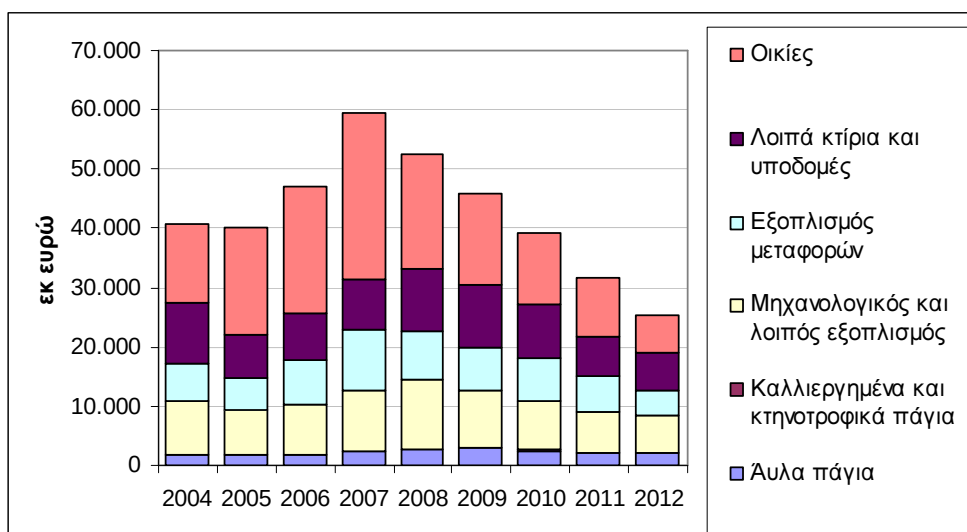
Στον **Πίνακα 2.5-1** δίνεται εξέλιξη του ΑΕΠ της χώρας από το 2004 και μετά με βάση τα στοιχεία της EUROSTAT³².

Πίνακας 2.5-1: Εξέλιξη ΑΕΠ (%) (Πηγή: EUROSTAT)

Έτος	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Εξέλιξη ΑΕΠ (%)	4,4	2,3	5,5	3,5	-0,2	-3,1	-4,9	-7,1	-6,4	-3,7	0,6*	2,9*

*Πρόβλεψη

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Invest in Greece, το έτος 2012 ο σχηματισμός παγίου κεφαλαίου στην Ελλάδα ανήλθε στα 25,5 δις Ευρώ σε σταθερές τιμές προηγούμενου έτους, εμφανίζοντας μείωση 19% σε σύγκριση με τα μεγέθη του έτους 2011 (31,5 δις Ευρώ). Η μεγάλη πτώση των επενδύσεων πρέπει να σημειωθεί ότι προέρχεται κυρίως από την κατάρρευση των επενδύσεων στην ιδιωτική κατοικία και αντίστοιχα σε άλλες κατασκευές, απόρροια και της διακοπής χρηματοδότησης σημαντικών έργων υποδομής. Ειδικά οι επενδύσεις σε άυλα πάγια και σε εξοπλισμό, μηχανολογικό και λοιπό, δείχνουν, σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες επενδύσεων κεφαλαίου, μια σχετική αντοχή – χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι ετήσιες επενδύσεις σε αυτές τις κατηγορίες δεν έχουν υποχωρήσει κατά 40% από το 2008 έως το 2012.

Σχήμα 2.5-1: Ανάλυση παγίων επενδύσεων εκ. ευρώ (Πηγή: EUROSTAT)

Οι συνολικές εισροές κεφαλαίων ξένων επενδύσεων στην χώρα κατά το 2011 ανήλθαν σε 2.781 εκατ. Ευρώ, ενώ κατά το έτος 2012 σε 2.942 εκατ. Ευρώ, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 5,8% (Πηγή: Invest in Greece).

³¹ <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=16&la=2>

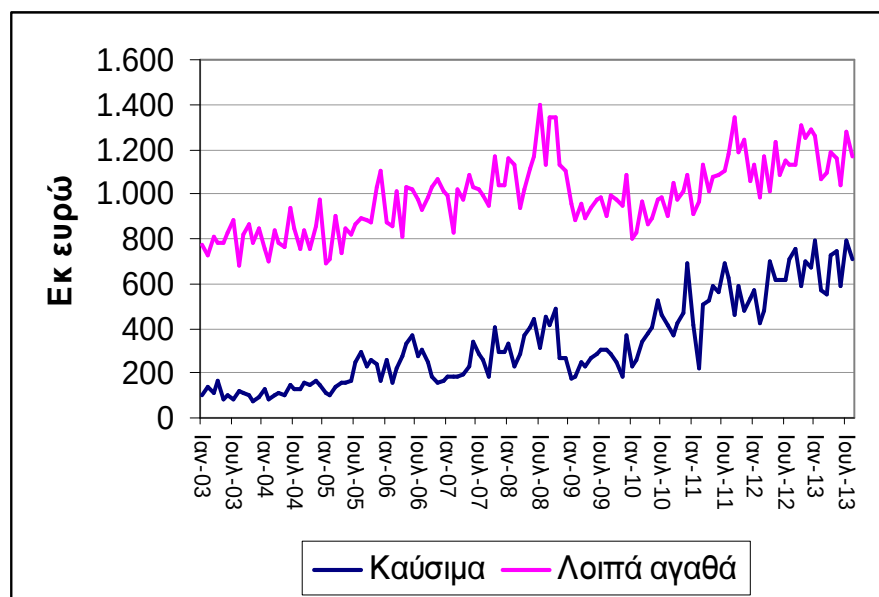
³² http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/data/main_tables

Κατά την ΤτΕ οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις το 2012 ήταν 1,35 δις ευρώ, **Πίνακας 2.5-2**, αυξημένες σημαντικά σε σχέση με το 2010 και 2011. Τα στοιχεία του 2013 δεν περιλαμβάνουν τα στοιχεία Δεκεμβρίου 2013, αλλά σε κάθε περίπτωση για τα έτη 2011 και 2012 καταγράφεται σταδιακά μια αποκατάσταση της εισροής επενδύσεων μετά την μεγάλη μείωση του 2010.

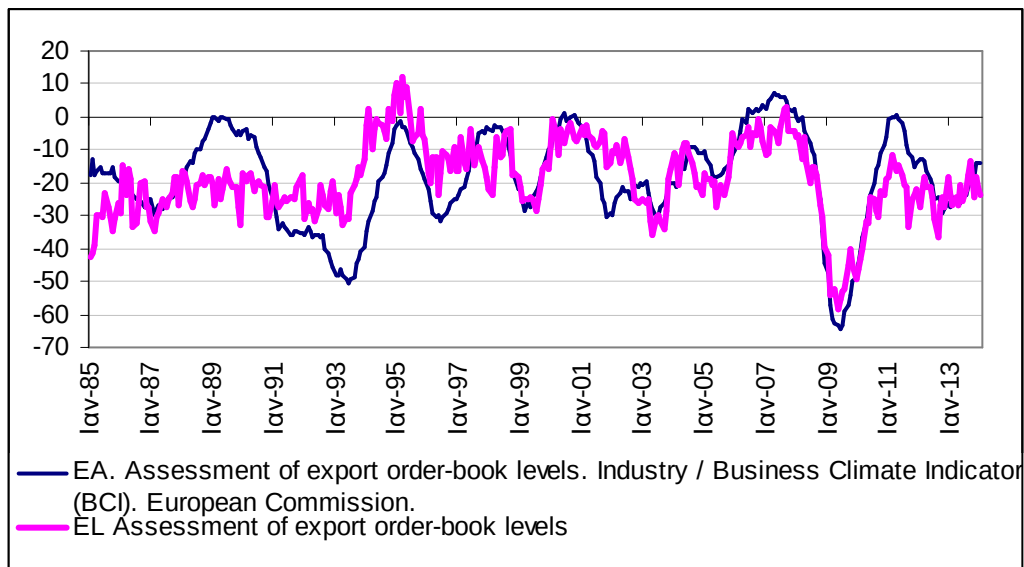
Πίνακας 2.5-2: Άμεσες επενδύσεις μη κατοίκων στην Ελλάδα εκ ευρώ (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος)

ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ Μη κατοίκων στην Ελλάδα. ΤτΕ. (*Ιαν-Νοε 2013)										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013Ε*
εκ ευρώ	1.692,6	501,2	4.268,6	1.542,6	3.071,1	1.753,8	249,1	822,3	1.354,4	746,9
% YoY		-70,4%	751,7%	-63,9%	99,1%	-42,9%	-85,8%	230,1%	64,7%	-44,9%

Όσον αφορά την εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας, όπως φαίνεται στο **Σχήμα 2.5-2**, οι εξαγωγές ελληνικών αγαθών κατά το έτος 2012 εμφάνισαν άνοδο για τρίτη συνεχή χρονιά και ανήλθαν σε 27,6 δις Ευρώ από 24,3 δις Ευρώ το 2011. Η μεταβολή αυτή οφείλεται κυρίως στη μεγάλη αύξηση των εξαγωγών καυσίμων, αποτέλεσμα σημαντικών επενδύσεων στα δύο μεγάλα διυλιστήρια της χώρας που έχουν αυξήσει την ικανότητα τους να προσφέρουν προϊόντα που απορροφώνται από τις αγορές του εξωτερικού.

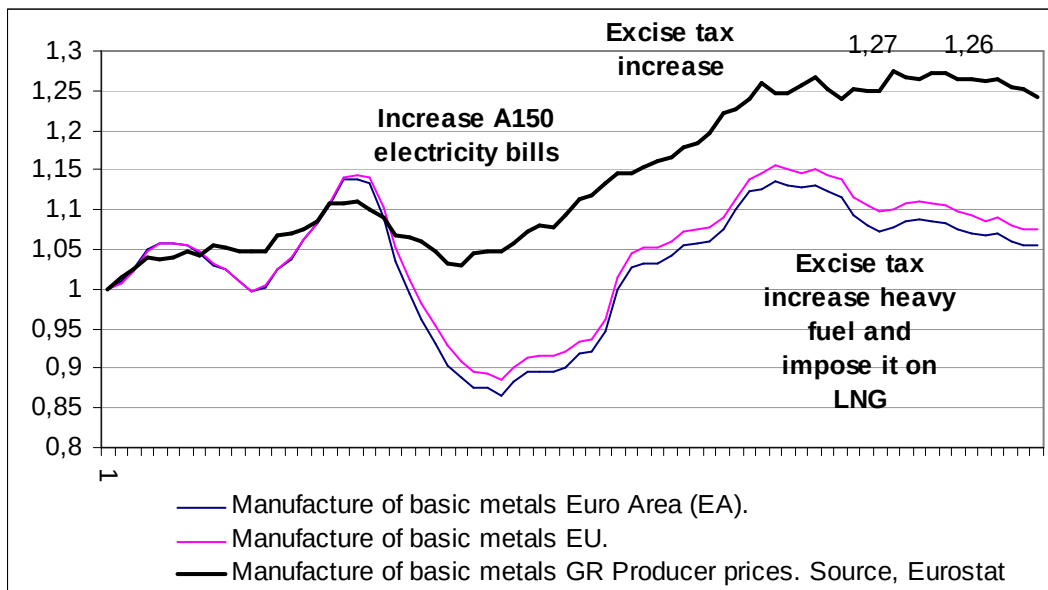
Σχήμα 2.5-2: Εξαγωγές καυσίμων και αγαθών εκτός πλοίων, εκ ευρώ (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος)

Σχήμα 2.5-3: Δείκτης βιομηχανικής εμπιστοσύνης Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Υπο-δείκτης βιβλίου παραγγελιών εξαγωγών. (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή)

Η εξέταση της εξέλιξης του βιβλίου εξαγωγών της βιομηχανίας από την έρευνα βιομηχανικής εμπιστοσύνης σε Ελλάδα και ζώνη του ευρώ, βλ. **Σχήμα 2.5-3**, δείχνει πως η ήπια ανάκαμψη των εξαγωγών, μετά την σημαντική υποχώρηση τους την περίοδο 2009-2010, ακολουθεί την εξέλιξη των ευρωπαϊκών εξαγωγών, χωρίς η χώρα να έχει αποκτήσει μια πιο ισχυρή, αναλογικά, εξαγωγική δυναμική. Η εξέλιξη αυτή όμως είναι αναμενόμενη καθώς από την μια πλευρά η αυξημένη αβεβαιότητα στη χώρα, το PSI και οι εξελίξεις στον τραπεζικό κλάδο, αλλά και ο κατακερματισμός της ενιαίας αγοράς χρηματοοικονομικών υπηρεσιών οδήγησε σε συνθήκες χρηματοοικονομικής «ασφυξίας» ειδικά τις μεταποιητικές επιχειρήσεις, που συνήθως χρησιμοποιούν εισροές και από αλλοδαπούς προμηθευτές οι οποίοι πλέον α) δεν παρείχαν πίστωση, β) δεν μπορούσαν να ασφαλίσουν τις εμπορικές συναλλαγές τους με ελληνικές επιχειρήσεις γ) δεν δέχονταν εγγυητικές επιστολές από ελληνικές τράπεζες.

Επιπλέον σημειώνεται ότι η σημαντική απόκλιση των ονομαστικών επιτοκίων για επιχειρηματικά δάνεια στη Ελλάδα έναντι αυτών της Ευρωζώνης, 5,8-6,4 % έναντι 3,8% για το έτος 2012, δεν αντικατοπτρίζει πλήρως την έκταση της αποκοπής των Ελληνικών επιχειρήσεων από το δίκτυο ξένων προμηθευτών και πελατών, την επιβάρυνση των επιτοκίων αυτών σε επιχειρήσεις με ταχέως συρρικνούμενο κύκλο εργασιών σε μια οικονομία με αρνητικό πλέον πληθωρισμό καθώς και την απομόχλευση της ιδιωτικής οικονομίας. Επιπλέον, οι αυξήσεις στους φόρους και τα τιμολόγια ενέργειας για τον παραγωγικό τομέα συνέβαλλαν στην επιπλέον αύξηση του κόστους παραγωγής ειδικά εξαγωγικών ενεργοβόρων κλάδων, βλ. **Σχήμα 2.5-4**, υπονομεύοντας την επιθυμητή ανάκαμψη μέσω εξαγωγών.

Σχήμα 2.5-4: Επίπτωση μεταβολών κόστους ενέργειας στο κόστος παραγωγού στον κλάδο βασικών μετάλλων (Πηγή: Eurostat)

Όσον αφορά την Οικονομική δραστηριότητα σε επίπεδο Περιφέρειας, στον **Πίνακα 2.5-3** δίνονται στοιχεία για την κατάταξη των περιφερειών, σύμφωνα με τα στοιχεία της τετραμηνιαίας έκδοσης του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, με βάση το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Προϊόν και τα ποσοστά ανεργίας (ΚΕΠΕ, Ιούνιος 2013). Η Περιφέρεια Αττικής με βάση τα στοιχεία του ΚΕΠΕ είναι πρώτη στην κατάταξη του κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Προϊόντος, μεταξύ των διοικητικών περιφερειών.

Πίνακας 2.5-3: Πρόσφατες κατατάξεις ελληνικών περιφερειών (Πηγή: ΚΕΠΕ)

I. Το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Προϊόν το 2010 (χιλιάδες ευρώ) κατ' αύξουσα σειρά

Η	ΔΕ	Θ	ΑΜΘ	ΚΜ	ΒΑ	Π	Ι	Κ	ΔΜ	ΣΕ	ΝΑ	Α
13,73	13,85	14,60	14,93	15,39	15,79	15,98	17,19	17,88	18,04	18,14	24,14	25,93

II. Ποσοστό ανεργίας το 2010 (%) κατά φθίνουσα σειρά

ΔΜ	Ι	ΝΑ	ΑΜΘ	ΚΜ	Η	ΣΕ	Α	Θ	Κ	ΔΕ	Π	ΒΑ
15,48	14,80	14,28	14,23	13,48	12,63	12,53	12,30	12,10	11,68	11,65	9,85	8,98

III. Ποσοστό ανεργίας το 2011 (%) κατά φθίνουσα σειρά

ΔΜ	ΑΜΘ	ΚΜ	ΣΕ	Α	ΔΕ	Θ	Η	Κ	ΝΑ	ΒΑ	Π	Ι
23,18	19,88	19,55	18,95	17,60	17,33	16,85	16,73	15,38	15,05	14,35	14,25	14,18

IV. Ποσοστό ανεργίας το 2012 (%) κατά φθίνουσα σειρά

ΔΜ	ΣΕ	ΚΜ	ΔΕ	Α	Η	Θ	ΑΜΘ	Κ	ΒΑ	Π	ΝΑ	Ι
29,90	27,78	26,00	25,50	25,33	22,90	22,60	22,45	21,78	21,18	19,85	15,13	14,70

V. Ποσοστό ανεργίας το 2010-2012 (μέσος τριών ετών σε %) κατά φθίνουσα σειρά

ΔΜ	ΣΕ	ΚΜ	ΑΜΘ	Α	ΔΕ	Η	Θ	Κ	ΒΑ	ΝΑ	Π	Ι
22,85	19,75	19,68	18,85	18,41	18,16	17,42	17,18	16,28	14,83	14,82	14,65	14,56

Συντομογραφίες: Α (Αττική), ΑΜΘ (Ανατολική Μακεδονία και Θράκη), ΒΑ (Νήσος Βορείου Αιγαίου), ΔΕ (Δυτική Ελλάδα), ΔΜ (Δυτική Μακεδονία), Η (Ηπείρος), Θ (Θεσσαλία), Ι (Ιόνια Νήσα), Κ (Κρήτη), ΚΜ (Κεντρική Μακεδονία), ΝΑ (Νήσος Νοτίου Αιγαίου), Π (Ποσειδάωνης), ΣΕ (Στερεά Ελλάδα και Εύβοια).

Τέλος, όσον αφορά την επιχειρηματικότητα, σύμφωνα με τη σχετική Έκθεση³³ της Παγκόσμιας Τράπεζας (Doing Business 2014) το επιχειρηματικό περιβάλλον στην Ελλάδα καταγράφει βελτίωση την τελευταία τριετία. Στην παγκόσμια κατάταξη ως προς την ευκολία του επιχειρείν, η χώρα μας κατατάσσεται στη θέση **72** μεταξύ **189** οικονομιών. Στην Έκθεση σημειώνεται ότι η Ελλάδα σημείωσε τη μεγαλύτερη βελτίωση όσον αφορά την ευκολία της έναρξης μιας επιχείρησης το προηγούμενο έτος, με μείωση των διαδικασιών αλλά ταυτόχρονη αύξηση του χρόνου. Το γεγονός αυτό αποδίδεται κυρίως στην διευκόλυνση διαδικασιών ίδρυσης επιχειρήσεων, στην κατάργηση του ελάχιστου ποσού κεφαλαίου για την ίδρυση ΕΠΕ και τη μείωση του ελάχιστου κεφαλαίου για την ίδρυση Α.Ε. Παρά το γεγονός ότι στην ως άνω έκθεση δεν εξετάζεται ρητά η διαδικασία αδειοδότησης, εκτιμάται ότι η απλοποίηση και εξορθολογισμός των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης είναι δυνατόν να έχουν συνεισφέρει στη διευκόλυνση διαδικασιών ίδρυσης και λειτουργίας παραγωγικών εγκαταστάσεων. Σημειώνεται ότι η διαδικασία έκδοσης άδειας αποθήκης, διαδικασία που χρησιμοποιείται ως δείκτης αναφοράς για τον χρόνο αδειοδότησης στην ως άνω Έκθεση, εμφάνισε μείωση του απαιτούμενου χρόνου έκδοσης από 170 ημέρες στην έκθεση του 2012, σε 105 ημέρες στην Έκθεση του 2013.

Στην αντίστοιχη Έκθεση του προηγούμενου έτους η χώρας μας κατατασσόταν στη θέση **78**, ενώ στην έκθεση του **2011** καταλάμβανε τη θέση **109**. Σημειώνεται ότι σε αρκετές διαδικασίες που εξετάζει η έκθεση υπάρχουν ακόμα σημαντικά περιθώρια βελτίωσης, και ειδικά στην επιβολή της εφαρμογής συμφωνιών, την ολοκλήρωση διαδικασίας εκκαθάρισης και την μεταγραφή ακινήτων. Μάλιστα στις δύο πρώτες περιπτώσεις, που είναι ιδιαίτερα κρίσιμες στην παρούσα συγκυρία, καταγράφεται επιδείνωση. Αντίθετα, στην επίσης σημαντική περίπτωση προστασίας των επενδυτών έχει καταγραφεί βελτίωση.

³³ <http://www.doingbusiness.org/>

Rank	Economy	DB2014 reforms	Rank	Economy	DB2014 reforms	Rank	Economy	DB2014 reforms
1	Singapore	2	64	St. Lucia	0	127	Honduras	0
2	Hong Kong SAR, China	1	65	Italy	3	128	Egypt, Arab Rep.	0
3	New Zealand	1	66	Trinidad and Tobago	1	129	Kenya	0
4	United States	0	67	Ghana	0	130	Bangladesh	1
5	Denmark	0	68	Kyrgyz Republic	0	131	Bosnia and Herzegovina	0
6	Malaysia	3	69	Turkey	3	132	Uganda	1
7	Korea, Rep.	1	70	Azerbaijan	3	133	Yemen, Rep.	0
8	Georgia	1	71	Antigua and Barbuda	0	134	India	0
9	Norway	0	72	Greece	3	135	Ecuador	1
10	United Kingdom	2	73	Romania	3	136	Lesotho	1
11	Australia	1	74	Vanuatu	1	137	Cambodia	0
12	Finland	0	75	Czech Republic	1	138	West Bank and Gaza	1
13	Iceland	1	76	Mongolia	3	139	Mozambique	2
14	Sweden	1	77	Dominica	0	140	Burundi	6
15	Ireland	0	78	Moldova	3	141	Bhutan	2
16	Taiwan, China	0	79	Guatemala	3	142	Sierra Leone	0
17	Lithuania	2	80	Seychelles	0	143	Tajikistan	2
18	Thailand	1	81	San Marino	0	144	Liberia	2
19	Canada	0	82	St. Vincent and the Grenadines	0	145	Tanzania	2
20	Mauritius	3	83	Zambia	1	146	Uzbekistan	6
21	Germany	0	84	Bahamas, The	2	147	Nigeria	0
22	Estonia	1	85	Sri Lanka	4	148	Madagascar	2
23	United Arab Emirates	3	86	Kosovo	3	149	Sudan	0
24	Latvia	4	87	Morocco	3	150	Gambia, The	1
25	Macedonia, FYR	6	88	Uruguay	1	151	Iraq	0
26	Saudi Arabia	0	89	Croatia	5	152	Iran, Islamic Rep.	0
27	Japan	0	90	Albania	1	153	Algeria	0
28	Netherlands	2	91	Barbados	0	154	Burkina Faso	1
29	Switzerland	0	92	Russian Federation	5	155	Mali	0
30	Austria	0	93	Serbia	0	156	Micronesia, Fed. Sts.	0
31	Portugal	1	94	Jamaica	3	157	Togo	3
32	Rwanda	8	95	Maldives	1	158	Comoros	1
33	Slovenia	1	96	China	2	159	Lao PDR	1
34	Chile	1	97	Solomon Islands	0	160	Djibouti	3
35	Israel	2	98	Namibia	0	161	Suriname	2
36	Belgium	0	99	Vietnam	2	162	Bolivia	0
37	Armenia	2	100	Palau	2	163	Gabon	3
38	France	1	101	St. Kitts and Nevis	0	164	Afghanistan	2
39	Cyprus	0	102	Costa Rica	2	165	Syrian Arab Republic	0
40	Puerto Rico (U.S.)	0	103	Malta	1	166	Equatorial Guinea	0
41	South Africa	1	104	Kuwait	1	167	Côte d'Ivoire	4
42	Peru	0	105	Nepal	1	168	Cameroon	0
43	Colombia	2	106	Belize	0	169	São Tomé and Príncipe	0
44	Montenegro	2	107	Grenada	0	170	Zimbabwe	0
45	Poland	2	108	Philippines	3	171	Malawi	1
46	Bahrain	1	109	Paraguay	1	172	Timor-Leste	0
47	Oman	0	110	Pakistan	0	173	Mauritania	1
48	Qatar	1	111	Lebanon	0	174	Benin	2
49	Slovak Republic	0	112	Ukraine	8	175	Guinea	3
50	Kazakhstan	2	113	Papua New Guinea	0	176	Niger	2
51	Tunisia	0	114	Marshall Islands	0	177	Haiti	0
52	Spain	1	115	Guyana	1	178	Senegal	1
53	Mexico	3	116	Brazil	0	179	Angola	0
54	Hungary	0	117	Dominican Republic	0	180	Guinea-Bissau	1
55	Panama	4	118	El Salvador	1	181	Venezuela, RB	1
56	Botswana	1	119	Jordan	0	182	Myanmar	1
57	Tonga	1	120	Indonesia	1	183	Congo, Dem. Rep.	3
58	Bulgaria	0	121	Cape Verde	2	184	Eritrea	0
59	Brunei Darussalam	1	122	Kiribati	0	185	Congo, Rep.	3
60	Luxembourg	0	123	Swaziland	2	186	South Sudan	0
61	Samoa	0	124	Nicaragua	2	187	Libya	0
62	Fiji	0	125	Ethiopia	0	188	Central African Republic	1
63	Belarus	4	126	Argentina	1	189	Chad	1

Σχήμα 2.5-5: Κατάταξη ελληνικής οικονομίας στην ευκολία του επιχειρείν (Πηγή: Doing Business 2014)

Παράλληλα, δείκτες ανταγωνιστικότητας που βασίζονται στις εκτιμήσεις επιχειρηματιών, σε αντίθεση με τους δείκτες που εξετάζουν συγκεκριμένες διαδικασίες όπως η έκθεση του Doing Business, καταγράφουν την σημαντική υποχώρηση της ανταγωνιστικότητας της χώρας εξαιτίας της αποσταθεροποίησης του μακροοικονομικού και χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος και της υποχώρησης της εμπιστοσύνης στους θεσμούς και την αποτελεσματική λειτουργία των αγορών (το τελευταίο διαμορφώνεται από υπο-δείκτες που μετρούν για παράδειγμα την αρνητική επίπτωση της φορολογίας στα κίνητρα για επενδύσεις, την επίπτωση του πλαισίου για άμεσες

ξένες επενδύσεις στον ανταγωνισμό και την προστασία του ανταγωνισμού). Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξελίξεις στις κατατάξεις των επιμέρους πυλώνων που διαμορφώνουν τον δείκτη ανταγωνιστικότητας του World Economic Forum. Είναι αξιοσημείωτο επίσης ότι η κατάταξη στην αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας δεν έχει βελτιωθεί, παρά την διευκόλυνση των μισθολογικών προσαρμογών, καθώς την ίδια ώρα καταγράφεται η μεγάλη μείωση σε άλλους δείκτες όπως της ικανότητας της χώρας να αξιοποιεί τις δεξιότητες.

Πίνακας 2.5-4: Κατάταξη ελληνικής οικονομίας στην ανταγωνιστικότητα (Πηγή: World Economic Forum 2014)

WEF GCI, Πυλώνες, Κατατάξεις	2013-2014 Κατάταξη	2007-2008 Κατάταξη
1 ^{ος} πυλώνας: Θεσμοί, 1-7 (καλύτερο)	103	49
2 ^{ος} πυλώνας: Υποδομές, 1-7 (καλύτερο)	38	35
3 ^{ος} πυλώνας: Μακροοικονομικό περιβάλλον, 1-7 (καλύτερο)	147	106
4 ^{ος} πυλώνας: Υγεία και βασική εκπαίδευση, 1-7 (καλύτερο)	35	42
5 ^{ος} πυλώνας: Ανώτερη εκπαίδευση και επιμόρφωση, 1-7 (καλύτερο)	41	39
6 ^{ος} πυλώνας: Αποδοτικότητα της αγοράς αγαθών, 1-7 (καλύτερο)	108	60
7 ^{ος} πυλώνας: Αποδοτικότητα της αγοράς εργασίας, 1-7 (καλύτερο)	127	120
8 ^{ος} πυλώνας: Ανάπτυξη της οικονομικής αγοράς, 1-7 (καλύτερο)	138	60
9 ^{ος} πυλώνας: Τεχνολογική ετοιμότητα, 1-7 (καλύτερο)	39	58
10 ^{ος} πυλώνας: Μέγεθος της αγοράς, 1-7 (καλύτερο)	47	39
11 ^{ος} πυλώνας: Πολυπλοκότητα των επιχειρήσεων, 1-7 (καλύτερο)	83	62
12 ^{ος} πυλώνας: Καινοτομία, 1-7 (καλύτερο)	87	63

Έτσι συνολικά καταγράφεται πως σύμφωνα με τους ως άνω δείκτες η **όποια πρόοδος σε θέματα όπως η ίδρυση εταιρειών, ή ακόμα και η εξεταζόμενη διαδικασία αδειοδότησης και άλλες αντίστοιχες μεταρρυθμίσεις δεν μπόρεσαν ουσιαστικά να αναδειχθούν**, καθώς η γενικότερη μακροοικονομική και θεσμική αποσταθεροποίηση υπερκέρασαν τις όποιες θετικές επιπτώσεις μπορούσαν να έχουν αυτές οι μεταρρυθμίσεις. Το γεγονός αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη όταν θα αναζητούνται οι επιπτώσεις από μεταρρυθμίσεις, και ενδεχομένως αυτές να μην καταγράφονται θετικά στην παρούσα συγκυρία. Η αδυναμία εντοπισμού σήμερα αυτών των επιπτώσεων δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να εκληφθεί ως μη επιτυχής εφαρμογή μιας μεταρρύθμισης, καθώς οι θετικές αυτές επιπτώσεις αναδεικνύονται όταν θα έχει εξομαλυνθεί η μακροοικονομική κατάσταση της χώρας και θα έχουν επανέλθει σε αποδεκτά επίπεδα οι συνθήκες χρηματοδότησης της παραγωγικής οικονομίας.

2.5.2. Επίπτωση στις επιχειρήσεις (ενδεικτικά ανά μέγεθος, κλάδο ή βαθμό συνεισφοράς στο ΑΕΠ)

Για την αξιολόγηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Ν. 4014/2011 ανά κλάδο οικονομίας και συνεισφορά στο ΑΕΠ αξιοποιήθηκαν δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ) και την Eurostat. Για λόγους πληρότητας της Έκθεσης στο πλαίσιο της παρούσης αξιοποιήθηκαν στοιχεία και από τις δύο πηγές παρά το γεγονός ότι παρουσιάζονται μικρές αποκλίσεις τόσο όσον αφορά την ομαδοποίηση των δραστηριοτήτων, όσο και τις καταγραφείσες τιμές.

Σημειώνεται ότι τα στοιχεία της Eurostat καλύπτουν την περίοδο 2003-2011, ενώ αυτά της ΕΛ-ΣΤΑΤ αφορούν την περίοδο 2004-2013.

Όσον αφορά τα στοιχεία της **ΕΛ.ΣΤΑΤ**, για την αξιολόγηση των δυνητικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του Ν. 4014/2011, πραγματοποιήθηκε αντιστοίχιση κατά το δυνατό των οικονομικών κλάδων με τις Ομάδες δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων, που εξετάσθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας Μελέτης, όπως κατατάσσονται στην Υ.Α. 1958/2012 . Δεδομένου ότι:

- Ο κλάδος «Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία» (Α) περιλαμβάνει δραστηριότητες που αντιστοιχούν στην Ομάδα 8 (Υδατοκαλλιέργειες)
- Ο κλάδος «Ορυχεία και Λατομεία, μεταποίηση, ενέργεια, παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων» (Β-Ε) περιλαμβάνει δραστηριότητες των Ομάδων 4 (Συστήματα περιβαλλοντικών Υποδομών), 5 (Εξορυκτικές Δραστηριότητες) και 9 (Βιομηχανικές δραστηριότητες)
- Ο κλάδος «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και μοτοσικλετών, μεταφορά και αποθήκευση, υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης» (Ζ-Θ) περιλαμβάνει δραστηριότητες της Ομάδας 6 (Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης) - γύρω από τις οποίες όμως δραστηριοποιούνται και άλλες συναφείς δραστηριότητες.

στον **Πίνακα 2.5-5** παρουσιάζεται η συμμετοχή σε εκ. € των επί μέρους οικονομικών κλάδων στη Συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία, (ΑΠΑ) για την περίοδο 2004-2013, ενώ στον **Πίνακα 2.5-6** δίνεται η συμμετοχή στην ΑΠΑ των οικονομικών κλάδων που αφορούν και περιλαμβάνουν τις **Ομάδες 4,5,6, 8 και 9**, με βάση την **Υ.Α. 1958/2012**.

Πίνακας 2.5-5: Συμμετοχή οικονομικών κλάδων στην ΑΠΑ εκ. € , 2004-2013 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ)

Κωδικός NACE2	Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
A	Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	8.208	8.428	6.834	6.830	6.394	6.372	6.300	6.175	5.751	4.485
B Γ Δ Ε	Ορυχεία και Λατομεία, Μεταποίηση, Ενέργεια, Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων	20.816	21.957	23.747	24.883	25.402	25.127	26.371	24.402	24.404	17.795
ΣΤ	Κατασκευές	11.003	12.050	16.293	15.243	13.890	10.553	6.772	4.561	3.616	2.260
Ζ Η Θ	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και μοτοσικλετών, Μεταφορά και αποθήκευση, Υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης	50.557	46.043	48.804	53.467	55.227	51.229	49.980	45.723	39.801	28.377
Ι	Ενημέρωση και επικοινωνία	6.800	6.833	7.783	7.914	9.338	10.206	9.464	8.894	8.309	5.428
Κ	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	8.153	8.463	8.985	9.110	9.384	9.214	9.245	8.958	8.326	5.949
Λ	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	18.563	19.870	19.479	23.837	26.923	28.826	27.371	28.929	28.456	20.098
Μ Ν	Επαγγελματικές επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	5.991	9.801	11.278	11.615	11.411	12.729	11.050	8.834	8.227	5.366
Ξ Ο Π	Δημόσια Διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, Εκπαίδευση, Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και κοινωνική μέριμνα	30.579	31.547	32.132	34.663	38.996	42.642	39.628	37.469	35.520	25.420
Ρ Σ,Τ,Υ	Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία, επισκευές ειδών νοικοκυριού και άλλες υπηρεσίες	5.870	7.603	8.323	8.059	8.070	9.005	9.041	9.191	8.110	5.899
	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	166.540	172.595	183.659	195.622	205.035	205.901	195.222	183.137	170.521	121.077
	Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (σε αγοραίες τιμές)	185.266	193.049	208.619	223.161	233.199	231.079	222.152	208.531	193.749	137.470

Πίνακας 2.5-6: Συμμετοχή (%) οικονομικών κλάδων Α, Β-Ε και Ζ-Θ στην ΑΠΑ, 2004-2013. Στους κλάδους αυτούς περιλαμβάνονται έργα και δραστηριότητες των Ομάδων 4,5,6, 8 και 9 Υ.Α. 1958/2012, (Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ)

Οικονομικός Κλάδος	Περιλαμβάνουν την Ομάδα(ΥΑ 1958/2011)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (Α) -Υδατοκαλλιέργειες	8	5%	5%	4%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	4%
Ορυχεία και Λατομεία, μεταποίηση, ενέργεια, παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων (Β-Ε)	4,5,9	12%	13%	13%	13%	12%	12%	14%	13%	14%	15%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και μοτοσικλετών, μεταφορά και αποθήκευση, υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης (Ζ-Θ)	6	30%	27%	27%	27%	27%	25%	26%	25%	23%	23%
Συνολική συμμετοχή σε ΑΠΑ		48%	44%	43%	44%	42%	40%	42%	42%	41%	42%

Σύμφωνα με τα στοιχεία και την ομαδοποίηση των δραστηριοτήτων της ΕΛ.ΣΤΑΤ σημαντική συνεισφορά στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) έχει ο κλάδος «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και μοτοσικλετών, μεταφορά και αποθήκευση, υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης καταλύματα και υπηρεσίες εστίασης» με ποσοστό που κυμαίνεται από 23-30% για την περίοδο 2004-2013. Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνονται εν μέρει και οι δραστηριότητες της Ομάδας 6, «Τουριστικές εγκαταστάσεις, και έργα αστικής ανάπτυξης, κτιριακού τομέα, αθλητισμού και αναψυχής».

Ο κλάδος «Ορυχεία και λατομεία, μεταποίηση, ενέργεια, παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων» που περιλαμβάνει δραστηριότητες των Ομάδων 4, 5 και 9 συμμετέχει στην ΑΠΑ με ποσοστό 12-15%.

Ο κλάδος «Γεωργία, δασοκομία και αλιεία και ιχθυοκαλλιέργειες» που περιλαμβάνει δραστηριότητες της Ομάδας 8, «Υδατοκαλλιέργειες», συμμετέχει σε ποσοστό 3-5%.

Η συνολική συμμετοχή των ως άνω δραστηριοτήτων Α, Β-Ε και Ζ-Θ στην ΑΠΑ της χώρας για τα τελευταία δέκα έτη κυμαίνεται από 40-48%.

Ειδικά για τα δύο τελευταία έτη το 2012 και το 2013, που θεωρούνται ως έτη αναφοράς για την έναρξη εφαρμογής του Ν. 4014/2011 η συνολική συμμετοχή των κλάδων αυτών στην ΑΠΑ είναι ίση με 41 και 42%, αντίστοιχα.

Επιπλέον, και προκειμένου να αξιολογηθεί περαιτέρω η επίπτωση από την εφαρμογή του Ν. 4014/2011 στις επιχειρήσεις και στο ΑΕΠ, στον **Πίνακα 2.5-7** παρουσιάζεται η συμμετοχή σε εκ. € των επί μέρους οικονομικών κλάδων στην Παραγωγή Αγαθών και Υπηρεσιών για την περίοδο 2003-2011 **με βάση αυτή τη φορά τα στοιχεία της Eurostat**. Αντίστοιχα, χρήσιμα στοιχεία μπορεί να αντληθούν από τους πίνακες εισροών –εκροών της Eurostat, και ειδικά από τον πίνακα εισροών (**Πίνακας 2.5-8**).

Πίνακας 2.5-7: Συμμετοχή οικονομικών κλάδων στην Παραγωγή Αγαθών και Υπηρεσιών εκ. €, 2003-2011 (Πηγή: Eurostat)

Εκ Ευρώ. Τρέχουσες τιμές.	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Total - All NACE activities	268.157,3	286.850,9	315.271,6	345.141,8	370.373,9	383.733,0	374.008,6	351.385,1	335.234,4
Manufacturing	48.622,4	50.577,4	53.550,3	58.447,3	61.446,1	65.647,1	57.430,3	59.275,1	59.442,9
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	39.952,9	42.295,6	41.030,4	44.133,3	49.585,0	51.056,4	47.029,0	45.472,8	41.645,0
Real estate activities	19.481,9	20.337,3	22.341,1	22.110,7	25.643,0	28.543,3	30.050,1	27.853,5	29.245,1
Transportation and storage	17.905,3	21.417,3	25.487,3	27.403,7	31.658,7	33.899,0	29.039,9	29.558,7	26.593,4
Public administration and defence; compulsory social security	19.293,8	21.623,5	21.651,6	22.144,9	24.537,0	25.689,0	30.106,1	25.829,0	23.841,3
Accommodation and food service activities	17.838,8	18.913,9	19.772,3	20.667,0	21.435,2	22.577,6	22.478,8	21.112,0	20.374,3
Construction	24.931,6	25.915,1	30.628,7	40.426,2	41.204,8	36.739,4	31.316,0	21.769,1	17.873,6
Professional, scientific and technical activities	8.132,2	8.348,6	13.332,1	16.391,3	17.508,7	15.594,9	19.643,5	17.456,5	16.272,1
Information and communication	9.345,8	9.956,1	12.118,6	13.799,9	14.743,4	17.006,2	17.781,9	16.244,7	15.442,3
Financial and insurance activities	9.505,1	11.618,7	11.679,7	12.931,7	13.676,0	14.081,2	14.145,6	13.779,7	13.356,4
Agriculture, forestry and fishing	13.291,7	13.010,9	13.646,7	12.006,4	12.472,3	12.213,2	11.697,6	12.216,2	12.846,3
Human health and social work activities	10.005,3	10.606,5	12.675,9	13.382,0	14.102,4	14.857,2	15.627,2	14.757,1	12.742,4
Education	9.905,2	10.790,0	10.165,6	10.443,8	11.263,8	12.440,8	12.766,3	11.887,6	11.275,3
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	4.960,4	5.217,9	5.892,7	6.999,0	7.497,6	8.473,1	8.716,5	8.320,9	8.696,8
Other service activities	4.739,2	5.015,2	6.219,4	7.372,6	7.444,2	7.301,3	7.868,2	7.694,6	7.898,6
Administrative and support service activities	3.062,3	3.196,7	5.969,8	6.556,3	6.254,8	7.339,4	7.741,7	7.609,9	7.167,4
Arts, entertainment and recreation	2.744,5	3.086,6	4.170,2	4.549,3	4.110,3	4.361,6	4.701,3	4.507,3	4.711,6
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	2.090,1	2.322,2	2.247,4	2.524,7	2.811,6	3.022,0	3.199,3	3.341,2	3.285,3
Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use	1.068,6	1.195,8	1.191,1	1.219,7	1.272,7	1.335,8	1.426,5	1.378,9	1.323,5
Mining and quarrying	1.280,2	1.405,7	1.500,9	1.632,2	1.706,2	1.554,6	1.242,8	1.320,1	1.200,9
% Παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών (σε βασικές τιμές)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Manufacturing	18,13%	17,63%	16,99%	16,93%	16,59%	17,11%	15,36%	16,87%	17,73%
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	14,90%	14,74%	13,01%	12,79%	13,39%	13,31%	12,57%	12,94%	12,42%
Real estate activities	7,27%	7,09%	7,09%	6,41%	6,92%	7,44%	8,03%	7,93%	8,72%
Transportation and storage	6,68%	7,47%	8,08%	7,94%	8,55%	8,83%	7,76%	8,41%	7,93%
Public administration and defence; compulsory social security	7,19%	7,54%	6,87%	6,42%	6,62%	6,69%	8,05%	7,35%	7,11%
Accommodation and food service activities	6,65%	6,59%	6,27%	5,99%	5,79%	5,88%	6,01%	6,01%	6,08%
Construction	9,30%	9,03%	9,72%	11,71%	11,13%	9,57%	8,37%	6,20%	5,33%
Professional, scientific and technical activities	3,03%	2,91%	4,23%	4,75%	4,73%	4,06%	5,25%	4,97%	4,85%
Information and communication	3,49%	3,47%	3,84%	4,00%	3,98%	4,43%	4,75%	4,62%	4,61%
Financial and insurance activities	3,54%	4,05%	3,70%	3,75%	3,69%	3,67%	3,78%	3,92%	3,98%
Agriculture, forestry and fishing	4,96%	4,54%	4,33%	3,48%	3,37%	3,18%	3,13%	3,48%	3,83%
Human health and social work activities	3,73%	3,70%	4,02%	3,88%	3,81%	3,87%	4,18%	4,20%	3,80%
Education	3,69%	3,76%	3,22%	3,03%	3,04%	3,24%	3,41%	3,38%	3,36%
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	1,85%	1,82%	1,87%	2,03%	2,02%	2,21%	2,33%	2,37%	2,59%
Other service activities	1,77%	1,75%	1,97%	2,14%	2,01%	1,90%	2,10%	2,19%	2,36%
Administrative and support service activities	1,14%	1,11%	1,89%	1,90%	1,69%	1,91%	2,07%	2,17%	2,14%
Arts, entertainment and recreation	1,02%	1,08%	1,32%	1,32%	1,11%	1,14%	1,26%	1,28%	1,41%
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	0,78%	0,81%	0,71%	0,73%	0,76%	0,79%	0,86%	0,95%	0,98%
Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use	0,40%	0,42%	0,38%	0,35%	0,34%	0,35%	0,38%	0,39%	0,39%
Mining and quarrying	0,48%	0,49%	0,48%	0,47%	0,46%	0,41%	0,33%	0,38%	0,36%

Πίνακας 2.5-8: Πίνακας εισροών 2010 εκ. € (Πηγή: Eurostat)

		Year 2010	Table 16: Use table at purchasers' prices					5: Use table at purchaser table at purd6: Use table at purchasers					Mio. NAC s					Mio. NAC		Current prices	
		Greece	Greece					Greece					Greece					Greece		Greece	
		INDUSTRIES (NACE Rev2)	INPUT OF INDUSTRIES (NACE)					INPUT OF INDUSTRIES (NACE)					L CONSUMPT					CAPITAL		EXPORTS	
			Crop and animal production, hunting and related service activities	Forestry and logging	Fishing and aquaculture	Mining and quarrying	Sum manufacturing industries	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	Water collection, treatment and supply	Sewerage, waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery, remediation activities and other waste management	Construction	Accommodation and food service activities	Travel agency, tour operator reservation service and related activities	Total	Final consumption expenditure	Gross capital formation	Exports FOB	Final uses at purchasers' prices	Total use at purchasers' prices		
		PRODUCTS (CPA*64)	A01	A02	A03	B		D35	E36	E37-E39	F	I	N79	TOTAL	P3	P5	P6	TFINU	TU		
No	Code		1	2	3	4		24	25	26	27	36	53	66	70	75	80	81	82		
1	CPA_A01	Products of agriculture, hunting and related services	2 145		3	4	4 268	1	1	23		736		7 207	5 109	224	1 578	6 911	14 118		
2	CPA_A02	Products of forestry, logging and related services		23		1	35		1			3		63	123		8	130	193		
3	CPA_A03	Fish and other fishing products; aquaculture products; support services to fishing			119		123					225		477	845	22	473	1 340	1 817		
4	CPA_B	Mining and quarrying				21	9 493				209			10 510							
		All manufactured goods	2 544	2	193	296	18 735	1 009	102	571	8 497	4 625	166	54 755			181	127	10 636		
24	CPA_D35	Electricity, gas, steam and air-conditioning	125			28	1 164	1 542	160	106	88	129	13	4 881	4 992		185	5 177	10 057		
25	CPA_E36	Natural water, water treatment and supply services	120			4	24	1	25	56	15			506	420			420	926		
		Sewerage, waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery, remediation activities and other waste management services								21	18	441	26	1 919	898		231	1 129	3 048		
26	CPA_E37-E39	Construction and construction works								3	1 608	41	16	3 381	1 166	20 102	563	21 831	25 212		
32	CPA_H50	Water transport services					35	4	1				2	336	300		14 581	14 881	15 216		
36	CPA_I	Accommodation and food services			6	2	92	9	2	1			26	2 667	20 026			20 026	22 693		
53	CPA_N79	Travel agency, tour operator and other reservation services and related services									1	33		751	999			999	1 750		
66	CPA_TOTAL	Total	5 475	27	414	693	39 863	3 840	461	1 028	14 997	7 874	1 158	156 163	211 258	38 955	39 803	290 015	446 179		
67	DP6A	Cif fob adjustments on exports																			
68	P33	Direct purchases abroad by residents													2 156			2 156	2 156		
69	P34	Purchases on the domestic territory by non-residents													- 9 611		9 611				
		Total intermediate consumption/final use at purchasers' prices	5 475	27	414	693	39 863	3 840	461	1 028	14 997	7 874	1 158	156 163	211 258	38 955	49 414	292 171	448 395		
70	P2PPP	prices	5 475	27	414	693	39 863	3 840	461	1 028	14 997	7 874	1 158	156 163	211 258	38 955	49 414	292 171	448 395		
71	D1	Compensation of employees ⁵⁾	1 040	27	97	461	8 786	1 298	335	741	3 139	2 422	255	80 493							
72	D11	Wages and salaries ⁴⁾	951	21	76	344	6 992	980	278	721	2 293	1 928	202	62 377							
73	D29_M_D39	Other net taxes on production ⁵⁾	- 2 696				3							- 2 343							
74	K1	Consumption of fixed capital ⁵⁾	1 722	27	179	192	2 589	749	243	166	1 030	1 022	69	35 647							
75	B2N_B3N	Operating surplus, net ⁵⁾	5 420	- 6	489	- 26	8 033	2 433	- 152	518	2 604	9 793	189	81 425							
76	B2G_B3G	Operating surplus, gross ⁵⁾	7 142	21	668	166	10 622	3 182	91	684	3 634	10 816	258	117 071							
77	B3G	Mixed income, gross ³⁾⁴⁾																			
78	B1G	Value added at basic prices	5 486	48	765	627	19 412	4 481	427	1 425	6 772	13 238	513	195 222							
79	P1	Output at basic prices	10 961	76	1 179	1 320	59 275	8 321	888	2 453	21 769	21 112	1 671	351 385							
SUPPLEMENTARY DATA																					
80	P51	Fixed capital formation ⁵⁾																			
81	STAN11	Fixed capital stock ⁵⁾																			
82	EMP	Labour inputs (1 000 persons)																			

1) This provision is voluntary. In case this column is filled, gross fixed capital formation figures must exclude changes in valuables.

2) On a voluntary basis

3) Breakdown: EU/EMU/Member States not members of the EMU/third countries. Composition of the EU and the EMU as at the end of the period reported in this table.

4) of which

5) To be supplied only at current prices

Από τα στοιχεία του **Πίνακα 2.5-7, Eurostat**, συνάγεται ότι οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη συνεισφορά στην παραγωγή Αγαθών και Υπηρεσιών είναι:

- Μεταποίηση (17,73% για το 2011)
- Εμπόριο (12,4% για το 2011)
- Διαχείριση ακίνητης περιουσίας (8,72% για το 2011, κλάδος που περιλαμβάνει τα εισοδήματα από ενοίκια)
- Σημειώνεται ότι εφόσον στην δημόσια διοίκηση προστεθεί το ποσοστό της εκπαίδευσης και υγείας που αντιστοιχεί στη δημόσια παιδεία και υγεία, το ποσοστό του δημοσίου τομέα επίσης υπερβαίνει το 10%.

Επίσης, ο πίνακας εισροών (έτος 2010, τρέχουσες τιμές) εκτός του ότι αποτυπώνει τον βαθμό στον οποίο ένας κλάδος αντλεί εισροές από άλλους κλάδους (όπως εκφράζονται από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους), δίνει και άλλα στοιχεία όπως το ύψος των εξαγωγών. Σημειώνεται ότι οι πίνακες εισροών-εκροών τροφοδοτούν μεταξύ άλλων τα στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών για τον υπολογισμό του ΑΕΠ. Από τον πίνακα αυτό, μεταξύ άλλων, παρατηρείται:

- Ο μεγάλος βαθμός διασύνδεσης της μεταποίησης ως εισροή με κλάδους της ίδιας της μεταποίησης αλλά και άλλους κλάδους, όπως η πρωτογενής παραγωγή.
- Ο μεγάλος βαθμός στον οποίο η εξορυκτική δραστηριότητα παράγει εισροές για την μεταποίηση.
- Ο σημαντικός βαθμός στον οποίο ο κλάδος ενέργειας αποτελεί εισροή για την μεταποίηση.
- Ο βαθμός στον οποίο η παραγωγή της αλιείας και των ιχθυοκαλλιεργειών αποτελεί εισροή για την μεταποίηση (βιομηχανία τροφίμων), τις υπηρεσίες εστίασης και τα καταλύματα και τις εξαγωγές.

Η συμμετοχή σε εκ. € των επί μέρους οικονομικών κλάδων που αφορούν τις **Ομάδες 4,5,6, 8 και 9, της Υ.Α. 1958/2012** στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, με βάση αυτή την φορά τα στοιχεία της Eurostat, δίνεται στους Πίνακες που ακολουθούν.

Πίνακας 2.5-9: Συμμετοχή οικονομικών κλάδων στο ΑΕΠ (Α), προστιθέμενη αξία, αμοιβή εργαζομένων. Ελλάδα και ΕΑ-18 εκ. €, % συνόλου (Πηγή: Eurostat)

% συνόλου	2000	2008	2009	2010	2011
Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργειες					
Ελλάδα, ΑΕΠ - συμβολή σε	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%
ΕΑ18- Προστιθέμενη αξία	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Ελλάδα- Προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	0,5%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%
ΕΑ18- Αμοιβή μισθωτής εργασίας	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Ελλάδα - Αμοιβή μισθωτής εργασίας	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%

Πίνακας 2.5-10: Συμμετοχή οικονομικών κλάδων στο ΑΕΠ (Β-Ε), προστιθέμενη αξία, αμοιβή εργαζομένων Ελλάδα και ΕΑ-18 εκ. €, % συνόλου (Πηγή: Eurostat)

% συνόλου	2000	2008	2009	2010	2011
Αποχέτευση, διαχείριση αποβλήτων, ενέργειες αποκατάστασης					
Ελλάδα, ΑΕΠ - συμβολή σε	0,30%	0,60%	0,60%	0,70%	0,70%
ΕΑ18- Προστιθέμενη αξία	0,60%	0,60%	0,60%	0,70%	0,70%
Ελλάδα- Προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	0,40%	0,70%	0,60%	0,70%	0,90%
ΕΑ18- Αμοιβή μισθωτής εργασίας	0,50%	0,60%	0,60%	0,60%	0,60%
Ελλάδα - Αμοιβή μισθωτής εργασίας	0,80%	0,90%	1,00%	0,90%	1,00%
Βιομηχανία (εκτός από κατασκευές)					
Ελλάδα, ΑΕΠ - συμβολή σε	23,10%	20,50%	18,90%	20,60%	21,70%
ΕΑ18- Προστιθέμενη αξία	22,60%	19,80%	18,20%	19,20%	19,40%
Ελλάδα- Προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	14,50%	12,40%	12,20%	13,50%	13,30%
ΕΑ18- Αμοιβή μισθωτής εργασίας	24,60%	21,10%	20,00%	19,90%	20,20%
Ελλάδα - Αμοιβή μισθωτής εργασίας	17,90%	14,80%	14,10%	14,40%	13,90%
Κατασκευές					
Ελλάδα, ΑΕΠ - συμβολή σε	9,70%	9,60%	8,40%	6,20%	5,30%
ΕΑ18- Προστιθέμενη αξία	5,90%	6,80%	6,60%	6,10%	5,90%
Ελλάδα- Προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	7,20%	6,80%	5,10%	3,50%	2,50%
ΕΑ18- Αμοιβή μισθωτής εργασίας	6,70%	6,80%	6,60%	6,30%	6,10%
Ελλάδα - Αμοιβή μισθωτής εργασίας	5,10%	5,40%	5,00%	3,90%	3,00%

Πίνακας 2.5-11: Συμμετοχή οικονομικών κλάδων στο ΑΕΠ (Ζ-Θ), προστιθέμενη αξία, αμοιβή εργαζομένων. Ελλάδα και ΕΑ-18 εκ. €, % συνόλου (Πηγή: Eurostat)

% συνόλου	2000	2008	2009	2010	2011
Καταλύματα και υπηρεσίες εστίασης					
Ελλάδα, ΑΕΠ - συμβολή σε	7,5%	5,9%	6,0%	6,0%	6,1%
ΕΑ18- Προστιθέμενη αξία	3,1%	3,1%	3,3%	3,2%	3,2%
Ελλάδα- Προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	7,4%	5,6%	6,7%	6,8%	6,9%
ΕΑ18- Αμοιβή μισθωτής εργασίας	2,6%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%
Ελλάδα - Αμοιβή μισθωτής εργασίας	3,2%	3,5%	3,4%	3,0%	3,0%

Στον **Πίνακα 2.5-12** συνοψίζεται η συμμετοχή στο ΑΕΠ της χώρας των οικονομικών κλάδων που αφορούν τις **Ομάδες 4,5,6, 8 και 9**, με βάση την **Υ.Α. 1958/2012**, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση των στοιχείων της **Eurostat**.

Πίνακας 2.5-12: Συμμετοχή (%) οικονομικών κλάδων που αφορούν τις Ομάδες 4,5,6, 8 και 9 Υ.Α. 1958/2012 στο ΑΕΠ (Πηγή: Eurostat)

% ΑΕΠ	2000	2008	2009	2010	2011
Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργειες	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%
Εξόρυξη και λατομεία	0,5%	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%
Αποχέτευση, διαχείριση αποβλήτων, ενέργειες αποκατάστασης	0,3%	0,6%	0,6%	0,7%	0,7%
Βιομηχανία, εκτός κατασκευών (περιλαμβάνει αποχέτευση κλπ και εξόρυξη και λατομεία)	23,1%	20,5%	18,9%	20,6%	21,7%
Καταλύματα και υπηρεσίες εστίασης	7,5%	5,9%	6,0%	6,0%	6,1%
ΣΥΝΟΛΟ	31,7%	27,6%	26,1%	28,0%	29,2%

Ο κλάδος «βιομηχανία εκτός κατασκευών», που περιλαμβάνει δραστηριότητες των Ομάδων 4, 5 και 9 συμμετέχει στο ΑΕΠ με ποσοστό 18,9-23,1%.

Σημαντική συνεισφορά στο ΑΕΠ έχει ο κλάδος «καταλύματα και υπηρεσίες εστίασης» με ποσοστό που κυμαίνεται από 7,5 έως 5,9% για την περίοδο 2000 μέχρι 2011. Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνονται μερικά οι δραστηριότητες της Ομάδας 6, Τουριστικές εγκαταστάσεις, και έργα αστικής ανάπτυξης, κτιριακού τομέα, αθλητισμού και αναψυχής. Η ανάλυση απασχόλησης δείχνει ότι το μεγαλύτερο μέρος του κλάδου αφορά τις υπηρεσίες εστίασης, που δεν αφορούν αναγκαστικά τον εισερχόμενο τουρισμό, αλλά αντίστοιχα πρέπει να προστεθεί η αναλογία που έχουν στον τουρισμό δραστηριότητες επικουρικές στα καταλύματα από την πρακτόρευση ταξιδιών, τις μεταφορές και τις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες έως το μέρος των υπηρεσιών εστίασης που αφορά τον τουρισμό.

Ο κλάδος «επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων» που περιλαμβάνει δραστηριότητες των Ομάδων 4, 5 και 9 συμμετέχει στο ΑΕΠ με ποσοστό 0,3-0,7%.

Ο κλάδος «Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργειες» που περιλαμβάνει δραστηριότητες της Ομάδας 8, Υδατοκαλλιέργειες, συμμετέχει σε ποσοστό 0,3 έως 0,4%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT η συνολική συμμετοχή των ως άνω δραστηριοτήτων στο ΑΕΠ της χώρας για τα τελευταία δέκα έτη κυμαίνεται από 26,1 έως 31,7%. Η συνολική συμμετοχή των κλάδων αυτών στο ΑΕΠ για το πλέον πρόσφατο έτος, 2011, για το οποίο υπάρχουν οριστικά και αναλυτικά στοιχεία είναι ίση με 29,2%.

Στη συνέχεια γίνεται περαιτέρω ανάλυση και διερεύνηση στοιχείων όσον αφορά τις επιδόσεις των εξεταζόμενων οικονομικών κλάδων και τη συνεισφορά τους στην οικονομία

Τουρισμός, Ομάδα 6

Τα βασικά μεγέθη για τον τουρισμό στην Ελλάδα το 2012 που δημοσίευσε ο ΣΕΤΕ τον Ιούνιο 2013 δείχνουν τη συνεισφορά του στο ΑΕΠ και την απασχόληση κατά **16,4%** και **18,3%** αντίστοιχα, ενώ οι διεθνείς ταξιδιωτικές εισπράξεις υπολογίστηκαν στα **10 δις. ευρώ** με μία μέση κατά κεφαλή δαπάνη 646 ευρώ ανά επισκέπτη, σημειώνοντας αύξηση 1% περίπου. Το 2013, σύμφωνα με εκτιμήσεις που βασίζονται στα στοιχεία της ΤτΕ μέχρι και τον Νοέμβριο 2013,

η αύξηση των εισπράξεων θα είναι της τάξης του 14,6% και τα έσοδα εκτιμάται ότι για πρώτη φορά θα υπερβούν τα προ κρίσης επίπεδα. Η Ελλάδα βρέθηκε το 2012 να κατέχει το **2,9%** της τουριστικής αγοράς της Ευρώπης και το **1,5%** σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε επίπεδο υποδομών, συνολικά λειτούργησαν 9.670 ξενοδοχεία, προσφέροντας 771.271 κλίνες.

Οι επιχειρήσεις ΑΕ και ΕΠΕ του κλάδου «ξενοδοχεία και εστιατόριο συνεισφέρουν το 2,3% στον κύκλο εργασιών όλων των ΑΕ και ΕΠΕ της χώρας,

Υδατοκαλλιέργειες, Ομάδα 8

Στην Ελλάδα, η υδατοκαλλιέργεια διεξάγεται τόσο σε γλυκά νερά όσο και σε θαλάσσιο περιβάλλον. Η θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια, το κυρίαρχο τμήμα του κλάδου, παράγει κυρίως δύο ιχθύες (τσιπούρα και λαβράκι) και τα οστρακοειδή (μύδια), ωστόσο παράγονται επίσης σχετικά μικρές ποσότητες τόνου και άλλων ειδών. Η κύρια τεχνική παραγωγής είναι η εκτροφή σε κλωβούς για ιχθύες, ενώ το παραγάδι είναι η κύρια τεχνική παραγωγής για μύδια.

Η υδατοκαλλιέργεια γλυκού νερού παράγει κυρίως πέστροφα σε δεξαμενές. Εκκολαπτήρια και μονάδες προπάχυνσης παράγουν τον απαραίτητο γόνο για τις μονάδες εκτροφή ψαριών με πτερύγια.

Οι μονάδες παραγωγής ιχθύων έχουν εξαπλωθεί σε όλη την ελληνική θάλασσα ακτή, ενώ η παραγωγή οστρακοειδών συγκεντρώνεται κυρίως στις παράκτιες περιοχές της βόρειας Ελλάδας. Η υδατοκαλλιέργεια γλυκού νερού έχει μεγάλη δραστηριότητα στην Περιφέρεια της Ηπείρου.

Τα οστρακοειδή και οι υδατοκαλλιέργειες γλυκού νερού αποτελούνται κυρίως από μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις. Μεγάλες καθετοποιημένες επιχειρήσεις, κυριαρχούν στις θαλάσσιες υδατοκαλλιέργειες.

Όπως συνοψίζεται στον παρακάτω **Πίνακα 2.5-13**, ο όγκος παραγωγής στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας μειώθηκε κατά 1% μεταξύ 2010 και 2011 και έφτασε τους **121.000 τόνους (2011)**, ενώ την ίδια χρονική περίοδο η αξία παραγωγής μειώθηκε επίσης κατά 2%, φθάνοντας τα **523,3 εκατ. ευρώ**.

Πίνακας 2.5-13: Βάρος (τόνους) και όγκος (χιλ. ευρώ) πωλήσεων από το τομέα των υδατοκαλλιεργειών στην Ελλάδα κατά τα έτη 2008 – 2011 και ποσοστιαία μεταβολή (European Commission: The Economic Performance of the EU Aquaculture Sector (STECF 13-29))

Variable	2008	2009	2010	2011	Change in 2010-11
Sales weight (tonnes)	115,335	126,843	123,636	121,823	-1%
Marine	89,453	100,474	101,655	100,536	-1%
Shellfish	21,199	22,496	18,034	18,603	3%
Freshwater	3,919	3,130	3,155	1,898	-40%
Hatcheries & nurseries	763	743	792	786	-1%
Sales value (thousand €)	455,991	498,413	534,701	523,255	-2%
Marine	353,607	395,688	428,978	420,866	-2%
Shellfish	8,993	10,926	8,645	8,615	0%
Freshwater	13,158	11,474	11,479	8,781	-24%
Hatcheries & nurseries	80,233	80,325	85,600	84,992	-1%

Η θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια αφορά το 83% της συνολικής παραγόμενης ποσότητας και το 96% της αξίας παραγωγής. Παράλληλα, η παραγωγή οστρακοειδών και ιχθύων του γλυκού νερού παρέχουν θέσεις απασχόλησης, κυρίως σε απομακρυσμένες περιοχές,

Πίνακας 2.5-14: Συμμετοχή αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας στην Παραγωγή Αγαθών & Υπηρεσιών , προστιθέμενη αξία, αμοιβή εργαζομένων. Ελλάδα και ΕΑ-18 εκ. € (Πηγή: Eurostat)

Εκ ευρώ.	2000	2008	2009	2010	2011
Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργειες					
Ελλάδα, σεμβολή σε Παραγωγή Αγαθών & Υπηρεσιών	849,7	1.039,6	1.055,1	1.179,1	1.213,2
ΕΑ18- Προστιθέμενη αξία	5.435,4	4.753,4	5.019,3	5.140,9	5.118,4
Ελλάδα- Προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	599,0	667,9	681,9	764,8	788,1
ΕΑ18- Αμοιβή μισθωτής εργασίας	2.169,2	2.362,2	2.362,6	2.275,1	2.333,5
Ελλάδα - Αμοιβή μισθωτής εργασίας	83,4	92,9	90,8	97,3	90,2

Παρά το γεγονός ότι η συμμετοχή του κλάδου σε απόλυτα μεγέθη εμφανίζεται σχετικά περιορισμένη – 0,4% ΑΕΠ και 0,1% απασχόλησης, βλ. και Πίνακα 2.5-9, η σημαντική εξαγωγική του δραστηριότητα (511 εκ FOB σύμφωνα με τους πίνακες χρήσης εισροών του 2011) πλαισιώνεται από το γεγονός ότι αφορά σημαντική εισροή τόσο στον κλάδο υπηρεσιών εστίασης και καταλυμάτων (203 εκ ευρώ το 2011 κατά τον ίδιο πίνακα εισροών) και της βιομηχανίας τροφίμων (127 εκ ευρώ αντίστοιχα).

Βιομηχανία, Ομάδα 9

Σύμφωνα με τους εθνικούς λογαριασμούς, Πίνακας 2.5-15, η βιομηχανία, μαζί με τις κατασκευές, συμβάλλει στη δημιουργία προστιθέμενης (προ φόρων) αξίας στην οικονομία της Ελλάδας έτος 2011 κατά **15,8 % (28,4 δις ευρώ)**. Αντίστοιχα, η συμβολή στη διαμόρφωση της Παραγωγής Αγαθών & Υπηρεσιών είναι σχετικά αυξημένη, 21,7% χωρίς τις κατασκευές και με

ένα επιπλέον 5,3% να προσθέτουν οι κατασκευές το 2011. Σημειώνεται ότι στη «βιομηχανία», όπως περιγράφεται στην παρούσα ενότητα, στοιχεία Eurostat περιλαμβάνονται τόσο η εξόρυξη και τα ορυχεία, όσο και οι δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων που ήδη αναφέρθηκαν. Η σχετικά μεγάλη αυτή συμμετοχή της «βιομηχανίας» στη διαμόρφωση του ΑΕΠ αποτυπώνεται και στους πίνακες χρήσης εισροών της Eurostat.

Για το 2011 η μεταποίηση, χωρίς τους άλλους κλάδους που αποτελούν τη βιομηχανία, απορρόφησε το 35% των εισροών του συνόλου των κλάδων της οικονομίας. Η καταγραφή των κατά κλάδο εισροών αποτυπώνει την διασύνδεση της μεταποίησης, τόσο με τη μορφή εισροών όσο και εκροών, με τον κύριο όγκο των κλάδων της οικονομίας. Το ως άνω γεγονός καταδεικνύει τη δομική ένταξη της μεταποίησης στον παραγωγικό ιστό της χώρας και τη δομική συμβολή της στη δημιουργία αλυσίδων αξίας γύρω από τις οποίες οικοδομούνται πλήθος ειδικοτήτων και ποιοτικά διαφοροποιημένων θέσεων εργασίας. Ενδεικτική είναι η εκτενής χρήση εισροών από την πρωτογενή παραγωγή, ενώ ταυτόχρονα τα προϊόντα μεταποίησης αποτελούν με τη σειρά τους σημαντικές εισροές στην πρωτογενή παραγωγή. Η προσθήκη στην ανάλυση των πινάκων εισροών και εκροών των άλλων κλάδων, εκτός της μεταποίησης, που αποτελούν τη βιομηχανία, και ειδικά της ενέργειας, ενισχύει ακόμα περισσότερο την εικόνα αυτή. Αντίστοιχα, πρέπει να τονιστεί ότι σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για την Ελλάδα, οι εξαγωγές του συνόλου της μεταποίησης για το 2011 αποτυπώνονται σε 20.8 δις ευρώ και από αυτά τα 5,9 δις αφορούν καύσιμα. Δηλαδή, το ύψος των εξαγωγών που αφορούν στα προϊόντα της μεταποίησης είναι ως τάξη μεγέθους τουλάχιστον συγκρίσιμο με τις εισροές από τουριστικό συνάλλαγμα και τις υπηρεσίες μεταφορών (ναυτιλιακό συνάλλαγμα).

Πίνακας 2.5-15: Συμμετοχή μεταποίησης, ενέργειας και ύδρευσης στην Παραγωγή Αγαθών & Υπηρεσιών, προστιθέμενη αξία, αμοιβή εργαζομένων. Ελλάδα και ΕΑ-18 εκ. € (Πηγή: Eurostat)

Εκ ευρώ.	2000	2008	2009	2010	2011
Βιομηχανία (εκτός από κατασκευές)					
Ελλάδα - συμβολή σε Παραγωγή Αγαθών & Υπηρεσιών	50.453,7	78.697,2	70.588,7	72.257,1	72.625,7
ΕΑ18- Προστιθέμενη αξία	1.373.468,4	1.647.168,4	1.467.210,9	1.581.845,5	1.643.310,2
Ελλάδα- Προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	17.640,3	25.402,3	25.126,8	26.370,8	24.402,3
ΕΑ18- Αμοιβή μισθωτής εργασίας	823.890,5	944.647,1	893.016,5	900.618,1	933.488,3
Ελλάδα - Αμοιβή μισθωτής εργασίας	8.217,8	12.283,5	11.936,6	11.622,0	10.173,2
Κατασκευές					
Ελλάδα - συμβολή σε Παραγωγή Αγαθών & Υπηρεσιών	21.263,6	36.739,4	31.316,0	21.769,1	17.873,6
ΕΑ18- Προστιθέμενη αξία	360.525,2	564.848,8	531.531,5	499.162,3	502.023,7
Ελλάδα- Προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	8.734,2	13.890,0	10.553,1	6.772,2	4.560,9
ΕΑ18- Αμοιβή μισθωτής εργασίας	222.991,3	304.708,4	293.165,6	284.252,3	282.232,1
Ελλάδα - Αμοιβή μισθωτής εργασίας	2.359,6	4.437,3	4.261,4	3.138,5	2.229,9

Εκ ευρώ.	2000	2008	2009	2010	2011
% συνόλου					
Βιομηχανία (εκτός από κατασκευές)					
Ελλάδα - συμβολή σε Παραγωγή Αγαθών & Υπηρεσιών	23,1%	20,5%	18,9%	20,6%	21,7%
ΕΑ18- Προστιθέμενη αξία	22,6%	19,8%	18,2%	19,2%	19,4%
Ελλάδα- Προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	14,5%	12,4%	12,2%	13,5%	13,3%
ΕΑ18- Αμοιβή μισθωτής εργασίας	24,6%	21,1%	20,0%	19,9%	20,2%
Ελλάδα - Αμοιβή μισθωτής εργασίας	17,9%	14,8%	14,1%	14,4%	13,9%
Κατασκευές					
Ελλάδα - συμβολή σε Παραγωγή Αγαθών & Υπηρεσιών	9,7%	9,6%	8,4%	6,2%	5,3%
ΕΑ18- Προστιθέμενη αξία	5,9%	6,8%	6,6%	6,1%	5,9%
Ελλάδα- Προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)	<u>7,2%</u>	<u>6,8%</u>	<u>5,1%</u>	<u>3,5%</u>	<u>2,5%</u>
ΕΑ18- Αμοιβή μισθωτής εργασίας	<u>6,7%</u>	<u>6,8%</u>	<u>6,6%</u>	<u>6,3%</u>	<u>6,1%</u>
Ελλάδα - Αμοιβή μισθωτής εργασίας	<u>5,1%</u>	<u>5,4%</u>	<u>5,0%</u>	<u>3,9%</u>	<u>3,0%</u>

Η βιομηχανία συνεισφέρει επίσης σημαντικά στην επιχειρηματική δραστηριότητα όπως αποτυπώνεται από τους ισολογισμούς των κεφαλαιουχικών επιχειρήσεων (ΑΕ και ΕΠΕ) μέσω των δημοσιευμένων ισολογισμών τους (πηγή ICAP). Από την ανάλυση αυτή προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις ΑΕ και ΕΠΕ της βιομηχανίας συνεισφέρουν με 40% στον κύκλο εργασιών όλων των ΑΕ και ΕΠΕ, συνεισφέροντας αντίστοιχα και στην καταβολή ΦΠΑ.

Τέλος όσον αφορά στους μισθούς, βλ. **Πίνακα 2.5-16**, η βιομηχανία καταβάλλει το 16,9% (2011) των αποδοχών του συνόλου των ασφαλισμένων, (Στοιχεία Eurostat). Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΚΑ, οι επιχειρήσεις της συνεισφέρουν με άνω του 22% στα έσοδα του ΙΚΑ – απόρροια του γεγονότος ότι η βιομηχανία κατά μέσο όρο προσφέρει υψηλότερους μισθούς και προκρίνει την πλήρη απασχόληση περισσότερο σε σχέση με άλλους κλάδους.

Πίνακας 2.5-16: Συμμετοχή κλάδων, ανά μέγεθος επιχειρήσεων στην μισθοδοσία στην Ελλάδα (Πηγή: ΙΚΑ)

Μέσος μκτός μηνιαίος (με εισφορές εργαζόμενου) μισθός, ευρώ. Στοιχεία ΙΚΑ.	Ιούνιος 2009	Δεκέμβριος 2009	Ιούνιος 2011	Δεκέμβριος 2011	Ιούνιος 2012	Διούν12/ ούν09	Μηνιαία μισθοδοσία με όλες τις εισφορές. Εκ ευρώ. Δεκ 11.	Μηνιαία μισθοδοσία με όλες τις εισφορές Εκ ευρώ. Ιούν 12.
Κλάδος, μέγεθος επιχειρήσεων εργαζόμενοι								
ΓΕΩΡΓΙΑ,								
ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ,	1.230	1.210	1.253	1.223	1.221	-0,7%	9,8	8,5
<=10	949	958	967	961	914	-4%	2,3	2,1
11 έως 49	1.201	1.150	1.289	1.101	1.191	-1%	2,0	1,8
50 έως 249	1.448	1.316	1.396	1.251	1.351	-7%	2,9	2,3
>=250	1.462	1.559	1.544	1.737	1.605	10%	2,6	2,3
ΟΡΥΧΕΙΑ, ΛΑΤΟΜΕΙΑ	1.626	1.618	1.667	1.688	1.672	3%	11,6	11,5
<=10	1.169	1.083	1.168	1.096	1.020	-13%	1,1	0,8
11 έως 49	1.401	1.374	1.377	1.300	1.330	-5%	2,1	2,3
50 έως 249	1.647	1.618	1.565	1.620	1.592	-3%	3,3	2,8
>=250	2.083	2.082	2.195	2.274	2.149	3%	5,2	5,6
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	1.379	1.418	1.400	1.411	1.340	-3%	404,7	361,7
<=10	975	1.004	981	970	898	-8%	65,1	56,4
11 έως 49	1.192	1.222	1.211	1.193	1.124	-6%	87,0	75,7
50 έως 249	1.447	1.496	1.493	1.495	1.452	0%	113,4	104,7
>=250	1.876	1.960	1.868	1.961	1.848	-1%	139,2	124,9
ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1.866	2.038	1.796	1.772	1.710	-8%	29,1	26,9
<=10	1.174	1.290	1.203	1.241	1.143	-3%	2,9	2,5
11 έως 49	1.397	1.621	1.436	1.468	1.397	0%	4,7	5,2
50 έως 249	1.951	1.993	1.843	1.765	1.717	-12%	9,3	9,4
>=250	2.467	2.657	2.306	2.170	2.267	-8%	12,2	9,7
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1.231	1.296	1.252	1.243	1.200	-3%	59,2	51,4
<=10	944	1.054	967	966	898	-5%	19,9	16,1
11 έως 49	1.241	1.268	1.275	1.254	1.212	-2%	14,8	13,7
50 έως 249	1.462	1.452	1.513	1.483	1.464	0%	14,0	11,7
>=250	1.879	1.944	1.755	1.813	1.770	-6%	10,5	9,9
ΕΜΠΟΡΙΟ	1.131	1.191	1.170	1.186	1.110	-2%	492,9	445,9
<=10	948	993	965	977	897	-5%	147,5	134,0
11 έως 49	1.231	1.285	1.268	1.277	1.200	-3%	105,7	93,5
50 έως 249	1.414	1.510	1.479	1.497	1.418	0%	98,5	86,3
>=250	1.165	1.212	1.203	1.217	1.163	0%	141,1	122,1
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	1.335	1.099	904	807	829	-38%	105,8	189,3
<=10	852	799	699	655	655	-25%	42,4	61,6
11 έως 49	1.233	1.122	854	837	785	-36%	36,0	48,1
50 έως 249	2.021	1.673	1.160	1.107	1.084	-46%	15,2	45,9
>=250	2.218	1.877	1.309	1.272	1.213	-45%	12,2	33,8
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	1.611	1.665	1.577	1.618	1.533	-5%	138,9	145,0
<=10	1.103	1.157	1.132	1.188	1.116	1%	28,2	27,9
11 έως 49	1.538	1.657	1.649	1.745	1.652	7%	34,3	34,6
50 έως 249	1.698	1.715	1.766	1.835	1.759	4%	26,2	28,3
>=250	2.017	2.059	1.804	1.784	1.666	-17%	50,2	54,2
ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	1.514	1.582	2.550	2.482	2.441	61%	120,2	112,4
<=10	885	944	921	911	829	-6%	2,9	2,6
11 έως 49	1.176	1.230	1.229	1.256	1.128	-4%	4,0	3,6
50 έως 249	1.474	1.486	1.444	1.402	1.581	7%	3,6	3,4
>=250	1.630	1.703	2.875	2.780	2.739	68%	109,7	102,8
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.326	1.351	1.355	1.358	1.318	-1%	873,9	822,2
<=10	839	846	841	822	824	-2%	121,8	100,5
11 έως 49	1.187	1.174	1.184	1.103	1.106	-7%	122,2	111,0
50 έως 249	1.330	1.388	1.304	1.324	1.247	-6%	194,1	180,7
>=250	1.678	1.763	1.741	1.831	1.675	0%	435,8	429,9
Γενικό άθροισμα	1.311	1.330	1.302	1.329	1.252	-4%	2246,2	2174,8

2.5.3. Επίπτωση στην παραγωγικότητα της οικονομίας

Η μελέτη «Προσδιορίζοντας το νέο Μοντέλο Ανάπτυξης της Ελλάδας, Σεπτέμβριος 2011»³⁴ της McKinsey&Company αναφέρεται μεταξύ άλλων στα «εμπόδια στην παραγωγικότητα και την ανάπτυξη στην ελληνική οικονομία» οι «Περίπλοκες και περιοριστικές διαδικασίες αδειοδότησης και λειτουργίας» και στις προτεινόμενες δράσεις για την προώθηση της ανάπτυξης με υψηλή μάλιστα προτεραιότητα η «Εφαρμογή προγράμματος σταδιακής απλοποίησης των διαδικασιών αδειοδότησης για τη μείωση των σχετικών απαιτούμενων χρόνων».

Η εφαρμογή του Ν. 4014/2011 λειτουργεί ευεργετικά ως προς την παραγωγικότητα της οικονομίας αφού συμβάλλει στην:

- Απλοποίηση και εξορθολογισμό των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης
- Ελάφρυνση του διοικητικού κόστους με μείωση έργων και δραστηριοτήτων για τα οποία απαιτείται υποβολή και αξιολόγηση μελέτης
- Κατάργηση αλληλοκαλυπτόμενων αδειοδοτήσεων
- Επιτάχυνση της έκδοσης ΑΕΠΟ για έργα Α1 με την κατάργηση συνυπογραφών άλλων Υπουργών
- Επιμήκυνση διάρκειας ισχύος των Αποφάσεων έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ)

μειώνοντας κατά συνέπεια τον απαιτούμενο χρόνο για την περιβαλλοντική αδειοδότηση και ενισχύοντας την παραγωγικότητα των ήδη υφιστάμενων εγκαταστάσεων, την επέκτασή τους και την ίδρυση νέων.

2.5.4. Επίπτωση στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων

Ιδιαίτερη σημασία για την αξιολόγηση των επιπτώσεων του εξεταζόμενου νόμου στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων έχει τόσο ο βαθμός επίδρασης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), όσο και σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις στον βαθμό που αφαιρεί σημαντικά και αδικαιολόγητα εμπόδια στην υλοποίηση νέων επενδύσεων, και την αναβάθμιση ή εκσυγχρονισμό υφιστάμενων. **Οι επιπτώσεις ενός νομοθετικού πλαισίου στην ανταγωνιστικότητα είναι πολύ πιο εμφανείς στις ΜΜΕ, αφού η δυνατότητα προσαρμογής αυτών των επιχειρήσεων σε τυχόν υψηλότερες οικονομικές επιβαρύνσεις είναι περιορισμένη.** Οι επιπτώσεις στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις αφορά κυρίως στην δυνατότητα υλοποίησης επενδύσεων μέσα σε ένα οικονομικά αποδεκτό και προβλέψιμο χρονικό ορίζοντα.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), σύμφωνα με την Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων³⁵ (αρ. L107/8, 30-4-96), ως μικρομεσαία επιχείρηση (ΜΜΕ) ορίζεται εκείνη η επιχείρηση που κατέχει τις ακόλουθες ιδιότητες:

- Απασχολεί μέχρι 250 άτομα κατά ανώτατο όριο και:
 - ✓ είτε έχει ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 40 εκατομμύρια ευρώ,

³⁴ http://www.mckinsey.com/locations/athens/GreeceExecutiveSummary_new/pdfs/Executive_summary_English.pdf

³⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1996:107:0004:0009:EL:PDF>

- ✓ είτε έχει σύνολο ισολογισμού που δεν υπερβαίνει τα 27 εκατομμύρια ευρώ.
- Στο κεφάλαιο δε συμμετέχει με ποσοστό που υπερβαίνει το 25%, μία ή περισσότερες επιχειρήσεις που δεν πληρούν τον ορισμό αυτό.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) στην Ελλάδα αποτελούν μεγαλύτερο μέρος, σε σύγκριση με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους, του πληθυσμού των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τα στοιχεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων και των ατομικών επιχειρήσεων, αποτελούν το 99,9% του συνόλου των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, στοιχείο που φανερώνει τη σημαντικότητα που έχουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, και ειδικότερα οι πολύ μικρές, για την οικονομία της Ελλάδας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία³⁶ αυτά, που αποτελούν εκτιμήσεις για το 2011, με βάση στοιχεία της περιόδου 2005-2009 (Eurostat) και όπως φαίνεται και στον **Πίνακα 2.5-17** στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται 727.883 μικρομεσαίες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων και των ατομικών στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, πέραν των επιχειρήσεων στους κλάδους της γεωργίας, της δασοκομίας, της αλιείας ή των κατά κύριο λόγο μη εμπορικών υπηρεσιών όπως η εκπαίδευση και η υγεία. Σημειώνεται ότι οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, δηλαδή αυτές που απασχολούν έως 10 εργαζομένους, ανέρχονται σε 703.648 και απασχολούν συνολικά 1.338.671 εργαζόμενους, ενώ οι μικρές επιχειρήσεις, αυτές δηλαδή που απασχολούν λιγότερα από 50 άτομα ανέρχονται σε 21.586 απασχολώντας 404.290 εργαζόμενους.

Πίνακας 2.5-17: Βασικά στοιχεία ΜΜΕ στην Ελλάδα (Πηγή: European Commission, Εκτιμήσεις 2011, με βάση στοιχεία 2005-2009)

	Αριθμός επιχειρήσεων			Απασχόληση			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα		ΕΕ27	Ελλάδα		ΕΥ27	Ελλάδα		ΕΥ27
	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Δισ. €	Μερίδιο	Μερίδιο
Πολύ μικρές	703 648	96.6%	92.2%	1 338 671	57.1%	29.6%	23	34.2%	21.2%
Μικρές	21 586	3.0%	6.5%	404 290	17.2%	20.6%	14	21.2%	18.5%
Μικρομεσαίες	2 649	0.4%	1.1%	255 492	10.9%	17.2%	10	14.8%	18.4%
ΜΜΕ	727 883	99.9%	99.8%	1 998 453	85.2%	67.4%	47	70.2%	58.1%
Μεγάλες	399	0.1%	0.2%	346 200	14.8%	32.6%	20	29.8%	41.9%
Σύνολο	728 282	100.0%	100.0%	2 344 653	100.0%	100.0%	66	100.0%	100.0%

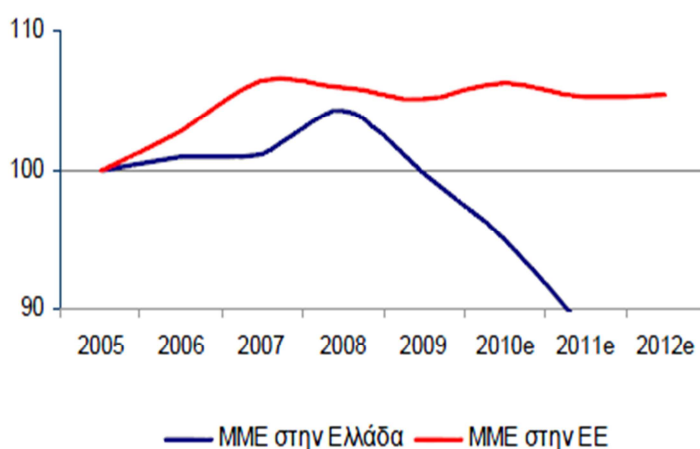
Όπως φαίνεται στον παραπάνω Πίνακα και στα Σχήματα που ακολουθούν, ο ελληνικός τομέας ΜΜΕ διαφέρει σημαντικά στη δομή του από το σύνολο της ΕΕ. Πρώτον, είναι σχετικά μεγαλύτερος, καθώς στην Ελλάδα ο αριθμός των μεγάλων επιχειρήσεων αντιστοιχεί μόλις στο ήμισυ του μέσου όρου των χωρών της ΕΕ και παρέχει το 15% των θέσεων εργασίας. Δεύτερον, εντός των ΜΜΕ, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις εμφανίζουν μεγαλύτερο ποσοστό: αντιστοιχούν στο 96,6% των επιχειρήσεων, προσφέρουν το 56,6% των θέσεων εργασίας και συνεισφέρουν στο 33,9% της προστιθέμενης αξίας σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ που είναι 92,2%, 29,7% και 21,2% αντίστοιχα. Οι μικρές επιχειρήσεις παράγουν μεγαλύτερη κλίμακα συνολικής

³⁶ European Commission: «Επιχειρήσεις και βιομηχανία, Ενημερωτικό δελτίο για SBA, 2012»

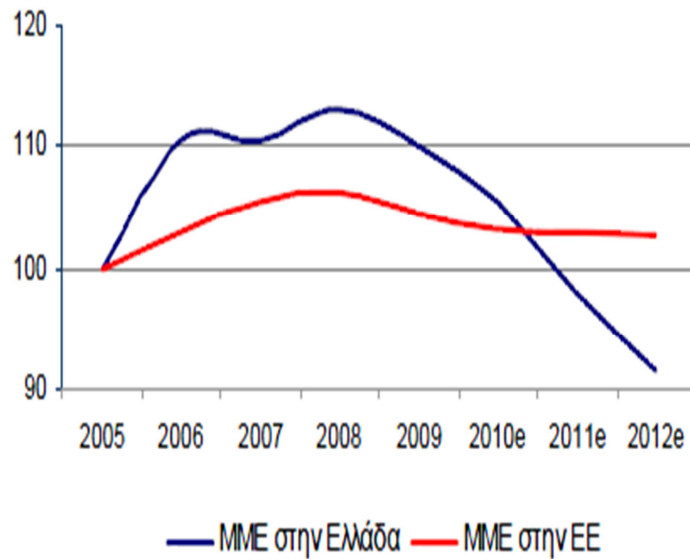
προστιθέμενης αξίας από τις άλλες ΜΜΕ της ΕΕ, στοιχείο που διαμορφώνεται από τη συμμετοχή του εισοδήματος των πολυάριθμων στην Ελλάδα ατομικών επιχειρήσεων στον υπολογισμό αυτής της προστιθέμενης αξίας, όπως προκύπτει από τον τρόπο υπολογισμού αυτής που περιγράφει το ESA95.

Ο βαθμός συμμετοχής της αυτοαπασχόλησης, που είναι ιδιαίτερα αυξημένη στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες χώρες που προκρίνουν περισσότερο την μισθωτή εργασία στον ιδιωτικό τομέα, πρέπει να σταθμιστεί στην αξιολόγηση της μεγάλης συμμετοχής των μικρών επιχειρήσεων στα οικονομικά μεγέθη. Η προσθήκη τόσων πολλών πολύ μικρών και ατομικών επιχειρήσεων σημαίνει αναπόφευκτα ότι η παραγωγικότητα των πολύ μικρών ελληνικών επιχειρήσεων είναι περιορισμένη για τα πρότυπα της ΕΕ - απασχολούν δε κατά μέσο όρο μόλις 1,88 εργαζόμενους κάθε μία, γεγονός που καταδεικνύει ότι στον αριθμό των πολύ μικρών επιχειρήσεων έχουν συμπεριληφθεί και οι ατομικές.

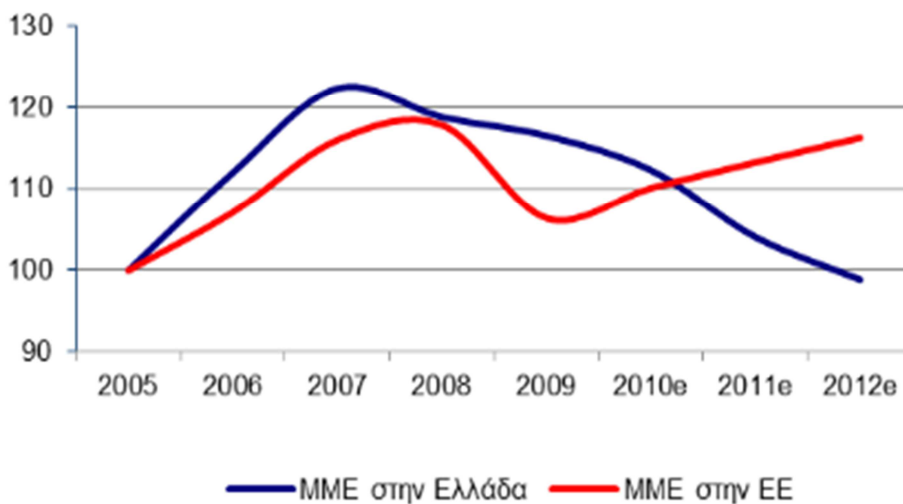

Σχήμα 2.5-6: Αριθμός ΜΜΕ στην Ελλάδα και στην ΕΕ, έτος αναφοράς 2005 ³⁷

³⁷ European Commission: «Επιχειρήσεις και βιομηχανία, Ενημερωτικό δελτίο για SBA, 2012»

Σχήμα 2.5-7: Θέσεις απασχόλησης στις ΜΜΕ στην Ελλάδα και στην ΕΕ, έτος αναφοράς 2005

Σχήμα 2.5-8: Προστιθέμενη αξία στις ΜΜΕ στην Ελλάδα και στην ΕΕ, έτος αναφοράς 2005

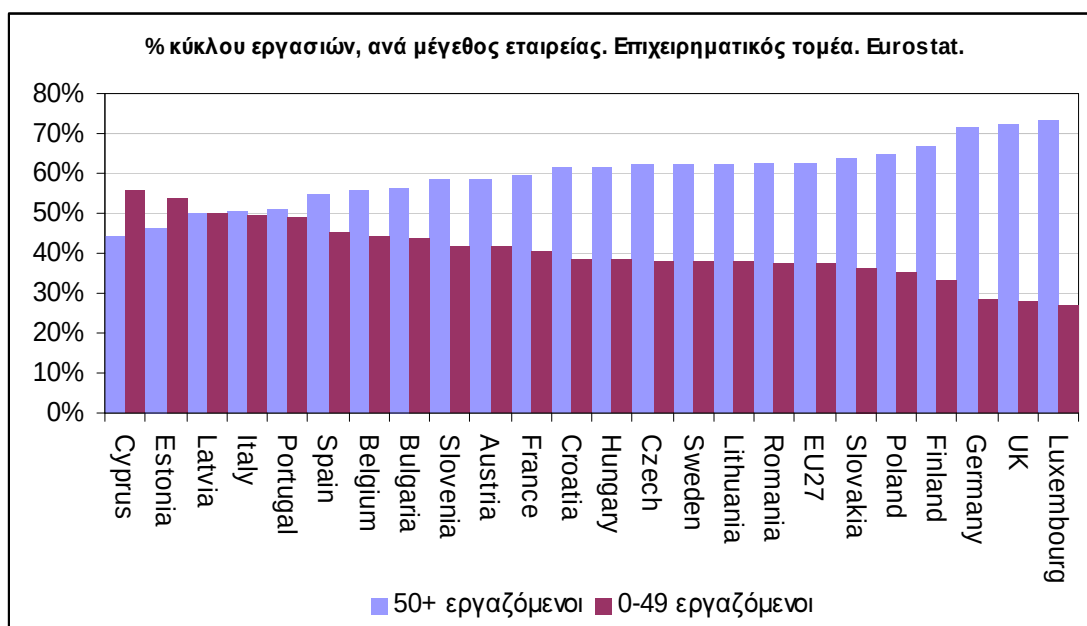
Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, οι ελληνικές ΜΜΕ τείνουν να εξειδικεύονται στις εμπορικές συναλλαγές περισσότερο από τις άλλες ΜΜΕ της ΕΕ (38% έναντι 30%) και λιγότερο στις υπηρεσίες (40% έναντι 45%). Σημαντικό είναι το γεγονός ότι ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις κατασκευές και τη βιομηχανία βρίσκεται πολύ κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ (13% και 10% σε σύγκριση με 15% και 10% αντίστοιχα), η συμβολή τους στα στοιχεία για την προστιθέμενη αξία είναι πολύ μικρότερη για τις κατασκευές (7% έναντι 13%) αλλά ελαφρώς υψηλότερα για τη βιομηχανία (22% έναντι 21%). Σε γενικούς όρους, το συνδυασμένο ποσοστό των ελληνικών ΜΜΕ που εξειδικεύεται στις μεταποιήσεις υψηλής τεχνολογίας και στις

υπηρεσίες έντασης γνώσης είναι μόλις 18% στην Ελλάδα, ενώ οι ΜΜΕ αυτές αντιστοιχούν περίπου στο ένα τρίτο του συνόλου των ΜΜΕ στην ΕΕ.

Με βάση τις πρόσφατες τάσεις και τα διαθέσιμα στοιχεία έως το τέλος του 2012, οι ελληνικές ΜΜΕ εκτιμάται ότι έχουν πληγεί έντονα από την κρίση όσον αφορά τον αριθμό των επιχειρήσεων, ο οποίος βρίσκεται σήμερα σε επίπεδα όχι μόνο κατώτερα από το 2008, το τελευταίο έτος πριν από την κρίση, αλλά και κατώτερα από το έτος βάσης 2005. Όσον αφορά την απασχόληση, αυτή έχει επίσης μειωθεί δραστικά (σε απόλυτους αριθμούς, κατά περίπου 200.000 μεταξύ 2008 και 2011), αλλά είναι ακόμη σε υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τον αριθμό των επιχειρήσεων. Το ίδιο ισχύει για την προστιθέμενη αξία.

Για λόγους σύγκρισης με άλλες χώρες της ΕΕ όσον αφορά την συμμετοχή των ΜΜΕ στην οικονομία, στο **Σχήμα 2.5-9** παρουσιάζεται η % κατανομή του κύκλου εργασιών για τις εταιρείες που απασχολούν έως 49 εργαζόμενους και για αυτές που απασχολούν περισσότερους από 50, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, 2010. Παρατηρείται ότι η συμμετοχή αυτή μεταβάλλεται από 55% για χώρες όπως η Κύπρος και η Εσθονία, έως λιγότερο του 30% για το Η.Β και το Λουξεμβούργο.

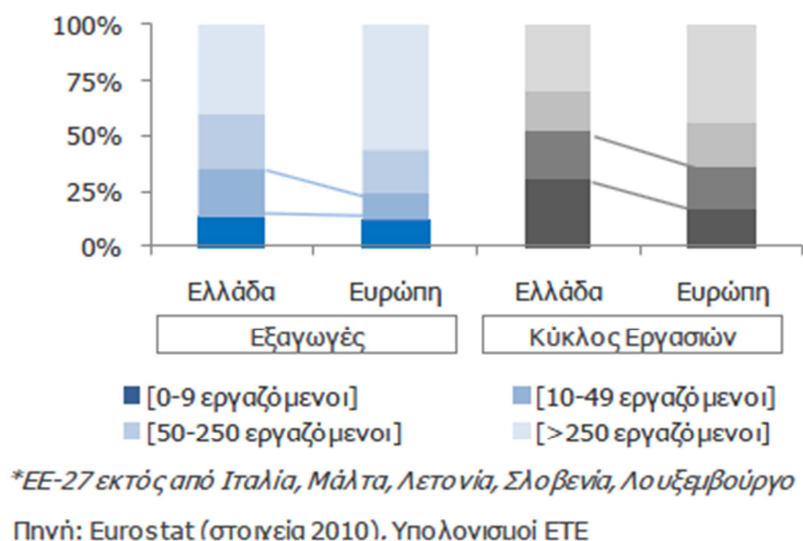

Σχήμα 2.5-9: Κύκλος εργασιών ανά μέγεθος επιχείρησης. (Πηγή Eurostat, 2010 – δεν συμπεριλαμβάνονται στοιχεία για Ελλάδα).

Όσον αφορά στον **τομέα των εξαγωγών και την εξωστρέφεια**, σύμφωνα με έρευνα³⁸ της Διεύθυνσης Στρατηγικής και Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΕΤΕ), στην Ελλάδα, οι ΜΜΕ με λιγότερους από 50 εργαζόμενους, συνεισφέρουν το 35% των εξαγωγών, έναντι 24% για τις ευρωπαϊκές ΜΜΕ. Την τελευταία δεκαετία το ποσοστό των ΜΜΕ που εξαγωγών

³⁸ Διεύθυνση Στρατηγικής και Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, «Μικρομεσαίες επιχειρήσεις: Έρευνα συγκυρίας», Μάρτιος 2013

περισσότερο από το 10% του κύκλου εργασιών αυξήθηκε σε 55% του συνόλου των εξωστρεφών ΜΜΕ (από 45% το 2002) – προσεγγίζοντας έτσι τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

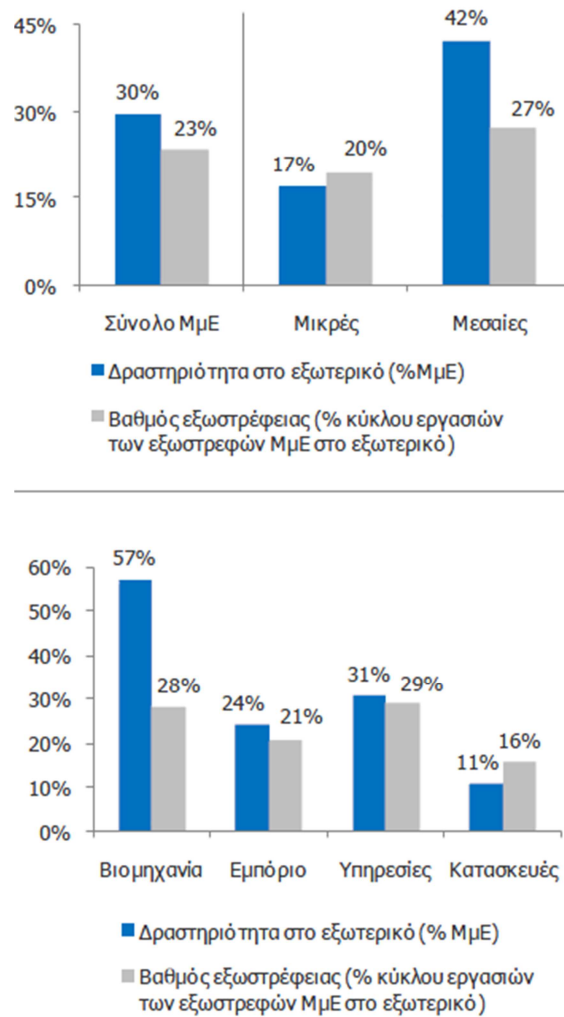

Σχήμα 2.5-10: Σύνθεση εξαγωγών και κύκλου εργασιών ανά μέγεθος εταιρείας,

Βάσει της έρευνας της ΕΤΕ, σχεδόν το 1/3 των ΜΜΕ δραστηριοποιείται στο εξωτερικό, με τις πωλήσεις εκτός Ελλάδας να καλύπτουν το 23% του κύκλου εργασιών των εξωστρεφών εταιρειών. Το συγκριτικό πλεονέκτημα των μεσαίων επιχειρήσεων όσον αφορά τη δυνατότητα προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών στο εξωτερικό είναι εμφανές, καθώς το 42% των μεσαίων επιχειρήσεων εξάγουν έναντι 17% των μικρών. Συνεπώς, το **μέγεθος της επιχείρησης αποτελεί σημαντικό προσδιοριστικό παράγοντα της εξωστρέφειάς της**. Αυτή η σχέση ισχύει και για μεγαλύτερα μεγέθη – οι μεγάλες επιχειρήσεις είναι πιο εξωστρεφείς, όπως καταγράφει πρόσφατη μελέτη του IOBE και του Εργαστηρίου Βιομηχανικής και Ενεργειακής Οικονομίας του ΕΜΠ (2013).

Όσον αφορά τους επιμέρους τομείς, σημειώνεται ότι:

- Υψηλότερη έμφαση στις αγορές του εξωτερικού εντοπίζεται στον κλάδο της βιομηχανίας (άνω του 50% των εταιρειών, έναντι κάτω του 30% για τους λοιπούς κλάδους).
- Χαμηλότερη εξωστρέφεια χαρακτηρίζει τον κλάδο κατασκευών (τόσο στον αριθμό εταιρειών όσο και στο βαθμό εξωστρέφειας), όπου συγκεντρώνονται και οι εταιρείες με τη μικρότερη χρονικά εμπειρία σε διεθνείς δραστηριότητες (7 έτη έναντι 11 ετών κατά μέσο όρο για το σύνολο των εξωστρεφών ΜΜΕ).

Σχήμα 2.5-11: Εξωστρέφεια ΜΜΕ, Πηγή Έρευνα ΙΟΒΕ – ΕΒΕΟ ΕΜΠ για λογαριασμό του ΣΕΒ

Εκτός από το 30% των ΜΜΕ οι οποίες ήδη δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό, υπάρχουν εταιρείες που είτε εστιάζουν στην εγχώρια αγορά από στρατηγική επιλογή (34%), είτε θεωρούν ότι δεν τους αφορούν οι εξαγωγές για λόγους που σχετίζονται κυρίως με τον τύπο προϊόντος ή υπηρεσίας που παράγουν (20%).

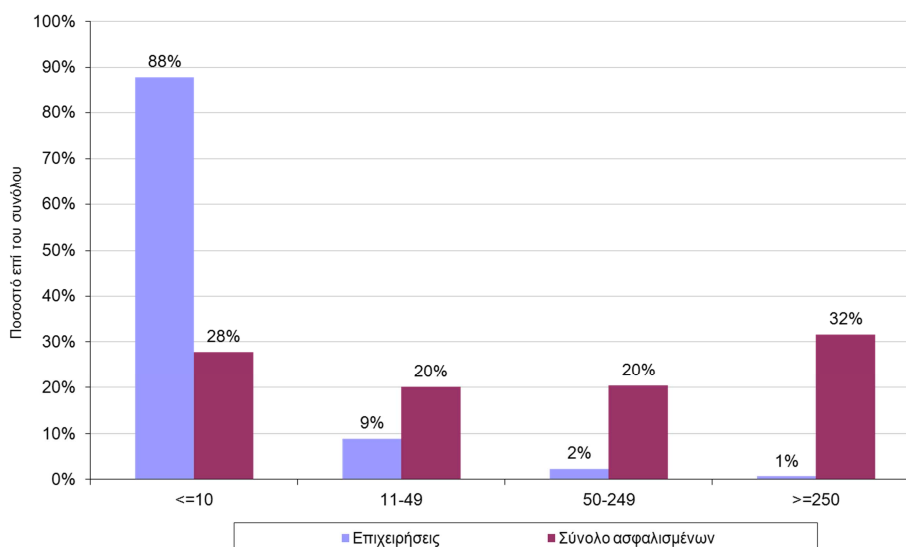
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι υπόλοιπες ΜΜΕ, οι οποίες είναι δυνητικά εξωστρεφείς και καλύπτουν το 16% του τομέα των ΜΜΕ (21% των μικρών και 12% των μεσαίων επιχειρήσεων).

Τέλος, το βασικό εμπόδιο που αντιμετωπίζουν οι δυνητικά εξωστρεφείς ΜΜΕ είναι η έλλειψη ενημέρωσης (είτε για τις αγορές είτε για τις απαιτούμενες διαδικασίες), που αποτελεί κύριο εμπόδιο για το 28% των εταιρειών (25% των μικρών και του 32% των μεσαίων εταιρειών). Επιπλέον, σημαντικά εμπόδια για τις μεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν η έλλειψη πρόσβασης σε δίκτυα προώθησης (24% έναντι 10% των μικρών), η αβεβαιότητα των αγορών εξωτερικού και η ανεπαρκής πρόσβαση σε ειδικές χρηματοδοτήσεις εξαγωγών. Οι μικρές επιχειρήσεις εκτός από

τα άνω προβλήματα, αναγνωρίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό βασικά εμπόδια από παράγοντες όπως η γραφειοκρατία και η ανεπαρκής στήριξη από κρατικούς φορείς.

Όσον αφορά την συμμετοχή των ΜΜΕ στην απασχόληση, και τις αποδοχές των ασφαλισμένων στο ΙΚΑ εργαζομένων κατά μέγεθος επιχείρησης στο **Σχήμα 2.5-12 και 2.5-13** συνοψίζονται τα σχετικά στοιχεία του ΙΚΑ, Ιούνιος 2012.

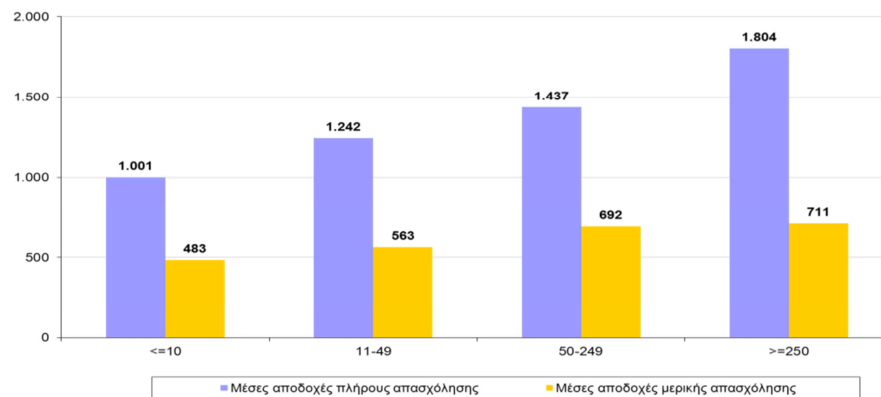

Σχήμα 2.5-12: Απασχόληση κατά μέγεθος επιχείρησης. Ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ, εταιρείες. (Πηγή ΙΚΑ)³⁹.

Σημειώνεται ότι τα στοιχεία που αφορούν την απασχόληση κατά μέγεθος επιχείρησης, των ασφαλισμένων στο ΙΚΑ για το έτος 2012 διαφοροποιούνται σε σχέση με τις προβλέψεις της ΕΕ για τις ΜΜΕ στην Ελλάδα το 2011, βλ. **Πίνακας 2.5.16**, σύμφωνα με τα οποία οι πολύ μικρές επιχειρήσεις αποτελούν το 96% των επιχειρήσεων και απασχολούν το 57,1% του συνόλου των εργαζομένων, ενώ οι εταιρείες με περισσότερους από 250 εργαζόμενους απασχολούν το 15% του συνόλου των εργαζομένων. Αναφέρεται ότι στα στοιχεία της ΕΕ δεν γίνεται ειδική αναφορά στους εργαζόμενους που είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ και δεν περιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις στους κλάδους της γεωργίας, της δασοκομίας, της αλιείας ή των κατά κύριο λόγο μη εμπορικών υπηρεσιών όπως η εκπαίδευση και η υγεία.

³⁹ Πηγή: ΙΚΑ, Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών και Στατιστικής – Στοιχεία Ιουνίου 2012

Σημ.: Ως αριθμός επιχειρήσεων λαμβάνεται ο συνολικός αριθμός των μονάδων (παραρτημάτων) των επιχειρήσεων. Οι αποκλίσεις σε περίπτωση που υπολογιστούν όχι οι μονάδες αλλά οι επιχειρήσεις ακόμα και όταν έχουν περισσότερες από μια μονάδα δεν ξεπερνούν το 5%.

Σχήμα 2.5-13: Μέσες αποδοχές πλήρους και μερικής απασχόλησης κατά μέγεθος εταιρείας, ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ. (Πηγή ΙΚΑ)⁴⁰.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με στοιχεία του Economist (2012)⁴¹ το μικρό μέγεθος των Ελληνικών επιχειρήσεων συμβάλλει στην χαμηλή τους ανταγωνιστικότητα και ότι η ηλικία, και όχι το μέγεθος, μιας επιχείρησης έχει πρωτίστως σημασία για τη συμβολή της στην αύξηση της απασχόλησης. Τα σχετικά στοιχεία της Eurostat (Σχήμα 2.5-9) υποστηρίζουν αυτή την θέση, καθώς οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις εμφανίζουν σημαντικά μεγαλύτερη συμμετοχή στη διαμόρφωση του συνολικού κύκλου εργασιών, προστιθέμενης αξίας και αντίστοιχα δεικτών που καταγράφουν την αποδοτικότητα, έναντι της συμμετοχής τους στην απασχόληση, με δείκτη τον αριθμό εργαζομένων.

Η αυξημένη αυτή παραγωγικότητα των μεγαλύτερων επιχειρήσεων αναπόφευκτα αντανακλάται και στις καλύτερες αποδοχές που προσφέρουν στους εργαζόμενους τους, στοιχείο που αποτυπώνεται τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα από στοιχεία του ΙΚΑ (Σχήμα 2.5-13). Υπό την έννοια αυτή η ιδιαίτερα μεγάλη αντιπροσώπευση των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελληνική οικονομία αποτελεί δυνητικά δομική αδυναμία, η οποία όπως δεν θα έπρεπε να αποκατασταθεί μέσω της περεταίρω υποχώρησης του αριθμού των μικρότερων επιχειρήσεων, όπως καταγράφεται ότι συμβαίνει στην παρούσα κρίση, αλλά αντίθετα με την επέκταση κάποιων εξ αυτών σε μεγαλύτερα μεγέθη ή με την εξαρχής ίδρυση κάποιων μεγαλύτερων επιχειρηματικών σχημάτων και την παράλληλη ποιοτική αναβάθμιση των υφιστάμενων ΜΜΕ. Ενδεικτικά, μελέτη της IW Consult (2011)⁴² αναδεικνύει το βαθμό στον οποίο επιχειρήσεις μεταποίησης ενταγμένες σε μεγαλύτερες αλυσίδες αξίας παρουσιάζουν βελτιωμένους δείκτες ανταγωνιστικότητας, παρατήρηση που τεκμηριώνει ότι η ύπαρξη μεγαλύτερων επιχειρήσεων (το μέγεθος αναπόφευκτα πρέπει να είναι μεγαλύτερο όταν αυξάνει το εύρος δραστηριοτήτων), γύρω από τις οποίες αναπτύσσονται πλέον σύνθετες αλυσίδες αξίας, μπορεί να συμβάλλει στην αύξηση της επιτυχίας των ΜΜΕ.

⁴⁰ Ως ανωτέρω, Σημ.: Ως αποδοχές υπολογίζονται οι μικτές αποδοχές

⁴¹ Economist (2012), The Economist, Free exchange. Decline and small. Small firms are a big problem for Europe's periphery, March 3. (<http://www.economist.com/node/21548923>).

⁴² IW Consult (2011). Zukunft industrieller Wertschöpfung: Hybridisierung, Studie im Auftrag der Vereinigung der Bayerischen Wirtschaft e.V., München.

Στο πλαίσιο αυτό μια ποιοτική αναβάθμιση των ΜΜΕ στην Ελλάδα, συνοδευόμενη και από την επέκτασή τους σε δραστηριότητες και κυρίως επενδύσεις που δεν είναι προσβάσιμες σε μικρότερα σχήματα⁴³, θα μπορούσε να αποτελέσει μία θετική εξέλιξη, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της βιωσιμότητας και εξωστρέφειας τους. ΜΜΕ που είναι ενταγμένες σε αλυσίδες αξίας, ειδικά της μεταποίησης, που οικοδομούνται γύρω από μεγαλύτερες επιχειρήσεις, ως προμηθευτές ή πελάτες των μεγαλύτερων επιχειρήσεων και εφαρμόζουν σύγχρονες πρακτικές που απαιτεί η αλυσίδα αξίας, μπορούν να επιτύχουν μεγαλύτερα επίπεδα ανταγωνιστικότητας καθώς και να προσφέρουν επιπλέον καλύτερους όρους στους απασχολούμενους σε αυτές.

Αναλυτικά στοιχεία για την απασχόληση στον κλάδο της μεταποίησης ανά μέγεθος εταιρείας δείχνουν ότι η απασχόληση σε εταιρείες μεταποίησης με έως 49 εργαζόμενους στην Ελλάδα καλύπτει το 62,4% της απασχόλησης του κλάδου, από τα ψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη. Παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι μια από τις δύο χώρες της ευρωζώνης για την οποία η Eurostat δεν παρέχει ανάλυση στοιχείων ανά μέγεθος επιχείρησης για όλους τους κλάδους, παρατηρούμε ότι κατά μέσο όρο στην ΕΕ-27 το 50% της απασχόλησης καταγράφεται σε επιχειρήσεις με άνω των 50 εργαζομένων.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι λόγω των σημαντικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ στην Ελλάδα σήμερα, η κατάργηση της υποχρέωσης υποβολής ΜΠΕ για τα έργα κατηγορίας Β, έργων δηλαδή που χαρακτηρίζονται από τοπικές και μη σημαντικές μόνο επιπτώσεις, έχει ιδιαίτερα οφέλη στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται σε κλάδους που εντάσσονται στην ΥΑ 1958/2012. Όπως έχει ήδη αναφερθεί τα έργα αυτά με περιορισμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα, με βάση τις διατάξεις του Άρθρου 8 «υπόκεινται σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις, (ΠΠΔ)». Όπως έχει ήδη αναφερθεί στην **ενότητα 2.4.1** οι ως άνω Π.Π.Δ. έχουν εκδοθεί για το σύνολο των έργων/δραστηριοτήτων κατηγορίας Β, συμβάλλοντας έτσι καθοριστικά στην άμεση έκδοση της άδειας λειτουργίας των ως άνω δραστηριοτήτων. Καθώς ο αριθμός των ΜΜΕ στον κλάδο μεταποίησης στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα αυξημένος, η επίπτωση αυτής της θεσμικής βελτίωσης αναμένεται να έχει ιδιαίτερα σημαντικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητά τους.

Τα μέχρι τώρα οφέλη για την εθνική οικονομία από την εφαρμογή του Ν. 4014/2011 ως συνέπεια της μείωσης στον αριθμό υποβαλλόμενων φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης και την απλοποίηση των σχετικών διαδικασιών, που εκτιμώνται ως σημαντικά και ανέρχονται σε περίπου 85,0 εκ. €, εκ των οποίων 49,0 εκ. € αφορούν τον ιδιωτικό τομέα, οφέλη που σε σημαντικό βαθμό αφορούν τις ΜΜΕ.

Μένει να αξιολογηθούν οι συνέπειες της απλοποίησης της διαδικασίας αδειοδότησης σε **μεγαλύτερες επιχειρήσεις, οι οποίες εντάσσονται στην κατηγορία Α**. Για τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις το διοικητικό κόστος μπορεί να αποτελεί μικρότερο εμπόδιο σε σχέση με μικρότερες, ταυτόχρονα όμως η **αδειοδότηση μίας μεγαλύτερης εγκατάστασης ή**

⁴³Ενδεικτικά, οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις καλύπτουν το ήμισυ των δαπανών Έρευνας & Ανάπτυξης δεδομένου ότι μπορούν να χρηματοδοτούν με ίδιους πόρους, την μακροχρόνια έρευνα, που δεν είναι ελκυστική για εξωτερική χρηματοδότηση, κάτι που συχνά οι ΜΜΕ δεν είναι σε θέση να αναλάβουν. OECD (2011b), OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2011, OECD Publishing. doi: 10.1787/sti_scoreboard-2011-en.

δραστηριότητας με δυνητικά σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον αντιμετωπίζει μεγαλύτερες δυσχέρειες και καθυστερήσεις. Κατά συνέπεια και για τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις η απλοποίηση και των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης στις περισσότερες των περιπτώσεων αποδεικνύεται πολύ σημαντική για την βιώσιμη ανάπτυξη της επιχείρησης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Ειδικά για μεγαλύτερες επενδύσεις, που αντίστοιχα συνεπάγονται και πλέον σημαντικές δυνητικές επιπτώσεις, η θέσπιση προδιαγραφών για τις ίδιες τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, τη διαδικασία διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους, και για τις Αποφάσεις Έγκρισης των Περιβαλλοντικών Όρων, (ΑΕΠΟ) αφαιρεί ένα σημαντικό παράγοντα αβεβαιότητας που απετέλεσε σε αρκετές περιπτώσεις ακόμα και απαγορευτικό εμπόδιο πρόκρισης και υλοποίησης ορισμένων σύνθετων επενδύσεων. Αντίστοιχα, η ενσωμάτωση στις ΑΕΠΟ μίας σειράς αδειών που στο παρελθόν εκδίδονταν κατά περίπτωση από άλλες υπηρεσίες, όπως η άδεια διάθεσης υγρών και στερεών αποβλήτων, επέμβασης σε δασική περιοχή κ.α, οδηγεί συχνά στην σημαντική μείωση των χρονοβόρων διαδικασιών και αβεβαιοτήτων που ίσχυαν μέχρι το πρόσφατο παρελθόν.

Η ως άνω απλοποίηση των διαδικασιών, και η άρση του σημαντικού γραφειοκρατικού φόρτου δεν συνεπάγεται περιορισμένη εφαρμογής και έλεγχο των Περιβαλλοντικών όρων που εγκρίνονται για την προστασία του περιβάλλοντος κατά την κατασκευή και λειτουργία ενός έργου ή δραστηριότητας. Αντίθετα στις διατάξεις του νέου Νόμου ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην απαρέγκλιτη τήρηση των όρων και εφαρμογή μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας που εξασφαλίζεται με την συνεργασία της Διοίκησης με εξωτερικούς πιστοποιημένους ελεγκτές, όπως επίσης και την ιχνηλασιμότητα της περιβαλλοντικής ταυτότητας έργου και δραστηριότητας, πρακτικές που συμβάλλουν καθοριστικά στην ενίσχυση της αποδοτικότητας και διαφάνειας της διαδικασίας αδειοδότησης και ελέγχου. Συνεπώς τα προβλεπόμενα στον Ν. 4014/2011, μετά την ολοκλήρωση της έκδοσης των δράσεων που εκκρεμούν και της εφαρμογής τους εξασφαλίζουν μία σημαντική βελτίωση, και έλεγχο στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, η οποία ήδη ισχύει, για τις ΜΜΕ, και για πιο σύνθετες επενδύσεις, μεγαλύτερης κλίμακας.

Ειδικά σε συνδυασμό με την άρση της απαγόρευσης εκσυγχρονισμού και επέκτασης μεταποιητικών μονάδων στην Αττική, που συγκεντρώνει το ήμισυ του πληθυσμού της χώρας και έχει πρόσβαση στις πλέον ανεπτυγμένες υποδομές, την αναβάθμιση των εμπορευματικών υποδομών, και των υποδομών φόρτωσης και μεταφοράς, η απλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης των μεγαλύτερων μονάδων αναμένεται να συνεισφέρει σημαντικά στην εξισορρόπηση μεταξύ μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων μέσω της επέκτασης των δεύτερων και της αναβάθμισης των πρώτων με στόχο την ενίσχυση της βιωσιμότητάς τους. Η δημιουργία συγκριτικών πλεονεκτημάτων σε μια ανταγωνιστική και σύγχρονη οικονομία, σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες φαίνεται να συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη ενός «οικοσυστήματος» δεξιοτήτων και γνώσεων το οποίο παράγει αγαθά και υπηρεσίες που με τη σειρά τους μπορούν να αποτελέσουν εισροές, άμεσα ή μέσω δεξιοτήτων, για άλλα προϊόντα και υπηρεσίες.

Ενδεικτικά, οι Rodrik κ.α. (2006)⁴⁴ και Hausmann και Hidalgo (2010)⁴⁵, εκπονώντας μια έρευνα που τελικά οδήγησε στην οικοδόμηση του «παρατηρητηρίου για την οικονομική πολυπλοκότητα», σημειώνουν ότι οι χώρες των οποίων το «καλάθι» εξαγωγών αξιολογείται ως πλέον εξελιγμένο, προσεγγίζουν υψηλότερα επίπεδα ευημερίας και ανάπτυξης. Η ανάλυση αυτή εξετάζει για το κάθε προϊόν που εξαγει μια χώρα τον βαθμό στον οποίο η παραγωγή του συνήθως συμπίπτει με την παραγωγή άλλων αγαθών, και αποτυπώνει μέσω της σχέσης αυτής τον βαθμό στον οποίο η ανάπτυξη και ύπαρξη δεξιοτήτων που απαιτεί η παραγωγή ενός προϊόντος, διευκολύνουν την παραγωγή και άλλων προϊόντων. Η αποτύπωση των «οικοσυστημάτων» παραγωγής από τον «άτλαντα της παγκόσμιας πολυπλοκότητας» των Hausmann κ.α. (2011)⁴⁶ καταδεικνύει την σημασία που έχουν τα διασυνδεδεμένα οικοσυστήματα δεξιοτήτων στην ικανότητα μιας χώρας να ανέλθει στην αλυσίδα αξίας των αγαθών που παράγει.

Ο ρόλος της μεταποίησης στην ανάπτυξη αυτών των «οικοσυστημάτων» δεξιοτήτων καθώς και τη σχέση της μεταποίησης με τον κλάδο των υπηρεσιών παραμένει να εξετασθεί. Η προαναφερθείσα ανάλυση βασίζεται στην ανάλυση εξαγωγών, και αυτές με τη σειρά τους αποτελούν στη μεγάλη τους πλειοψηφία προϊόντα μεταποίησης. Ενδεικτικά, τα προϊόντα μεταποίησης διαμορφώνουν τον κύριο όγκο του παγκόσμιου εμπορίου κατά 70% σύμφωνα με την Mc Kinsey (2012b)⁴⁷ ενώ ο κλάδος αποτελεί μόνο το 16% του παγκοσμίου ΑΕΠ. Αλλά ακόμα και τα προϊόντα που δεν συνιστούν αποτέλεσμα μεταποίησης, όπως οι πρώτες ύλες ή τα αγροτικά προϊόντα, απαιτούν συχνά ως εισροή προϊόντα μεταποίησης, όπως ανέδειξε και ο πίνακας εισροών για την Ελλάδα. Συνεπώς η γενίκευση της προαναφερόμενης ανάλυσης, όπως ενδεικτικά των Hausmann και Hidalgo (2011)⁴⁸, στην ανάγκη ύπαρξης μιας επαρκώς διαφοροποιημένης και υγιούς μεταποιητικής βάσης είναι εύλογη και ορθή. Επίσης, η Mc Kinsey (2012b) τεκμηριώνει ότι αυξάνεται διαχρονικά τόσο ο βαθμός στον οποίο ο κλάδος της μεταποίησης «που φτιάχνει πράγματα» εξαρτάται από υπηρεσίες, ως εισροή, όσο και ο βαθμός στον οποίο ο κλάδος συνεισφέρει ως εκροή, στις υπηρεσίες. Η εξέλιξη αυτής της σχέσης, ειδικά σε ότι αφορά την ενσωματωμένη γνώση, καταδεικνύει επίσης ότι η διάκριση υπηρεσιών / μεταποίησης με την κλασσική έννοια αρχίζει σε πολλές περιπτώσεις να αποκλίνει από την πραγματικότητα. Παραμένει όμως ως συμπέρασμα ότι η παραγωγή προϊόντων παραμένει αναπόσπαστη προϋπόθεση για την ανάπτυξη ενός υγιούς παραγωγικού οικοσυστήματος

Επιπλέον, η Mc Kinsey (2012) τονίζει ότι οι σχέσεις της μεταποίησης με τους προμηθευτές και η μεταφορά των αποτελεσμάτων έρευνας στην παραγωγή απαιτούν εγγύτητα σε ορισμένες, περιπτώσεις, ακόμα και εάν λόγω της «παγκοσμιοποίησης» αυτό δεν ισχύει πλέον σε άλλες περιπτώσεις. Φαίνεται μάλιστα ότι γεωγραφική εγγύτητα του ανθρωπίνου κεφαλαίου και της έρευνας με την παραγωγή απαιτείται σε ορισμένα κρίσιμα σημεία της παραγωγής, και ειδικά της παραγωγής προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Παρόμοια συμπεράσματα προκύπτουν και

⁴⁴ Rodrik, D., Hausmann, R. and J. Hwang (2006). What You Export Matters. CEPR Discussion Paper No. 5444

⁴⁵ Hausmann, R. and C. Hidalgo (2010). Country Diversification, Product Ubiquity, and Economic Divergence, Scholarly Articles 4554740, Harvard Kennedy School of Government.

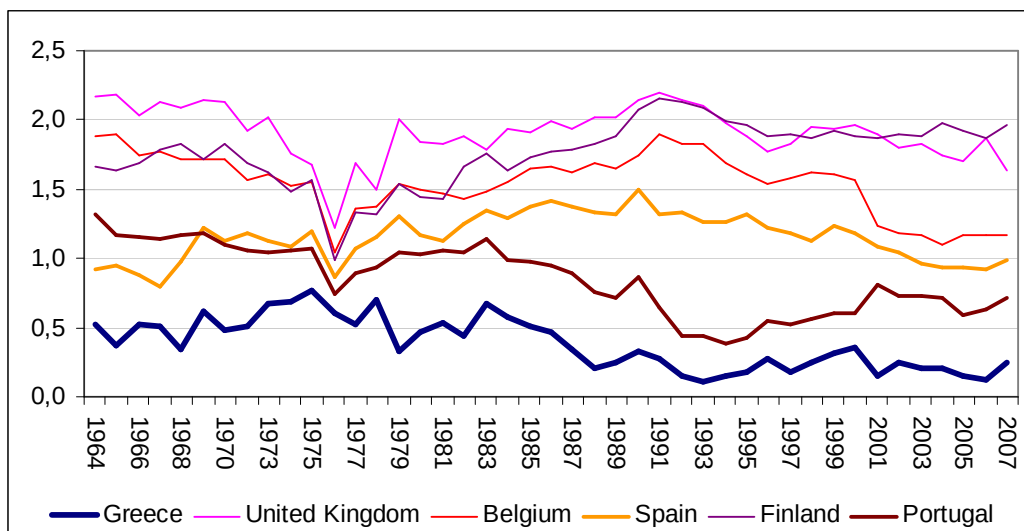
⁴⁶ Hausmann, R., Hidalgo, C.A., Bustos, S., Coscia, M., Chung, S., Jimenez, J., Simoes, A. and M. Yildirim (2011). The Atlas of Economic Complexity. Mapping Paths to Prosperity. Puritan Press. Cambridge MA.

⁴⁷ Mc Kinsey Global Institute (2012b). Manufacturing the future: The next era of global growth and innovation. November

⁴⁸ Hausmann, R. and C. Hidalgo (2011). The network structure of economic output. Journal of Economic Growth (16).

από την μελέτη των Bahar κ.α. (2012)⁴⁹, που καταγράφουν και υποστηρίζουν την σημασία της εγγύτητας για την ενθάρρυνση της διάδοσης δεξιοτήτων και τεχνολογιών ανάμεσα σε κλάδους, ειδικά όταν αυτές δεν μπορούν να ενσωματωθούν αυτούσιες στον μηχανολογικό εξοπλισμό.

Σχήμα 2.5-14: Δείκτης «πολυπλοκότητας» εξαγόμενων προϊόντων. Μεγαλύτερη τιμή=καλύτερη. (Πηγή Atlas of Economic Complexity)⁵⁰

Για την Ελλάδα, όπου όσον αφορά τα εξαγόμενα προϊόντα καταγράφεται χαμηλή «πολυπλοκότητα», και σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat μικρή συμμετοχή της μεταποίησης στο (προ κρίσης) ΑΕΠ της χώρας σχετικά με άλλες χώρες, προκύπτει ότι οποιοδήποτε σχέδιο ενίσχυσης της ανάπτυξης θα πρέπει να περιλαμβάνει και την προοπτική σημαντικής ενίσχυσης της μεταποιητικής βάσης της χώρας, όχι μόνο ως ποσοστό του ΑΕΠ αλλά κυρίως ως ποικιλότητα δραστηριοτήτων. Τονίζεται ότι στον «χάρτη της οικονομικής πολυπλοκότητας» που έχουν καταρτίσει οι προαναφερθέντες ερευνητές και όπως συνοψίζεται από τον Hausmann (2012)⁵¹ ειδικά για τη χώρα μας, εντοπίζονται για την Ελλάδα σημαντικές ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης σε κλάδους όπως η παραγωγή μηχανολογικού εξοπλισμού, η χημική βιομηχανία και η μικροηλεκτρονική, και συστήνουν την αναζήτηση των πολιτικών για την αξιοποίηση αυτών των ευκαιριών.

Όπως αναφέρει η μεθοδολογία της προαναφερθείσας προσέγγισης, οι επί μέρους χώρες είναι σκόπιμο να αναζητήσουν τους λόγους που δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη δραστηριοτήτων για

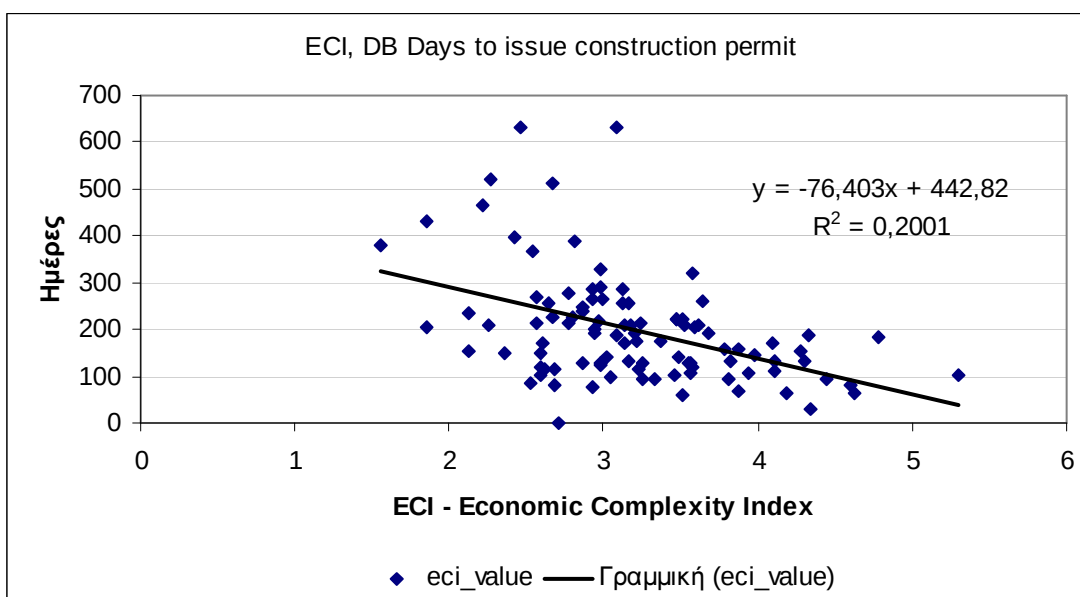
⁴⁹ Bahar, D., Hausmann, R, and C. Hidalgo (2012). International Knowledge Diffusion and the Comparative Advantage of Nations. HKS Working Paper No. RWP12-020

⁵⁰ Atlas of Economic Complexity, AJG Simoes, CA Hidalgo. The Economic Complexity Observatory: An Analytical Tool for Understanding the Dynamics of Economic Development. Workshops at the Twenty-Fifth AAAI Conference on Artificial Intelligence. (2011). R Hausmann, CA Hidalgo, S Bustos, M Coscia, S Chung, J Jimenez, A Simoes, M Yildirim. The Atlas of Economic Complexity. Puritan Press. Cambridge MA. (2011).

⁵¹ Hausmann, R. (2012). Ireland can show Greece a way out of the crisis, Financial Times February 8, 2012.

την δημιουργία εκείνων των τμημάτων των «οικοσυστημάτων που θα επιτρέψουν με την σειρά τους την προσφορά προϊόντων και υπηρεσιών που βρίσκονται ψηλότερα στην αλυσίδα αξίας. Εφαρμόζοντας την προσέγγιση αυτή στην μεταποίηση, προκύπτει ότι μια μεταποιητική επιχείρηση χρειάζεται πέρα από την άδεια ίδρυσης και την άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας, διαδικασίες που σε περιπτώσεις πλέον σύνθετων, ή ολοκληρωμένων μονάδων με δυνητικά σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις προαπαιτούν επίσης την έκδοση Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων. Στον βαθμό που η διαδικασία της αδειοδότησης της μεταποιητικής δραστηριότητας γινόταν στο παρελθόν όλο και πιο σύνθετη, και χρονοβόρα, με μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας (η απαγόρευση οποιαδήποτε αλλαγής – έστω και ενεργειακής αναβάθμισης – στις βιομηχανίες της Αττικής, σημαντικές καθυστερήσεις στην έκδοση ΑΕΠΟ για την τροποποίηση ή αναβάθμιση μίας υφιστάμενης εγκατάστασης), η λήψη άδειας λειτουργίας μιας επιχείρησης παροχής υπηρεσιών γινόταν συγκριτικά όλο και πιο εύκολη σε σχέση με την αδειοδότηση μιας επιχείρησης «που φτιάχνει κάτι». Για την εξειδίκευση των παραπάνω, και ειδικότερα για την συσχέτιση των απαιτούμενων χρόνων αδειοδότησης με την πολυπλοκότητα των παραγόμενων αγαθών που εξάγει μία χώρα, αξιοποιήθηκε ελλείψει άλλων ως δείκτης-αναφοράς από τη βάση δεδομένων της Doing Business, η εκτίμηση για τον χρόνο έκδοσης άδειας οικοδομής μιας αποθήκης. Όπως παρίσταται στο **Σχήμα 2.5-15**, μέσω του δείκτη χρόνος έκδοσης άδειας οικοδομής μιας αποθήκης μας επιτρέπεται να εντοπίσουμε τον συγκριτικά μεγάλο χρόνο αδειοδότησης στη χώρα μας καθώς και την αρνητική σχέση ανάμεσα στον χρόνο αυτό και την πολυπλοκότητα των αγαθών που εξάγει μια χώρα.

Σχήμα 2.5-15: Πολυπλοκότητα παραγόμενων αγαθών (ECI) και μέρες κατά Doing Business για την έκδοση άδειας οικοδομής αποθήκης αναφοράς. (Πηγή Observatory of Economic Complexity & Doing Business).

Προφανώς ο χρόνος έκδοσης άδειας οικοδομής αποθήκης δεν μπορεί να αποτελεί το μόνο λόγο/δείκτη που διαμορφώνει την ανάπτυξη της μεταποιητικής βάσης δεδομένου ότι κατ'αρχήν δεν αφορά καθαρά την αδειοδοτική διαδικασία μεταποίησης. Η χρήση του δείκτη αυτού στο

πλαίσιο της παρούσης γίνεται τόσο γιατί υπάρχουν δημοσιευμένα στοιχεία για την συσχέτιση του με την επιδιωκόμενη πολυπλοκότητα εξαγόμενων προϊόντων, αλλά και με βάση την υπόθεση ότι σε ένα θεσμικό πλαίσιο που μια σχετικά απλή διαδικασία αδειοδότησης απαιτεί αυξημένο χρόνο, το ίδιο ισχύει και για τις άλλες, πλέον σύνθετες και χρονοβόρες. Ειδικότερα όπως αναπτύχθηκε στην ενότητα **2.4.2.2** της παρούσης, για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων μεταποίησης που συνδέονταν με τις Βιομηχανικές Δραστηριότητες με δυνητικά σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, οι μέγιστοι χρόνοι που καταγράφονταν στο παρελθόν για την έκδοση ΑΕΠΟ ανέρχονταν σε 20 μήνες, διάστημα που μπορούσε να επεκταθεί και σε 30 μήνες για έργα σχετικά με Εξορυκτικές δραστηριότητες.

Επιπλέον υπάρχουν πολλοί άλλοι παράγοντες σχετικοί με την ανάπτυξη της μεταποιητικής δραστηριότητας. Πάντως παραμένει γεγονός ότι η μεταποίηση απαιτεί μακροχρόνιο προγραμματισμό και η λήψη απόφασης για μια επένδυση συνεπάγεται την άμεση καταβολή μεγάλου κόστους, μεγάλο μέρος του οποίου δεν είναι ανακτήσιμο εάν αναβληθεί διακοπεί η λειτουργία της μονάδας. Οι ως άνω παράγοντες καθιστούν απαραίτητη την ασφάλεια δικαίου και την εξάλειψη της ρυθμιστικής αβεβαιότητας κατά την αδειοδότηση επενδύσεων σχετικών με την μεταποίηση.

Προκύπτει συνεπώς ότι η απλοποίηση και η επιτάχυνση της διαδικασίας αδειοδότησης, σε συνδυασμό με την εξασφάλιση της ασφάλειας δικαίου, τον έλεγχο της απαρέγκλιτης εφαρμογής όρων για την πρόληψη δυνητικών επιπτώσεων και περιβαλλοντική προστασία κατά την κατασκευή και λειτουργία έργων και δραστηριοτήτων, που συνιστούν και τους κύριους στόχους του εξεταζόμενου Ν. 4014/ 2011, έχει ιδιαίτερη σημασία ειδικά για την μεταποιητική δραστηριότητα. Η μεταρρύθμιση αυτή, ειδικά εάν πλαισιωθεί από άλλες μεταρρυθμίσεις που ήδη έχουν προωθηθεί (όπως η αναβάθμιση των μεταφορών, η απομάκρυνση των περιορισμών στη μεταποιητική δραστηριότητα στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής), η εξομάλυνση στην αγορά ενέργειας και η αποκατάσταση της, σχετικά έστω, ομαλής λειτουργίας των αγορών χρηματοπιστωτικών προϊόντων μπορεί να συνεισφέρει ουσιαστικά στην ανάκαμψη της μεταποίησης στη χώρα, και μέσω αυτής στην ουσιαστική ανάκαμψη της οικονομίας και την επίτευξη επιδόσεων που θα ξεπερνούν και τις προ κρίσης επιδόσεις της.

2.5.5. Επίπτωση στο διοικητικό βάρος των επιχειρήσεων⁵²

Η μέτρηση των διοικητικών βαρών πραγματοποιείται, στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ, με τη χρήση του Τυποποιημένου Μοντέλου Κόστους-TMK (Standard Cost Model).

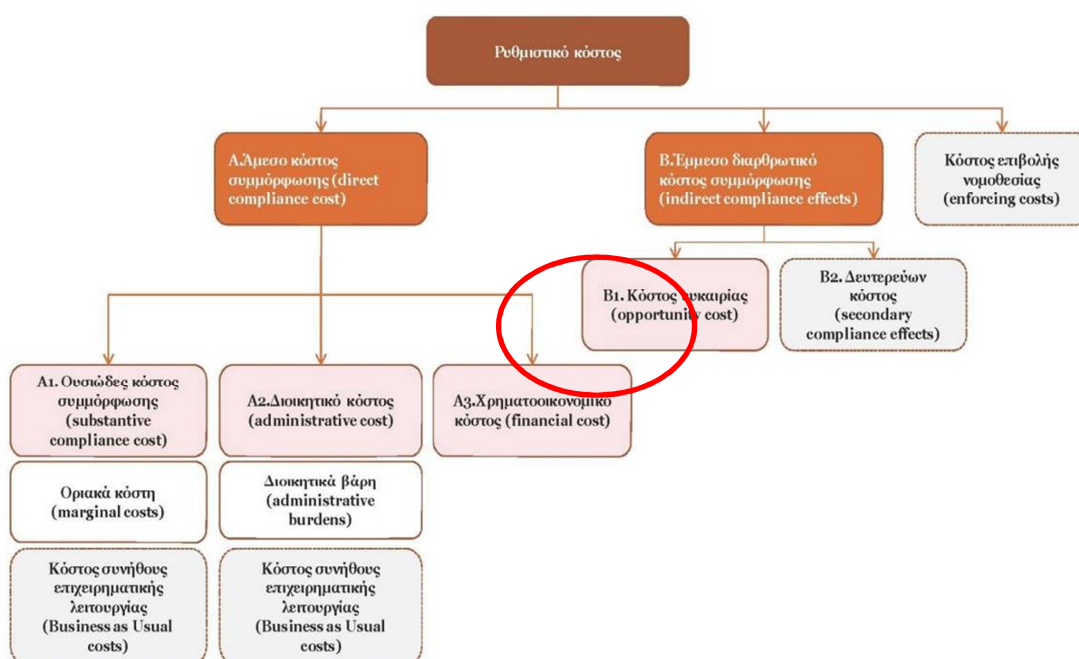
⁵² Μελέτη ΣΕΒ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ», ΥΠΟΕΡΓΟ 1 της Πράξης: ΔΙΚΤΥΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π 16. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ Ρυθμιστικό πεδίο «Αδειοδότηση Επιχειρήσεων» (pwc, REMACO AE, Ιούλιος 2013)

Το ΤΜΚ αξιοποιείται για την εκτίμηση του κόστους που απορρέει από τις υποχρεώσεις και τα επιχειρηματικά εμπόδια που επιβάλει το ρυθμιστικό πλαίσιο. Επιπλέον, δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα διοικητικού βάρους, τα οποία αποτελούν τμήμα του συνολικού ρυθμιστικού κόστους.

Το Παρατηρητήριο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, έχει υιοθετήσει για την εκτίμηση του ρυθμιστικού κόστους μία διευρυμένη μεθοδολογία του ΤΜΚ, η οποία περιλαμβάνει ένα υπερσύνολο κατηγοριών ρυθμιστικού κόστους, πέραν του διοικητικού. Ειδικότερα, στο επόμενο διάγραμμα παρουσιάζονται οι διαφορετικές κατηγορίες ρυθμιστικού κόστους ως εξής:

- άμεσο κόστος συμμόρφωσης (Α) (εκτός πεδίου εξέτασης παρούσης μελέτης),
- έμμεσο διαρθρωτικό κόστος συμμόρφωσης (Β), και
- κόστος επιβολής νομοθεσίας (εκτός πεδίου εξέτασης)

Σχήμα 2.5-16: Διαγραμματική Παρουσίαση Ρυθμιστικού Κόστους

Σημειώνεται ότι για τις ανάγκες της παρούσας Μελέτης ενδιαφέρει το επιπρόσθετο κόστος που επωμίζεται η επιχείρηση λόγω της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, και περιγράφεται από το **Κόστος ευκαιρίας**⁵³.

Κόστος ευκαιρίας (opportunity cost)

Το κόστος ευκαιρίας αναφέρεται στο επιπρόσθετο κόστος που επωμίζεται η επιχείρηση από την χρονική διάρκεια ολοκλήρωσης της αδειοδότησης καθώς και στο κόστος που προκύπτει από τη μη επανεπένδυση του δεσμευμένου ή διαθέσιμου κεφαλαίου.

⁵³ Πέρα από το κόστος ευκαιρίας οι επιχειρήσεις επιβαρύνονται με ποινές λόγω αδυναμίας ικανοποίησης μακροπρόθεσμων συμβολαίων οφειλομένων σε καθυστερήσεις αδειοδότησης ή ικανοποίησής τους μέσω εισαγωγών.

Το κόστος επιβάρυνσης της επιχείρησης αφορά στο ύψος των **διαφυγόντων εσόδων** της δραστηριότητας.

Το κόστος ευκαιρίας στη συγκεκριμένη ανάλυση προσεγγίζεται μέσω της ελάχιστης απόδοσης της κάθε επένδυσης του δείγματος, που απαιτείται για να καλύψει το κόστος και τον αναληφθέντα κίνδυνο των επενδεδυμένων κεφαλαίων, όπως αυτά εκφράζονται μέσω του Μέσου Σταθμικού Κόστους Κεφαλαίου (ΜΣΚΚ ή WACC) του κλάδου.

Η μεθοδολογία εκτίμησης του κόστους ευκαιρίας που επωμίζονται οι επιχειρήσεις από την καθυστέρηση έκδοσης ΑΕΠΟ πραγματοποιείται μέσω συσχέτισης των παρακάτω παραμέτρων:

- κλαδικοί δείκτες μέτρησης ΜΣΚΚ (ανά ομάδα δραστηριότητας), και
- χρονική διάρκεια αδειοδότησης επένδυσης, η οποία μετράται ως ο συνολικός χρόνος για την ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Ο παράγοντας αυτός είναι κρίσιμος για την εκτίμηση του κόστους ευκαιρίας, καθώς είναι μετρήσιμος (σε ημέρες) και για την διάρκεια αδειοδότησης.

Με βάση τα παραπάνω, το Κόστος Ευκαιρίας υπολογίζεται ως:

$$ΚΕ = ΣΗΑ \times ΜΣΚΚ \times ΕΠ$$

όπου

ΚΕ = κόστος ευκαιρίας

ΣΗΑ= Σύνολο ημερών αδειοδότησης, σε ημερολογιακές ημέρες

ΜΣΚΚ = Μέσο Σταθμικό Κόστος Κεφαλαίου του κλάδου δραστηριότητας

ΕΠ = Ύψος επένδυσης

Τα διαφυγόντα έσοδα υπολογίζονται σε συνάρτηση με το κόστος ευκαιρίας που προκύπτει από τη χρονική διάρκεια ολοκλήρωσης της αδειοδότησης.

Είναι προφανές ότι **όσο μικρότερη είναι η τιμή του κόστους ευκαιρίας, τόσο πιο ελκυστική είναι η επένδυση, και κατά συνέπεια η μεταβολή του κόστους ευκαιρίας αποτελεί ένα έμμεσο δείκτη για την επίδραση της εφαρμογής του Ν. 4014/2011 στην ανταγωνιστικότητα.**

Για την εκτίμηση του παραπάνω δείκτη μετά την εφαρμογή του Ν. 4014/2011 πραγματοποιήθηκαν τα ακόλουθα:

- Υπολογίστηκε το Κόστος ευκαιρίας για επί μέρους κλάδους της Ομάδας 9 με βάση τους ΣΗΑ που καταγράφηκαν για τις αντίστοιχες ΑΕΠΟ. Για τους ως άνω υπολογισμούς εφαρμόστηκαν οι ΜΣΚΚ της προγενέστερης Μελέτης του ΣΕΒ, θεωρώντας ως ύψος επένδυσης 1 εκ. €.
- Οι Συνολικές Ημέρες Αδειοδότησης αφορούσαν νέες ΑΕΠΟ έργων κατηγορίας Α2, όπως και Ανανεώσεις-Τροποποιήσεις ΑΕΠΟ Α1 και Α2, όπως αυτές κατεγράφησαν στο αρχικό δείγμα χωρίς την αφαίρεση των ακραίων τιμών.

Τα αποτελέσματα των υπολογισμών παρουσιάζονται στον **Πίνακα 2.5-18**

Πίνακας 2.5-18: Υπολογισμός Κόστους Ευκαιρίας Ομάδας 9: Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις με βάση στοιχεία ΣΗΑ παρούσης Μελέτης

	Επενδύσεις	Κλάδος	Θεσμικός χρόνος έκδοσης ΑΕΠΟ(ημερολ. ημέρες)	Συνολικός χρόνος περιβαλλοντικής αδειοδότησης (ημερολ. ημέρες)	Κόστος επένδυσης (€) (Α)	ΜΣΚΚ κλάδου	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης για τον συνολικό χρόνο ολοκλήρωσης (Β).	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης για το θεσμικό χρόνο έκδοσης ΑΕΠΟ (Γ).	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης λόγω καθυστερήσης, πέραν θεσμικών προθεσμιών (Δ)=(Β)-(Γ).	Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, για συνολικό χρόνο ολοκλήρωσης, επί του κόστους επένδυσης (%) (Ε)=(Β)/(Α)	Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, λόγω καθυστερήσεων, επί του κόστους επένδυσης (%) (ΣΤ)=(Δ)/(Α)	Περιγραφή επένδυσης
ΚΑΥΣΙΜΑ												
1	9.8	ΚΑΥΣΙΜΑ	157	106	1.000.000 €	6,50%	18.876,71 €	27.958,90 €	-9.082,19 €	1,89%	-0,91%	Προσθήκη νέου εξοπλισμού.
2	9.9		192	204	1.000.000 €	6,50%	36.328,77 €	34.191,78 €	2.136,99 €	3,63%	0,21%	Εγκατάσταση συστήματος φυσικού αερίου.
3	9.10		192	315	1.000.000 €	6,50%	56.095,89 €	34.191,78 €	21.904,11 €	5,61%	2,19%	Κατασκευή δεξαμενής αποθήκευσης σε σταθμό φυσικού αερίου.
4	9.11		157	113	1.000.000 €	6,50%	20.123,29 €	27.958,90 €	-7.835,62 €	2,01%	-0,78%	Τηλελειτουργία εγκαταστάσεων αποθήκευσης και διακίνησης υγρών καυσίμων.
5	9.12		157	106	1.000.000 €	6,50%	18.876,71 €	27.958,90 €	-9.082,19 €	1,89%	-0,91%	Εγκατάσταση διακίνησης και αποθήκευσης υγρών καυσίμων.
6	9.13		157	295	1.000.000 €	6,50%	52.534,25 €	27.958,90 €	24.575,34 €	5,25%	2,46%	Ανανέωση όρων για εκτός σχεδίου εγκατάσταση διακίνησης και αποθήκευσης υγρών καυσίμων.
7	9.14		157	313	1.000.000 €	6,50%	55.739,73 €	27.958,90 €	27.780,82 €	5,57%	2,78%	Σχέδιο απορρύπανσης εδάφους και υπογείων νερών.
8	9.15		157	142	1.000.000 €	6,50%	25.287,67 €	27.958,90 €	-2.671,23 €	2,53%	-0,27%	Τροποποίηση όρων για εγκατάσταση διακίνησης και αποθήκευσης υγρών καυσίμων.
9	9.16		42	117	1.000.000 €	6,50%	20.835,62 €	7.479,45 €	13.356,16 €	2,08%	1,34%	Αλλαγή φορέα μονάδας διακίνησης αποθήκευσης και ανάμειξης υγρών καυσίμων.
10	9.17		157	149	1.000.000 €	6,50%	26.534,25 €	27.958,90 €	-1.424,66 €	2,65%	-0,14%	Τροποποίηση όρων για την αποθήκευση, διακίνηση υγρών καυσίμων , ελαίων και χημικών προϊόντων.
11	9.18		42	82	1.000.000 €	6,50%	14.602,74 €	7.479,45 €	7.123,29 €	1,46%	0,71%	Τροποποίηση όρων για την αποθήκευση, διακίνηση υγρών καυσίμων και χημικών προϊόντων και ανάμειξη ελαίων.
12	9.19		192	699	1.000.000 €	6,50%	124.479,45 €	34.191,78 €	90.287,67 €	12,45%	9,03%	Τροποποίηση όρων για την αποθήκευση, εμφιάλωση και διακίνηση υγραερίων.
13	9.20		192	252	1.000.000 €	6,50%	44.876,71 €	34.191,78 €	10.684,93 €	4,49%	1,07%	Τροποποίηση όρων για την αποθήκευση, εμφιάλωση και διακίνηση υγραερίων.
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΟΜΑΔΑΣ ΚΑΥΣΙΜΩΝ					13.000.000 €		515.191,78 €	347.438,36 €	167.753,42 €	3,96%	1,29%	
ΤΡΟΦΙΜΑ												
1	9.24	ΤΡΟΦΙΜΑ	157	284	1.000.000 €	7,50%	58.356,16 €	32.260,27 €	26.095,89 €	5,84%	2,61%	Τροποποίηση όρων εργοστασίου παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων.
2	9.25		115	205	1.000.000 €	7,50%	42.123,29 €	23.630,14 €	18.493,15 €	4,21%	1,85%	Εγκατάσταση μονάδας τυροκομείου
3	9.26		42	68	1.000.000 €	7,50%	13.972,60 €	8.630,14 €	5.342,47 €	1,40%	0,53%	Ανανέωση έγκρισης όρων λόγω αύξησης μηχανολογικού εξοπλισμού και αποθηκευτικού όγκου.
4	9.27		42	61	1.000.000 €	7,50%	12.534,25 €	8.630,14 €	3.904,11 €	1,25%	0,39%	Συμπλήρωση όρων έγκρισης αποθήκης.
5	9.28		115	120	1.000.000 €	7,50%	24.657,53 €	23.630,14 €	1.027,40 €	2,47%	0,10%	Τροποποίηση όρων λόγω νέου μηχανολογικού εκσυγχρονισμού, προσθήκης νέων γραμμών συσκευασίας και αλλαγής επωνυμίας.
6	9.29		115	210	1.000.000 €	7,50%	43.150,68 €	23.630,14 €	19.520,55 €	4,32%	1,95%	Ίδρυση μονάδας συσκευασίας και αποθήκευσης
7	9.30		157	198	1.000.000 €	7,50%	40.684,93 €	32.260,27 €	8.424,66 €	4,07%	0,84%	Λειτουργικές προσθήκες, νέες διαρρυθμίσεις και μηχανολογικός εκσυγχρονισμός.
8	9.31		157	184	1.000.000 €	7,50%	37.808,22 €	32.260,27 €	5.547,95 €	3,78%	0,55%	Κτιριακός και μηχανολογικός εκσυγχρονισμός και νέα μέγιστη παραγωγικότητα.
9	9.32		115	246	1.000.000 €	7,50%	50.547,95 €	23.630,14 €	26.917,81 €	5,05%	2,69%	Νέα βιομηχανία παραγωγής ζαχαρωδών.
10	9.33		157	222	1.000.000 €	7,50%	45.616,44 €	32.260,27 €	13.356,16 €	4,56%	1,34%	Μηχανολογικός εκσυγχρονισμός, συμπλήρωση δραστηριότητας και αλλαγή θέσης κτιρίων.
11	9.34		157	143	1.000.000 €	7,50%	29.383,56 €	32.260,27 €	-2.876,71 €	2,94%	-0,29%	Μηχανολογικός εκσυγχρονισμός λόγω αύξησης δυναμικότητας
12	9.35		157	307	1.000.000 €	7,50%	63.082,19 €	32.260,27 €	30.821,92 €	6,31%	3,08%	Μηχανολογικός εκσυγχρονισμός και αλλαγή επωνυμίας εταιρίας ζωοτροφών
13	9.36		157	278	1.000.000 €	7,50%	57.123,29 €	32.260,27 €	24.863,01 €	5,71%	2,49%	Μηχανολογικός εκσυγχρονισμός και αλλαγή επωνυμίας εταιρίας ζωοτροφών και άλλων ειδών.
14	9.37		115	152	1.000.000 €	7,50%	31.232,88 €	23.630,14 €	7.602,74 €	3,12%	0,76%	Σφαγείο με μονάδα αποτέφρωσης.
15	9.38		157	265	1.000.000 €	7,50%	54.452,05 €	32.260,27 €	22.191,78 €	5,45%	2,22%	Ανανέωση άδειας εκτός σχεδίου σφαγείου.

	Επενδύσεις	Κλάδος	Θεσμικός χρόνος έκδοσης ΑΕΠΟ(ημερολ. ημέρες)	Συνολικός χρόνος περιβαλλοντικής αδειοδότησης (ημερολ. ημέρες)	Κόστος επένδυσης (€) (Α)	ΜΣΚΚ κλάδου	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης για τον συνολικό χρόνο ολοκλήρωσης (Β).	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης για το θεσμικό χρόνο έκδοσης ΑΕΠΟ (Γ).	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης λόγω καθυστερήσης, πέραν θεσμικών προθεσμιών (Δ)=(Β)-(Γ).	Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, για συνολικό χρόνο ολοκλήρωσης, επί του κόστους επένδυσης (%) (Ε)=(Β)/(Α)	Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, λόγω καθυστερήσεων, επί του κόστους επένδυσης (%) (ΣΤ)=(Δ)/(Α)	Περιγραφή επένδυσης
16	9.39		157	91	1.000.000 €	7,50%	18.698,63 €	32.260,27 €	-13.561,64 €	1,87%	-1,36%	Τροποποίηση όρων λόγω αλλαγών κατά ΕΚΑ για μονάδα αποθήκευσης τροφίμων.
17	9.40		42	68	1.000.000 €	7,50%	13.972,60 €	8.630,14 €	5.342,47 €	1,40%	0,53%	Αλλαγές στις κτιριακές εγκαταστάσεις και στον εξοπλισμό εμπορικής αποθήκης τροφίμων.
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΟΜΑΔΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ					17.000.000 €		637.397,26 €	434.383,56 €	203.013,70 €	3,75%	1,19%	
ΜΕΤΑΛΛΑ												
1	9.21	ΜΕΤΑΛΛΑ	157	544	1.000.000 €	8,40%	125.194,52 €	36.131,51 €	89.063,01 €	12,52%	8,91%	Ανανέωση έγκρισης όρων για παραγωγή μεταλλικών δοχείων
2	9.22		42	81	1.000.000 €	8,40%	18.641,10 €	9.665,75 €	8.975,34 €	1,86%	0,90%	Τροποποίηση όρων για συγκεκριμένες δραστηριότητες χαλυβουργίας.
3	9.23		115	190	1.000.000 €	8,40%	43.726,03 €	26.465,75 €	17.260,27 €	4,37%	1,73%	Νέα δραστηριότητα αποθήκευσης εταιρίας μεταλλικών ειδών.
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΟΜΑΔΑΣ ΜΕΤΑΛΛΩΝ					3.000.000 €		187.561,64 €	72.263,01 €	115.298,63 €	6,25%	3,84%	
ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΜΕΤΑΛΛΩΝ												
1	9.1	ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	115	152	1.000.000 €	8,20%	34.147,95 €	25.835,62 €	8.312,33 €	3,41%	0,83%	Τροποποίηση περιβαλλοντικών όρων λόγω αλλαγής στις εγκατάστασης ισχύος, κτιριακές προσθήκες και αύξησης εμβαδού κτιρίων.
2	9.2		115	94	1.000.000 €	8,20%	21.117,81 €	25.835,62 €	-4.717,81 €	2,11%	-0,47%	Εγκατάσταση απορρύπανσης διάλυσης, μεταφόρτωσης και ανακύκλωσης μεταλλικών και μη αποβλήτων και απορριμμάτων.
3	9.3		157	351	1.000.000 €	8,20%	78.854,79 €	35.271,23 €	43.583,56 €	7,89%	4,36%	Προσθήκη δραστηριότητας ανακύκλωσης ΟΤΚΖ.
4	9.4		42	45	1.000.000 €	8,20%	10.109,59 €	9.435,62 €	673,97 €	1,01%	0,07%	Συμπλήρωση όρων για εγκατάσταση προσωρινής αποθήκευσης οχημάτων τέλους κύκλου ζωής τους (ΟΤΚΖ), προσωρινής αποθήκευσης και επεξεργασίας μη επικίνδυνων μεταλλικών αποβλήτων και αποθήκευσης χρησιμοποιημένων συσσωρευτών
5	9.5		42	50	1.000.000 €	8,20%	11.232,88 €	9.435,62 €	1.797,26 €	1,12%	0,18%	Τροποποίηση όρων για ανακύκλωση και αποθήκευση μεταλλικών και μη μεταλλικών αποβλήτων
6	9.6		157	182	1.000.000 €	8,20%	40.887,67 €	35.271,23 €	5.616,44 €	4,09%	0,56%	Τροποποίηση όρων για εταιρία διάλυσης και επαναχρησιμοποίησης μεταλλικών και μη ειδών
7	9.7		157	197	1.000.000 €	8,20%	44.257,53 €	35.271,23 €	8.986,30 €	4,43%	0,90%	Τροποποίηση όρων για εταιρία αποθήκευσης και επεξεργασίας μεταλλικών και μη ειδών
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΟΜΑΔΑΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΜΕΤΑΛΛΩΝ					7.000.000 €		240.608,22 €	176.356,16 €	64.252,05 €	3,44%	0,92%	
ΣΥΝΟΛΟ ΟΜΑΔΑΣ 9					40.000.000 €		1.580.758,90 €	1.030.441,10 €	550.317,81 €	3,95%	1,38%	
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ					1.000.000€		39.519,00 €	25.761,00 €	13.758,00 €			

Στον **Πίνακα 2.5-19** συνοψίζονται τα υπολογισθέντα ποσοστά του κόστους ευκαιρίας λόγω καθυστερήσεων έναντι του θεσμικού χρόνου

Πίνακας 2.5-19: Εύρος ποσοστού ΚΕ για κλάδους της Ομάδας 9: Βιομηχανικές Δραστηριότητες

Κλάδος	Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, λόγω καθυστερήσεων, επί του κόστους επένδυσης (%)	
	Εύρος	Μ.Ο
ΚΑΠΝΟΥ	N/A	
ΜΕΤΑΛΛΩΝ	3 δείγματα, 0,90% έως 8,91%	6,25%
ΤΡΟΦΙΜΑ	17 δείγματα, -1,36% έως 3,08%	1,19%
ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	7 δείγματα, 1,01% έως 7,89%	3,44%
ΚΑΥΣΙΜΑ	13 δείγματα, -0,91% έως 9,03%	1,29%

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι με βάση τις εξετασθείσες επενδύσεις, το Κόστος Ευκαιρίας για έργα και δραστηριότητας της Ομάδας 9, είναι αρκετά περιορισμένο και κατά περιπτώσεις λαμβάνει έως και αρνητικές τιμές.

Σε περίπτωση που οι επενδύσεις δεν θεωρηθούν ισοδύναμες αναμένεται μείωση του κόστους ευκαιρίας και κατ' επέκταση αύξηση της ανταγωνιστικότητας της επένδυσης.

Εναλλακτικά, στο πλαίσιο συγκριτικής εκτίμησης:

- Πραγματοποιήθηκε ο υπολογισμός του Κόστους Ευκαιρίας ανά κλάδο όλων των Ομάδων που εξετάστηκαν, για μέσο κόστος επένδυσης ανά κλάδο ίσο με 1 εκ. €, και ως χρόνο αδειοδότησης το μέσο συνολικό χρόνο αδειοδότησης κάθε κλάδου, όπως προέκυψε από την παρούσα Μελέτη. Τα αποτελέσματα των υπολογισμών παρουσιάζονται στον **Πίνακα 2.5-20**.
- Στη συνέχεια υπολογίστηκε το αντίστοιχο Κόστος Ευκαιρίας, όπως αυτό προκύπτει από το προηγούμενο θεσμικό καθεστώς Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, Ν.3010/2002, και τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον **Πίνακα 2.5-21**.

Πίνακας 2.5-20: Υπολογισμός Κόστους Ευκαιρίας ανά οικονομικό κλάδο Επένδυσης, σύμφωνα με στοιχεία παρούσας Μελέτης

	Κλάδος	Θεσμικός χρόνος έκδοσης ΑΕΠΟ(ημερολ. ημέρες)	Συνολικός χρόνος περιβαλλοντικής αδειοδότησης (ημερολ. ημέρες)	Κόστος επένδυσης (€) (Α)	ΜΣΚΚ κλάδου	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης για τον συνολικό χρόνο ολοκλήρωσης (Β).	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης για το θεσμικό χρόνο έκδοσης ΑΕΠΟ (Γ).	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης λόγω καθυστέρησης, πέραν θεσμικών προθεσμιών (Δ)=(Β)-(Γ).	Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, για συνολικό χρόνο ολοκλήρωσης, επί του κόστους επένδυσης (%) (Ε)=(Β)/(Α)	Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, λόγω καθυστερήσεων, επί του κόστους επένδυσης (%) (ΣΤ)=(Δ)/(Α)
Ομάδα 4 «Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών»										
1	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	150	199	1.000.000 €	8,20%	44.707 €	33.699 €	11.008 €	4,47%	1,10%
Ομάδα 5 «Εξορυκτικές δραστηριότητες»										
2	ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	150	386	1.000.000 €	13,10%	138.537 €	53.836 €	84.701 €	13,85%	8,47%
3	ΕΞΟΡΥΞΗ	150	386	1.000.000 €	12,80%	135.364 €	52.603 €	82.762 €	13,54%	8,28%
Ομάδα 8 «Υδατοκαλλιέργειες»										
4	ΥΔΑΤ/ΡΓΕΙΕΣ	150	300	1.000.000 €	5,10%	41.918 €	20.959 €	20.959 €	4,19%	2,10%
Ομάδα 9 «Βιομηχανικές Δραστηριότητες»										
5	ΚΑΠΝΟΥ	150	-	-	7,10%	-	-	-	-	-
6	ΜΕΤΑΛΛΩΝ	150	-	-	8,20%	-	-	-	-	-
7	ΤΡΟΦΙΜΑ	115	223	1.000.000 €	7,50%	45.821,92 €	23.630,14 €	22.191,78 €	4,58%	2,22%

Πίνακας 2.5-21: Υπολογισμός Κόστους Ευκαιρίας ανά οικονομικό κλάδο Επένδυσης, σύμφωνα με Ν. 3010/2002

	Κλάδος	Θεσμικός χρόνος έκδοσης ΑΕΠΟ(ημερολ. ημέρες)	Συνολικός χρόνος περιβαλλοντικής αδειοδότησης (ημερολ. ημέρες)	Κόστος επένδυσης (€) (Α)	ΜΣΚΚ κλάδου	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης για τον συνολικό χρόνο ολοκλήρωσης (Β).	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης για το θεσμικό χρόνο έκδοσης ΑΕΠΟ (Γ).	Κόστος ευκαιρίας επένδυσης λόγω καθυστέρησης, πέραν θεσμικών προθεσμιών (Δ)=(Β)-(Γ).	Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, για συνολικό χρόνο ολοκλήρωσης, επί του κόστους επένδυσης (%) (Ε)=(Β)/(Α)	Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, λόγω καθυστερήσεων, επί του κόστους επένδυσης (%) (ΣΤ)=(Δ)/(Α)
Ομάδα 4 «Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών»										
1	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	84	361	1.000.000 €	8,20%	81.101 €	18.871 €	62.230 €	8,11%	6,22%
Ομάδα 5 «Εξορυκτικές δραστηριότητες»										
2	ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	84	908	1.000.000 €	13,10%	325.885 €	30.148 €	295.737 €	32,59%	29,57%
3	ΕΞΟΡΥΞΗ	84	908	1.000.000 €	12,80%	318.422 €	29.458 €	288.964 €	31,84%	28,90%
Ομάδα 8 «Υδατοκαλλιέργειες»										
4	ΥΔΑΤ/ΡΓΕΙΕΣ	84	637	1.000.000 €	5,10%	89.005 €	11.737 €	77.268 €	8,90%	7,73%
Ομάδα 9 «Βιομηχανικές Δραστηριότητες»										
5	ΚΑΠΝΟΥ	84	399	1.000.000 €	7,10%	77.614 €	16.340 €	61.273,97 €	7,76%	6,13%
6	ΜΕΤΑΛΛΩΝ	84	399	1.000.000 €	8,20%	89.638 €	18.871 €	70.767,12 €	8,96%	7,08%
7	ΤΡΟΦΙΜΑ	84	129	1.000.000 €	7,50%	26.506,85 €	17.260,27 €	9.246,58 €	2,65%	0,92%

Τα αποτελέσματα των δύο υπολογισμών συγκρίνονται μεταξύ τους στον **Πίνακα 2.5-22**.

Πίνακας 2.5-22: Σύγκριση ποσοστού Κόστους Ευκαιρίας για οικονομικούς κλάδους

Κλάδος		Ποσοστό κόστους ευκαιρίας, λόγω καθυστερήσεων, επί του κόστους επένδυσης (%)	
		Παρούσα Μελέτη ΣΕΒ 2014	N. 3010/2002
Ομάδα 4 «Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών»			
1	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1,10%	6,22%
Ομάδα 5 «Εξορυκτικές δραστηριότητες»			
2	ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	8,47%	29,57%
3	ΕΞΟΡΥΞΗ	8,28%	28,90%
Ομάδα 8 «Υδατοκαλλιέργειες»			
4	ΥΔΑΤ/ΡΓΕΙΕΣ	2,10%	7,73%
Ομάδα 9 «Βιομηχανικές Δραστηριότητες»			
5	ΚΑΠΝΟΥ	-	6,13%
6	ΜΕΤΑΛΛΩΝ	-	7,08%
7	ΤΡΟΦΙΜΑ	2,22%	0,92%

Από τα στοιχεία του Πίνακα προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Για τους κλάδους της Ομάδας 4: «Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών» με τα διαπιστώνεται μείωση του κόστους ευκαιρίας από 6,22% σε 1,10%, έμμεση δηλ. βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου.
- Για τους κλάδους της Ομάδας 5: «Εξορυκτικές δραστηριότητες» διαπιστώνεται σημαντική μείωση του κόστους ευκαιρίας και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου από 28,9%-29,57% σε 8,28% - 8,47%, παραμένει όμως ο κλάδος με τον υψηλότερο δείκτη κόστους ευκαιρίας.
- Οι κλάδοι της Ομάδας 8: «Υδατοκαλλιέργειες» παρουσιάζουν μείωση του κόστους ευκαιρίας από 7,73% σε 2,10%.
- Τέλος οι κλάδοι της Ομάδας 9: «Βιομηχανικές δραστηριότητες» παρουσιάζουν μικρές αυξήσεις από 0,92% σε 2,22% για την κατηγορία Α2.

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ότι παρά το γεγονός ότι ο Ν. 4014/2011 εφαρμόζεται μόλις δύο έτη, εν τούτοις τα πρώτα αποτελέσματά όσον αφορά τον απαιτούμενο Συνολικό Χρόνο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης παρουσιάζονται αρκετά ενθαρρυντικά, ιδιαίτερα για επενδύσεις στον κλάδο της «Εξόρυξης», ο οποίος και καθίσταται περισσότερο ανταγωνιστικός. Στους υπόλοιπους κλάδους οι διαφορές που παρουσιάζονται είναι σχετικά μικρές για την εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων, στις περισσότερες όμως των περιπτώσεων καταδεικνύουν ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Σε κάθε περίπτωση πάντως, απαιτείται παρακολούθηση της εφαρμογής του νόμου για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, η οποία θα οδηγήσει σε ασφαλέστερα συμπεράσματα.

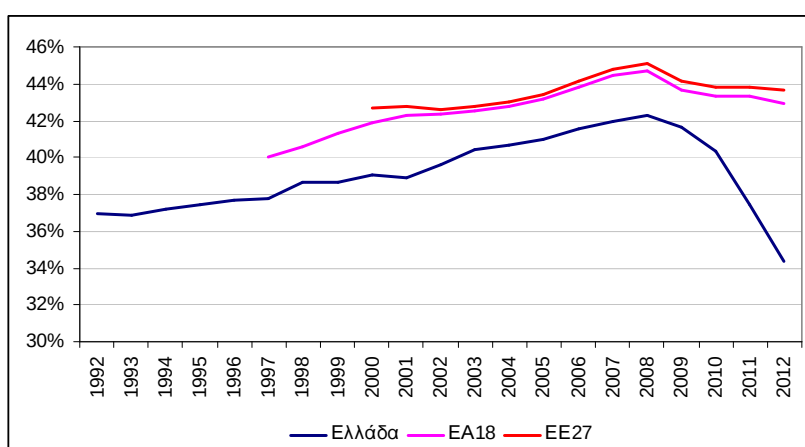

2.5.6. Επιπτώσεις στην απασχόληση

Η ανεργία στην Ελλάδα κυμαινόταν μέχρι και το 2008 στο μέσο όρο της Ευρωζώνης, παρόλο που το ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού συνολικά ήταν πολύ χαμηλότερο – ένα ενδεικτικό αποτέλεσμα της χαμηλής ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και των δομικών και θεσμικών προβλημάτων της Ελληνικής αγοράς.

Τα τελευταία έτη η οικονομική κρίση είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση της απασχόλησης στους περισσότερους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας με συνέπεια την αύξηση των δεικτών ανεργίας.

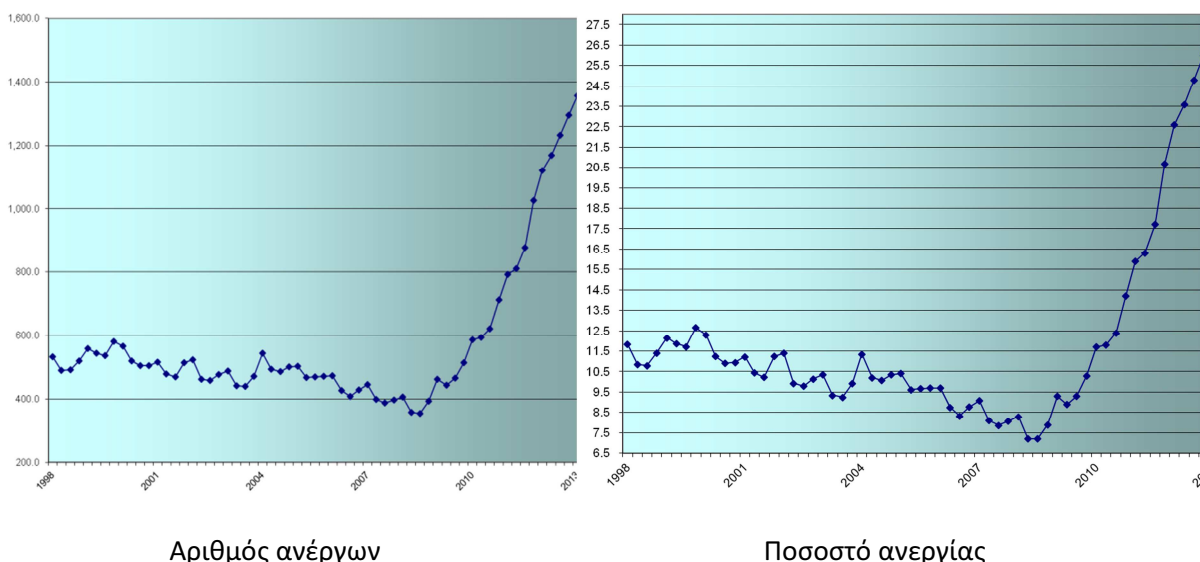
Στο **Σχήμα 2.5-13** παρουσιάζεται το ποσοστό απασχόλησης πληθυσμού (σύνολο εργαζομένων προς σύνολο πληθυσμού) με βάση τα στοιχεία της Eurostat.

Σχήμα 2.5-17: Ποσοστό απασχόλησης πληθυσμού (σύνολο εργαζομένων προς σύνολο πληθυσμού). (Πηγή Eurostat).

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ. ΣΤΑΤ)⁵⁴, τα οποία και θα αποτελέσουν τη βάση για την παρούσα ενότητα, κατά το Γ' Τρίμηνο του 2013 ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων στην Ελλάδα, σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, ανήλθε σε **3.635.900** άτομα και των ανέργων σε **1.345.400**. Το ποσοστό ανεργίας ήταν **27%**, έναντι **24,8%** του αντίστοιχου τριμήνου 2012. Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών (31,3%) είναι σημαντικά υψηλότερο από αυτό των ανδρών (23,8%). Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στους νέους ηλικίας 15-24 ετών (57,2%), το οποίο για τις γυναίκες φτάνει στο 62,8%. Στο **Σχήμα 2.5-18** δίνεται η εξέλιξη της ανεργίας από το **1998** έως το **2013** (Γ' τρίμηνο 2013).

⁵⁴ <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-consumerworks>

Σχήμα 2.5-18: Εξέλιξη ανεργίας (Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ)

Το ποσοστό ανεργίας κατά Περιφέρεια με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής δίνεται στον **Πίνακα 2.5-23**. Το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στη **Δυτική** (32,3%) και **Κεντρική** (30%) **Μακεδονία** ενώ το μικρότερο στο **Νότιο Αιγαίο** (17%) και στις **Ιόνιους Νήσους** (12,9%).

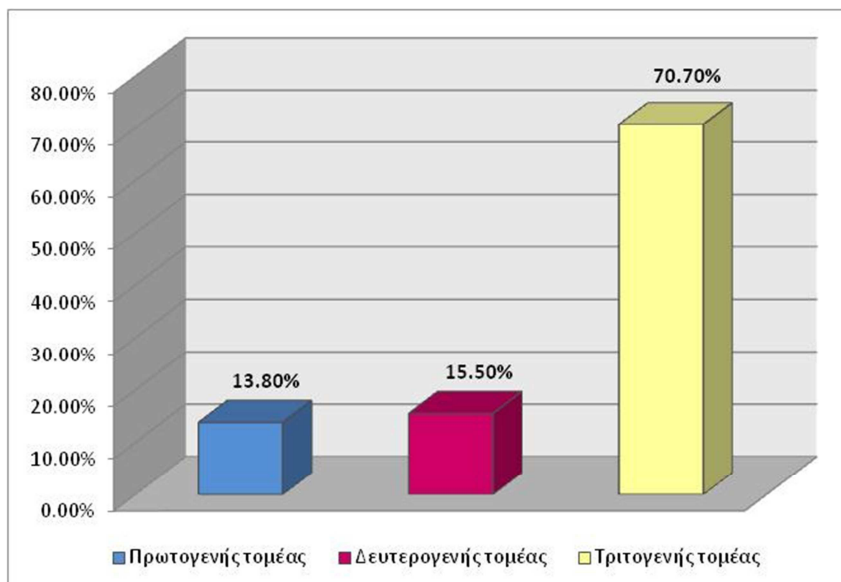
Πίνακας 2.5-23: Ποσοστό ανεργίας (%) κατά Περιφέρεια (Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ)

Περιφέρειες	3 ^ο Τρίμηνο	
	2012	2013
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	21.1%	26.8%
Κεντρική Μακεδονία	26.3%	30.0%
Δυτική Μακεδονία	31.0%	32.3%
Ήπειρος	23.4%	27.9%
Θεσσαλία	23.7%	25.1%
Ιόνιους Νήσοι	11.4%	12.9%
Δυτική Ελλάδα	27.1%	28.8%
Στερεά Ελλάδα	29.6%	28.2%
Αττική	26.8%	28.2%
Πελοπόννησος	20.1%	22.9%
Βόρειο Αιγαίο	21.9%	20.0%
Νότιο Αιγαίο	13.3%	17.0%
Κρήτη	18.1%	22.6%
Σύνολο Χώρας, Γ Τρίμηνο	24,8 %	27,0 %

Στην παρούσα φάση ο τριτογενής τομέας παραγωγής είναι ο κύριος τομέας απασχόλησης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού για το σύνολο της Ελλάδας. Η ποσοστιαία κατανομή για το

σύνολο της χώρας των απασχολούμενων είναι **70,7%** στο **τρίτογενή τομέα**, ενώ στο **δευτερογενή** και **πρωτογενή τομέα** παραγωγής απασχολείται το **15,5%** και **13,8%** αντίστοιχα. Η κατανομή της απασχόλησης κατά τομέα οικονομίας στο σύνολο της επικράτειας παρουσιάζεται στο παρακάτω Σχήμα.

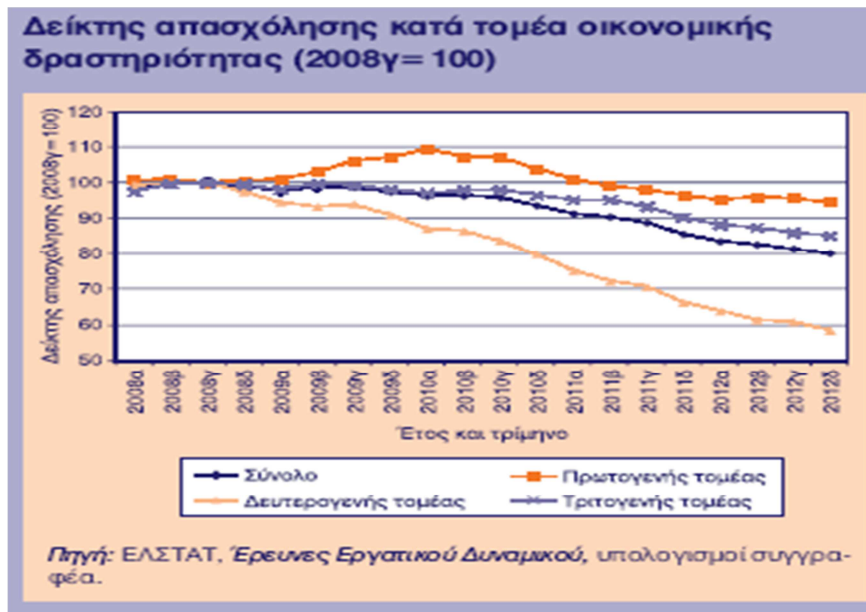

Σχήμα 2.5-19: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων κατά τομέα οικονομίας (Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, 3^ο Τρίμηνο 2013)

Με βάση τα ως άνω πλέον πρόσφατα στοιχεία της ΕΛ. ΣΤΑΤ (3^ο τρίμηνο 2013) αναφέρεται μείωση στον αριθμό των απασχολούμενων στο δευτερογενή (9,9%) και τρίτογενή τομέα (2%) της οικονομίας σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2012. Στον πρωτογενή τομέα παρατηρείται αύξηση 2,4%.

Η σταθερή μείωση της απασχόλησης κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί με βάση στοιχεία του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ, Ιούνιος 2013⁵⁵).

⁵⁵ http://www.kepe.gr/pdf/Outlook/TEYXOS_21_INTERNET.pdf

Σχήμα 2.5-20: Δείκτης απασχόλησης κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας (Πηγή: ΚΕΠΕ)

Όσον αφορά την κατανομή των εργαζομένων ανά κλάδο δραστηριότητας, στον **Πίνακα 2.5-24** δίνεται ο αριθμός απασχολούμενων σε χιλ. κατά κλάδο για το 3^ο τρίμηνο του 2013, ενώ για λόγους σύγκρισης παρατίθενται και τα αντίστοιχα στοιχεία για το 2^ο τρίμηνο του ίδιου έτους, αλλά και για το 3^ο τρίμηνο 2012.

Πίνακας 2.5-24: Απασχολούμενοι ηλικίας 15 ετών και άνω κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, σε χιλιάδες)

Κωδικός NACE Rev2	Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	3 ^ο τρίμηνο 2012	2 ^ο τρίμηνο 2013	3 ^ο τρίμηνο 2013
A	Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	491,5	494	503,2
B	Ορυχεία και Λατομεία	12,7	11,1	9,3
Γ	Μεταποίηση	356,9	338,0	336,1
Δ	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	27,3	27,5	27,4
Ε	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	22,9	23,8	23,6
ΣΤ	Κατασκευές	204,8	172,4	166,5
Z	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	664,6	656,2	650,5
Η	Μεταφορά και αποθήκευση	185,2	180,5	178,0
Θ	Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	296	265,3	286,7
Ι	Ενημέρωση και επικοινωνία	68	78,8	77,7
Κ	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	106,1	113,4	112,6
Λ	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	6,3	2,3	3,8

Κωδικός NACE Rev2	Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	3 ^ο τρίμηνο 2012	2 ^ο τρίμηνο 2013	3 ^ο τρίμηνο 2013
M	Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	223,4	198,4	208,6
N	Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	64,8	60,9	65,1
Ξ	Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	327,3	333,4	333,3
O	Εκπαίδευση	287,6	284,1	276,5
Π	Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας	219,9	222,3	210,5
P	Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	40,6	41,6	43,5
Σ	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	77,6	72,3	73,4
T	Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	54,1	54,6	48,4
Y	Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων	1,6	1,4	1,1
	Σύνολο	3.739,0	3.632,2	3.635,9

Για την αξιολόγηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Ν. 4014/2011 στην απασχόληση γίνεται κατά το δυνατό αντιστοίχιση των οικονομικών κλάδων με τις ομάδες δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων, όπως κατατάσσονται στην Υ.Α. 1958/2012. Με την παραδοχή επομένως ότι:

- Ο κλάδος «Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία» περιλαμβάνει δραστηριότητες που αντιστοιχούν στην Ομάδα 8 (Υδατοκαλλιέργειες)
- Οι δραστηριότητες του κλάδου «Ορυχεία και Λατομεία» αντιστοιχούν στην Ομάδα 5 (Εξορυκτικές Δραστηριότητες)
- Ο κλάδος «Μεταποίηση», «Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και κλιματισμού» και «Κατασκευές» περιλαμβάνει δραστηριότητες που αντιστοιχούν στην Ομάδα 9 (Βιομηχανικές δραστηριότητες)
- Ο κλάδος «Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης» περιλαμβάνει δραστηριότητες που αντιστοιχούν στην Ομάδα 4 (Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών)
- Οι δραστηριότητες του κλάδου «Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης», περιλαμβάνουν εν μέρει δραστηριότητες της κατηγορίας 6 (Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης).

Στον **Πίνακα 2.5-25** δίνεται η συμμετοχή στο σύνολο των απασχολούμενων των **Ομάδων 4,5,6, 8 και 9**, με βάση την **Υ.Α. 1958/2012**.

Πίνακας 2.5-25: Συμμετοχή στην απασχόληση των Ομάδων 4,5,6, 8 και 9, με βάση την Υ.Α. 1958/2012

Ομάδα (Υ.Α. 1958/2012)	Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	3 ^ο τρίμηνο 2012	3 ^ο τρίμηνο 2013
8	Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (Α)	13.15%	13.84%
5	Ορυχεία και Λατομεία, (Β)	0.34%	0.26%
9	Μεταποίηση(Γ)	9.55%	9.24%
	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού, (Δ)	0.61%	0.65%
	Κατασκευές, (ΣΤ)	5.48%	4.58%
4	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης (Ε)	0.61%	0.65%
6	Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (Θ)	7.92%	7.89%
	Σύνολο	37.65%	37.10%

Η συνολική συμμετοχή των εξεταζόμενων κλάδων, με βάση τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ που αποτελούν και τα πλέον πρόσφατα, στην απασχόληση για το 2013 ανέρχεται σε 37,1%. Σημαντικότερη συνεισφορά στην απασχόληση έχουν οι δραστηριότητες των κλάδων Γ και Δ που εν μέρει αντιστοιχούν στην Ομάδα 9 με ποσοστό 9,89%, του Κλάδου Α, στον οποίο συμμετέχουν και οι δραστηριότητες της Ομάδας 8 με 13,84% και ακολουθούν οι δραστηριότητες του Κλάδου Θ, που περιλαμβάνουν δραστηριότητες της Ομάδας 6, με 7,89%.

Στον **Πίνακα 2.5-26** δίνονται στοιχεία σχετικά με τη γεωγραφική κατανομή των απασχολούμενων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για το 3^ο τρίμηνο του 2013. Τα ως άνω στοιχεία μπορούν να αξιολογηθούν αναλυτικά σε επόμενο στάδιο της Μελέτης, σε συνδυασμό με τα στοιχεία Περιβαλλοντικών Αδειοδοτήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας και Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

Πίνακας 2.5-26: Αναλογία (%) απασχολουμένων ηλικίας 15 ετών και άνω σε επίπεδο Περιφέρειας κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

(Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, 3^ο τρίμηνο 2013)

Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	Σύνολο Χώρας	Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	Κεντρική Μακεδονία	Δυτική Μακεδονία	Ήπειρος	Θεσσαλία	Ιόνιοι Νήσοι	Δυτική Ελλάδα	Στερεά Ελλάδα	Αττική	Πελοπόννησος	Βόρειο Αιγαίο	Νότιο Αιγαίο	Κρήτη
Σύνολο	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	13,8	31,8	15,1	18,6	21,0	26,0	19,1	26,6	21,3	1,0	32,8	14,0	9,1	19,7
Ορυχεία και Λατομεία	0,3	0,6	0,1	4,8	0,1	0,3	0,0	0,1	0,7	0,0	0,4	0,0	0,2	0,2
Μεταποίηση	9,2	8,5	11,1	9,3	7,1	10,1	6,4	7,1	17,1	9,3	6,1	4,2	8,6	6,4
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	0,8	0,3	0,8	3,9	0,9	0,5	0,2	0,5	1,0	0,7	1,0	0,2	1,3	0,3
Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	0,6	0,6	0,8	0,4	0,4	0,5	0,2	0,4	0,9	0,6	0,5	0,5	2,0	0,8
Κατασκευές	4,6	4,2	3,7	6,3	6,2	5,9	7,4	4,0	4,4	4,0	5,0	4,5	6,3	6,5
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	17,9	12,7	19,1	12,8	15,3	15,8	17,7	17,1	17,1	20,0	13,0	20,6	16,0	17,3
Μεταφορά και αποθήκευση	4,9	2,4	4,8	3,6	4,5	2,0	3,9	5,1	3,7	6,7	2,8	5,9	4,6	2,9
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	7,9	4,3	8,0	6,4	9,1	5,6	18,5	7,2	8,3	5,2	8,8	10,9	23,2	15,9
Ενημέρωση και επικοινωνία	2,1	1,4	1,4	0,4	0,9	0,8	0,5	1,4	0,5	4,0	0,8	1,3	0,8	1,2
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	3,1	1,1	2,3	1,9	1,0	0,9	0,4	1,5	1,8	5,7	1,4	0,9	1,5	1,9
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,2
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	5,7	2,9	6,0	3,9	4,3	3,5	4,9	3,4	1,9	8,6	3,6	5,5	2,8	3,3
Διοικητικές και υποστηρικτικές	1,8	0,9	1,8	0,5	1,8	0,9	2,4	1,2	0,7	2,5	1,0	0,9	1,9	1,8

Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	Σύνολο Χώρας	Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	Κεντρική Μακεδονία	Δυτική Μακεδονία	Ήπειρος	Θεσσαλία	Ιόνιοι Νήσοι	Δυτική Ελλάδα	Στερεά Ελλάδα	Αττική	Πελοπόννησος	Βόρειο Αιγαίο	Νότιο Αιγαίο	Κρήτη
δραστηριότητες														
Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	9,2	13,7	6,8	9,4	7,2	9,2	6,3	8,1	7,4	10,6	8,3	15,3	8,9	6,2
Εκπαίδευση	7,6	7,9	8,1	10,8	9,8	7,9	5,9	7,7	6,1	7,9	5,4	6,8	6,5	6,5
Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας	5,8	4,3	6,0	4,9	7,9	5,3	3,3	4,7	4,4	7,1	4,6	4,1	3,9	4,2
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	1,2	0,7	1,5	0,8	0,6	0,9	0,6	1,0	0,9	1,5	1,5	1,2	1,0	0,7
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2,0	1,4	2,0	1,4	1,6	2,3	2,0	2,3	1,5	2,1	1,9	2,5	0,9	2,9
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	1,3	0,3	0,7	0,1	0,4	1,6	0,5	0,6	0,5	2,4	1,0	0,5	0,3	0,8
Δραστηριότητες ετερόδοικων οργανισμών και φορέων	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3

Στη συνέχεια γίνεται περαιτέρω ανάλυση των διαθέσιμων στοιχείων όσον αφορά τη συνεισφορά των εξεταζόμενων οικονομικών κλάδων στην απασχόληση.

Η εξέλιξη της απασχόλησης **στον τουρισμό** στην Ελλάδα την περίοδο 2000-2012, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΣΕΤΕ δίνεται στον **Πίνακα 2.5-27**.

Πίνακας 2.5-27: Εξέλιξη της απασχόλησης στον τουρισμό στην Ελλάδα, 2000-2012
(Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων του World Travel & Tourism Council, Φεβρουάριος 2013)

Έτος	Άμεση ¹ Απασχόληση (000)*	Συνολική ² Απασχόληση (000)*
2000	347,6	788,3
2001	341,7	796,6
2002	340,9	796,2
2003	327,6	776,3
2004	325,8	785,3
2005	360,9	855,1
2006	371,0	885,6
2007	365,4	878,2
2008	361,5	854,4
2009	331,9	798,6
2010	345,3	786,0
2011	329,0	720,6
2012	330,6	688,8

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΙΝΑΚΑ

1 Η Άμεση απασχόληση ορίζεται ως η απασχόληση σε αμιγώς τουριστικές επιχειρήσεις.

2 Η Συνολική απασχόληση ισούται με την άμεση, την έμμεση και την προκαλούμενη απασχόληση.

*Τα στοιχεία υπόκεινται σε συνεχείς επικαιροποιήσεις από το WTTC

Εκτιμάται ότι στα στοιχεία του ΣΕΤΕ περιλαμβάνονται εκτός των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής καταλύματος και εστίασης και εργαζόμενοι σε άλλες συναφείς δραστηριότητες παροχής τουριστικών υπηρεσιών. Όπως ήδη αναφέρθηκε σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το 3^ο τρίμηνο του 2012, η άμεση απασχόληση στις δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης αναλογεί σε 296.000 εργαζόμενους, έναντι των 330,600 που καταγράφονται από τον ΣΕΤΕ για το σύνολο του ίδιου έτους.

Παράλληλα, εξετάζοντας τα στοιχεία της Eurostat σχετικά με την απασχόληση στον κλάδο «ξενοδοχεία και καταλύματα», βλ. **Πίνακας 2.5-28**, καταγράφεται ότι 1,5% περίπου της απασχόλησης στη χώρα συνδέεται με τις τουριστικές επιχειρήσεις «καταλυμάτων». Αντίστοιχα πρέπει να αποδοθεί στον τουρισμό και μέρος της απασχόλησης στον κλάδο «υπηρεσίες εστίασης» που διαμορφώνει περίπου το 5% της συνολικής απασχόλησης, αλλά και ένα μέρος της απασχόλησης σε κλάδους όπως είναι η πρακτόρευση ταξιδιών, μεταφορές και πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Σημειώνεται ότι η ανάγνωση του πίνακα εισροών δεν αποκαλύπτει τον βαθμό στον οποίο επισκέπτης της χώρας δαπανά σε υπηρεσίες εστίασης, καταλύματος, μεταφοράς, αναψυχής και λιανικού εμπορίου καθώς αυτές οι αγορές υπολογίζονται χωριστά ως τελική κατανάλωση.

Πίνακας 2.5-28: Απασχόληση σε καταλύματα και υπηρεσίες εστίασης. Πηγή Eurostat

Υπηρεσίες εστίασης	2008	2009	2010	2011	2012
Απασχόληση στην Ελλάδα, χιλιάδες	240	248	242	231	207
Απασχόληση στην Ελλάδα, % απασχόλησης	4,9%	5,1%	5,1%	5,2%	5,1%
Απασχόληση στην ΕΕ27, % απασχόλησης	3,1%	3,2%	3,3%	3,3%	3,3%
Καταλύματα					
Απασχόληση στην Ελλάδα, χιλιάδες	75	66	63	64	66
Απασχόληση στην Ελλάδα, % απασχόλησης	1,5%	1,4%	1,3%	1,4%	1,6%
Απασχόληση στην ΕΕ28, % απασχόλησης	1,0%	1,0%	1,0%	1,1%	1,1%

Όσον αφορά την περιβαλλοντική αδειοδότηση, λαμβάνοντας υπόψη ότι σημαντικό ποσοστό των τουριστικών έργων και δραστηριοτήτων στην Ελλάδα, υπάγονται στη κατηγορία Β, συνάγεται ότι η εφαρμογή του Ν. 4014/2011 με την προτυποποίηση των περιεχομένων των ΜΠΕ, των διαδικασιών διαβούλευσης, και των προδιαγραφών ΑΕΠΟ, την επιτάχυνση μέχρι 50% της διαδικασίας για την έκδοση ΑΕΠΟ μεγάλων τουριστικών εγκαταστάσεων, την σημαντική μείωση των απαιτούμενων χρόνων για την ανανέωση/τροποποίηση της περιβαλλοντικής άδειας ήδη υφιστάμενων εγκαταστάσεων, την εξαίρεση από την υποχρέωση υποβολής ΜΠΕ για τις μικρές τουριστικές μονάδες, και την έκδοση των Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων για τις Τουριστικές Εγκαταστάσεις (ΦΕΚ Β 3438/24.12.2013), έχει θετικές συνέπειες και **συμβάλλει στη διασφάλιση των ήδη υφιστάμενων άμεσων και έμμεσων θέσεων εργασίας**. Οι θέσεις αυτές, που κατά περιπτώσεις παρουσιάζουν χαρακτηριστικά εποχικότητας, εκτιμάται ότι για το έτος 2012 ανέρχονται σε 300.000 περίπου, εάν σε αυτές συνυπολογισθούν και οι θέσεις εργασίας εστίασης και ταξιδιωτικών υπηρεσιών. που σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία του ΣΕΤΕ ανέρχονται σε 330.600 άτομα

Η απασχόληση στον κλάδο της **αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας** με βάση τα στοιχεία της Eurostat δίνεται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 2.5-29: Απασχόληση σε αλιεία και ιχθυοκαλλιέργειες. Πηγή Eurostat.

Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργειες	2008	2009	2010	2011
Απασχόληση στην Ελλάδα, χιλιάδες	22,6	21,7	23,6	22,2
Απασχόληση στην Ελλάδα, % απασχόλησης	0,5%	0,4%	0,5%	0,5%
Απασχόληση στην ΕΕ27, % απασχόλησης	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%

Η συνολική απασχόληση στον κλάδο των υδατοκαλλιεργειών, όπως φαίνεται και στον **Πίνακα 2.5-29**, μειώθηκε κατά περίπου 6% το 2011, έναντι του 2010 αντανakλώντας κυρίως τις επιδράσεις της αναδιάρθρωσης στον τομέα της θαλάσσιας αλιείας ιχθύων. Και στην περίπτωση των Ιχθυοκαλλιεργειών, **ο εξορθολογισμός, προτυποποίηση και απλοποίηση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης, με αποτέλεσμα την σημαντική μείωση των χρόνων για την έκδοση ΑΕΠΟ, που για τα έργα Α1 προσεγγίζει το 50% συμβάλλει στην διατήρηση των θέσεων εργασίας του κλάδου.**

Η βιομηχανία (μαζί με ορυχεία, ύδρευση και αποχέτευση, ενέργεια και τις κατασκευές) απασχολεί το **15,6%** του συνόλου των εργαζομένων της Ελλάδας (**636.000** εργαζόμενοι το 2012, στοιχεία Eurostat). Σημειώνεται ότι το ποσοστό αυτό εμφανίζεται μειωμένο κατά τη διάρκεια της παρούσης οικονομικής ύφεσης, καθώς ειδικά η κατασκευαστική δραστηριότητα επλήγη δυσανάλογα από την συρρίκνωση της αγοράς της οικοδομής και την διακοπή της δραστηριότητας των μεγάλων έργων υποδομής. Παράλληλα ο αποκλεισμός του ιδιωτικού τομέα από τις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές λόγω του πιστωτικού κινδύνου χώρας, το αυξημένο κόστος χρήματος και ενέργειας έπληξαν την παραγωγή εμπορεύσιμων αγαθών, που αποτελείται κυρίως από προϊόντα μεταποίησης.

Πίνακας 2.5-30: Απασχόληση στον κλάδο της βιομηχανίας (Eurostat)

Βιομηχανία (χωρίς κατασκευές)	2008	2009	2010	2011	2012
Απασχόληση στην Ελλάδα, χιλιάδες	584	559	535	490	429
Απασχόληση στην Ελλάδα, % απασχόλησης	12,0%	11,6%	11,3%	11,0%	10,5%
Απασχόληση στην ΕΕ28, % απασχόλησης	17,2%	16,5%	16,0%	16,1%	16,0%
Κατασκευές					
Απασχόληση στην Ελλάδα, χιλιάδες	386	369	322	250	207
Απασχόληση στην Ελλάδα, % απασχόλησης	7,9%	7,6%	6,8%	5,6%	5,1%
Απασχόληση στην ΕΕ28, % απασχόλησης	7,7%	7,4%	7,1%	6,9%	6,6%

Για την περαιτέρω αξιολόγηση της συμβολής της βιομηχανίας στην απασχόληση, σημειώνεται ότι σύμφωνα με μελέτη της IW Consult⁵⁶, η μεταποίηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση απασχολεί περίπου 32 εκατομμύρια εργαζόμενους. Επιπρόσθετα, εξαρτώνται εμμέσως από τις παραδόσεις της μεταποίησης, όπως εκτιμώνται μέσω πινάκων εισροών και εκροών, άλλες 20,4 εκατομμύρια θέσεις εργασίας, με αποτέλεσμα τελικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση 52 εκατομμύρια θέσεις εργασίας να εξαρτώνται από τη μεταποίηση, έμμεσα και άμεσα. Αντίστοιχα, η μελέτη του McKinsey Global Institute (2012)⁵⁷ καταγράφει τον σημαντικό αριθμό των θέσεων εργασίας στη μεταποίηση που ουσιαστικά αφορούν υπηρεσίες - από 30-50% - γεγονός που είναι ενδεικτικό της προσαρμογής της μεταποίησης στην πραγματικότητα ανεπτυγμένων χωρών όπου το απόλυτο ποσοστό συμμετοχής της μεταποίησης στην οικονομική δραστηριότητα μπορεί να φθίνει, αλλά παράλληλα η ύπαρξη μιας σύγχρονης μεταποιητικής βάσης συνιστά προϋπόθεση για την ανάπτυξη ενός σύγχρονου κλάδου υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

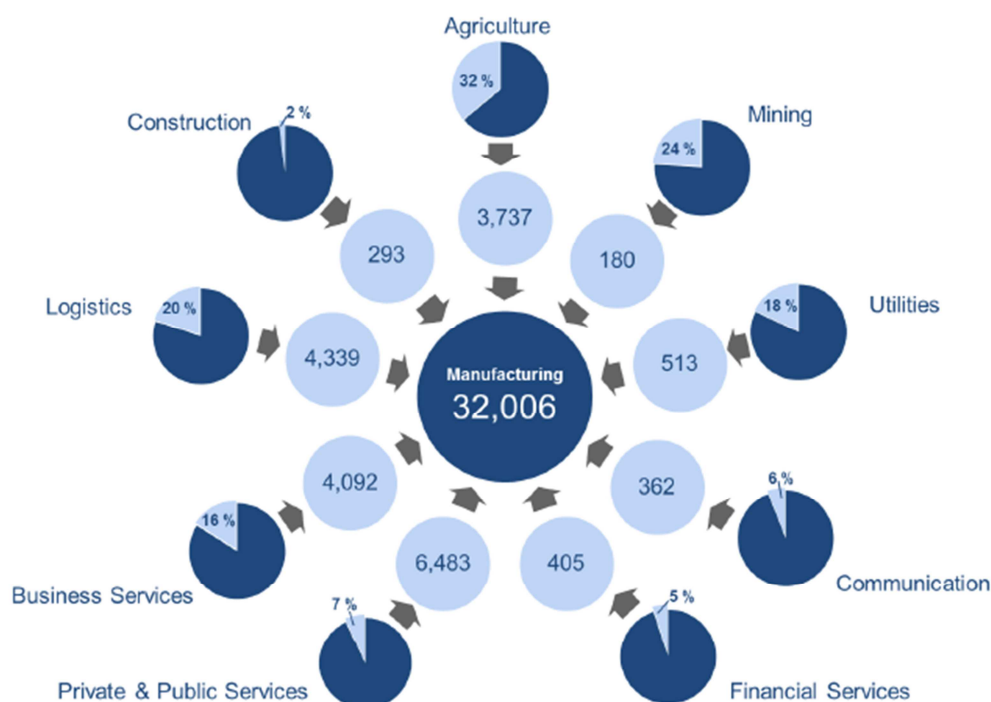
⁵⁶ Industry as a growth engine in the global economy. IW Consult GmbH Konrad-Adenauer-Ufer 21 50668 Köln. 2013.

⁵⁷ McKinsey Global Institute (2012). Manufacturing the Future: The next era of Global Growth and Innovation.

Figure 4-6: Direct and indirect employment in the manufacturing sector (2012)

in 1,000 employees

Source: Eurostat (2013), WIOD (2013), own calculations.

Σχήμα 2.5-21: Απασχόληση στη μεταποίηση στην Ευρώπη. (Πηγή IW Consult, 2013).

Η σημαντική συμμετοχή της μεταποίησης, και της βιομηχανίας γενικότερα, στην ανάπτυξη αλυσίδων αξίας και τη δημιουργία οικοσυστημάτων δραστηριοτήτων που μπορεί να οδηγήσουν ειδικά σε υβριδικά δίδυμα προϊόντων και υπηρεσιών μεγαλύτερης προστιθέμενης αξίας, υποδεικνύει ότι η απασχόληση στον κλάδο αυτό είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την ανάκαμψη της αγοράς εργασίας στη χώρα, με ένα τρόπο πολυδιάστατο που θα προσφέρει όχι μόνο ένα σημαντικό αριθμό άμεσων και έμμεσων νέων θέσεων εργασίας, αλλά θα απορροφήσει και πολλές διαφορετικές ειδικότητες. Στο σημείο αυτό ο κλάδος διαφοροποιείται σημαντικά από άλλους κλάδους, που απορροφούν ένα πολύ πιο περιορισμένο εύρος ειδικοτήτων.

Σύμφωνα με την ίδια μελέτη, η μεταποίηση εμπλέκεται στο 48% όλων των ενδιάμεσων εισροών και επιπλέον συνδέεται κρίσιμα με κλάδους όπως οι κατασκευές, η αγροτική παραγωγή και ενέργεια. Όπως έχει ήδη καταγραφεί και για την Ελλάδα, ενώ η συμμετοχή της μεταποίησης στην δημιουργία προστιθέμενης αξίας στην Ευρώπη περιορίζεται στο 15% του συνόλου, η συνεισφορά της στη διαμόρφωση του ΑΕΠ είναι αντίστοιχα πολύ μεγαλύτερη και ανέρχεται στο 28%. Η συμμετοχή της μεταποίησης στις εξαγωγές αγαθών είναι 75,6% και στις δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης 65,3%. Τη μεγάλη σημασία της μεταποίησης στις εξαγωγές, την έρευνα και

ανάπτυξη και την αντίστοιχη αύξηση της παραγωγικότητας καταγράφει επίσης η προαναφερθείσα μελέτη του McKinsey Global Institute⁵⁸.

Υπό το πρίσμα αυτών των δεδομένων η επίπτωση της απασχόλησης της βιομηχανίας στην Ελλάδα – άμεσα 10,5% της απασχόλησης με βάση τα στοιχεία της Eurostat, και 9,6% με βάση τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ – αναδεικνύεται αυξημένης σημασίας, τόσο αριθμητικά και ποιοτικά, και αντίστοιχα η θετική επίδραση της αφαίρεσης ενός σημαντικού θεσμικού εμποδίου όπως οι δυσλειτουργίες της αδειοδότησης που καταγράφηκαν με το προγενέστερο καθεστώς. Από τα στοιχεία που αξιολογήθηκαν συνάγεται ότι **η εφαρμογή του Ν. 4014/2011 έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην απασχόληση** δεδομένου ότι:

- ✓ Με την εξαίρεση από την διαδικασία υποβολής ΜΠΕ, και την υπαγωγή στη διαδικασία έκδοσης Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων για τα έργα και δραστηριότητες με τοπικές και μη σημαντικές επιπτώσεις, περιορίζεται ο γραφειοκρατικός φόρτος και ενισχύεται η **την βιωσιμότητα των ΜΜΕ επιχειρήσεων που στην Ελλάδα απασχολούν ιδιαίτερα μεγάλο ποσοστό (>80%) του εργατικού δυναμικού** που απασχολούνται στις επιχειρήσεις (Στοιχεία EUROSTAT, 2011), και **68% των ασφαλισμένων του ΙΚΑ**, στοιχεία 2012.
- ✓ Αντίστοιχα **θετικές είναι οι επιπτώσεις για τις ΜΜΕ στους κλάδους του Τουρισμού και της βιομηχανίας** κλάδους που με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ απασχολούν άνω του 20% του εργατικού δυναμικού της χώρας.
- ✓ Η απλοποίηση και η προτυποποίηση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης και η συνακόλουθη **σημαντική μείωση, έως και 50%, του απαιτούμενου χρόνου και κυρίως της θεσμικής αβεβαιότητας, για έκδοση νέας ΑΕΠΟ ή για την Ανανέωση-Τροποποίηση ΑΕΠΟ ήδη υφιστάμενης εγκατάστασης, για τα έργα Α1 και Α2**, συνιστά καθοριστική παράμετρο βιωσιμότητας των επιχειρήσεων. Παράλληλα επιτυγχάνεται η **διασφάλιση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας, και η δημιουργία νέων στις προβλεπόμενες αναβαθμίσεις και στην κατασκευή νέων έργων**. Σημειώνεται ότι για πλέον σύνθετα έργα, και αντίστοιχα για μεγαλύτερες μονάδες με σημαντικότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα, η επιτάχυνση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης ενισχύει την βιωσιμότητα τους και συνεπάγεται τη δημιουργία μεγαλύτερου αριθμού εργαζομένων, άμεσα και έμμεσα.
- ✓ Όσον αφορά **τυχόν μεταβολές από την εφαρμογή του Νόμου στην απασχόληση στον τομέα των Υπηρεσιών** λόγω της κατά περίπου 90% μείωσης των απαιτούμενων προς σύνταξη και υποβολή Περιβαλλοντικών Εκθέσεων, Φακέλων και Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, αυτή αναμένεται ότι θα παρουσιάσει αυξητικές τάσεις. Η ως άνω αναδιάρθρωση της απασχόλησης στον κλάδο των μελετητών τεκμηριώνεται λόγω της προβλεπόμενης στο Νόμο **συνεργασίας του ΥΠΕΚΑ με πιστοποιημένους Αξιολογητές ΜΠΕ**. Ειδικότερα και όπως αναφέρεται στο **Άρθρο 16** του Νόμου, « για τις ανάγκες αξιολόγησης των ΜΠΕ και σύνταξης των ΑΕΠΟ καθώς και την εν γένει προώθηση των διαδικασιών των άρθρων 2,3,4,5,6,7,9 και 10 του παρόντος συνιστάται **Μητρώο**

⁵⁸ McKinsey Global Institute (2012). Manufacturing the Future: The next era of Global Growth and Innovation.

Πιστοποιημένων Αξιολογητών Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων...». Επίσης, σημαντικό αντικείμενο απασχόλησης για ειδικευμένους Μελετητές θα αποτελέσει το αντικείμενο των Περιβαλλοντικών Επιθεωρήσεων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Άρθρο 20 του Νόμου περί Περιβαλλοντικών Ελεγκτών.

2.5.7. Επίπτωση εφαρμογής του Νόμου 4014/2011 κατά κλάδο όσον αφορά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης

Όπως έχει ήδη αναφερθεί με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4014/2011 διαπιστώθηκε πολύ μεγάλη μείωση (κατά **88%**) του αριθμού των μελετών/φακέλων και εκθέσεων που υποβάλλονται κάθε χρόνο στις Υπηρεσίες για περιβαλλοντική αδειοδότηση. Στις καινοτομίες που εισήγαγε ο νέος νόμος περιλαμβάνεται η κατάργηση της διαδικασίας υποβολής περιβαλλοντικών εκθέσεων για έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Β, τα οποία πλέον υπάγονται σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (Π.Π.Δ). Με τον τρόπο αυτό απαλλάσσονται πολλές δραστηριότητες από τη διαδικασία υποβολής εκθέσεων με προφανή οφέλη για την οικονομία τόσο για τις επιχειρήσεις, όσο και για το Ελληνικό Δημόσιο.

Για την αξιολόγηση των επιπτώσεων του Νόμου στους επί μέρους κλάδους όσον αφορά τις απαιτήσεις αδειοδότησης, που επίσης επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα του κλάδου, στις παραγράφους που ακολουθούν αποτιμάται η με βάση την Υ.Α 1958/2012 «κατάταξη..υποκατηγορίες», έτσι ώστε να εξετασθεί η **συμμετοχή των έργων κατηγορία Α1, Α2 ΚΑΙ Β στους επί μέρους κλάδους**. Παράλληλα, για την ίδια αξιολόγηση αξιοποιούνται τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο της παρούσης Μελέτης, **ενότητα 2.4.2.2**, από την στατιστική επεξεργασία των χρόνων που απαιτούνται για την έκδοση των επί Αποφάσεων Έγκρισης νέας ΑΕΠΟ, η Ανανέωσης- Τροποποίησης υφιστάμενης ΑΕΠΟ για έργα Α1 και Α2 που έχουν εκδοθεί από την εφαρμογή του Νόμου για τις Ομάδες Έργων και δραστηριοτήτων που εξετάσθηκαν:

Ομάδα 3^η: Λιμενικά Έργα

Το σύνολο σχεδόν των δραστηριοτήτων της εν λόγω Ομάδας κατατάσσεται αποκλειστικά στην Κατηγορία Α. Οι δραστηριότητες αυτές αφορούν σε εμπορικά και επιβατικά λιμάνια και λιμάνια βιομηχανικού χαρακτήρα, σε λιμάνια σκαφών αναψυχής και εξυπηρέτησης αλιευτικών σκαφών, σε μεμονωμένα αγκυροβόλια εντός θάλασσας και μεμονωμένες σκάλες φόρτωσης υλικών, σε έργα προστασίας της ακτής από τη διάβρωση επί της ακτογραμμής αλλά και εντός της θάλασσας σε απόσταση από την ακτή, καθώς και στην ανάκτηση εδαφών από τη θάλασσα ή από λίμνες.

Αντίστοιχα, τρεις είναι οι δραστηριότητες της Ομάδας 3 που κατατάσσονται αποκλειστικά στην Κατηγορία Β και περιλαμβάνουν μεμονωμένες ράμπες ανέλκυσης και καθέλκυσης σκαφών, πλωτά φράγματα προστασίας ακτών από τη ρύπανση και τεχνητούς ύφαλους στον πυθμένα της θάλασσας.

Υπάρχουν ακόμα και δραστηριότητες οι οποίες, βάσει κριτηρίων, δύναται να κατατάσσονται στην Κατηγορία Α ή στη Β. Τέτοιες δραστηριότητες αφορούν σε μεμονωμένες προβλήτες εκτός λιμενικών εγκαταστάσεων και σε έργα ανάπλασης και διαμόρφωσης της ακτής. Και στις δύο

περιπτώσεις το κριτήριο που καθορίζει την Κατηγορία για την κατάταξη της εν λόγω δραστηριότητας είναι το συνολικό μήκος του έργου.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι όσον αφορά την **απαλλαγή από την υποχρέωση υποβολής ΜΠΕ/Περιβαλλοντικής Έκθεσης** η εφαρμογή του εξεταζόμενου Νόμου επηρεάζει **περιορισμένο αριθμό Λιμενικών Έργων. Αντίθετα σημαντικές είναι τα οφέλη στην ανταγωνιστικότητα των ως άνω δραστηριοτήτων από τη μείωση του χρόνου έκδοσης των ΑΕΠΟ έργων Α1 που ανέρχεται έως και 53% για έκδοση νέας ΑΕΠΟ**, βλ. ενότητα 2.4.2. της παρούσης. Σημαντικά οφέλη επίσης απορρέουν και από την **προτυποποίηση των περιεχομένων των ΜΠΕ, των διαδικασιών διαβούλευσης, τον καθορισμό των απαιτήσεων των ΑΕΠΟ, και την ενσωμάτωση συνακόλουθων αδειών** (π.χ διαχείριση υγρών αποβλήτων, κ.α) στην ΑΕΠΟ.

Ομάδα 4η: Συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών

Οι δραστηριότητες της Ομάδας 4 που κατατάσσονται αποκλειστικά στην Κατηγορία Α αφορούν κυρίως σε υγειονομική ταφή επικίνδυνων αποβλήτων ή μη επικίνδυνων αστικών στερεών υπολειμμάτων ή αποβλήτων, εγκαταστάσεις αποθήκευσης και μεταφόρτωσης επικίνδυνων αποβλήτων, εγκαταστάσεις αποτέφρωσης ή ενεργειακής αξιοποίησης, εγκαταστάσεις επεξεργασίας ΑΕΚΚ και οργανωμένους χώρους διάθεσης αδρανών υλικών και καταλοίπων από την επεξεργασία ΑΕΚΚ, εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών λυμάτων με διάθεση επεξεργασμένων υγρών σε επιφανειακό αποδέκτη ή τη θάλασσα, εγκαταστάσεις επεξεργασίας ιλύος από εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών λυμάτων πόλεων και οικισμών, ή υγρών μη επικίνδυνων αποβλήτων, εγκαταστάσεις επεξεργασίας υγρών μη επικίνδυνων αποβλήτων για σύνολο βιομηχανικών εγκαταστάσεων, αλλά και πλωτές εγκαταστάσεις επεξεργασίας υγρών αποβλήτων.

Στην Ομάδα αυτή δεν υπάρχουν δραστηριότητες που να κατατάσσονται αποκλειστικά στην Κατηγορία Β. Οι δραστηριότητες εκείνες οι οποίες, βάσει κριτηρίων, κατατάσσονται στην Κατηγορία Α ή στη Β αφορούν σε Ολοκληρωμένες Εγκαταστάσεις Διαχείρισης Αποβλήτων (ΟΕΔΑ), εγκαταστάσεις αποθήκευσης και μεταφόρτωσης στερεών μη επικίνδυνων αποβλήτων ή σύμμεικτων αστικών στερεών αποβλήτων ή ανακυκλώσιμων αστικών στερεών αποβλήτων, εγκαταστάσεις ανάκτησης υλικών μέσω μηχανικής διαλογής από μη επικίνδυνα απόβλητα, εγκαταστάσεις επεξεργασίας μη επικίνδυνων αποβλήτων προς παραγωγή βιοαερίου, εγκαταστάσεις παραγωγής εδαφοβελτιωτικών από στερεά ή υγρά μη επικίνδυνα απόβλητα, εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών λυμάτων με διάθεση επεξεργασμένων υγρών στο έδαφος, αποθήκευση μη επικίνδυνων υγρών αποβλήτων σε στεγανές δεξαμενές. Τα **κριτήρια** που καθορίζουν την Κατηγορία για την κατάταξη των εν λόγω δραστηριοτήτων αφορούν την ημερήσια ποσότητα εισερχόμενων αποβλήτων, την ικανότητα αποθήκευσης, την ετήσια παροχή αποβλήτων προς επεξεργασία και τις μονάδες ισοδύναμου πληθυσμού που αφορούν οι εγκαταστάσεις.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι όσον αφορά την υποχρέωση υποβολής ΜΠΕ/Περιβαλλοντικής Έκθεσης η εφαρμογή του εξεταζόμενου Νόμου επηρεάζει **αριθμό έργων τοπικής κλίμακας.** Αντίθετα σημαντικές είναι οι **επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου από τη μείωση του χρόνου έκδοσης των ΑΕΠΟ έργων Α1 για έκδοση νέας ΑΕΠΟ**, και τροποποίηση υφιστάμενης βλ. ενότητα 2.4.2 της παρούσης. Σημαντικά οφέλη επίσης απορρέουν και για αυτήν την Ομάδα

έργων από την **προτυποποίηση των περιεχομένων των ΜΠΕ, των διαδικασιών διαβούλευσης, των απαιτήσεων των ΑΕΠΟ, και την ενσωμάτωση συνακόλουθων αδειών στην ΑΕΠΟ.**

Ομάδα 5^η: Εξορυκτικές και συναφείς δραστηριότητες

Τα έργα και δραστηριότητες της εν λόγω Ομάδας κατατάσσεται σχεδόν αποκλειστικά στην Κατηγορία Α. Οι δραστηριότητες αυτές αφορούν σε εξόρυξη στερεών ενεργειακών ορυκτών, μεταλλευμάτων, βιομηχανικών ορυκτών, μαρμάρων, σχιστολιθικών πλακών και αδρανών υλικών, δανειοθαλάμους αδρανών και γαιωδών ή άλλων εδαφικών υλικών αποκλειστικά για τις ανάγκες έργων υποδομής, αμμοληψίες, άντληση υδρογονανθράκων και ερευνητικές γεωτρήσεις για ανεύρεση υδρογονανθράκων, γεωτρήσεις για εκμετάλλευση γεωθερμικών πεδίων αλλά και ερευνητικές γεωτρήσεις για ανεύρεση γεωθερμικών πεδίων και ορυκτών πόρων και εγκαταστάσεις διαχείρισης εξορυκτικών αποβλήτων.

Εξαίρεση αποτελούν άλλες ερευνητικές εργασίες (εκτός των γεωτρήσεων) που συνιστούν επέμβαση στο έδαφος ή στον πυθμένα θαλασσών ή λιμνών και κατατάσσονται στο σύνολό τους αποκλειστικά στην Κατηγορία Β

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι **στην πλειονότητα τους τα εξεταζόμενα έργα ή δραστηριότητας είναι Κατηγορίας Α, και υποχρεούνται στην υποβολή ΜΠΕ.** Σημαντικές είναι οι θετικές επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου από την μείωση του χρόνου έκδοσης των ΑΕΠΟ έργων Α1 που ανέρχεται έως και 56 % για έκδοση νέας ΑΕΠΟ και 61% για **Ανανεώσεις-Τροποποιήσεις**, βλ. ενότητα 2.4.2 της παρούσης. Σημαντικά οφέλη επίσης προκύπτουν και από την **προτυποποίηση των περιεχομένων των ΜΠΕ⁵⁹**, (συμπεριλαμβανομένων των προδιαγραφών της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης για έργα που χωροθετούνται σε περιοχές NATURA) των διαδικασιών διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους, τον καθορισμό των απαιτήσεων των ΑΕΠΟ, και την ενσωμάτωση συνακόλουθων αδειών (π.χ διαχείριση εξορυκτικών αποβλήτων, επέμβαση σε δασική έκταση) στην ΑΕΠΟ.

Ομάδα 6^η: Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης, κτιριακού τομέα, αθλητισμού και αναψυχής

Οι δραστηριότητες της ως άνω Ομάδας που κατατάσσονται αποκλειστικά στην Κατηγορία Α αφορούν σε σύνθετα τουριστικά καταλύματα, χιονοδρομικά κέντρα, γήπεδα golf, υδροθεραπευτήρια, θαλασσο-θεραπευτήρια και εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, όπως είναι τα προπονητικά κέντρα, τα κέντρα ιππικού τουρισμού, κλπ. Αντίστοιχα, καμία από της δραστηριότητες αυτής της Ομάδας δεν κατατάσσονται αποκλειστικά στην Κατηγορία Β.

Τα έργα και δραστηριότητες που εντάσσονται στην 6^η Ομάδα, πλην αυτών που ήδη αναφέρθηκαν, κατατάσσονται στην Κατηγορία Α ή στη Β, βάσει ορισμένων κριτηρίων.. Τέτοιες δραστηριότητες αφορούν σε κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα σε περιοχές εντός ή εκτός σχεδίων πόλεων και εντός ή εκτός ορίων οικισμών και σε παραδοσιακούς οικισμούς, σε οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις, σε μη κύρια τουριστικά καταλύματα, σε συνεδριακά κέντρα, ξενώνες και δασικά χωριά, εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης και εγκαταστάσεις

⁵⁹ Αν και η εκπόνηση τους προβλέπεται να έχει υψηλό κόστος για τον Κλάδο

εκπαίδευσης, γήπεδα και αθλητικές εγκαταστάσεις με ή χωρίς κερκίδες, πάσης φύσεως θεματικά πάρκα, αίθουσες θεάτρου, κινηματογράφου, συναυλιών, κέντρα πολιτισμού και εκθεσιακά κέντρα, κτίρια γραφείων, εμπορικά κέντρα, υπεραγορές και πολυκαταστήματα, χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων και εγκαταστάσεις χονδρικού εμπορίου, όπως είναι οι κρεαταγορές, λαχαναγορές, κλπ. Ενδεικτικά, τα κριτήρια που καθορίζουν την Κατηγορία για την κατάταξη των εν λόγω δραστηριοτήτων αφορούν τον αριθμό των κλινών, τη δυναμικότητα σε άτομα, τη συνολική έκταση ή τη συνολική δόμηση.

Οι **επιπτώσεις του Νόμου στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου Τουρισμού-Αναψυχής**, που περιλαμβάνονται στην **Ομάδα 6** και εξετάστηκε στο πλαίσιο της παρούσης, **αξιολογούνται ως ιδιαίτερα θετικές**, αφ' ενός λόγω του **σημαντικού αριθμού έργων και δραστηριοτήτων τα οποία εντάσσονται στη διαδικασία των ΠΠΔ, αλλά και της σημαντικής μείωσης που καταγράφεται στο χρόνο περιβαλλοντικής αδειοδότησης, για τα έργα Α1, 58% για νέες ΜΠΕ και 43% για τροποποιήσεις ΑΕΠΟ. Ιδιαίτερα θετική για την εξασφάλιση ενός ασφαλούς θεσμικού πλαισίου περιβαλλοντικής αδειοδότησης αξιολογείται η έκδοση των προδιαγραφών της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης για τουριστικά έργα Α και Β που χωροθετούνται σε περιοχές NATURA, και η ενσωμάτωση αδειών όπως άδεια διάθεσης υγρών και στερεών αποβλήτων, καταλληλότητας κ.α. στην ΑΕΠΟ.**

Ομάδα 8^η: Υδατοκαλλιέργειες

Οι δραστηριότητες που κατατάσσονται αποκλειστικά στην Κατηγορία Α αφορούν σε εκτροφές προστατευόμενων ή μη ενδημικών ειδών, σε πρωτοεμφανιζόμενες εκτροφές και σε εκτατικές εκτροφές σε ανοικτές υδάτινες εκτάσεις.

Στην Ομάδα αυτή μόνο η εκτροφή των αμφιβίων κατατάσσεται στο σύνολό της αποκλειστικά στην Κατηγορία Β.

Οι υπόλοιπες δραστηριότητες της Ομάδας αυτής κατατάσσονται, βάσει ορισμένων κριτηρίων, στην Κατηγορία Α ή στη Β. Τέτοιες δραστηριότητες αφορούν σε πάσης φύσεως ιχθυογεννητικούς σταθμούς και εκκολαπτήρια, σε εκτροφή θαλάσσιων ιχθύων, καρκινοειδών, μαλακίων και ειδών γλυκού νερού. Τα κριτήρια που καθορίζουν την Κατηγορία για την κατάταξη των εν λόγω δραστηριοτήτων συνδέονται με τη θέση των μονάδων εκτροφής, (Περιοχές Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ) ή περιοχών Natura 2000) και με τη δυναμικότητα των ειδών σε τόνους ανά έτος.

Τα διαθέσιμα στοιχεία όσον αφορά την περιβαλλοντική αδειοδότηση μονάδων ιχθυοκαλλιεργειών και ειδικότερα των εγκαταστάσεων με δυνητικά πολύ σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, είναι περιορισμένα, με μεγάλες αποκλίσεις και δεν επιτρέπουν την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων όσον αφορά τις επιπτώσεις από τη μέχρι τώρα εφαρμογή του Νόμου στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου των Υδατοκαλλιεργειών, πέραν των γενικών θετικών επιπτώσεων του Νόμου στην οικονομία, την παραγωγικότητα και την απασχόληση.

Ομάδα 9^η: Βιομηχανία

Με βάση την **πολυκριτηριακή ανάλυση** που δίνεται στην ΥΑ 1958/2012, η κατάταξη των δραστηριοτήτων της Βιομηχανίας που εντάσσονται, βάσει του νέου θεσμικού πλαισίου, στην

Κατηγορία Β και απαλλάσσονται από τη διαδικασία υποβολής περιβαλλοντικών εκθέσεων **αξιολογείται κατά περίπτωση**. Στην κατηγορία αυτή πάντως υπάγεται ένας μεγάλος αριθμός έργων και δραστηριοτήτων όπως πρατήρια βενζίνης, συνεργεία αυτοκινήτων, μικρές μονάδες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και πολλά άλλα έργα, τα οποία καλύπτουν ευρύ φάσμα της οικονομίας και αφορούν στην πλειοψηφία τους μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Όσον αφορά τη **περιβαλλοντική αδειοδότηση βιομηχανικών μονάδων με δυνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, κατηγορίας Α, σημαντικές μειώσεις καταγράφηκαν στον απαιτούμενο χρόνο για την έκδοση νέας ΑΕΠΟ, και τροποποίηση/αναβάθμιση υφιστάμενης**. Παράλληλα υπογραμμίζεται ότι η **προτυποποίηση του πλαισίου περιβαλλοντικής αδειοδότησης**, (περιεχόμενα ΜΠΕ, διαβούλευση, περιεχόμενα ΑΕΠΟ, ενσωμάτωση συνακόλουθων αδειών), **σε συνδυασμό** με την εφαρμογή του υπό ολοκλήρωση **Η.Π.Μ** και την εφαρμογή **Περιβαλλοντικών Ελέγχων** από πιστοποιημένους ελεγκτές, συνιστούν θεσμική βελτίωση μεγάλης σημασίας, η οποία εξασφαλίζει την οριστική αντιμετώπιση ενός από τα πλέον σημαντικά αντικίνητρα που υπήρχαν στη χώρα και εμπόδισαν την ανάπτυξη νέων, σημαντικών μονάδων μεταποίησης και οικονομικών «οικοσυστημάτων» που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη πολλών και ποιοτικών θέσεων εργασίας και προϊόντων αυξημένης προστιθέμενης αξίας.

2.6. Προτάσεις βελτίωσης για την ενίσχυση των θετικών επιπτώσεων του Νόμου στην ανταγωνιστικότητα, βάσει των αποτελεσμάτων αξιολόγησης

Στην παρούσα ενότητα συνοψίζονται οι προτάσεις της Ομάδας Μελέτης για την περαιτέρω ενίσχυση των θετικών επιπτώσεων του Νόμου στην ανταγωνιστικότητα βάσει των αποτελεσμάτων αξιολόγησης. Στη ενότητα αυτή έχουν επίσης συμπεριληφθεί οι προτάσεις παρεμβάσεων Α, Β, Γ, και Δ Προτεραιότητας όσον αφορά την Περιβαλλοντική Αδειοδότηση, όπως αυτές κατεγράφησαν στο Παραδοτέο Π16. Εξειδικευμένη Μελέτη, Ρυθμιστικό πεδίο «Αδειοδότηση Επιχειρήσεων», Τόμος Β, Ιούλιος 2013,⁶⁰ , Στην τελική έκδοση της παρούσης ενότητας έχουν ενσωματωθεί οι παρατηρήσεις που συγκεντρώθηκαν κατά τη διαβούλευση της Μελέτης με τους κοινωνικούς εταίρους τον Μάρτιο του 2014.

2.6.1. Προτάσεις για την επιτάχυνση της θεσμικής ολοκλήρωσης του νόμου

Για την **επιτάχυνση της Θεσμικής Ολοκλήρωσης του Νόμου**, μεταξύ των επί μέρους διατάξεων του Νόμου που εκκρεμούν, ως **ιδιαίτερης προτεραιότητας** αξιολογείται η άμεση τροποποίηση και στη συνέχεια ενεργοποίηση των προβλεπόμενων στο **Άρθρο 16 περί Περιβαλλοντικών Επιθεωρήσεων** (το Μητρώο πρέπει να αποτελείται από διαπιστευμένους και όχι απλά πιστοποιημένους αξιολογητές, οι οποίοι με τη σειρά τους θα μπορούν να είναι φυσικά αλλά κυρίως νομικά πρόσωπα) και αντίστοιχα τροποποίηση και ενεργοποίηση των προβλεπόμενων στο **Άρθρο 20 περί της σύστασης Μητρώου Περιβαλλοντικών Ελεγκτών**.

Σημειώνεται ότι η Σύσταση μητρώου διαπιστευμένων αξιολογητών ΜΠΕ, συνιστά προτεινόμενη παρέμβαση Α Προτεραιότητας, σύμφωνα και με την πρόσφατη Μελέτη του ΣΕΒ, Ιούλιος 2013. Η συνεργασία των αρμόδιων υπηρεσιών του ΥΠΕΚΑ με εξειδικευμένους μελετητές, και ειδικούς

⁶⁰ Μελέτη ΣΕΒ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π 16. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ Ρυθμιστικό πεδίο «Αδειοδότηση Επιχειρήσεων» (pwc, REMACO ΑΕ, Ιούλιος 2013)

επιστήμονες με εκτεταμένη εμπειρία στη Περιβαλλοντική Αδειοδότηση, Διαχείριση και Παρακολούθηση όλων των Ομάδων έργων και δραστηριοτήτων που προβλέπονται στην ΥΑ 1958/2012, θα διασφαλίσει την διαφάνεια και την ταχύτερη επίτευξη των στόχων του Νόμου και ειδικότερα αυτών που αφορούν στη⁶¹

- Μείωση των απαιτούμενων χρόνων για την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών.
- Μείωση του διοικητικού βάρους και του κόστους.
- Ενίσχυση διαδικασιών διαβούλευσης κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Τυποποίηση διαδικασιών για την αξιολόγηση των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Βελτίωση της ποιότητας των περιβαλλοντικών όρων.
- Ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου κατά τις διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης.
- Εντατικοποίηση και συστηματοποίηση των ελέγχων και ανάδειξη της σπουδαιότητας των ex-post ελέγχων αντί των ex-ante.
- Ενίσχυση ελεγκτικών μηχανισμών.
- Ενίσχυση μηχανισμών για αξιολόγηση Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
- **Δημιουργία Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου (ΗΠΜ)**, τόσο για την on line αδειοδότηση των έργων και δραστηριοτήτων, όσο και για τη συνολικότερη παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων ενός έργου ή δραστηριότητας, δράση ιδιαίτερης σημασίας για τη εξασφάλιση της διαφάνειας και της συνεργασίας του φορέα του έργου με τη διοίκηση και τους κοινωνικούς εταίρους στο σύνολο του κύκλου ζωής ενός έργου.

Σημαντική επίσης θεωρείται η **άμεση έκδοση** της προβλεπόμενης από το **άρθρο 17 ΚΥΑ για τον καθορισμό των τελών διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης και ελέγχων**, για τη διασφάλιση των απαιτούμενων οικονομικών πόρων για την επιτυχή εφαρμογή του Νόμου από τη Δημόσια Διοίκηση, και την απαρέγκλιτη τήρηση διαδικασιών και όρων για την Προστασία του Φυσικού και Ανθρωπογενούς Περιβάλλοντος.

Καθοριστική για την **επιτάχυνση της θεσμικής ολοκλήρωσης του νόμου**, και ειδικότερα για την συντονισμένη αδειοδότηση έργων κατηγορίας Α1, και την εκπαίδευση και κατάρτιση των στελεχών του ΥΠΕΚΑ και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκτιμάται η **έκδοση του Π.Δ για την Σύσταση Δ/νσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, στο ΥΠΕΚΑ**, που επίσης συνιστά παρέμβαση μεγάλης προτεραιότητας.

Τέλος και όπως αναφέρεται στην πρόσφατη Έκθεση του ΥΠΕΚΑ, **στρατηγικές δράσεις για τη θεσμική ολοκλήρωση του Νόμου** συνιστούν:

- ✓ Η έναρξη πλήρους λειτουργίας του Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου, που αναμένεται να λειτουργήσει «*πιλοτικά και να υπάρξει πλήρης λειτουργία του εντός του 2014*», παρέμβαση πρώτης προτεραιότητας.

⁶¹ ΥΠΕΚΑ: «Έκθεση για την εφαρμογή του νόμου 4014/2011», 13./1/2014

- ✓ Η σύνταξη του εθνικού σχεδίου τακτικών επιθεωρήσεων των περιβαλλοντικών αδειών των έργων και δραστηριοτήτων και η έναρξη υλοποίησης ελέγχων και επιθεωρήσεων βάσει αυτού, που αναμένεται «εντός του 2014».

2.6.2. Προτάσεις για επιτάχυνση της εφαρμογής του νόμου από τη δημόσια διοίκηση.

Καθοριστικές παράμετροι για την επιτάχυνση της εφαρμογής του νόμου από τη Δημόσια Διοίκηση κατά την Ομάδα Μελέτης συνιστούν, η:

- Συνεργασία των στελεχών της Κεντρικής και Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των Πιστοποιημένων Αξιολογητών ΜΠΕ για την ανάπτυξη προτύπων διαδικασιών αξιολόγησης ΜΠΕ, και εξειδικευμένης σύνταξης ΑΕΠΟ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές, και τα διεθνή περιβαλλοντικά πρότυπα.
- Συνεργασία των στελεχών της Διοίκησης με εκπροσώπους άλλων Κρατών Μελών της ΕΕ-28 σε θέματα απλοποίησης και προτυποποίησης διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης και προτυποποίησης Περιβαλλοντικών ελέγχων.
- Συνεχής κατάρτιση και εκπαίδευση των στελεχών των αρμόδιων υπηρεσιών της Διοίκησης σε θέματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, Παρακολούθησης Περιβαλλοντικών Μέσων, και Επιθεώρησης εφαρμογής Περιβαλλοντικών όρων.
- Συνεργασία της Διοίκησης με ΑΕΙ και ερευνητικά Ιδρύματα με εξειδίκευση σε τεχνολογίες πρόληψης και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, περιβαλλοντικής διαχείρισης και παρακολούθησης.
- Συνεργασία με παραγωγικούς φορείς με στόχο την περαιτέρω προτυποποίηση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, ενσωμάτωση αδειών στην ΑΕΠΟ.
- Συνεργασία Δημόσιας Διοίκησης, αρμοδίων υπηρεσιών και παραγωγικών φορέων για Προτυποποίηση και έλεγχο στατιστικών στοιχείων –στοιχείων αναφοράς.

2.6.3. Προτάσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του νόμου ως προς το σκοπό του νομοθέτη, και της καταλληλότητας του νόμου ως προς το πρόβλημα που δημιουργήσε την ανάγκη για νομοθέτηση

- **Σύσταση από τη διοίκηση μόνιμου κεντρικού φορέα παρακολούθησης και υποστήριξης της διαχείρισης της περιβαλλοντικής αδειοδότησης** (κέντρο διαχείρισης γνώσης και παρακολούθησης υλοποίησης) με τη συμμετοχή φορέων της επιχειρηματικότητας, επιστημονικών ιδρυμάτων και εμπειρογνομώνων.
- **Ανάπτυξη προτύπων διαδικασιών αξιολόγησης ΜΠΕ, και σύνταξης ΑΕΠΟ** σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές, και τα διεθνή περιβαλλοντικά πρότυπα, σε συνεργασία των στελεχών της Κεντρικής και Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των Πιστοποιημένων Αξιολογητών ΜΠΕ.
- **Ενσωμάτωση λοιπών αδειών στην ΑΕΠΟ** (κατά το πρότυπο των *αδειών διάθεσης λυμάτων, διαχείρισης επικινδύνων και μη αποβλήτων, επέμβασης σε δασική έκταση*)
- **Συνεχής κατάρτιση και εκπαίδευση των στελεχών των αρμόδιων υπηρεσιών της Διοίκησης** (σε περιφερειακό αλλά και κεντρικό επίπεδο) σε θέματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, Παρακολούθησης Περιβαλλοντικών Μέσων, και Επιθεώρησης εφαρμογής Περιβαλλοντικών όρων.

- **Συνεργασία της Διοίκησης με ΑΕΙ και ερευνητικά Ιδρύματα** με εξειδίκευση σε τεχνολογίες πρόληψης και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, περιβαλλοντικής διαχείρισης και παρακολούθησης.
- **Δημιουργία συστημάτων προτυποποίησης και έλεγχου στατιστικών στοιχείων, δεικτών αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και επίπτωσης για την παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας, σε συνεργασία των αρμοδίων υπηρεσιών και κλαδικών παραγωγικών φορέων.**

Επίσης για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και καταλληλότητας του Νόμου προτείνεται η **συστηματική καταγραφή** από τις αρμόδιες υπηρεσίες Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης των αιτημάτων για υποβολή φακέλου ΠΠΠΑ, έκδοση νέας ΑΕΠΟ, Ανανέωση ή Τροποποίηση ΑΕΠΟ, ή άλλων σχετικών Περιβαλλοντικών μελετών. Για την διευκόλυνση της σύνταξης της ετήσιας έκθεσης προόδου και εφαρμογής του εξεταζόμενου Νόμου, που συνιστά απαραίτητο εργαλείο για την εκ των υστέρων αξιολόγηση των επιπτώσεων του στην ανταγωνιστικότητα, προτείνεται η **αξιοποίηση της Βάσης Δεδομένων του ΗΠΜ**, στο οποίο θα καταγράφονται και οι χρόνοι που αντιστοιχούν στις επί μέρους φάσεις της Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης.

Επισημαίνεται ότι, περαιτέρω μείωση του ετήσιου φόρτου (φακέλων) των υπηρεσιών, μέσω της περαιτέρω εξαίρεσης από την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων ή δραστηριοτήτων, ενδεικτικά, με τοπικές, μη σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε επιπλέον οικονομικά οφέλη για το Δημόσιο και τον Ιδιωτικό Τομέα. Πιο συγκεκριμένα:

Ετήσια Μείωση φόρτου κατά 30%, δηλαδή εφόσον οι υποβαλλόμενοι φάκελοι/μελέτες ανέρχονται σε περίπου συνολικά 1.616 κατά έτος, αναμένεται να οδηγήσει σε **επιπλέον Οικονομικό Όφελος 6,79 εκ. €** για την Εθνική Οικονομία (4,53 εκ. € για τον Ιδιωτικό τομέα και 2,27 εκ. € για το Δημόσιο). Αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον **Πίνακα 2.6-1**

Πίνακας 2.6-1: Οφέλη για την Εθνική Οικονομία λόγω μείωσης φόρτου κατά 30%

	Συνολικό Κόστος		Όφελος για Ιδ. Τομέα	Όφελος για Δημόσιο	Συνολικό Όφελος
	Σύμφωνα με εκτιμήσεις ΥΠΕΚΑ (2.309 φάκελοι)	Μετά από μείωση φόρτου 30% (1.614 φάκελοι)			
Κατηγορία Α1					
ΜΠΕ-Α1	3.510.000 €	2.437.500 €	440.000 €	632.500 €	1.072.500 €
Ανανέωση-Τροποποίηση	2.024.750 €	1.412.875 €	275.000 €	336.875 €	611.875 €
ΣΥΝΟΛΟ Α1	5.534.750 €	3.850.375 €	715.000 €	969.375 €	1.684.375 €
Κατηγορία Α2					
ΜΠΕ-Α2	13.192.200 €	9.232.650 €	3.016.800 €	942.750 €	3.959.550 €
Ανανέωση-Τροποποίηση	3.815.500 €	2.665.000 €	796.500 €	354.000 €	1.150.500 €
ΣΥΝΟΛΟ Α2	17.007.700 €	11.897.650 €	3.813.300 €	1.296.750 €	5.110.050 €
Γενικό Σύνολο	22.542.450 €	15.748.025 €	4.528.300 €	2.266.125 €	6.794.425 €

Ετήσια Μείωση φόρτου κατά 60%, δηλαδή εφόσον ο αριθμός των υποβαλλόμενων φακέλων/μελετών περιοριστεί ετησίως στους συνολικά 921) αναμένεται να οδηγήσει σε **επιπλέον Οικονομικό Όφελος 13,56 εκ. €** για την Εθνική Οικονομία (9,04 εκ. € για τον Ιδιωτικό τομέα και 4,52 εκ. € για το Δημόσιο). Αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον **Πίνακα 2.6-2**

Πίνακας 2.6-2 -Οικονομία λόγω μείωσης φόρτου κατά 60%

	Συνολικό Κόστος		Όφελος για Ιδ. Τομέα	Όφελος για Δημόσιο	Συνολικό Όφελος
	Σύμφωνα με εκτιμήσεις ΥΠΕΚΑ (2.309 φάκελοι)	Μετά από μείωση φόρτου 60% (921 φάκελοι)			
Κατηγορία Α1					
ΜΠΕ-Α1	3.510.000 €	1.389.375 €	870.000 €	1.250.625 €	2.120.625 €
Ανανέωση-Τροποποίηση	2.024.750 €	801.000 €	550.000 €	673.750 €	1.223.750 €
ΣΥΝΟΛΟ Α1	5.534.750 €	2.190.375 €	1.420.000 €	1.924.375 €	3.344.375 €
Κατηγορία Α2					
ΜΠΕ-Α2	13.192.200 €	5.273.100 €	6.033.600 €	1.885.500 €	7.919.100 €
Ανανέωση-Τροποποίηση	3.815.500 €	1.521.000 €	1.588.500 €	706.000 €	2.294.500 €
ΣΥΝΟΛΟ Α2	17.007.700 €	6.794.100 €	7.622.100 €	2.591.500 €	10.213.600 €
Γενικό Σύνολο	22.542.450 €	8.984.475 €	9.042.100 €	4.515.875 €	13.557.975 €

Σημειώνεται ότι με έτος αναφοράς το 2012, και μείωση κατά 30% και 60% του αριθμού των Μελετών/φακέλων, ο αριθμός των αιτημάτων για περιβαλλοντική αδειοδότηση ετησίως ανέρχονται σε 1616 και 921, που αντιστοιχεί σε 151/εκ.κατοίκους και 86,1/αντίστοιχα, δείκτες που παραμένουν υψηλότεροι από αυτούς που καταγράφονται στις άλλες χώρες της ΕΕ, βλ Πίνακας 2.4-12.⁶²

2.6.4. Προτάσεις για τη μείωση του ρυθμιστικού βάρους των επιχειρήσεων

Σημαντική παράμετρος για τη μείωση του ρυθμιστικού βάρους των επιχειρήσεων συνιστά η συστηματική εφαρμογή των κριτηρίων που προβλέπονται στα Παραρτήματα Ι και ΙΙ της Οδηγίας 2011/92/ΕΕ και έχουν εξειδικευθεί στην ΥΑ 1958/2012, ώστε μετά από κατάλληλη αξιολόγηση να **υπόκεινται σε περιβαλλοντική αδειοδότηση αποκλειστικά εκείνα τα έργα η κατασκευή και υλοποίηση των οποίων ενδέχεται να προκαλέσει πολύ σημαντικές ή σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.**

Παράλληλα η εφαρμογή των επί μέρους διατάξεων του εξεταζόμενου Νόμου, με έμφαση στην σύνταξη **Μητρώου Διαπιστευμένων Αξιολογητών ΜΠΕ και η κατάρτιση του στελεχιακού δυναμικού της Διοίκησης,** θα συμβάλλει καθοριστικά στην **περαιτέρω μείωση του χρόνου περιβαλλοντικής αδειοδότησης,** ώστε να ικανοποιούνται τα θεσμοθετημένα χρονικά πλαίσια.

⁶²GHK, 2010

Σημειώνεται ότι όπως προκύπτει από τον Πίνακα 2.5-22, περαιτέρω μείωση του χρόνου περιβαλλοντικής αδειοδότησης ώστε να προσεγγίσει το θεσμοθετημένο χρονικό πλαίσιο μπορεί να επιφέρει επιπλέον μείωση του κόστους ευκαιρίας, ανάλογα με τον οικονομικό κλάδο, από 1,1% (Ενέργεια) έως και 8,47% (Υλικών Κατασκευών) του συνολικού ύψους της επένδυσης.

2.6.5. Προτάσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης

Οι προτάσεις που μέχρι τώρα αναφέρθηκαν και αφορούν στην επιτάχυνση της θεσμικής ολοκλήρωσης και εφαρμογής του Νόμου, στη βελτίωση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητάς του όσον αφορά το σκοπό του νομοθέτη, αλλά και τη μείωση του ρυθμιστικού βάρους των επιχειρήσεων, συμβάλλουν όλες καθοριστικά στη μείωση του γραφειοκρατικού βάρους, στην ενίσχυση και έλεγχο της περιβαλλοντικής επίδοσης έργων και δραστηριοτήτων, στην ασφάλεια δικαίου, στην ενσωμάτωση βέλτιστων πρακτικών στην παραγωγική διαδικασία, στην προτυποποίηση περιβαλλοντικών όρων και δεσμεύσεων. Οι ως άνω παράγοντες είναι σημαντικοί και συμβάλλουν άμεσα και έμμεσα στην ενίσχυση της παραγωγικότητας, τη μείωση του λειτουργικού και διοικητικού κόστους, και τελικά στη ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και βιωσιμότητας των επιχειρήσεων, παραμέτρους που συμβάλλουν καθοριστικά στη διασφάλιση των υφιστάμενων θέσεων απασχόλησης και στη δημιουργία νέων.

Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων για νέες ΜΠΕ και την Ανανέωση/Τροποποίηση ΑΕΠΟ υφιστάμενων εγκαταστάσεων προτείνεται να αξιολογούνται ως παράμετροι η οικονομικότητα (οικονομική απόδοση για τις επιχειρήσεις, συμβολή στην Εθνική οικονομία) και η συμβολή του έργου στην ανάπτυξη της τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας (απασχόληση, ανάπτυξη υποδομών και δεξιοτήτων), σε συνδυασμό με την εφαρμογή μέτρων για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.

2.7. Σημείωση της συντακτικής ομάδας

Ολοκληρώνοντας, την παρούσα έκθεση θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα όποια συμπεράσματα εξάγονται στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης της εκ των υστέρων αξιολόγησης των συνεπειών του Ν. 4014/2011 στην ανταγωνιστικότητα από τις ρυθμίσεις που προβλέπει, αφορά το χρονικό διάστημα των δύο περίπου ετών που έχει παρέλθει από την εφαρμογή του. Παράλληλα λαμβάνοντας υπ' όψιν την ύφεση στην οποία εισήλθε η Ελληνική Οικονομία μετά το 2010 λόγω της Οικονομικής Κρίσης που διέρχεται η χώρα μας και η οποία επηρέασε και επηρεάζει δυσμενώς την οικονομική δραστηριότητα και αντικατοπτρίζεται από σημαντική πτώση του ΑΕΠ, βλ **ενότητα 2.5.1**, συνάγεται ότι πλέον λεπτομερείς εκτιμήσεις για τις συνέπειες του Ν. 4014/2011 στην ανταγωνιστικότητα μπορούν να προκύψουν μετά την παρέλευση τουλάχιστον τριών ετών από την εφαρμογή του. Ένας ακόμη λόγος που συνηγορεί στην ως άνω πρόταση είναι ότι εκκρεμεί ακόμη η έκδοση σημαντικών αποφάσεων (ΥΑ, ΚΥΑ, κ.ο.) για τη θεσμική ολοκλήρωση του Ν. 4014/2011, που σχετίζονται τόσο με την οργάνωση Ειδικής Δ/σης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης στο ΥΠΕΚΑ, όσο και την εφαρμογή του **Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου**.

Υπογραμμίζεται ότι σημαντικές παραμέτρους για την επιτυχή εφαρμογή του Ν. 4014/2011 συνιστούν η **συνεργασία των στελεχών της Κεντρικής και Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των Πιστοποιημένων Αξιολογητών ΜΠΕ και Περιβαλλοντικών Ελεγκτών** για την ανάπτυξη προτύπων διαδικασιών αξιολόγησης ΜΠΕ, και σύνταξης ΑΕΠΟ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές, και τα διεθνή περιβαλλοντικά πρότυπα, όπως επίσης και η **συνεργασία με εκπροσώπους άλλων Κρατών Μελών της ΕΕ-28** σε θέματα απλοποίησης και προτυποποίησης διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Ως ιδιαίτερα εποικοδομητική αξιολογείται επίσης η **συνεργασία της Διοίκησης με ΑΕΙ και ερευνητικά Ιδρύματα**, και **εμπειρογνώμονες με εξειδίκευση σε τεχνολογίες πρόληψης και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, περιβαλλοντικής διαχείρισης και παρακολούθησης**. Τέλος η **συνεργασία της Διοίκησης με κλαδικούς παραγωγικούς φορείς** προτείνεται ότι θα συνεισφέρει στον περαιτέρω **εξορθολογισμό** της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης, με την **ταυτόχρονη απαρέγκλιτη τήρηση μέτρων πρόληψης και περιβαλλοντικής προστασίας**.

3. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Έκθεση «εκ των υστέρων» αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων
στην ανταγωνιστικότητα.

(ex post impact assessment).

Ο ΝΟΜΟΣ 4014/2011 (ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α)
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ»

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ 11.2011 ΕΩΣ 12.2013

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2014

Για τον ΣΕΒ η διαβούλευση βρίσκεται στον πυρήνα του συστήματος παραγωγής, υλοποίησης και αξιολόγησης ρυθμίσεων και αποτελεί αφετηρία μιας ουσιαστικής και όχι προσχηματικής προσπάθειας για τη μεταρρύθμιση του κράτους αλλά και της οικονομίας.

Ο θεσμός της διαβούλευσης αποτελεί το λειτουργικό σημείο διεπαφής της εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας με την οικονομία και την κοινωνία και ως εκ τούτου βρίσκεται στον πυρήνα ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού συστήματος παραγωγής πολιτικών και ρυθμίσεων. Για αυτό η διαβούλευση αποτελεί εκείνον τον παράγοντα που μπορεί να κάνει το υφιστάμενο σύστημα και πιο αποτελεσματικό. Δηλαδή να οδηγήσει σε καλύτερες πολιτικές και ρυθμίσεις, που υλοποιούνται ταχύτερα, εσωτερικεύουν και διασφαλίζουν το δημόσιο συμφέρον (κοινωνική ευημερία) και κυρίως επιτυγχάνουν το αποτέλεσμα για το οποίο κρίθηκαν σκόπιμες ή αναγκαίες.

Στο πλαίσιο αυτό η **διαβουλευτική διαδικασία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την κατάρτιση εκθέσεων επιπτώσεων** και αποτελεί δομικό χαρακτηριστικό της μεθοδολογίας που εφαρμόζει για την αξιολόγηση του Ν 4014/2011.

Πιο συγκεκριμένα, το πλαίσιο της οριστικοποίησης της 1ης εκ των υστέρων (ex post) Έκθεσης Επιπτώσεων από την Εφαρμογή του Ν4014/2011 πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία του ΣΕΒ και του Παρατηρητηρίου Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, την Παρασκευή 28 Μαρτίου 2014, συνάντησή διαβούλευσης, με τη συμμετοχή της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΚΑ, στελεχών της δημόσιας διοίκησης και επιχειρήσεων καθώς και εμπειρογνομόνων.

Αντικείμενο της συνάντησης διαβούλευσης αποτέλεσε η επεξεργασία και επικύρωση των ευρημάτων της έκθεσης καθώς και κυριότερα η διατύπωση από κοινού των προτάσεων που κρίνονται αναγκαίοι για τη θεσμική ολοκλήρωση του νόμου και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς του.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τη μεθοδολογία διαβούλευσης που εφαρμόζει ο ΣΕΒ, οι συμμετέχοντες έλαβαν το πλήρες κείμενο της έκθεσης (Consultation Draft) 10 ημέρες πριν την πραγματοποίηση της συνάντησης, προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή τους αλλά και η αποτελεσματικότητας της συνάντησης, ενώ αντίστοιχο χρονικό διάστημα διατέθηκε για την αποστολή επιπλέον γραπτών παρατηρήσεων και μετά τη συνάντηση της 28^{ης} Μαρτίου.

Στο πλαίσιο αυτό δόθηκε η δυνατότητα να πραγματοποιηθεί ένας γόνιμος διάλογος για τα ζητήματα που έχουν προκύψει από την εφαρμογή του νόμου και να προδιαγραφούν, από κοινού, οι αναγκαίες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του.

Οι συμμετέχοντες, η δομή και τα βασικά συμπεράσματα της διαβούλευσης παρουσιάζονται στις ενότητες που ακολουθούν:

3.1. Συμμετέχοντες

Σύμφωνα με τις εφαρμοζόμενες διεθνώς πρακτικές, το εύρος και η σύνθεση των συμμετεχόντων στη διαβούλευση εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες του αντικείμενου της ρύθμισης και είναι ανάλογο α) της τεχνικότητας που το διέπει (καθώς προσδιορίζει τις απαιτήσεις σε γνώσης και πληροφόρηση), β) του εύρους και του μεγέθους των επιπτώσεων τους στην οικονομία (καθώς προσδιορίζει την αντιπροσωπευτικότητά των κλάδων που συμμετέχουν σε αυτή) και γ) της ικανότητας των συμμετεχόντων να εισφέρουν σε αυτή αλλά και να δεσμευτούν για τη συμμόρφωση τους με τη βέλτιστη ρυθμιστική επιλογή που θα προκύψει μέσα από αυτή.

Στο πλαίσιο αυτό η σύνθεση των συμμετεχόντων που προσκλήθηκαν και τελικά συμμετείχαν στη διαβούλευση, επιδίωξε να εκπληρώσει τα παραπάνω κριτήρια και να διασφαλίσει την αναγκαία ικανότητα και αντιπροσωπευτικότητα των συμμετεχόντων σε ένα ουσιαστικό διάλογο. Ειδικότερα στη διαβούλευση συμμετείχαν :

- **Αγγελοπούλου Μαρία**, ΕΛΛΑΚΤΩΡ Α.Ε
- **Αδάμ Κατερίνα**, Επίκουρος Καθηγήτρια Σχολής Μηχ. Μεταλλείων-Μεταλλουργών ΕΜΠ
- **Αλεξόπουλος Άρης**, Επίκουρος Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, πρώην Γ.Γ. ΥΠΕΚΑ
- **Αναστασάκης Λευτέρης**, Προϊστάμενος Υπηρεσίας Εξωτερικών Βιομηχανικών Σχέσεων, TITAN AE
- **Βουδούρης Νικόλαος**, ECHMES Ltd
- **Γιαννακοπούλου Νάντια**, Γενική Γραμματέας ΥΠΕΚΑ
- **Γκιοκα Μαρία**, ΕΥΠΕ, ΥΠΕΚΑ
- **Γκότζιας Νίκος**, Associate Manager, Planning S.A
- **Δεληγιάννης Φωκίων**, Διευθυντής Τομέα Υποδομών & Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος ΣΕΒ
- **Δούνια Ιωάννα**, Manager, PwC
- **Καβαλόπουλος Χρήστος**, Γενικός Διευθυντής ΣΜΕ
- **Κυριαζής Χάρης**, Πρόεδρος Εκτελεστικής Επιτροπής και Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος ΣΕΒ
- **Κυριακού Γιάννης**, αν. Γενικός Διευθυντής ΣΕΒ
- **Λουκογιαννάκης Μάρκος**, Γενικός Διευθυντής Συμβουλίου ΣΕΒ για την Βιώσιμη Ανάπτυξη
- **Μανάλης Νίκος**, Διευθυντής ΕΑΡΘ/ΥΠΕΚΑ
- **Μητσόπουλος Μιχάλης**, Συντονιστής Τομέα Υποδομών και Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος ΣΕΒ
- **Μουντούρης Αντώνης**, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε
- **Μπατμάνογλου Ρεβέκκα**, Διευθύντρια Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού ΥΠΕΚΑ
- **Ναθανάηλ Γιώργος**, Συντονιστής Τομέα Υποδομών και Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος ΣΕΒ – Υπεύθυνος Παρατηρητηρίου Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος
- **Παγώνη Πηνελόπη**, Διευθύντρια Περιβάλλοντος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε
- **Παπακωνσταντίνου Χρήστος**, Προϊστάμενος Τμήματος Γενικών Περιβαλλοντικών Θεμάτων ΥΠΕΚΑ
- **Πάτση Βασιλική**, Προϊσταμένη Τμήματος, Ειδικής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος ΥΠΕΚΑ
- **Σκιαδάς Παναγιώτης**, Environment and Climate Change Manager, ΟΜΙΛΟΣ ΒΙΟΧΑΛΚΟ
- **Σπυριδάκη Μαρίνα**, Εμπειρογνώμονας Τομέα Υποδομών και Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος ΣΕΒ
- **Τολέρης Επαμεινώνδας**, Διευθυντής Ειδικής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος ΥΠΕΚΑ
- **Τσακαρισιάνος Άρης**, Εταίρος ς ECHMES Ltd
- **Ψάλλα Αγγελική**, Προϊσταμένη Γ' Τμήματος Ειδικής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος ΥΠΕΚΑ

3.2. Δομή

Κατά τη συνάντηση πραγματοποιήθηκε παρουσίαση της Πρωτοβουλίας του ΣΕΒ για την αξιοποίηση των Εκθέσεων Επιπτώσεων στην παραγωγή ρυθμίσεων και σύντομη παρουσίαση του περιεχομένου και των κυριότερων συμπερασμάτων και προτάσεων της έκθεσης. Η συζήτηση που ακολούθησε πραγματοποιήθηκε σε 3 κύκλους, δομημένων στη βάση συγκεκριμένων ερωτημάτων ενώ πραγματοποιήθηκε και αναλυτική ενημέρωση από τη Γενική Γραμματέα ΥΠΕΚΑ κ. Νάντια Γιαννακοπούλου και το επιτελείο της αναφορικά με τις δράσεις που έχουν ήδη θέσει σε εφαρμογή.

Ειδικότερα τα ερωτήματα που συζητήθηκαν παρουσιάζονται ως ακολούθως:

Α κύκλος συζήτησης: Αξιολόγηση αποτελεσμάτων & Προτάσεις θεσμικής ολοκλήρωσης

Ερωτήματα : Ποιες προτείνετε να είναι οι άμεσες παρεμβάσεις για την περαιτέρω μείωση του χρόνου περιβαλλοντικής αδειοδότησης;

Β κύκλος συζήτησης: Προτάσεις βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του νόμου & κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας.

Ερωτήματα: Πως μπορεί να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα εφαρμογής του νόμου στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση;

Ποια θα έπρεπε να είναι η λειτουργικότητα του Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου (ΗΠΜ) ώστε να υποστηρίξει την αποτελεσματικότητα του νόμου;

Γ κύκλος συζήτησης : Δυνατότητες συνεργασίας δημόσιας διοίκησης και φορέων επιχειρηματικότητας για την επιτάχυνση υλοποίησης του νόμου.

Ερωτήματα: Δημιουργία μόνιμου μηχανισμού παρακολούθησης της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, με τη συμμετοχή των φορέων της επιχειρηματικότητας: Εφικτότητα, προϋποθέσεις και οφέλη.

Κατά την συνάντηση πραγματοποιήθηκε και στη συνέχεια ακολούθησε συζήτηση με τοποθετήσεις.

3.3. Βασικές διαπιστώσεις και ευρήματα

Μέχρι το 2010 στην Ελλάδα ο μέσος αριθμός φακέλων Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) και Περιβαλλοντικών Εκθέσεων που διαχειρίζονταν κατ' έτος, τόσο οι κεντρικές όσο και οι περιφερειακές και αποκεντρωμένες διοικήσεις **ήταν 21.500**, όταν για το Ην. Βασίλειο οι αντίστοιχοι φάκελοι ήταν μόλις 334, για τη Γερμανία 1.000 και για τη Γαλλία 3.867.

Αντίστοιχα **ο μέσος χρόνος** περιβαλλοντικής αδειοδότησης **ξεπερνούσε στη χώρα μας τους 20 μήνες** – ενώ σε συγκεκριμένες κατηγορίες έργων ξεπερνούσε **ακόμη και τα 3 χρόνια** – όταν ο αντίστοιχος μέσος ευρωπαϊκός χρόνος ανερχόταν και ανέρχεται σε περίπου 10 μήνες.

Το εκτιμώμενο κόστος ευκαιρίας και η αβεβαιότητα που καλούνταν να διαχειριστεί ή να σταθμίσει η επιχείρηση για ένα επενδυτικό έργο –ανεξάρτητα από το μέγεθος της επένδυσης, τη

συμβολή του στην απασχόληση ή και αυτή την ίδια την περιβαλλοντική του επίπτωση— ήταν υψηλότερο και τελικά ικανό να αποτρέψει συνολικά την πραγματοποίηση της επένδυσης.

Οι συνακόλουθες απώλειες για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τη δυναμική της οικονομίας, ήταν καταλυτικές, ιδίως για κλάδους με διεθνή παρουσία, έντονο ανταγωνισμό, και ανάγκη άμεσης ανταπόκρισης στις τεχνολογικές μεταβολές.

Δυο χρόνια μετά την ψήφιση του νόμου 4014/2011 και ενώ εκκρεμούν ακόμη τόσο η έκδοση σημαντικών διατάξεων για τη θεσμική ολοκλήρωση του, όσο και προσαρμογές κυρίως στις διοικητικές δομές και το ανθρώπινο δυναμικό (με έμφαση στις αποκεντρωμένες διοικήσεις) τα ευρήματα από την εφαρμογή του είναι ιδιαίτέρως ενθαρρυντικά.

Με το νέο θεσμικό πλαίσιο ο αριθμός των απαιτούμενων εκθέσεων/φακέλων/μελετών, που υποβάλλονται ετησίως στις αρμόδιες Υπηρεσίες (κεντρικές και αποκεντρωμένες) για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων **μειώθηκε κατά περίπου 88,4%**. Αριθμός ο οποίος εξακολουθεί μεν να είναι υψηλός σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αλλά έχει μειωθεί δραματικά.

Με το νέο νόμο **παρόλο που οι μέσοι χρόνοι αδειοδότησης εξακολουθούν να υπερβαίνουν τους θεσμικά οριζόμενους**, εντούτοις **έχουν μειωθεί έως και κατά 61%** σε σχέση με το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο (ενδεικτικά: μείωση 50% για νέα ΑΕΠΟ Κατηγορίας Α1, μείωση έως 61% για έκδοση τροποποίησης ΑΕΠΟ, κ.α)

Τα οικονομικά οφέλη τόσο για τον ιδιωτικό τομέα όσο και την ίδια τη δημόσια διοίκηση, σύμφωνα με τους υπολογισμούς μας, **ανέρχονται συνολικά σε € 85,0 εκ, οφέλη τα οποία αναμένεται να είναι υψηλότερα με την ενσωμάτωση της μείωσης του ρυθμιστικού κόστους των επιχειρήσεων και των θετικών επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα.**

Η αβεβαιότητα και το κόστος ευκαιρίας που καλούνταν να διαχειριστεί ο επενδυτής ή η ίδια επιχείρηση **έχουν περιοριστεί και το ρυθμιστικό κόστος που αναλαμβάνει είναι διαχειρίσιμο** (σε συγκεκριμένες περιπτώσεις το εκτιμώμενο κόστος ευκαιρίας που προκύπτει από την καθυστέρηση της αδειοδότησης, ως % επί του συνολικού κόστους της επένδυσης, **έχει μειωθεί από 29%**, το οποίο ίσχυε με το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο, **σε 8,28%**, το οποίο υπολογίζεται για τον Ν 4014/2011).

Παρόλο που ένα μέρος αυτής της μείωσης αριθμού αιτημάτων περιβαλλοντικής αδειοδότησης και απαιτούμενου χρόνου ολοκλήρωσης της διαδικασίας πράγματι οφείλεται στην παρατεταμένη οικονομική ύφεση και τον περιορισμό των νέων επενδύσεων, εντούτοις **το μεγαλύτερο μέρος των θετικών επιπτώσεων που διαπιστώνονται οφείλεται στη νέα αρχιτεκτονική που διέπει το νόμο**. Η σκοπιμότητα του Νόμου βασίζεται στον περιορισμό των προκαταρκτικών ελέγχων και την επικέντρωσή τους στις περιπτώσεις όπου αυτοί είναι πράγματι αναγκαίοι, στην προτυποποίηση των διαδικασιών, στην κατάργηση των υπογραφών και στην αξιοποίηση εξωτερικών πόρων (Μητρώο αξιολογητών) για την επιτάχυνση του έργου της διοίκησης.

Προκύπτει συνεπώς ότι η απλοποίηση και η επιτάχυνση της διαδικασίας αδειοδότησης, διασφαλίζοντας πάντα την ασφάλεια δικαίου και την περιβαλλοντική προστασία, είναι εφικτή και μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά οφέλη τόσο στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την οικονομική ανάκαμψη όσο και στην εξυγίανση και τον εξορθολογισμό της λειτουργίας του κράτους.

Εντούτοις, επισημάνθηκαν πεδία τα οποία εξακολουθούν να χρήζουν διορθώσεων καθώς και ανησυχία για τη δυναμική του νόμου στο προσεχές μέλλον και την περεταίρω βελτίωση που μπορεί να επιτευχθεί. Και αυτό γιατί αφενός η μεγάλη μείωση του ετήσιου φόρτου των αδειοδοτικών αρχών οφείλεται κυρίως στην κατάργηση του υποχρεωτικού σταδίου ΠΠΠΑ, και της υποβολής Περιβαλλοντικών Εκθέσεων για έργα και δραστηριότητες με μη σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις ενώ αφετέρου το μεγαλύτερο μέρος της επιβάρυνσης στη συνολική χρονική διάρκεια της αδειοδότησης αφορά το στάδιο της διαβούλευσης και των γνωμοδοτήσεων συναρμόδιος αρχών, που δύσκολα μπορεί να περιοριστεί (παρόλο που η έκδοση προδιαγραφών αναμένεται να έχει σημαντικά θετικές επιπτώσεις).

Η επόμενη χρονική περίοδος (περίοδος ολοκληρωμένης εφαρμογής του νόμου) είναι ιδιαιτέρως σημαντική ώστε αφενός να ολοκληρωθούν οι θεσμικές προβλέψεις και αφετέρου να παγιωθεί το νέο σύστημα περιβαλλοντικής αδειοδότησης στο σύνολο της κεντρικής και αποκεντρωμένης διοίκησης, θωρακίζοντας έτσι το νέο καθεστώς αδειοδότησης από φαινόμενα υπαναχώρησης σε προηγούμενες πρακτικές. Η συνεργασία μεταξύ δημόσιας διοίκησης και παραγωγικών φορέων στην περίπτωση αυτή είναι συνεπώς αναγκαία τόσο για την συνέχιση της προσπάθειας που έχει ήδη εκκινήσει και εφαρμόζεται όσο και για τη διεύρυνση της ωφέλειας που πηγάζει από το νόμο για το δημόσιο αλλά και για τις επιχειρήσεις και το σύνολο των κοινωνικών εταίρων.

- Η σύσταση μόνιμης επιτροπής παρακολούθησης του νόμου (*steering committee*), με τη συμμετοχή στελεχών επιχειρήσεων καθώς και η διοργάνωση κοινών δράσεων ενημέρωσης για την εφαρμογή του, θα μπορούσε να υποστηρίξει τους παραπάνω σκοπούς.

3.4. Προτάσεις και κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας

Η Γενική Γραμματέας ΠΕΚΑ και τα αρμόδια στελέχη ενημέρωσαν για τις εργασίες που υλοποιούν καθώς και για τα δεσμευτικά χρονοδιαγράμματα που έχουν αναλάβει, με σκοπό την άμεση προώθηση των ενεργειών που υπολείπονται για τη θεσμική και λειτουργική ολοκλήρωση του νόμου. Οι ενέργειες αυτές ευθυγραμμίζονται, στο μεγαλύτερο μέρος τους με τις απόψεις των συμμετεχόντων και τα βασικά συμπεράσματα της Έκθεσης Επιπτώσεων, καθώς ήδη αποτελούν προβλέψεις του νόμου. Ειδικότερα διατυπώθηκαν δεσμεύσεις για:

- έναρξη πλήρους λειτουργίας ηλεκτρονικής πλατφόρμας αδειοδότησης εντός 2014 (με άμεση πιλοτική λειτουργία της πλατφόρμας στις αρχές του καλοκαιριού)
- σύνταξη εθνικού σχεδίου τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων έργων/δραστηριοτήτων, και έναρξη υλοποίησης τους
- επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού, με έμφαση στα στελέχη της αποκεντρωμένης διοίκησης καθώς και στις επιχειρήσεις αλλά και τους επαγγελματίες του κλάδου
- σύσταση μητρώου ιδιωτών περιβαλλοντικών ελεγκτών
- σύσταση μητρώου πιστοποιημένων ιδιωτών αξιολογητών ΜΠΕ
- καθορισμό τελών για διαδικασίες ΠΑ & ελέγχους τήρησης των περιβαλλοντικών αδειών
- ενσωμάτωση κι άλλων αδειών στην ΠΑ

Στο πλαίσιο αυτό επισημάνθηκε ότι τα ζητήματα αναδιοργάνωσης των υπηρεσιών και ενημέρωσης/κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο **πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα ταυτόχρονα με την επιτάχυνση των διαδικασιών του μητρώου διαπιστευμένων περιβαλλοντικών ελεγκτών και αξιολογητών**, καθώς η έλλειψή τους εξακολουθεί να δημιουργεί ανασχέσεις στην εφαρμογή του νόμου στην πράξη και σοβαρά προβλήματα στις επιχειρήσεις.

Για τους ίδιους λόγους η ήδη εκδοθείσα ΚΥΑ κατάρτισης προτύπων και προδιαγραφών διαδικασιών σύνταξης & αξιολόγησης ΜΠΕ αναμένεται να συμβάλλει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση των φαινομένων διασταλτικών ερμηνειών και καθυστερήσεων. Ανάλογα οφέλη θα προκύψουν και από την προτεινόμενη πλήρη αντιστοίχιση του Πίνακα 9 του 4014/2011 με τον πίνακα κατάταξης του ΥΠΟΙΑΝ.

Η σημασία της παραγωγικής λειτουργίας της ηλεκτρονικής πλατφόρμας αδειοδότησης, εφόσον πράγματι θα διαθέτει τις αναγκαίες λειτουργικότητες, θα μπορέσει να αποτελέσει συμπληρωματικά ένα διαφανές και αξιόπιστο σύστημα διαχείρισης της περιβαλλοντικής αδειοδότησης με ουσιαστικά οφέλη (σε χρόνο και ασφάλεια του φορέα του έργου αλλά της αδειοδοτικής αρχής) τόσο στους αδειοδοτούμενους όσο και στη δημόσια διοίκηση.

- **Τέλος, αναγνωρίστηκε η ανάγκη σύστασης μόνιμου κεντρικού φορέα παρακολούθησης και υποστήριξης της διαχείρισης της περιβαλλοντικής αδειοδότησης στη διοίκηση (κέντρο διαχείρισης γνώσης και παρακολούθησης υλοποίησης) και συντονιστικής επιτροπής (steering committee) με τη συμμετοχή φορέων της επιχειρηματικότητας.**

Σε κάθε περίπτωση η διατήρηση μιας διαδικασίας ετήσιου απολογισμού και παρακολούθησης υλοποίησης αποτελεί μια αναγκαία πράξη της διοίκησης, για την οποία οι επιχειρήσεις έχουν κάθε όφελος να λαμβάνουν ή και να συμβάλουν σε αυτή.

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μέρος της πρωτοβουλίας του ΣΕΒ και του Παρατηρητηρίου για την βελτίωση της νομοθεσίας, μέσω της ενίσχυσης της ικανότητάς της διοίκησης να αξιολογεί τις επιπτώσεις που οι κρατικές ρυθμίσεις επιφέρουν στην οικονομία, τόσο πριν τη ψήφισή τους (ex ante) όσο και κατά την εφαρμογή τους (ex post). Επίκεντρο της προσπάθειας αυτής είναι η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος αφενός μέσα από την άρση υφιστάμενων ρυθμίσεων με αρνητική επίπτωση στην επιχειρηματικότητα και αφετέρου με τη βελτίωση της νέας νομοθεσίας που διέπει το επιχειρείν.

Στο πλαίσιο αυτό έχει ήδη εκδοθεί ο Ολοκληρωμένος Οδηγός Ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων στην επιχειρηματικότητα ενώ έχει ήδη εκκινήσει η πιλοτική εφαρμογή του σε 6 διαφορετικές, υφιστάμενες (ex post) ανάλυση επιπτώσεων) ή υπό διαμόρφωση (ex ante) ρυθμίσεις.

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την 1η ολοκληρωμένη εκ των υστέρων (ex post) έκθεση συνεπειών ρυθμίσεων στην επιχειρηματικότητα ενώ η επόμενη αναμένεται να ολοκληρωθεί την περίοδο που ακολουθεί.

Σημειώνεται ότι η παρούσα μελέτη δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με επάρκεια δίχως τη συνεργασία, την ικανότητα και ετοιμότητα του ΥΠΕΚΑ να συμβάλει στη συγκέντρωση, ανάλυση και επεξεργασία των στοιχείων αξιολόγησης και ευχαριστούμε θερμά τόσο την ηγεσία όσο και το στελεχιακό δυναμικό του Υπουργείου.

Η Έκθεση πραγματοποιήθηκε από την επιστημονική ομάδα της Στέγης της Ελληνικής Βιομηχανίας σε συνεργασία με την Εταιρεία **ECHMES LTD** και το συντονισμό της κ. Μαρίνας Σπυριδάκη, Εμπειρογνώμονα ΣΕΒ .

